

Δόνια Περφέιτα

Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός

Μετάφραση: Ευρυδίκη Αμανατίδου

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

«Δόνια Περφέκτα»

// Μυθιστόρημα

Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός

Μετάφραση από τα ισπανικά: Ευρυδίκη Αμανατίδου

Πρωτότυπος τίτλος: «Doña Perfecta» (1876)

 ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

www.openbook.gr

Επιμέλεια έκδοσης: Γιάννης Φαρσάρης

ISBN 978-618-5444-50-1

Εικόνα εξωφύλλου:

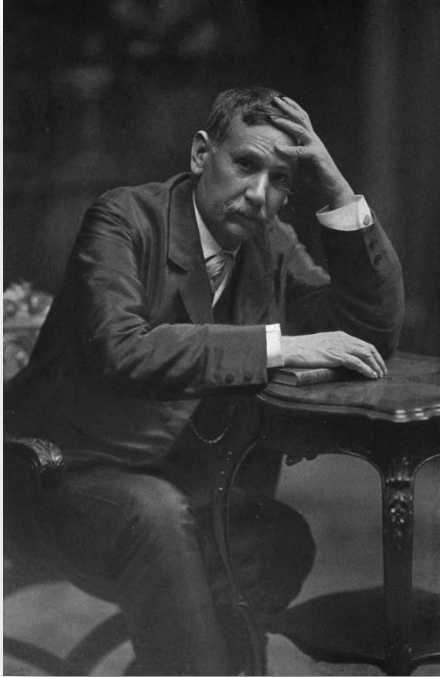
[Martina Havlikova](#) (Ελεύθερη για μη εμπορική χρήση)

Το μυθιστόρημα *Δόνια Περφέκτα* του Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός
διανέμεται ελεύθερα στο διαδίκτυο σε μορφή ψηφιακού βιβλίου
υπό άδεια [Creative Commons BY- NC- ND](#)

[Αναφορά δημιουργού – Μη εμπορική χρήση – Όχι παράγωγα έργα]

Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός

Ο **Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός** (Benito Pérez Galdós, *Λας Πάλμας, 10 Μαΐου 1843 - Μαδρίτη, 4 Ιανουαρίου 1920*) ήταν Ισπανός μυθιστοριογράφος, θεατρικός συγγραφέας, χρονικογράφος και πολιτικός.

Θεωρείται ένας από τους καλύτερους εκπροσώπους του ρεαλιστικού μυθιστορήματος του 19ο αιώνα, όχι μόνο στην Ισπανία και ένας κορυφαίος αφηγητής στην ιστορία της ισπανόφωνης λογοτεχνίας, ώστε να έχει προταθεί από πολλούς ειδικούς και μελετητές του έργου του ως ο μεγαλύτερος Ισπανός μυθιστοριογράφος μετά τον Θερβάντες.

Ο Γαλντός υπήρξε παραγωγικός συγγραφέας, δημοσιεύοντας 31 μυθιστορήματα, 46 *Episodios Nacionales* (Εθνικά Επεισόδια), 23 θεατρικά έργα και το αντίστοιχο 20 τόμων ιστοριών φαντασίας, δημοσιευμάτων και άλλων κειμένων.

Διαβάστε περισσότερα στη [Βικιπαίδεια >>](#)

Ευρυδίκη Αμανατίδου

Η **Ευρυδίκη Αμανατίδου** σπούδασε Νομικά και ζει στην Αθήνα. Στις εκδόσεις Σαΐτα θα βρείτε σε ελεύθερη ψηφιακή μορφή τα έργα της: «Η Πολιτεία που δεν είχε Χριστούγεννα», «Ένα καπέλο για τον καθηγητή», «Οι νότες που ξέφευγαν», «Ο ήλιος που έχασε τον δρόμο του», «Το συναχωμένο ηφαιίστειο», «Το αεράκι και η καμινάδα», «Ο Δράκος και οι Σκορδοφάγοι Ιππότες (τα τέσσερα τελευταία και στα αγγλικά), τα μυθιστορήματα «Η ακριβή ανάσα του νερού», «Ο φύλακας στον Φάρο», «Σιωπηλή Πέτρα» και «Αραμπέλα/τα όρια της πίστης», τη νουβέλα «Ημίφως», όπως και τη συλλογή διηγημάτων «Μαζί» που έγραψε με τον Γιάννη Λαμπράκη. Έχει μεταφράσει το μυθιστόρημα της Γκράτσια Ντελέντα «Μετά το διαζύγιο», τη νουβέλα του Ίζραελ Ζάνγκουιλ «Το μεγάλο μυστήριο του Μπούου» και το παιδικό μυθιστόρημα του Κάρλο Κολλόντι «Οι περιπέτειες του Πινόκιο -η ιστορία μιας μαριονέτας» που κυκλοφορούν επίσης σε ελεύθερη ψηφιακή μορφή από τις εκδόσεις Σαΐτα. Το έργο της «ένα καπέλο για τον καθηγητή» βραβεύτηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1991 στην κατηγορία του παιδικού θεατρικού έργου.

Από την Ανοικτή Βιβλιοθήκη κυκλοφορούν σε ελεύθερη ψηφιακή μορφή: οι νουβέλες «Σώματα» και «Η γυναίκα του χειμώνα» και η συλλογή διηγημάτων «Πόσο παλιό είναι το χθες». Κυκλοφορούν επίσης σε δική της μετάφραση: «Ο μυστικός κήπος» της Φράνσις Χότζον Μπαρνέτ, «Ο Σκαρβαίος» του Ρίτσαρντ Μαρς, «Η Φάρμα των Ζώων», «1984» και «Μικροαστικές Ασυνέπειες» του Τζορτζ Όργουελ, «Σκέψεις μιας Ανύπαντρης Κόρης» της Έλεν Ρόουλαντ, «Ο Αόρατος Άνθρωπος» του Χ. Τζ. Γουέλς και σε δική της μετάφραση και θεατρική διασκευή «Ο Πινόκιο» του Κάρλο Κολλόντι.

Το προσωπικό της ιστολόγιο είναι το <http://evriam.blogspot.gr>

ΔΟΝΙΑ ΠΕΡΦΕΚΤΑ

Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός

Μετάφραση από τα ισπανικά: Ευρυδίκη Αμανατίδου

Μυθιστόρημα

Αντί για πρόλογο

...Ο ουρανός δεν είναι ένας θόλος, τα αστέρια δεν είναι λυχναράκια, το φεγγάρι δεν είναι ένας σκανταλιάρης κυνηγός παρά ένας διαφανής ογκόλιθος. Ο ήλιος δεν είναι ένας καλοντυμένος περιπλανώμενος αμαξάς παρά μια σταθερή φωτιά... Ο Δίας, που αν ζούσε ακόμα θα άξιζε να πάει φυλακή, δεν ρίχνει τους κεραυνούς, παρά ο κεραυνός πέφτει όταν κάνει κέφι στον ηλεκτρισμό... Δεν υπάρχει πια κάθοδος στην κόλαση πέρα από τις γεωλογικές καταβάσεις και ο ταξιδιώτης που πάντα επιστρέφει λέει ότι δεν υπάρχουν κατάδικοι στο κέντρο της γης. Δεν υπάρχουν πια άνοδοι στον ουρανό πέρα από αυτές τις αστρονομίας, η οποία επιστρέφοντας, διαβεβαιώνει ότι δεν έχει δει τους έξι ή επτά κύκλους που για αυτούς μιλούν ο Δάντης, οι μύστες και οι ονειροπόλοι του Μεσαίωνα. Το μόνο που συναντάει είναι αστέρια και αποστάσεις, γραμμές, αχανές σύμπαν και τίποτα άλλο. Δεν υπάρχουν πλέον ψευδείς υπολογισμοί σχετικά με την ηλικία της γης, γιατί η παλαιοντολογία και η προϊστορία μέτρησαν τα δόντια του κρανίου μας και διαπίστωσαν την πραγματική του ηλικία. Ο μύθος, είτε λέγεται παγανισμός είτε χριστιανικό ιδεώδες, δεν υπάρχει πια, και η φαντασία υπάρχει μόνο όσο υπάρχει και το ανθρώπινο σώμα...

Ένας από τους κορυφαίους των ισπανικών γραμμάτων, ο Μπενίτο Πέρεθ Γαλντός (1843-1920) θεωρείται ο κύριος εκπρόσωπος του ρεαλισμού στον μυθιστορηματικό λόγο της πατρίδας του. Πολυγραφότατος, με μεστό λόγο, κατατάσσεται άνετα στους κλασσικούς της λογοτεχνίας, καθώς τα έργα του παραμένουν διαχρονικά.

Η Δόνια Περφέκτα (1876) είναι ένα από τα μυθιστορήματά του που δεν έχουν μεταφραστεί και εκδοθεί στα ελληνικά. Διαβάζοντάς το στην πρωτότυπη

του γλώσσα, μαγεύτηκα. Όχι μόνο για τη διαχρονική του υπόθεση, για τα έντονα συναισθήματα που μου άφησε, για τη δυναμική των ηρώων που ακολουθεί μια πλήρως αριστοτέλεια λογική, αλλά και για τη μαεστρία του συγγραφέα που δείχνει ότι ξέρει να χειρίζεται τον λόγο και στην πιο εκλεπτυσμένη αλλά και στην πιο λαϊκή του έκφραση.

Καυστικός, χιουμορίστας, ειρωνικός, αλλά και άνθρωπος που ψάχνει βαθιά τα πάθη και λάθη της ψυχής, ο Γαλντός με τη δόνια Περφέκτα μάς προσφέρει ένα μυθιστόρημα που συναρπάζει.

Πιστεύω ότι ο κεντρικός του ήρωας έχει πολλά στοιχεία από τον χαρακτήρα του ίδιου του συγγραφέα. Εδώ θέλω να πω δυο λόγια για την υπόθεση του έργου:

Ο Πέπε Ρέι είναι πολιτικός μηχανικός με φιλελεύθερες ιδέες. Φθάνει σε μια επαρχιακή πόλη, την Ορμπαχόσα, στο σπίτι της θείας του, της δόνια Περφέκτα, με σκοπό να παντρευτεί την εξαδέλφη του, τη Ροσάριο. Ενώ στην αρχή γίνεται δεκτός με ανοιχτές αγκάλες από τη θεία του, δεν αργεί να έρθει η ρήξη. Ο Πέπε είναι πολύ προχωρημένος για την οπισθοδρομική Ορμπαχόσα και τους στενόμυαλους ανθρώπους της, που ζουν ακόμα στον Μεσαίωνα. Ο φεουδαρχισμός και η θρησκοληψία θα συγκρουστούν με το πνεύμα του διαφωτισμού, της ελευθερίας και της εκλογίκευσης. Και η ζυγαριά θα αρχίσει να γέρνει προς το μέρος... Όχι, αυτό δεν θα το αποκαλύψω, θα το διαβάσετε μόνοι σας.

Ο Πέπε Ρέι μπορεί να είναι ένας νέος Μεσσίας, μπορεί να είναι και ένας προπομπός των ηρώων του Κάφκα, ένα φωτεινό σημείο μέσα στο σκοτάδι της τυπολατρίας, της ημιμάθειας, της θρησκοληψίας, της συκοφαντίας, της δολοπλοκίας, η δε ιστορία του με τη Ροσάριο θυμίζει έναν Ρωμαίο και μια Ιουλιέτα που ταλανίζονται από μεσογειακά πάθη.

Ο Γαλντός μοιάζει με χειρουργό που δεν διστάζει να χώσει βαθιά το νυστέρι του αποτυπώνοντας μια Ισπανία του δεύτερου μισού του δέκατου ένατου αιώνα, που μαστίζεται από εμφύλιους, τη διαμάχη ανάμεσα στον φρέσκο ευρωπαϊκό αέρα και το μουχλιασμένο πνεύμα του φεουδαλισμού και

θρησκευτικού ολοκληρωτισμού. Ο λόγος του δεν αφήνει τίποτα όρθιο, η λεπτή του ειρωνεία στηλιτεύει μεν με το γάντι, αλλά δίνει καίρια χτυπήματα αλύπητα.

Απολαύστε αυτό το μωσαϊκό χαρακτήρων και τη συναρπαστική ιστορία ενός ανθρώπου που βρέθηκε αντιμέτωπος με τη ραδιουργία και την οπισθοδρομικότητα, μπείτε σε έναν κόσμο που λίγο μακρύτερα σε απόσταση από τον δικό μας, δεν παύει να θυμίζει έντονα σελίδες από το αντίστοιχο ελληνικό πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ευχαριστούμε για την προτίμησή σας στην Ανοικτή Βιβλιοθήκη.

27/10/2023

Ευρυδίκη Αμανατίδου

1. ΒΙΓΙΑΟΡΕΝΤΑ!... ΠΕΝΤΕ ΛΕΠΤΑ!...

Ιταν το εξερχόμενο εμπορικό τρένο νούμερο 65 (δεν είναι απαραίτητο να κατονομάσουμε τη γραμμή) σταμάτησε στον μικρό σταθμό μεταξύ του 171^{ου} και 172^{ου} χιλιομέτρου, σχεδόν όλοι οι επιβάτες της δεύτερης και της τρίτης θέσης συνέχισαν να κοιμούνται ή να χασμουριούνται στα βαγόνια, γιατί το διαπεραστικό κρύο της αυγής δεν τους έθελγε να σεργιανίσουν στην έρημη πλατφόρμα. Ο μοναδικός ταξιδιώτης της πρώτης θέσης κατέβηκε βιαστικά και κατευθυνόμενος προς τους υπαλλήλους, τους ρώτησε αν εκείνη εκεί ήταν η στάση της Βιγιαορέντα. (Αυτό το όνομα, όπως και πολλά άλλα που θα ακολουθήσουν, είναι εφευρήματα του συγγραφέα).

«Στη Βιγιαορέντα είμαστε» απάντησε ο μηχανοδηγός, και η φωνή του μπερδεύτηκε με τα κακαρίσματα από τις κότες που εκείνη τη στιγμή φορτώνονταν στο βαγόνι. «Ξεχάστηκα και δεν σας ειδοποίησα, κύριε δε Ρέι. Νομίζω ότι σας περιμένουν με τα άλογα».

«Μα, κάνει ένα δαιμονισμένο κρύο εδώ πέρα!» είπε ο ταξιδιώτης και τυλίχτηκε στην κάπα του. «Δεν υπάρχει στον σταθμό κανένα μέρος για να ξεκουραστεί κανείς και να πάρει δυνάμεις προτού ξεκινήσει ένα ταξίδι με άλογο σε αυτόν τον κατεψυγμένο τόπο;»

Δεν είχε προλάβει να τελειώσει τα λόγια του, όταν ο μηχανοδηγός, καλούμενος από τις επείγουσες υποχρεώσεις της θέσης του, απομακρύνθηκε

γρήγορα διακόπτοντας τον ειρμό του άγνωστου μας κυρίου. Αυτός είδε να πλησιάζει, σαν να έκανε παρέλαση, ένας άλλος υπάλληλος, κρατώντας ένα φανάρι στο δεξί του χέρι, το οποίο ακολουθούσε τον ρυθμικό του βηματισμό προβάλλοντας γεωμετρικές σειρές φωτεινών κυματισμών. Το φως έπεφτε στο πάτωμα της πλατφόρμας σχηματίζοντας γωνιώδεις ελιγμούς, σαν να κατάβρεχε με ένα ποτιστήρι.

«Υπάρχει ξενώνας ή κοιτώνας στον σταθμό της Βιγιαορέντα;» ρώτησε ο ταξιδιώτης αυτόν που κρατούσε το φανάρι.

«Δεν υπάρχει τίποτα εδώ» απάντησε ο άλλος ξερά κι έτρεξε κατά τους φορτωτές στολίζοντάς τους με τόσες βρισιές και αγριάδες που ακόμα και οι κότες, σκανδαλισμένες από την κατάφωρη βαρβαρότητα, μουρμούριζαν μέσα από τα κοφίνια τους.

«Το καλύτερο που έχω να κάνω είναι να φύγω από εδώ όσο πιο γρήγορα» είπε ο κύριος μέσα από την κάπα του. «Ο μηχανοδηγός μου ανάγγειλε ότι εδώ με περίμεναν με τα άλογα».

Αυτό σκεφτόταν, όταν ένωσε ένα διακριτικό τράβηγμα στο πανωφόρι του. Στράφηκε και αντίκρισε μια σκοτεινή μάζα από καφετί ύφασμα. Από μια πτυχή του εξείχε το σταφιδιασμένο πανούργο πρόσωπο ενός καστελάνου αγρότη. Ο ταξιδιώτης προσηλώθηκε στην ξερακιανή κορμοστασιά που θύμιζε λεύκα ανάμεσα σε θάμνους. Είδε τα έξυπνα μάτια που στραφτάλιζαν κάτω από το γέισο ενός καπέλου από παλιό βελούδο. Είδε το σκουρόχρωμο ατσαλένιο χέρι που έσφιγγε στη γροθιά του μια πράσινη βίτσα και το δυνατό πόδι, που πάνω στην κίνηση έκανε να ηχεί το σίδερο στα σπιρούνια.

«Είστε ο αξιότιμος δον Χοσέ δε Ρέι;» ρώτησε βάζοντας το χέρι στο καπέλο.

«Ναι. Και εσείς» απάντησε εύθυμα ο κύριος «θα είστε ο υπηρέτης της δόνια Περφέκτα, που ήρθε να με ψάξει σε αυτόν τον σταθμό για να με οδηγήσει στην Ορμπαχόσα».

«Αυτός ακριβώς. Όποτε σας κάνει όρεξη να αναχωρήσουμε... το πόνι τρέχει σαν τον αγέρα. Μου φαίνεται ότι ο αξιότιμος δον Χοσέ πρέπει να είναι καλός καβαλάρης. Η αλήθεια είναι πως όποιος κατάγεται από τζάκι...»

«Από πού πηγαίνουμε;» είπε με ανυπομονησία ο ταξιδιώτης.

«Πάμε, πάμε από εδώ, κύριε...»

«Πώς ονομάζεστε;»

«Ονομάζομαι Πέδρο Λούκας» αποκρίθηκε αυτός με το καφετί ρούχο, κάνοντας να βγάλει το καπέλο του. «Με φωνάζουν όμως μπάρμπα Λυκούργο. Και πού είναι οι αποσκευές του νεαρού κυρίου;»

«Τις βλέπω εκεί πέρα κάτω από το ρολόι. Δύο βαλίτσες και μια αρμαθιά βιβλία για τον κύριο Καγιετάνο. Να το απόκομμα».

Μια στιγμή μετά, ο κύριος και ο ιπποκόμος έφταναν πίσω από το παράπηγμα που υποτίθεται πως ήταν το σταθμαρχείο, μπροστά σε έναν –ο Θεός να τον κάνει– δρόμο που ξεκινούσε από εκείνο το σημείο και χανόταν στα γειτονικά γυμνά λοφάκια, όπου συγκεχυμένα διακρινόταν το άθλιο χωριουδάκι της Βιγιαορέντα. Τρία άλογα έπρεπε να μεταφέρουν τα πάντα, ανθρώπους και μπαγκάζα. Ένα πόνι, όχι κι άσχημης κλάσης, προοριζόταν για τον ευγενή κύριο. Ο μπάρμπα Λυκούργος πίεζε τη ράχη ενός σεβάσμιου τετράποδου, κάπως μπατάλικου, ασφαλούς όμως. Και το αρσενικό, που έπρεπε να κουμαντάρει ένα παλικαράκι με φτερά στα πόδια και αίμα να βράζει, θα κουβαλούσε τις αποσκευές.

Προτού ξεκινήσει το караβάνι, αναχώρησε το τρένο, το οποίο αργοσερνόταν στις γραμμές με τους παροιμιώδεις ρυθμούς μιας εμπορικής αμαξοστοιχίας. Το πέρασμά του, κάθε φορά και πιο απόμακρο, έκανε τη γη να αφήνει βαθιούς αναστεναγμούς. Μπαίνοντας στη σήραγγα του 172^{ου} χιλιομέτρου, ξεχύθηκε καπνός από τη σφυρίχτρα του και μια βροντερή στριγκλιά αντήχησε στον αέρα. Η σήραγγα, καθώς έβγαζε από το μαύρο της στόμα μια ασπριδερή ανάσα, κραύγαζε σαν τρομπέτα, και ακούγοντας την τρομερή φωνή της, ξυπνούσαν χωριουδάκια, κωμοπόλεις, πολιτείες, επαρχίες. Εδώ λαλούσε ένας κόκορας, πιο πέρα άλλος. Έπαιρνε να ξημερώνει.

2. ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

■ εκινώντας το ταξίδι κι αφήνοντας πίσω τα χαμόσπιτα της Βιγιαορέντα,
■ ο κύριος, που ήταν νέος και ευπαρουσίαστος, είπε τα εξής: «Πείτε μου,
■ κύριε Σόλων...»

«Λυκούργος, στη διάθεσή σας...»

«Αυτό είναι, κύριε Λυκούργο. Καλά το έλεγα πως είστε ένας σοφός νομοθέτης της αρχαιότητας. Συγχωρείστε μου το λάθος. Ας γυρίσουμε όμως στην υπόθεσή μας. Πείτε μου. Πώς είναι η κυρία θεία μου;»

«Πάντα της τόσο όμορφη» απάντησε ο χωρικός κάνοντας το άλογό του να προπορευτεί μερικά βήματα. «Μοιάζει σαν να μην περνάνε τα χρόνια για τη δόνια Περφέκτα. Καλά το λένε πως στον καλό ο Θεός δίνει μακροζωία. Μακάρι να ζήσει χίλια χρόνια αυτός ο άγγελος του Κυρίου. Αν οι ευχές που της δίνουν στη γη ήταν φτερά, η κυρία δεν θα χρειαζόταν φτερούγες για να πάει στα ουράνια».

«Και η εξαδέλφη μου, η δεσποινίς Ροσάριο;»

«Ευλογημένος είναι αυτός που μοιάζει στους δικούς του!» είπε ο χωρικός. «Τι να πει κανείς για τη δεσποινίδα Ροσαρίτο, πέρα από το ότι είναι φτυστή η μητέρα της; Αν είναι αλήθεια όπως λένε, ότι ήρθατε για να την παντρευτείτε, κύριε Χοσέ, δεν θα σας τύχαινε καλύτερη. Ο όμοιος τον όμοιο, και η μικρή μας η Ροσάριο δεν υστερεί σε τίποτα. Ίδιοι είστε σχεδόν».

«Και ο αξιότιμος δον Καγιετάνο;»

«Χωμένος μέχρι τα αυτιά στα βιβλία του. Έχει μια βιβλιοθήκη μεγαλύτερη και από τον καθεδρικό ναό. Κι ακόμα, σκαλίζει τη γη ψάχνοντας πέτρες γεμάτες κάτι δαιμονισμένα ορνιθοσκαλίσματα που λένε πως έγραψαν οι Μαυριτανοί».

«Σε πόσο χρόνο θα φτάσουμε στην Ορμπαχόσα;»

«Στις εννέα, σαν θέλει ο Θεός. Πώς θα ευχαριστηθεί η κυρία όταν δει τον ανιψιό της... Και η δεσποινίς Ροσάριο που εφές τακτοποιούσε την κάμαρα που θα μείνετε... Μια και δεν σας έχουν ματαδεί, άλλο δεν κάνουν παρά να σκέφτονται πώς είναι ή πώς δεν είναι αυτός ο αξιότιμος δον Χοσέ. Έφτασε ο καιρός να δουν με τα μάτια τους. Η ξαδέλφη θα δει τον ξάδελφο και όλα θα γίνουν χαρά και γιορτή. Ας ξημερώσει ο Θεός κι όλα θα πάνε καλά, όπως είπε κι ο άλλος!».

«Αφού η θεία και η ξαδέλφη μου δεν με γνωρίζουν ακόμα» είπε χαμογελώντας ο νέος «δεν είναι φρόνιμο να κάνουμε σχέδια».

«Έτσι είναι. Γι' αυτό λένε πως άλλα σκέφτεται το άλογο κι άλλα ο καβαλάρης» απάντησε ο αγρότης. «Η φάτσα όμως δεν ξεγελά... Τι θησαυρό παίρνετε! Και τι καλό νεαρό εκείνη!»

Ο κύριος δεν άκουσε τα τελευταία λόγια του μπάρμπα Λυκούργου, γιατί ήταν αφηρημένος και σκεπτικός. Έφταναν σε μια στροφή του δρόμου, όταν ο αγρότης, αλλάζοντας κατεύθυνση στα άλογα, είπε:

«Τώρα πρέπει να ακολουθήσουμε αυτό εδώ το μονοπάτι. Το γεφύρι είναι γκρεμισμένο, οπότε μπορούμε να διαβούμε το ποτάμι μόνο από τον λόφο των Κρίνων».

«Ο λόφος των Κρίνων;» είπε ο νέος, βγαίνοντας από τους στοχασμούς του. «Πώς αφθονούν τα ποιητικά ονόματα σε αυτούς τους τόσο άσχημους τόπους! Από την ώρα που ξεκίνησα το ταξίδι μου σε αυτά τα μέρη, με εκπλήσσει η τρομερή ειρωνεία των ονομάτων. Ένας τόπος, που έχει να επιδείξει την άγωνα όψη του και την κατάθλιψη του άραχλου τοπίου του, ονομάζεται *Ευχάριστη Κοιλάδα*. Ένα χωριουδάκι από πλίνθους που ίσα εκτείνεται πάνω

¹Σ.Τ.Μ. Αναφέρεται στην αντίστοιχη φράση από τον Δον Κιχώτη.

από μια άνυδρη πεδιάδα και προοιωνίζει τη φτώχεια του με διάφορους τρόπους, έχει το θράσος να ονομάζεται *Πλουσιόπολη*. Κι υπάρχει μια ρεματιά όλο χαλίκι και σκόνη, όπου ούτε τα γαϊδουράγκαθα δεν καταδέχονται και που ωστόσο ονομάζεται *Λουλουδότοπος*. Αυτό που έχουμε απέναντί μας είναι ο *Λόφος των Κρίνων*; Μα, πού βρίσκονται αυτοί οι κρίνοι, άνθρωπέ μου; Εγώ δεν βλέπω παρά πέτρες και ξεθωριασμένο χορτάρι. Να τον ονομάσουν *Λόφος της Απελπισίας*, για να κυριολεκτήσουν. Με εξαίρεση τη *Βιγιορέντα*², που ως φαίνεται έχει και το όνομα και τη χάρη, όλα τα άλλα εδώ πέρα είναι σκέτη ειρωνεία. Ωραία λόγια, μια πραγματικότητα πεζή και μίζερη. Οι τυφλοί θα ήταν ευτυχείς σε αυτόν τον τόπο, που για τη γλώσσα είναι παράδεισος και για τα μάτια κόλαση.

Ο κύριος Λυκούργος ή που δεν κατανόησε τα λόγια του ευγενή νέου ή που δεν τους έδωσε σημασία. Όταν διέσχισαν το ποτάμι, που θολό και ταραγμένο κυλούσε γοργά και ανυπόμονα λες και πάλευε να ξεφύγει από τις ίδιες του τις όχθες, ο αγρότης τέντωσε το μπράτσο προς μια μεγάλη άγονη έκταση στα αριστερά του και είπε:

«Αυτές εκεί είναι οι *Λευκίτσες του Μπουσταμέντε*».

«Η γη μου!» φώναξε ενθουσιασμένος ο νέος, κοιτάζοντας τα θλιβερά χωράφια που λούζονταν από το φως της αυγής. «Πρώτη μου φορά βλέπω αυτά που κληρονόμησα από τη μητέρα μου. Η κακομοίρα υπολόγιζε τόσο σε αυτή τη γη και μου διηγιόταν τόσα θαυμαστά, που εγώ –παιδί ήμουν– πίστευα πως το να βρίσκομαι εδώ σήμαινε να βρίσκομαι στα μεγαλεία. Φρούτα, λουλούδια, μικρά και μεγάλα θηράματα, βουνά, λίμνες, ποτάμια, γάργαρα νερά, γραφικά λοφάκια, όλα τα είχαν οι *Λευκίτσες του Μπουσταμέντε*, αυτή η ευλογημένη γη, η καλύτερη και ομορφότερη από όλες... Τι στην ευχή! Ο κόσμος σε αυτόν εδώ τον τόπο ζει με τη φαντασία του. Αν στην παιδική μου ηλικία και τον καιρό που ζούσα με τις ιδέες και τον ενθουσιασμό της μητέρας μου με είχαν φέρει εδώ, και πάλι θα μου είχαν φανεί γοητευτικά αυτά τα γυμνά υψώματα, αυτοί οι σκονισμένοι ή λασπωμένοι κάμποι, αυτά τα παμπάλαια αγροκτήματα, αυτές οι απαρχαιωμένες φτερωτές, που οι κάδοι τους

²Σ.Τ.Μ. *Βιγιορέντα* αποδίδεται στα ελληνικά ως *Φρικτή Πόλη*.

σταλάζουν τόσο νερό που φτάνει μόνο για να ποτιστούν μισή ντουζίνα λάχανα, αυτή η μίζερη και ράθυμη ερήμωση που έχω τώρα μπροστά μου».

«Είναι η καλύτερη γη του τόπου» είπε ο κύριος Λυκούργος «δε συγκρίνεται με καμία άλλη για να βγάλει ρεβίθια».

«Λοιπόν χαίρομαι, μια και αυτή η περίφημη γη δεν μου απόδωσε ούτε ένα κουάρτο³ από την ώρα που την κληρονόμησα».

Ο σοφός Σπαρτιάτης νομοθέτης⁴ έξυσε το αυτί του και αναστέναξε.

«Μου είπαν όμως» συνέχισε ο νέος «ότι κάποιοι όμοροι γαιοκτήμονες έβαλαν τα αλέτρια τους σε αυτά τα μεγαλειώδη κτήματά μου και λίγο λίγο τα ροκανίζουν. Εδώ δεν υπάρχουν οριοδείκτες ούτε όρια ούτε ξεκάθαρη ιδιοκτησία, κύριε Λυκούργο».

Ο αγρότης, μετά από μια παύση κατά τη διάρκεια της οποίας φαινόταν να απασχολεί το λεπτό του πνεύμα με βαθιούς στοχασμούς, εκφράστηκε ως εξής:

«Ο μπάρμπα Πασολάργο, που τον φωνάζουμε ο Φιλόσοφος για τη μυστικοπάθειά του, έβαλε το αλέτρι του στις Λευκίτσες από το σημείο που είναι το ερημητήριο και λίγο λίγο, καταβρόχθισε κοντά πέντε στρέμματα».

«Τι ασύγκριτη σχολή σκέψης!» αναφώνησε γελώντας ο νέος. «Στοιχηματίζω ότι αυτός δεν ήταν ο μοναδικός... φιλόσοφος».

«Καλά το λένε ότι όποιος ξέρει να μιλήσει, ειδάλλως να σιωπήσει κι ακόμα, αν στον περιστερώνα υπάρχει δόλωμα, πάντα θα έχει περιστέρια... Εσείς όμως, αξιότιμε δον Χοσέ, μπορείτε να πείτε ότι το μάτι του αφεντικού παχαίνει την αγελάδα κι ότι τώρα που είστε εδώ, να κοιτάξετε να ξαναποκτήσετε το αγρόκτημά σας».

«Μπορεί και να μην είναι τόσο εύκολο, κύριε Λυκούργο» απάντησε ο νέος τη στιγμή που έμπαιναν σε ένα μονοπάτι ενώ αριστερά και δεξιά εύρωστα στάρια ομόρφαιναν τη θέα με τη φρεσκάδα και την πρώιμη ωριμότητά τους.

³Σ.τ.Μ. το κουάρτο ήταν χαμηλής αξίας παλαιό ισπανικό νόμισμα.

⁴Σ.τ.Μ. ο συγγραφέας «παιζει» με το όνομα Λυκούργος.

«Αυτό το χωράφι μοιάζει καλύτερα φροντισμένο. Βλέπω ότι δεν είναι όλα θλίψη και μιζέρια στις Λευκίτσες».

Μια λύπη φάνηκε στο πρόσωπο του αγρότη και σαν να του προκαλούσε αποστροφή το παίξιμο των χωραφιών, είπε ταπεινά:

«Κύριε, αυτό είναι δικό μου».

«Με συγχωρείτε. Ήθελα να θερίσω εκεί που δεν έσπειρα» είπε ζωηρά ο νέος. «Ως φαίνεται, εδώ η φιλοσοφία είναι μεταδοτική».

Αμέσως κατέβηκαν σε ένα λαγκάδι που ήταν η κοίτη ενός φτωχού, στάσιμου ρέματος, και μόλις το πέρασαν, μπήκαν σε ένα χωράφι γεμάτο πέτρες, χωρίς ίχνος βλάστησης.

«Αυτή η γη είναι πολύ κακή» είπε ο νέος στρέφοντας το πρόσωπο για να κοιτάξει τον οδηγό και σύντροφό του, που είχε μείνει λίγο πίσω. «Με δυσκολία θα μπορέσετε να την εκμεταλλευτείτε, γιατί είναι όλο λάσπη και άμμος».

Ο Λυκούργος απάντησε ταπεινά:

«Αυτό... είναι δικό σας».

«Βλέπω πως εδώ όλα τα κακά είναι δικά μου» είπε ο νέος με ένα ζωηρό γέλιο.

Και με αυτά τα λόγια, βγήκαν και πάλι στη δημοσιά.

Ήδη το φως της ημέρας ανάβλυζε χαρούμενο από όλα τα παράθυρα και τα φινιστρίνια του ισπανικού ουρανού και πλημμύριζε με φαντασμαγορική καθαρότητα τα χωράφια. Ο απέραντος ανέφελος ουρανός έμοιαζε να επιμηκύνεται και να απομακρύνεται από τη γη, για να τη δει καλύτερα, και μέσα στην περισυλλογή του να ξαναδημιουργείται από μια ψηλότερη θέση. Ο έρημος τόπος χωρίς δέντρα, αλλού στο χρώμα του άχυρου, αλλού στις κιμωλίας, χωρισμένος σε κίτρινα, μαύρα, καφετιά ή ανοιχτοπράσινα τρίγωνα και τετράγωνα, έμοιαζε με τον μανδύα ενός κουρελή που κάθεται κάτω από τον ήλιο. Σε αυτόν τον άθλιο μανδύα, ο χριστιανισμός και ο ισλαμισμός είχαν εμπλακεί σε επικές μάχες. Ναι, η γη ήταν ένδοξη, όμως οι μάχες του παρελθόντος την είχαν καταντήσει μια φρίκη.

«Μου φαίνεται πως σήμερα ο ήλιος θα είναι δυνατός, κύριε Λυκούργο» είπε ο νέος, χαλαρώνοντας λίγο το πανωφόρι του. «Τι θλιβερός δρόμος! Όσο φτάνει η ματιά, δεν υπάρχει ούτε ένα δέντρο. Εδώ όλα είναι ανάποδα. Η ειρωνεία δεν σταματά. Για ποιο λόγο, αφού δεν υπάρχουν ούτε μεγάλες ούτε μικρές λεύκες, το ονόμασαν *Λευκίτσες*;»

Ο μπάρμπα Λυκούργος δεν απάντησε στην ερώτηση, γιατί ήταν αφοσιωμένος στο να αφουγκράζεται κάτι απόμακρους θορύβους που ακούστηκαν ξαφνικά, και με μια ανήσυχη χειρονομία σταμάτησε το άλογό του ενώ ταυτόχρονα εξερευνούσε τον δρόμο και τους μακρινούς λόφους με φουρτουνιασμένο βλέμμα.

«Τι συμβαίνει;» ρώτησε ο ταξιδιώτης σταματώντας κι αυτός.

«Έχετε όπλα επάνω σας, δον Χοσέ;»

«Ένα περίστροφο... Α! Τώρα κατάλαβα. Υπάρχουν ληστές;»

«Μπορεί...» απάντησε ο αγρότης καχύποπτος. «Μου φαίνεται πως άκουσα έναν πυροβολισμό».

«Θα το διαπιστώσουμε... Εμπρός!» είπε ο νέος τσιγκλώντας το πόνι του. «Δεν θα είναι και τίποτα τρομεροί».

«Ηρεμήστε, αξιότιμε δον Χοσέ» αναφώνησε ο χωρικός συγκρατώντας τον. «Αυτή η φάρα είναι χειρότερη και από τον Σατανά. Τις προάλλες σκότωσαν δύο κυρίουσ που πήγαιναν να πάρουν το τρένο... Μην κάνουμε τους παλληκαράδες. Ο Γασπαρόν ο Δυνατός, ο Πεπίτο Τσισπίγιας, ο Μερένγκε και ο Αόρκα Σουέγρας δεν θα δουν τη φάτσα μου όσο ζω. Ας πάρουμε το μονοπάτι».

«Προχωρήστε, κύριε Λυκούργο».

«Πάμε πίσω, αξιότιμε δον Χοσέ» ανταπάντησε ανήσυχος ο αγρότης. «Εσείς δεν γνωρίζετε τι λογής κόσμος είναι του λόγου τους. Είναι οι ίδιοι που τον περασμένο μήνα έκλεψαν από την εκκλησία της Καρμίνας το κιβώριο, το στέμμα της Παναγίας και δύο κηροπήγια. Είναι οι ίδιοι που πριν δύο χρόνια λήστεψαν το τρένο που πήγαινε στη Μαδρίτη».

Ο δον Χοσέ, ακούγοντας για αυτά τα τόσο οικτρά προηγούμενα περιστατικά, ένιωσε την τόλμη του να μετριάζεται.

«Βλέπετε εκείνον εκεί πέρα τον μεγάλο απόκρημνο λόφο; Λοιπόν, εκεί κρύβονται αυτοί οι πονηροί, σε κάτι σπηλιές που ονομάζονται ο *Οίκος των Ιπποτών*».

«*Ἴων Ιπποτών!*»

«Μάλιστα, κύριε. Κατεβαίνουν στη δημοσιά όταν η Χωροφυλακή αμελεί και κλέβουν ό,τι μπορούν. Δεν βλέπετε λίγο πέρα από τη στροφή του δρόμου έναν σταυρό, που μπήκε στη μνήμη του δημάρχου της Βιγιαορέντα που τον σκότωσαν στις εκλογές;»

«Ναι, τον βλέπω τον σταυρό».

«Εκεί βρίσκεται ένα παλιό σπίτι, όπου κρύβονται για να παραφυλάξουν τους πραγματευτές. Εκείνο το μέρος το ονομάζουν οι *Απολαύσεις*».

«*Οι Απολαύσεις!*»

«Αν όλοι όσοι πέθαναν και ληστεύτηκαν περνώντας από εδώ ανασταίνονταν, θα έκαναν στρατό από μόνοι τους».

Καθώς αντάλλασσαν αυτά τα λόγια, άκουσαν τους πυροβολισμούς πιο κοντά, πράγμα που αναστάτωσε κάπως τις ζορισμένες καρδιές των ταξιδιωτών, όχι όμως και του παλικαριού, που ξαναμμένο από χαρά, ζήτησε από τον μπάρμπα Λυκούργο την άδεια να προχωρήσει για να δει τη μάχη που διαδραματιζόταν τόσο κοντά τους. Βλέποντας την επιμονή του αγοριού, ο Δον Χοσέ ντράπηκε που ένιωσε φόβο ή τουλάχιστον λίγο σεβασμό για τους ληστές, και αναφώνησε δίνοντας μια ώθηση στο πόδι του:

«Τότε, θα πάμε εκεί όλοι μας. Ίσως να μπορούμε να προσφέρουμε βοήθεια στους δύστυχους ταξιδιώτες που βρίσκονται σε τόσο μεγάλους μπελάδες και να βάλουμε στους *ιππότες* τα δυο πόδια σε ένα παπούτσι».

Ο αγρότης προσπαθούσε να πείσει τον νέο ότι το σχέδιό του ήταν απερίσκεπτο και ότι η ιδέα του αν και γενναιόδωρη, ήταν άχρηστη, γιατί εκείνοι εκεί κάτω όχι μόνο θα είχαν ήδη ληστευτεί, αλλά μπορεί και να ήταν πεθαμένοι, οπότε δεν χρειάζονταν τη βοήθεια κανενός. Ο γαλαντόμος νεαρός όμως

επίμονα αψηφούσε τις σοφές προειδοποιήσεις, ο δε αγρότης ανταπαντούσε σθεναρά, όταν η παρουσία δύο, τριών οδηγών καράμαξας που κατέβαιναν αργά τον δρόμο έδωσε τέλος στο θέμα. Μάλλον ο κίνδυνος δεν θα ήταν μεγάλος, για να προχωράνε τόσο ανέμελοι και μάλιστα τραγουδώντας εύθυμα τραγουδάκια. Κι έτσι έγινε, γιατί οι πυροβολισμοί, όπως ειπώθηκε, δεν ρίχτηκαν από τους ληστές, αλλά από τη Χωροφυλακή, που με αυτόν τον τρόπο θέλησε να αποτρέψει τη φυγή μισής ντουζίνας κλεφτών, που οδηγούσαν δεμένους στη φυλακή της πόλης.

«Ναι, ξέρω τι έγινε» είπε ο Λυκούργος δείχνοντας την υποψία καπνού πολύ κοντά τους στα δεξιά του δρόμου. «Εκεί τους έκαναν του αλατιού. Αυτό πότε συμβαίνει, πότε δεν συμβαίνει».

Ο νέος δεν καταλάβαινε.

«Σας διαβεβαιώνω, αξιότιμε δον Χοσέ» πρόσθεσε δυναμικά ο Λακεδαιμόνιος νομοθέτης «ότι πολύ καλά καμωμένο είναι έτσι. Γιατί δεν ωφελεί σε τίποτα να δίνεις λόγο κι αφορμή σε αυτούς τους παλιανθρώπους. Ο δικαστής τους τρίζει λίγο τα δόντια κι έπειτα τους αφήνει ελεύθερους. Αν μετά έξι χρόνια παρενοχλήσεων κάποιος μπει στη φυλακή, το πολύ να δραπετεύσει ή να του δώσουν χάρη και να γυρίσει στον *Οίκο των Ιπποτών*. Το καλύτερο είναι το εξής: Απάνω τους! Τους οδηγούν στη φυλακή και επίτηδες, όταν περνούν από ένα σημείο ... “Α! Σκύλε! Μου θέλεις να το σκάσεις... Μπαμ, μπουμ”... Έτσι έχει η συνοπτική διαδικασία, καλούν τους μάρτυρες, γίνεται η ακρόαση, βγαίνει η απόφαση... Όλα στο λεπτό. Καλά το λένε πως η αλεπού είναι πονηρή, αλλά πιο πονηρός εκείνος που την πιάνει».

«Τότε, ας βιαστούμε να προχωρήσουμε, γιατί αυτός ο δρόμος δεν είναι μόνο μακρύτερος αλλά και διόλου ευχάριστος» είπε ο Ρέι.

Περνώντας από τις *Απολαύσεις*, είδαν, σε μικρή απόσταση από τον δρόμο, τους φρουρούς που λίγα λεπτά πριν είχαν εκτελέσει την περίεργη ποινή που ο αναγνώστης γνωρίζει. Πολύ στενοχωρήθηκε το παλικαράκι που δεν του επέτρεψαν να πάει να επιθεωρήσει από κοντά τα ακόμα ζεστά κουφάρια των ληστών, που ξεχώριζαν από μακριά σε μια φρικιαστική παράταξη. Όλοι συνέχισαν την πορεία τους.

Δεν είχαν κάνει όμως ούτε είκοσι βήματα όταν άκουσαν τον καλπασμό ενός αλόγου τόσο βιαστικού που σχεδόν τους έφτασε. Ο ταξιδιώτης μας στράφηκε και είδε έναν άνδρα, ή καλύτερα, έναν Κένταυρο, αφού δεν θα μπορούσε να συλλάβει ένα πιο αρμονικό δέσιμο ανάμεσα σε άλογο και καβαλάρη. Πορφυρόχρους και γεροδεμένος, με μεγάλα πυρετικά μάτια, χοντροκομμένο πρόσωπο, μαύρα μουστάκια, μέσης ηλικίας και μια όψη γενικά άγρια και προκλητική, ένα παρουσιαστικό που απέπνεε δύναμη. Καβαλούσε ένα υπέροχο σαρκωμένο άλογο, όμοιο με αυτά του Παρθενώνα, στολισμένο με τον χαρακτηριστικό ντόπιο τρόπο και στα καπούλια του κουβαλούσε μια δερμάτινη ταξιδιωτική τσάντα που στο καπάκι της ήταν γραμμένη με χοντρά γράμματα η λέξη *Ταχυδρομείο*.

«Γεια σας, καλημέρα, κύριε Καβαγιούκο» είπε ο Λυκούργος, χαιρετώντας τον καβαλάρη όταν πλησίασε. «Πώς σας πήραμε το προβάδισμα, όμως εσείς θα φθάσετε νωρίτερα αν το βάλετε σκοπό».

«Ας ξεκουραστούμε λίγο» είπε ο κύριος Καβαγιούκο βάζοντας το άλογό του στον ρυθμό των ταξιδιωτών μας και παρατηρώντας προσεκτικά τον πιο σημαντικό από τους τρεις. «Μια και βρήκα τόσο καλή παρέα...»

«Ο κύριος» είπε χαμογελώντας ο Λυκούργος «είναι ο ανιψιός της δόνια Περφέκτα».

«Α!... Πολλά χρόνια να ζήσετε... κυριέ μου και αφέντη μου...»

Και οι δύο χαρακτήρες χαιρέτησαν ο ένας τον άλλον, ας σημειωθεί όμως ότι ο Καβαγιούκο έκανε τις ευγένειές του με μίαν έκφραση υπεροψίας και αλαζονείας που, το λιγότερο, έδειχνε ότι είχε μεγάλη ιδέα για την αξία του ή μια υψηλή θέση στην περιοχή.

Όταν ο υπερήφανος καβαλάρης πήγε παραπέρα και για λίγο σταμάτησε για να μιλήσει με δύο Χωροφύλακες που φάνηκαν στον δρόμο, ο ταξιδιώτης ρώτησε τον οδηγό του:

«Ποιο είναι αυτό το ξεφτέρι;»

«Ποιος να είναι; Ο Καβαγιούκο».

«Και ποιος είναι ο Καβαγιούκο;»

«Μπα! ...Μα, δεν ακούσατε να αναφέρεται το όνομά του;» είπε ο αγρότης, εμβρόντητος από την υπέρτατη άγνοια του ανιψιού της δόνια Περφέκτα. «Είναι ένας πολύ θαρραλέος άνδρας, αξεπέραστος αναβάτης, και ο πρώτος καβαλάρης σε όλη την περιοχή. Στην Ορμπαχόσα τον αγαπάμε πολύ. Να, είναι τόσο καλός –αλήθεια το λέω– σαν ευλογία του Θεού... Αυτός που βλέπετε είναι σπουδαίος ηγέτης και ο κυβερνήτης της επαρχίας τού βγάζει το καπέλο».

«Όταν είναι ο καιρός των εκλογών...»

«Και η κυβέρνηση της Μαδρίτης τού γράφει επιστολές που δείχνουν πως τον σέβονται... Βγαίνει πρώτος στη δύναμη, σαν τον Άγιο Χριστόφορο, και τα όπλα τα χειρίζεται σαν να είναι τα δάχτυλα του χεριού του. Όταν μάζευε τους φόρους, δεν τον έκαναν καλά, και κάθε βράδυ ακούγονταν πυροβολισμοί στις πύλες της πόλης. Έχει μαζί του κάποιους που αξίζουν τα λεφτά τους, γιατί όλοι χρειάζονται για όλα. Ευνοεί τους φτωχούς και όποιος ξένος τολμήσει να πειράξει μια τρίχα από τα μαλλιά ενός από την Ορμπαχόσα, θα έχει να κάνει μαζί του. Εδώ, σπάνια έρχονται στρατιώτες από τη Μαδρίτη. Κι όταν ερχόντουσαν, κάθε μέρα ανάβανε τα αίματα, γιατί ο Καβαγιούκο αφορμή γύρευε για καυγά. Τώρα φαίνεται να ζει φτωχικά και έχει περιοριστεί στη δουλειά του ταχυδρόμου. Ανάβει όμως φιλιές να ξαναγίνει τελωνείο και να πάρει τη θέση. Απορώ πώς και δεν ακούσατε να μιλάνε για αυτόν στη Μαδρίτη, αφού είναι ο γιος και εγγονός των διάσημων Καβαγιούκο που ήταν στασιαστές... Και μια και τώρα λέγεται ότι θα ξαναγίνουν εξεγέρσεις, γιατί όλα είναι στρεβλά και μπερδεμένα, φοβόμαστε πως ο Καβαγιούκο θα μπλεχτεί στα πράγματα, ξεπερνώντας τα κατορθώματα του πατέρα και του παππού του, που τιμή μας είναι που γεννήθηκαν στην πόλη μας».

Ο ταξιδιώτης μας έμεινε έκπληκτος από το είδος της ιπποσύνης που συναντιόταν ακόμα στα μέρη που είχε επισκεφτεί, αλλά δεν του δόθηκε η ευκαιρία να κάνει άλλες ερωτήσεις, γιατί ο άνδρας που αφορούσαν οι απορίες του είχε μόλις ξαναμπεί στην παρέα τους λέγοντας κακοδιάθετα:

«Η Χωροφυλακή απόσπασε τρεις άνδρες. Είπα ήδη στον δεκανέα να προσέχει. Αύριο θα μιλήσω με τον κυβερνήτη της επαρχίας...»

«Θα πάτε εσείς;»

«Όχι, θα έρθει ο κυβερνήτης εδώ, κύριε Λυκούργο. Να ξέρετε ότι θα φέρουν μερικά συντάγματα στρατού στην Ορμπαχόσα».

«Ναι» είπε ζωηρά ο ταξιδιώτης, χαμογελώντας. «Στη Μαδρίτη, άκουσα ότι φοβούνται πως εδώ θα υπάρξουν εξεγέρσεις... Καλό είναι να παίρνει κανείς προφυλάξεις».

«Στη Μαδρίτη όλο ανοησίες λένε...» αναφώνησε παθιασμένα ο Κένταυρος συνοδεύοντας τα λόγια του με μια σειρά από προσβλητικές λέξεις. «Στη Μαδρίτη μόνο κατεργάρηδες βρίσκεις... Για ποιο λόγο μάς φέρνουν στρατό; Για να μαζέψουν κι άλλους φόρους και να στρατολογήσουν κόσμο; Στον Θεό τους! Αν δεν υπάρχει φατρία να εξεγερθεί, να γίνει τώρα. «Ωστε είστε» πρόσθεσε κοιτάζοντας κοροϊδευτικά τον νεαρό ευγενή «είστε ο ανιψιός της δόνια Περφέκτα;»

Ο τόνος και το ύφος του παλληκαρά εκνεύρισαν τον νέο.

«Μάλιστα, κύριε. Θα θέλατε κάτι;»

«Είμαι φίλος της κυρίας και την αγαπάω σαν την κόρη των ματιών μου» είπε ο Καβαγιούκο. «Αφού θα πάτε στην Ορμπαχόσα, θα τα πούμε εκεί».

Και χωρίς άλλα λόγια, τσίγκλησε τα καπούλια του φαριού του κι αυτό ξεχύθηκε βολίδα και χάθηκε σε ένα σύννεφο σκόνης.

Μετά μισή ώρα δρόμο, χρόνο κατά τον οποίο ο αξιότιμος δον Χοσέ δεν ήταν ιδιαίτερα ομιλητικός ούτε όμως και ο κύριος Λυκούργος, φάνηκε μπροστά στα μάτια τους μια πυκνή συστοιχία παλιών σπιτιών σκαρφαλωμένων σε έναν λόφο. Ξεχώριζαν κάτι μαύροι πύργοι και το ρημαγμένο περίγραμμα ενός κάστρου στην κορυφή. Ένα συνονθύλευμα από χωμάτινα σκονισμένα παραπήγματα με κακοφομισμένους τοίχους σχημάτιζε τη βάση μαζί με κάποια υπολείμματα οδοντωτού τείχους, κάτω από την προστασία του οποίου χίλιες τρώγλες ύψωναν τις άθλιες πλίνθινες προσόψεις τους, όμοιες με ανεμικά πεινασμένα πρόσωπα που ζητούσαν ελεημοσύνη από τους περαστικούς. Ένα μίζερο ποτάμι, που το φως έκανε να φαίνεται σαν τσίγκινη ζώνη, διέτρεχε την πόλη δίνοντάς ζωή στο πέρασμά του σε μερικούς κήπους, τη μοναδική πρασινάδα που χαροποιούσε το βλέμμα. Ο κόσμος μπαινόβγαινε πάνω σε άλογα ή με τα πόδια, και η ανθρώπινη μετακίνηση, αν και ισχνή, έδινε μια

κάποια ζωντάνια σε εκείνο το μεγάλο οίκημα που η αρχιτεκτονική του όψη απέρρεε περισσότερο καταστροφή και θάνατο παρά πρόοδο και ζωή. Οι αναρίθμητοι και αποκρουστικοί ζητιάνοι που ήταν παραταγμένοι και στις δύο πλευρές του δρόμου ζητώντας τον οβολό των περαστικών πρόσφεραν ένα αξιολύπητο θέαμα. Κανείς δεν θα έβρισκε υπάρξεις που να ήταν πιο ταιριαστές στις ρωγμές εκείνου του ερείπιου, όπου μια πόλη όχι μόνο ήταν θαμμένη αλλά και παρηκμασμένη. Καθώς πλησίαζαν οι ταξιδιώτες μας, κάποιες καμπάνες που χτυπούσαν ασύμφωνα έδειχναν με τον εκφραστικό τους ήχο ότι εκείνη η μούμια είχε τουλάχιστον ψυχή.

Ονομαζόταν Ορμπαχόσα, πόλη της Ισπανίας και μόνο, και όχι γεωγραφικό σημείο των Χαλδαιών ή των Κοππών. Εμφανίζεται με 7.324 κατοίκους, Δημαρχείο, επισκοπική έδρα, ως δικαστική περιφέρεια, διαθέτει ιερατική σχολή, σταθμό για τα κρατικά άλογα, ινστιτούτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλα επίσημα προνόμια.

«Σημαίνουν τη Θεία Ευχαριστία στον καθεδρικό ναό» είπε ο μπάρμπα Λυκούργος. «Φθάσαμε νωρίτερα από ό,τι περίμενα».

«Η όψη της πατρίδας σας» είπε ο νέος καθώς εξέταζε το πανόραμα που απλωνόταν μπροστά του «δεν θα μπορούσε να είναι πιο δυσάρεστη. Η ιστορική πόλη της Ορμπαχόσα⁵, το όνομα της οποίας αποτελεί αναμφίβολα παραφθορά του *urbs augusta*⁶, μοιάζει ένας απέραντος σκουπιδότοπος».

«Είναι γιατί από εδώ δεν φαίνονται παρά τα προάστια» δυσφόρησε ο οδηγός. «Όταν μπειτε στη Βασιλική οδό και στην οδό του Σταβλάρχη, θα δείτε κατασκευές το ίδιο όμορφες με τον καθεδρικό ναό».

«Δεν θέλω να κάνω άλλη κουβέντα για την Ορμπαχόσα αν δεν την γνωρίσω πρώτα» είπε ο νέος. «Αυτά που είπα πριν δεν είναι σημάδι υποτίμησης. Είτε είναι ταπεινή και μίζερη είτε όμορφη και περήφανη, αυτή η πόλη θα είναι πάντα για εμένα η πατρίδα της μητέρας μου. Εκτός αυτού, εδώ

⁵Σ.Τ.Σ Έχει ήδη ειπωθεί ότι όλα τα τοπωνύμια είναι φανταστικά.

⁶Σ.Τ.Μ Από τα λατινικά: πόλη του Αυγούστου, περιβλεπτή ή σεβαστή πόλη.

ζουν πρόσωπα που αγαπώ παρότι δεν τα γνωρίζω. Ας μπούμε λοιπόν στην πόλη του Αυγούστου».

Ανέβαιναν ήδη τον κοντινότερο κύριο δρόμο για να βρεθούν στις πρώτες οδούς και έφτασαν μέχρι τις μάντρες των κήπων.

«Βλέπετε εκείνο το μεγάλο σπίτι στο τέλος αυτού του κήπου που τώρα περνάμε δίπλα στη μάντρα του;» είπε ο μπάρμπα Λυκούργος δείχνοντας τη μοναδική κατοικία που έδειχνε άνεση και χαρά.

«Κατάλαβα... Είναι το σπίτι της θείας μου;»

«Ακριβώς. Αυτό που βλέπουμε είναι το πίσω μέρος του. Το μπροστινό βλέπει στην οδό του Σταβάρχη και διαθέτει πέντε μπαλκόνια με σιδερένια κάγκελα που μοιάζουν για πέντε κάστρα. Αυτός ο όμορφος κήπος πίσω από τη μάντρα είναι του σπιτιού, και αν ανασηκωθείτε στους αναβολείς του αλόγου σας, θα τα δείτε όλα από εδώ».

«Τότε, φτάσαμε στο σπίτι» είπε ο νέος. «Δεν μπορούμε να μπούμε από εδώ;»

«Έχει μια πορτούλα, αλλά η κυρία έβαλε να τη χτίσουν».

Ο νέος πάτησε στους αναβολείς και ανασηκώνοντας το κεφάλι, κοίταξε πάνω από τη μάντρα.

«Βλέπω όλον τον κήπο» δήλωσε. «Εκεί, κάτω από εκείνα τα δένδρα, είναι μια γυναίκα, ένα κοριτσάκι... μια δεσποινίς».

«Είναι η δεσποινίς Ροσάριο» απάντησε ο Λυκούργος και στη στιγμή ανασηκώθηκε κι αυτός στους αναβολείς για να ρίξει μια ματιά.

«Ε! Δεσποινίς Ροσάριο!» φώναξε κάνοντας εύγλωπτες χειρονομίες με το δεξί του χέρι. «Φτάσαμε... Φέρνω τον εξάδελφό σας».

«Μας είδε» είπε ο νέος τεντώνοντας όσο μπορούσε τον λαιμό του. «Αν δεν κάνω λάθος όμως, δίπλα της στέκει ένας κληρικός... ένας ιερέας».

«Είναι ο κύριος Εξομολογητής⁷» απάντησε με φυσικότητα ο αγρότης.

«Η εξαδέλφη μου μας βλέπει... αφήνει μόνο τον κληρικό και αρχίζει να τρέχει προς το σπίτι... Είναι όμορφη...»

«Σαν τον ήλιο».

«Έγινε πιο κόκκινη κι από κεράσι. Πάμε, πάμε, κύριε Λυκούργο».

7Σ.τ.Μ. Η λέξη Penitenciarío αντιστοιχεί σε διάφορες μεταφράσεις όσον αφορά τη θέση και τα καθήκοντα που απορρέουν από αυτή στη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία. Ο φέρων αυτόν τον τίτλο κληρικός είναι επιφορτισμένος με την εξομολόγηση και την άφεση, την επίτευξη της συμφιλίωσης ανάμεσα στον Θεό και τον άνθρωπο. Θα μπορούσε λοιπόν να μεταφραστεί Εξομολογητής, Σωφρονιστής, Εξιλεωτής, Συμφιλιωτής. Επέλεξα την πρώτη μετάφραση που ούτως ή άλλως φέρνει στον κοινό νου το κληρικό αυτό αξίωμα.

3. Ο ΠΕΠΕ ΡΕΪ

Προτού προχωρήσουμε, καλό είναι να πούμε ποιος ήταν ο Πέπε Ρέι και ποιες υποθέσεις τον έφερναν στην Ορμπαχόσα. Όταν ο ταξιαρχος Ρέι πέθανε το 1841, τα δύο του παιδιά, ο Χουάν και η Περφέκτα, είχαν μόλις παντρευτεί. Εκείνη με τον πλουσιότερο γαιοκτήμονα της Ορμπαχόσα και εκείνος με μια νέα από την ίδια πόλη. Ο σύζυγος της Περφέκτα ονομαζόταν Δον Μανουέλ Μαρία Χοσέ δε Πολεντίνος και η σύζυγος του Χουάν, Μαρία Πολεντίνος. Παρά το ίδιο επώνυμο, η συγγενειά τους ήταν μακρινή και από εκείνες που κανείς δεν καταλαβαίνει. Ο Χουάν Ρέι ήταν διακεκριμένος δικηγόρος αποφοιτήσας από τη Σεβίλλη και ασκούσε τη δικηγορία επί τριάντα χρόνια εκεί, με δόξα και κέρδος. Το 1845 ήταν ήδη χήρος και είχε ένα γιο που άρχιζε να κάνει σκανταλιές. Ο μικρός συνήθιζε να διασκεδάζει κατασκευάζοντας με το χώμα της αυλής του σπιτιού γέφυρες, προβλήτες, λιμνούλες, φράγματα, κανάλια και αφήνοντας έπειτα το νερό να τρέξει ανάμεσα σε εκείνα τα εύθραυστα έργα. Ο πατέρας τον άφηνε να κάνει το δικό του και έλεγε: «θα γίνεις μηχανικός».

Η Περφέκτα και ο Χουάν έπαψαν να βλέπονται από τον καιρό που παντρεύτηκαν, γιατί εκείνη πήγε να ζήσει στη Μαδρίτη με τον πλούσιο Πολεντίνος, ο οποίος και περιουσία είχε και όρεξη να τη σπαταλήσει. Ο τζόγος και οι γυναίκες σαγήνευαν τόσο την καρδιά του Μανουέλ Μαρία Χοσέ που αν

δεν τον είχε βρει ο θάνατος –πιο γρήγορος από αυτόν– θα είχε εξανεμίσει όλα του τα υπάρχοντα. Μέσα σε μια νύχτα οργίων, τελείωσαν απότομα οι ημέρες εκείνου του πλούσιου επαρχιώτη, που αδηφάγα είχαν ρουφήξει οι βδέλλες της Μαδρίτης και το αχόρταγο βαμπίρ του τζόγου.

Η μοναδική του κληρονόμος ήταν μία κόρη λίγων μηνών. Με τον θάνατο του συζύγου της Περφέκτα τελείωσε ο φόβος στην οικογένεια, αλλά άρχισαν οι μεγάλες διαμάχες. Το σπίτι των Πολεντίνος ήταν ερείπιο, τα αγροκτήματα κινδύνευαν να κατασχεθούν από τους δανειστές, τα πάντα βρισκόνταν σε αταξία, υπέρογκα χρέη, αξιοθρήνητη διαχείριση στην Ορμπαχόσα, αφερεγγυότητα και καταστροφή στη Μαδρίτη.

Η Περφέκτα κάλεσε τον αδελφό της, κι αυτός, προστρέχοντας σε βοήθεια της δύσμοιρης χήρας, επέδειξε τόση ευθυκρισία και επιμέλεια που σε σύντομο χρονικό διάστημα το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων είχε εξαφανιστεί. Ξεκίνησε υποχρεώνοντας την αδελφή του να πάει να μείνει στην Ορμπαχόσα και να διαχειριστεί η ίδια τις απέραντες εκτάσεις της, ενώ αυτός απέκρουε σθεναρά την ισχυρή πίεση των δανειστών στη Μαδρίτη. Λίγο λίγο, το σπίτι απαλλάχτηκε από τον βρόγχο των χρεών του, γιατί ο καλός Δον Χουάν, που ήταν το πιο ενδεδειγμένο άτομο για τέτοιου είδους υποθέσεις, ήρθε σε συμφωνία με τους κυριότερους δανειστές, κανόνισε πληρωμές με δόσεις, και οι ικανοί χειρισμοί του είχαν σαν αποτέλεσμα να σωθεί η πλούσια κληρονομιά των Πολεντίνος και να μπορέσει να χαρίζει δόξα και αίγλη στην επιφανή οικογένεια για πολλά χρόνια ακόμα.

Η ευγνωμοσύνη της Περφέκτα ήταν τέτοια που έστειλε γράμμα στον αδελφό της από την Ορμπαχόσα –γιατί εκεί αποφάσισε να μείνει έως ότου μεγαλώσει η κόρη της– όπου ανάμεσα σε άλλα τρυφερά λόγια τού έγραφε: «Υπήρξες παραπάνω από αδελφός για εμένα κι έκανες για την κόρη μου περισσότερο από τον φυσικό της πατέρα. Πώς θα σου ξεπληρώσουμε αυτή σου την καλοσύνη; Α! Αγαπημένε μου αδελφέ, μόλις η κόρη μου αρχίσει να μαθαίνει τα πρώτα της λογάκια, θα τη διδάξω να μνημονεύει το όνομά σου. Η ευγνωμοσύνη μου απέναντί σου θα κρατήσει για όλη μου τη ζωή. Η ανάξια αδελφή σου λυπάται που δεν της δίνεται η ευκαιρία να σου δείξει πόσο σε

αγαπάει και να σε ανταμείψει με έναν τρόπο αντάξιο του μεγαλείου της ψυχής σου και την απέραντης καλοσύνης της καρδιάς σου».

Όταν γράφονταν αυτά τα λόγια, η Ροσαρίτο ήταν δύο χρόνων. Ο Πέπε Ρέι, κλεισμένος σε ένα κολέγιο στη Σεβίλλη, σχεδίαζε γραμμές σε ένα χαρτί ασχολούμενος με το να αποδείξει ότι: *το άθροισμα των εσωτερικών γωνιών ενός πολυγώνου ισούται με δύο ορθές γωνίες επί το άθροισμα των πλευρών του μείον δύο*. Αυτές οι ενοχλητικές κοινοτυπίες τον κρατούσαν σε συνεχή απασχόληση. Πέρασαν χρόνια κι άλλα χρόνια. Το αγόρι μεγάλωσε και δεν σταματούσε να σχεδιάζει γραμμές. Το τελευταίο του επίτευγμα ήταν ένα σχέδιο για μια σιδηροδρομική γραμμή που θα ένωνε την Ταραγόνα με το Μοντμπλάντς. Το πρώτο του επίσημο παιχνίδι ήταν η 120 μέτρων γέφυρα πάνω από τον ποταμό Φρανκολί.

Εδώ και καιρό, η δόνια Περφέκτα συνέχιζε να ζει στην Ορμπαχόσα. Κι αφού ο αδελφός της δεν εγκατέλειπε τη Σεβίλλη, πέρασαν πολλά χρόνια που δεν βλεπόντουσαν. Με ακρίβεια ρολογιού, κάθε τρεις μήνες, ένα γράμμα γραφόταν και απαντιόταν, μοναδικό μέσο επικοινωνίας εκείνων των δύο καρδιών που ούτε ο χρόνος ούτε η απόσταση μπορούσαν να αποξενώσουν.

Το 1870, όταν ο Δον Χουάν Ρέι, ικανοποιημένος με την επιτέλεση της κοινωνική του αποστολής, αποσύρθηκε στο όμορφο σπίτι του στο Πουέρτο Ρεάλ, ο Πέπε, ο οποίος είχε εργαστεί κάποια χρόνια σε έργα διαφόρων κατασκευαστικών κολοσσών, έκανε ένα εκπαιδευτικό ταξίδι στη Γερμανία και την Αγγλία. Η πατρογονική περιουσία (τόση όση θα μπορούσε να είναι στην Ισπανία από τα έσοδα ενός τίμιου δικηγορικού γραφείου) του επέτρεπε να κάνει σύντομα διαλείμματα από το άγχος της δουλειάς. Άνδρας με υψηλά ιδεώδη και απέραντη αγάπη για την επιστήμη, βρήκε την αγνότερη ευχαρίστηση στην παρατήρηση και μελέτη των επιτευγμάτων με τα οποία το σύγχρονο πνεύμα συνταίριαζε τη φυσική ευεξία και την ηθική τελειότητα του ανθρώπου.

Επιστρέφοντας από το ταξίδι του, ο πατέρας του του μίλησε για ένα σημαντικό σχέδιο, και επειδή ο Πέπε πίστευε ότι επρόκειτο για μια γέφυρα ή ένα ντόκο ή έστω μια αποστράγγιση τελμάτων, τον έβγαλε από την πλάνη του εκθέτοντας τις σκέψεις του με τα παρακάτω λόγια:

«Είμαστε στον Μάρτιο, και δεν θα μπορούσε να λείπει το τριμηνιαίο γράμμα της Περφέκτα. Αγαπημένε μου γιε, διάβασέ το και αν είναι της αρεσκείας σου όσα γράφει αυτή η άγια και υποδειγματική γυναίκα, η αγαπημένη μου αδελφή, θα μου προσφέρεις τη μεγαλύτερη ευτυχία που θα μπορούσα να επιθυμήσω στα γεράματά μου. Αν πάλι το σχέδιο σε βρίσκει αντίθετο, απόρριψέ το χωρίς να διστάσεις, παρότι η άρνησή σου θα με λυπήσει. Από τη μεριά μου, δεν πρόκειται να σου επιβάλω το παραμικρό. Θα ήταν άτιμο και για εμένα και για εσένα αν φερόμουν σαν πεισματάρης πατέρας και στο επέβαλλα. Είσαι ελεύθερος να δεχτείς ή να αρνηθείς, κι αν η θέλησή σου είναι αντίθετη γιατί η καρδιά σου αντιστέκεται ή για άλλο λόγο, δεν θέλω να την παραβλέψεις για χάρη μου».

Ο Πέπε άφησε το γράμμα πάνω στο τραπέζι αφού πρώτα του έριξε μια ματιά, και είπε ήρεμα:

«Η θεία μου επιθυμεί να παντρευτώ τη Ροσάριο».

«Η θεία σου απάντησε συμφωνώντας με χαρά με την ιδέα μου» είπε ο πατέρας πολύ συγκινημένος. «Γιατί δική μου ήταν η ιδέα... Ναι, πάει καιρός που το σκέφτηκα... Δεν ήθελα όμως να σου πω το παραμικρό προτού μάθω τις σκέψεις της αδελφής μου πάνω στο θέμα. Όπως βλέπεις, η Περφέκτα αποδέχεται με ενθουσιασμό το σχέδιό μου. Λέει ότι κι εκείνη το ίδιο είχε σκεφτεί, αλλά δεν τολμούσε να μου το εκφράσει, επειδή είσαι... Δεν βλέπεις τι γράφει εδώ; "Επειδή ο γιος σου είναι ένας νέος με υποδειγματική αξία και η κόρη μου είναι μια χωριατοπούλα χωρίς λαμπρή μόρφωση, χωρίς κοσμικά θέλγητρα..." Έτσι το λέει... Η καημένη η αδελφή μου! Τι καλή που είναι!... Βλέπω ότι δεν έχεις θυμώσει. Βλέπω ότι δεν σου φαίνεται παράλογο το σχέδιό μου. Δεν σου φαίνεται κάτι που θυμίζει τη φιλόπονη πρόνοια γονιών περασμένων εποχών, που πάντρευαν τα παιδιά τους χωρίς να τα συμβουλευτούν, κάνοντας τις περισσότερες φορές παράλογες και πρόωρες ενώσεις... Με το θέλημα του Θεού αυτή η ένωση θα είναι ή υπόσχεται ότι θα είναι από τις πιο ευτυχείς. Η αλήθεια είναι ότι δεν γνωρίζεις την ανιψιά μου. Εσύ κι εγώ όμως έχουμε μάθει για την αρετή της, την διακριτικότητα, τη σεμνότητα και την ευγενή της απλότητα. Για να μη της λείπει τίποτα, είναι και όμορφη... Έχω τη γνώμη» πρόσθεσε πανηγυρικά «να πας και να πατήσεις το χόμα αυτής της

απομακρυσμένης επισκοπικής πόλης, αυτής της *urbs augusta*, και εκεί, μπροστά στην αδελφή μου και τη χαριτωμένη της Ροσαρίτο, να αποφασίσεις αν η κοπέλα θα γίνει κάτι παραπάνω από ανιψιά μου».

Ο Πέπε ξανάπιασε το γράμμα και το διάβασε με προσοχή. Η έκφρασή του δεν πρόδιδε ούτε χαρά ούτε θλίψη. Έμοιαζε σαν να μελετούσε ένα σχέδιο συνένωσης δύο σιδηρογραμμών.

«Παρεμπιπτόντως» είπε ο Δον Χουάν «σε αυτή τη μακρινή Ορμπαχόσα, όπου, επ' ευκαιρία, έχεις κτήματα που μπορείς να επιθεωρήσεις τώρα, η ζωή κυλάει με ειδυλλιακή ηρεμία και γλυκύτητα. Τι παραδοσιακά έθιμα! Τι ευγενική απλότητα! Τι βουκολική γαλήνη, όπως την αποδίδει ο Βιργίλιος! Αν αντί να ήσουν μαθηματικός, ήσουν λατινιστής, με το που θα πατούσες τα χώματα της πόλης θα επαναλάμβανες το: *Ergo tua rura manebunt*.⁸ Τι θαυμαστός τόπος για να αφουγκραστούμε την ψυχή μας και να προετοιμαστούμε για καλές πράξεις! Εκεί τα πάντα είναι καλοσύνη, τιμότητα. Εκεί το ψέμα και η φάρσα είναι έννοιες άγνωστες, σε αντίθεση με τις μεγαλουπόλεις μας. Εκεί ξαναγεννιούνται οι ιερές κλίσεις που πνίγει η какоφωνία της σύγχρονης ζωής. Εκεί ξυπνάει η αποκοιμισμένη πίστη και μια απροσδιόριστη παρόρμηση στην καρδιά, σαν παιδιαστική βιασύνη που φωνάζει από τα βάθη της ψυχής μας: "θέλω να ζήσω"».

Λίγες ημέρες μετά από αυτή τη συνομιλία, ο Πέπε αναχώρησε από το Πουέρτο Ρεάλ. Προ μηνών, είχε απορρίψει μια κρατική αποστολή με σκοπό την εξέταση του θέματος της εξόρυξης της λεκάνης απορροής του ποταμού Ναάρα στην κοιλάδα της Ορμπαχόσα. Τα σχέδια όμως που προέκυψαν από την ήδη αναφερθείσα συνάντηση τον έκαναν να πει: "Συμφέρει να αξιοποιήσω τον χρόνο. Ένας Θεός ξέρει πόσο θα κρατήσει αυτή η ερωτοτροπία και η πλήξη που θα φέρει". Κατευθύνθηκε στη Μαδρίτη, αιτήθηκε σχετικά με την εξερεύνηση της λεκάνης του Ναάρα, του την ανέθεσαν χωρίς δυσκολία αν σκεφτεί κανείς ότι δεν ανήκε επίσημα στο σώμα που αφορούσε τις εξορύξεις, και ξεκίνησε το ταξίδι του. Αφού επιβιβάστηκε και μετεπιβιβάστηκε μερικές

⁸Σ. τ. Μ. Μακάρι να ευημερήσουν τα χωράφια σου, από τα Βουκολικά του Βιργιλίου, εκλογή πρώτη.

φορές, το εμπορικό τρένο νούμερο 65 τον παρέδωσε, όπως έχουμε ήδη δει, στη στοργική αγκάλη του μπάρμπα Λυκούργου.

Αυτός ο εξαιρετικός νέος βρισκόταν στην ηλικία των τριάντα τεσσάρων ετών. Είχε δυνατή, στητή και ρωμαλέα κορμοστασιά. Τέτοιο ήταν το παράστημά του που αν τον έντυνες με στρατιωτική στολή, θα πρόσφερε ένα μεγαλοπρεπές θέαμα. Με ξανθά μαλλιά και γένια, το πρόσωπό του δεν χαρακτηριζόταν από τη φλεγματική απάθεια των Σαξόνων, παρά αντιθέτως έβγαζε τέτοια ζωντάνια που τα μάτια του έμοιαζαν μαύρα χωρίς να είναι. Το άτομό του θα μπορούσε κάλλιστα να περάσει για ένα όμορφο και ολοκληρωμένο σύμβολο και, αν ήταν άγαλμα, ο γλύπτης θα είχε χαράξει στο βάθος αυτές τις λέξεις: *ευφυΐα, δύναμη* –χαρακτηριστικά που δεν ήταν ορατά στο πρόσωπό του αλλά απέπνεαν αόριστα από το φωτεινό του βλέμμα, από τον ισχυρό του μαγνητισμό και τη φιλική προδιάθεση που προκαλούσε η συμπεριφορά του.

Δεν ήταν πολύ ομιλητικός –μόνο η αντίληψη ασαφών και ασταθών ιδεών τείνουν στην πολυλογία. Η βαθιά ηθική αίσθηση εκείνου του εξαιρετικού νέου τον έκανε ολιγόλογο στις διαφωνίες που είχαν οι άνδρες της εποχής πάνω σε θέματα καθημερινότητας. Από την άλλη όμως, σε πολιτισμένες συζητήσεις ήξερε να δείχνει μια πικάντικη και διακριτική ευφράδεια, διαθέτοντας ευθυκρισία και μετρημένη και δίκαιη αντίληψη των εγκοσμίων. Δεν παραδεχόταν αναλήθειες ούτε μυθεύματα ούτε εκείνα τα λογοπαίγνια που διασκέδαζαν κάποια μυαλά φουσκωμένα από γογκορισμό⁹. Και για να επανέλθουμε στην πραγματικότητα, ο Πέπε Ρέι συνήθιζε να χρησιμοποιεί, μερικές φορές χωρίς μέτρο, τα όπλα του χλευασμού. Αυτό το έβλεπαν σχεδόν σαν ελάττωμα πολλοί από εκείνους που τον εκτιμούσαν, γιατί ο νέος μας έδειχνε μια κάποια κοροϊδία πάνω σε πολλά θέματα κοινώς γνωστά και σεβαστά. Οφείλουμε να το πούμε, παρότι μειώνει το γόητρό του: Στον Ρέι ήταν άγνωστη η καλοσυνάτη ανοχή του

⁹Σ.τ.Μ. πρόκειται για ένα λογοτεχνικό ύφος του οποίου κύριος εκπρόσωπος ήταν ο Λουίς δε Γόγκορα. Ανθισε από το τέλος του 16^{ου} έως τις αρχές του 17^{ου} αιώνα. Χαρακτηρίζεται από υπερβολικό και δυσνόητο ποιητικό λόγο, μπερδεμένες μεταφορές εν αφθονία, λατινισμούς.

συγκαταβατικού αιώνα που είχε υφάνει μοναδικά πέπλα για να καλύπτει λέξεις και γεγονότα που ίσως δυσαρεστούσαν τους ευτελείς.

Έτσι ακριβώς, κι ας λένε οι κακές γλώσσες τόσα, ήταν ο άνδρας που ο μπάρμπα Λυκούργος έμπασε στην Ορμπαχόσα ακριβώς την ώρα που η καμπάνα του καθεδρικού ναού σήμαινε τη Θεία Ευχαριστία. Αφού και οι δυο τους κρυφοκοίταξαν πάνω από τη μάντρα και είδαν το κορίτσι και τον Εξομολογητή και το πώς η κοπέλα έτρεξε ολοταχώς προς το σπίτι, κέντρισαν τα άλογά τους οδηγώντας τα στην Βασιλική οδό, όπου πολλοί αργόσχολοι είχαν σταματήσει για να παρατηρήσουν τον ταξιδιώτη σαν έναν ξένο επισκέπτη που εισέβαλε από την πατριαρχική πόλη. Κατόπιν, κάνοντας στροφή δεξιά, προς την κατεύθυνση του καθεδρικού ναού, που η ογκώδης κατασκευή του δέσποζε πάνω από την πόλη, πήραν την οδό του Σταβλάρχη, στην οποία, καθώς ήταν στενή και πλακόστρωτη, τα πέταλα των αλόγων αντηχούσαν αφήνοντας μια έντονη βοή και ξεσηκώνοντας τους γείτονες, που βγήκαν στα παράθυρα και τα μπαλκόνια για να ικανοποιήσουν την περιέργειά τους. Τα παντζούρια άνοιγαν με πρωτοφανή κρότο, και διάφορα πρόσωπα, όλα σχεδόν θηλυκού γένους, ξεπετάγονταν ψηλά και χαμηλά. Όταν ο Πέπε Ρέι έφτασε στο κατώφλι του σπιτιού των Πολεντίνος, είχαν ήδη ακουστεί ποικίλα σχόλια για το άτομό του.

4. Η ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ ΕΞΑΔΕΛΦΟΥ

Ο κύριος Εξομολογητής, όταν η Ροσαρίτο αποχώρησε βιαστικά, κοίταξε κατά τη μάντρα και βλέποντας τα κεφάλια του μπάρμπα Λυκούργου και του συνταξιδιώτη του, μονολόγησε:

«Μάλιστα! Έφτασε αυτό το θαύμα».

Απόμεινε σκεφτικός για μια στιγμή κρατώντας την κάπα του με τα χέρια σταυρωμένα στην κοιλιά του, τα μάτια χαμηλωμένα, τα γυαλιά με τον χρυσό σκελετό να έχουν γλιστρήσει μαλακά στην άκρη της μύτης, το κάτω χείλος να προεξέχει υγρό και τα γκρίζα φρύδια ελαφρώς συνοφρυωμένα. Ήταν ένας ευσεβής άγιος άνθρωπος, με εμβρίθεια γνώσεων, άψογα κληρικά ήθη, λίγο πάνω από εξήντα ετών, με καταδεκτικούς τρόπους, εκλεπτυσμένος και εγκρατής, μέγας χορηγός συμβουλών και προειδοποιήσεων σε άνδρες και γυναίκες. Από χρόνια διατελούσε καθηγητής Λατινικών και ρητορικής στο Ινστιτούτο, και αυτή η ευγενής ενασχόληση τού πρόσφερε ένα μεγάλο απόθεμα αποφθεγμάτων του Οράτιου και περίτεχνων σχημάτων λόγου, τα οποία χρησιμοποιούσε με χάρη όποτε του δινόταν η ευκαιρία. Δεν υπάρχει λόγος να προσθέσουμε κάτι άλλο σχετικά με αυτόν τον χαρακτήρα παρά μόνο ότι, ακούγοντας τον μακρύ τριποδισμό των αλόγων που έτρεχαν προς την οδό του Σταβλάρχη, τακτοποίησε την κάπα του, ίσιωσε το καπέλο, που δεν

στεκόταν καλά στο σεβαστό του κεφάλι, και βαδίζοντας προς το σπίτι, μουρμούρισε:

«Πάμε να δούμε αυτό το θαύμα».

Στο μεταξύ, ο Πέπε κατέβαινε από το πόνι και στην είσοδο τον υποδεχόταν η στοργική αγκαλιά της δόνια Περφέκτα, με το πρόσωπο μουσκεμένο από τα δάκρυα, ανίκανη να προφέρει παρά σύντομες λέξεις τραυλίζοντας, ειλικρινή έκφραση της τρυφερότητάς της.

«Πέπε!... Μα, πώς μεγάλωσες!... Και με γένια... Σαν να ήταν χθες που σε είχα στα γόνατά μου... και να τώρα, είσαι ολόκληρος άντρας... Πώς περνούν τα χρόνια!... Ιησού Χριστέ! Κι από εδώ είναι η κόρη μου, η Ροσάριο».

Με αυτά τα λόγια, είχαν ήδη φτάσει στο κάτω σαλόνι, που προοριζόταν για την υποδοχή των επισκεπτών. Και η δόνια Περφέκτα τον παρουσίασε στην κόρη της.

Η Ροσαρίτο ήταν μια κοπέλα με εύθραυστη εμφάνιση, που έδειχνε μια τάση προς αυτό που οι Πορτογάλοι ονομάζουν *saudades*¹⁰. Στο εκλεπτυσμένο, αγνό της πρόσωπο παρατηρούσε κανείς κάτι από τη μαργαριταρένια υφή που οι περισσότεροι μυθιστοριογράφοι αποδίδουν στις ηρωίδες τους και που χωρίς αυτήν, καμία Εριέττα και καμία Τζούλια¹¹ δεν μπορούν να είναι ενδιαφέρουσες. Το κυριότερο όμως στη Ροσάριο ήταν ότι είχε μια τέτοια έκφραση γλυκύτητας και σεμνότητας, που βλέποντάς την, καθόλου δεν σου έλειπαν αυτά στα οποία υστερούσε.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ήταν άσχημη. Κι από την άλλη, σίγουρα θα ήταν υπερβολικός αυτός που θα την αποκαλούσε όμορφη, υπό την αυστηρή έννοια της λέξης. Η πραγματική ομορφιά της κόρης της δόνια Περφέκτα συνοψιζόταν σε ένα είδος διαφάνειας, που απείχε από το μαργαριτάρι, το

¹⁰Σ.τ.Μ. η λέξη αποδίδεται στα ελληνικά ως νοσταλγία.

¹¹Σ.τ.Μ. τυχαία γυναικεία ονόματα που ο συγγραφέας χρησιμοποιεί αναφερόμενος σε ηρωίδες μυθιστορημάτων.

αλάβαστρο, το ελεφαντόδοντο και άλλες υλικές έννοιες που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή του ανθρώπινου προσώπου. Ένα είδος διαφάνειας, λέμε, που έδειχνε καθαρά το βάθος της ψυχής της, βάθος όχι σπηλαιώδες και τρομακτικό όπως της θάλασσας, αλλά σαν ενός ήσυχου, διαυγούς ποταμιού. Σε αυτό το σημείο όμως έλειπε υλικό για να ολοκληρωθεί το άτομο. Έλειπαν τα κανάλια, έλειπαν οι εκβολές. Το πνεύμα της έρεε ορμητικά και ξεχείλιζε απειλώντας να καταστρέψει τις στενές όχθες. Όταν τη χαιρέτησε ο εξάδελφός της, κοκκίνισε και κατάφερε μόνο να τραυλίσει κάποιες λέξεις.

«Θα είσαι θεονήστικος» είπε η δόνια Περφέκτα στον ανιψιό της. «Αμέσως θα σου βάλουμε να γευματίσεις».

«Με την άδειά σας» απάντησε ο ταξιδιώτης «πάω να καθαρίσω από πάνω μου τη σκόνη του ταξιδιού...»

«Πολύ σωστή σκέψη» είπε η κυρία. «Ροσάριο, οδήγησε τον εξάδελφό σου στο δωμάτιο που του ετοιμάσαμε. Μπορείς να πηγαίνεις, ανιψιέ. Πάω να δώσω εντολές στο προσωπικό».

Η Ροσάριο οδήγησε τον εξάδελφό της σε ένα όμορφο δωμάτιο του ισογείου. Με το που μπήκε στην κάμαρη, ο Πέπε αναγνώρισε τις πινακίδες ενός επιμελούς και στοργικού γυναικείου χεριού. Όλα ήταν τακτοποιημένα με μοναδική τέχνη και η περιποίηση και η φρεσκάδα σε καλούσαν να ξεπροστάσεις σε μια τόσο όμορφη φωλιά. Ο καλεσμένος κοίταζε αχόρταγα μικρολεπτομέρειες που τον έκαναν να γελάσει.

«Εδώ είναι το καμπανάκι» είπε η Ροσάριο πιάνοντας το κορδόνι που η φούντα του άγγιζε το κεφαλάρι του κρεβατιού. «Δεν χρειάζεται παρά να απλώσεις το χέρι. Το γραφείο είναι τοποθετημένο με τέτοιο τρόπο ώστε το φως να πέφτει από τα αριστερά σου... Κοίτα! Σε αυτό το καλάθι θα πετάς τα άχρηστα χαρτιά... Καπνίζεις;»

«Έχω αυτή την ατυχία» απάντησε ο Πέπε Ρέι.

«Τότε, εδώ μπορείς να πετάς τα αποτσίγαρα» είπε η κοπέλα αγγίζοντας με την άκρη του ποδιού ένα διακοσμημένο ορειχάλκινο έπιπλο γεμάτο άμμο. «Δεν υπάρχει πιο άσχημο πράγμα από το να βλέπεις το πάτωμα γεμάτο αποτσίγαρα... Κοίταξε τον νιπτήρα... Για τα πράγματά σου έχεις μια ντουλάπα

και μια σιφονιέρα... Νομίζω πως το ρολόι δεν στέκει καλά εδώ και πρέπει να το βάλεις δίπλα στο κρεβάτι... Αν σε ενοχλεί το φως, δεν έχεις παρά να τραβήξεις το σκίαστρο από το κορδόνι... Βλέπεις;»

Ο μηχανικός είχε μαγευτεί.

Η Ροσαρίτο άνοιξε το παράθυρο.

«Κοίτα» είπε. «Αυτό το παράθυρο βλέπει στον κήπο. Από εδώ μπαίνει ο ήλιος το απόγευμα. Εδώ έχουμε κρεμάσει το κλουβί ενός καναρινιού που τραγουδάει σαν τρελό. Αν σε ενοχλεί, το παίρνουμε».

Άνοιξε ένα άλλο παράθυρο στην απέναντι πλευρά.

«Αυτό το παράθυρο» πρόσθεσε «βλέπει στον δρόμο. Κοίτα, από εδώ φαίνεται ο καθεδρικός ναός, που είναι πολύ όμορφος, γεμάτος πολύτιμα πράγματα. Έρχονται πολλοί Άγγλοι να τον δουν. Μην ανοίξεις και τα δύο παράθυρα ταυτόχρονα, γιατί κάνει άσχημο ρεύμα».

«Αγαπημένη εξαδέλφη» είπε ο Πέπε, με την ψυχή του πλημμυρισμένη ανεξήγητη χαρά. «Σε όλα όσα βρίσκονται μπροστά στα μάτια μου βλέπω το χέρι ενός αγγέλου, που δεν μπορεί να είναι παρά το δικό σου. Τι όμορφο δωμάτιο! Μου φαίνεται σαν να έμενα εδώ όλη μου τη ζωή. Σε προσκαλεί να χαλαρώσεις».

Η Ροσαρίτο δεν απάντησε σε αυτά τα τρυφερά λόγια. Βγήκε από το δωμάτιο χαμογελώντας.

«Μην αργήσεις» είπε από την πόρτα. «Η τραπεζαρία είναι κι αυτή στο ισόγειο... Στη μέση της γαλαρίας».

Μπήκε ο μπάρμπα Λυκούργος με τις αποσκευές. Ο Πέπε τον αντάμειψε με μια γενναιοδωρία στην οποία δεν ήταν συνηθισμένος ο αγρότης. Εκείνος, αφού τον ευχαρίστησε ταπεινά, έφερε το χέρι στο κεφάλι, αναποφάσιστος αν θα έβγαζε ή θα άφηνε το καπέλο, και μασώντας αμήχανος τα λόγια του, σαν κάποιον που δεν μιλάει ή δεν θέλει να μιλήσει, είπε τα εξής:

«Ποια θα είναι η κατάλληλη στιγμή για να μιλήσω στον αξιότιμο δον Χοσέ για ένα... Θεματάκι;»

«Ένα θεματάκι; Τώρα αμέσως» απάντησε ο Πέπε ανοίγοντας ένα μπαούλο.

«Δεν είναι ώρα» είπε ο αγρότης. «Ας ξεκουραστεί ο κύριος, και χρόνο έχουμε. Κάθε πράμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο, που λένε... Ξεκουραστείτε, κύριε Χοσέ... Όταν σας έρθει όρεξη να κάνετε μια βόλτα, το πόνι δεν είναι κι άσχημο... Καλή σας μέρα, κύριε Χοσέ. Να ζήσετε χίλια χρόνια... Α! Θα το ξέχναγα» πρόσθεσε μπαίνοντας ξανά στο δωμάτιο μια στιγμή μετά. «Αν θελήσετε κάτι από τον κύριο δικαστή... Τώρα δα πάω από εκεί να του μιλήσω για το θεματάκι μας...»

«Δώστε του τα χαιρετίσματά μου» είπε ευδιάθετα ο Πέπε Ρέι, μη βρίσκοντας καλύτερο τρόπο να απαλλαγεί από τον σπαρτιάτη νομοθέτη.

«Τότε, λοιπόν, ο Θεός μαζί σας, αξιότιμε δον Χοσέ».

«Στο καλό».

Ο μηχανικός δεν είχε προφτάσει να βγάλει τα πράγματά του από το μπαούλο, όταν εμφανίστηκαν για τρίτη φορά στην πόρτα τα πονηρά μάτια και η γαλίφικη φυσιογνωμία του μπάρμπα Λυκούργου.

«Να με συγχωρεί ο αξιότιμος δον Χοσέ» είπε δείχνοντας τα άσπρα του δόντια σε ένα προσποιητό χαμόγελο. «Ήθελα όμως να σας πω... πως αν το θέλετε να λυθεί το θέμα φιλικά... Παρότι, όπως λένε, ο καθένας λέει το κοντό και το μακρύ του...»

«Άνθρωπέ μου, θα φύγετε καμιά φορά;»

«Σας το λέω γιατί εμένα με βαραίνει η δικαιοσύνη. Δεν θέλω να έχω πάρε δώσε με δικαστήρια. Κάλιο πέντε και στο χέρι παρά δέκα και καρτέρι. Ο Θεός μαζί σας, αξιότιμε δον Χοσέ. Ο Θεός να σας δίνει μέρες για να κάνετε καλό στους φτωχούς...»

«Στο καλό, άνθρωπέ μου, στο καλό».

Ο Πέπε κλείδωσε την πόρτα και μονολόγησε:

«Οι άνθρωποι σε αυτόν τον τόπο μοιάζουν πολύ εριστικοί».

5. ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΡΗΞΗ;

Λίγο αργότερα, ο Πέπε παρουσιαζόταν στην τραπεζαρία. «Αν φας τώρα ένα καλό γεύμα» του είπε η δόνια Περφέκτα στοργικά «δεν θα έχεις όρεξη μετά. Εδώ τρώμε στη μία. Οι συνήθειες της υπαίθρου δεν θα σου αρέσουν».

«Ισα ίσα, θεία μου».

«Τότε, πες μου τι προτιμάς: να γευματίσεις καλά τώρα ή να τσιμπήσεις κάτι να σε κρατήσει μέχρι την ώρα που θα φάμε;»

«Επιλέγω να πάρω κάτι ελαφρύ ώστε να έχω την ευχαρίστηση να φάω μαζί σας. Και αν στη Βιγιαορέντα είχα βρει κάτι να φάω, δεν θα γευμάτιζα τώρα».

«Εννοείται πως δεν χρειάζεται να σου πω να είσαι ο εαυτός σου μαζί μας. Εδώ μπορείς να νιώθεις σαν στο σπίτι σου».

«Ευχαριστώ, θεία».

«Μα, πώς μοιάζεις στον πατέρα σου!» πρόσθεσε η κυρία ενώ περιεργαζόταν εκστατικά τον νέο όσο έτρωγε. «Μου φαίνεται ότι κοιτάζω τον αγαπημένο μου αδελφό, τον Χουάν. Καθόταν όπως κάθεται εσύ τώρα κι έτρωγε με τον ίδιο τρόπο. Σαν δυο σταγόνες νερό μοιάζετε».

Ο Πέπε καταπιάστηκε με το λιτό του γεύμα. Οι εκφράσεις καθώς και η στάση και τα βλέμματα της θείας και της εξαδέλφης του, του ενέπνεαν τέτοια εμπιστοσύνη που ένιωθε πια το σπίτι για δικό του.

«Ξέρεις τι μου έλεγε η Ροσάριο το πρωί!» είπε η δόνια Περφέκτα, καρφώνοντας τα μάτια στον ανιψιό της. «Λοιπόν, μου έλεγε πως εσύ, μια και είσαι ένας άνδρας συνηθισμένος στη λάμψη και τα εθιμοτυπικά της Μαδρίτης και τις ξενόφερτες μόδες, δεν θα μπορέσεις να αντέξεις τη χωριάτικη απλότητα της ζωής μας και τη μονοτονία, γιατί εδώ όλα είναι όπως ακριβώς φαίνονται».

«Πόσο λάθος κάνετε!» απάντησε ο Πέπε κοιτάζοντας την εξαδέλφη του. «Κανείς δεν αποστρέφεται περισσότερο από εμένα τις ψευτιές και τις κωμωδίες της επονομαζόμενης καλής κοινωνίας. Πιστέψτε με, είναι καιρός που επιθυμώ να βαπτιστώ στη Φύση, να ζήσω μακριά από τη φασαρία, στην απομόνωση και την ηρεμία της υπαίθρου. Λαχταρώ μια ήσυχη ζωή χωρίς αγώνες, χωρίς πάθη, ούτε να με ζηλεύουν ούτε να ζηλεύω, όπως λέει ο ποιητής¹². Επί καιρό, πρώτα οι σπουδές μου και μετά οι δουλειές μου, μου στέρησαν την ανάπαυση που χρειάζομαι και αποζητά το σώμα και το πνεύμα μου. Από την ώρα όμως που μπήκα σε αυτό το σπίτι, αγαπημένη θεία, αγαπημένη εξαδέλφη, ένιωσα να περιβάλλομαι από την ατμόσφαιρα που επιθυμώ. Οπότε, μη μου μιλάτε για υψηλή και χαμηλή κοινωνία ούτε για μεγάλους και μικρούς κόσμους, γιατί ευχαρίστως τα ανταλλάσω όλα για ετούτη τη γωνιά».

Καθώς έλεγε αυτά τα λόγια, το τζάμι της πόρτας που οδηγούσε από την τραπεζαρία στον κήπο σκιάστηκε από μια σκούρα επιμήκη φιγούρα. Μια αχτίνα φωτός δραπέτευσε κι έστειλε την αντανάκλασή της στα κρυστάλλινα ποτήρια. Το πόμολο έτριξε, η πόρτα άνοιξε και ο κύριος Εξομολογητής εισέβαλε σοβαρός στο δωμάτιο. Χαιρέτησε και υποκλίθηκε βγάζοντας το καπέλο μέχρι που το γέισο του άγγιξε το πάτωμα.

¹²Σ.τ.Μ. ο ποιητής είναι ο Αδελφός Λουίς δε Λεόν (1527-1591) και πρόκειται για τους τελευταίους στίχους του ποιήματος: Βγαίνοντας από τη φυλακή. Ο δε Λεόν καταδιώχτηκε από την Ιερά Εξέταση και φυλακίστηκε καθώς είχε μεταφράσει στα ισπανικά το Άσμα Ασμάτων.

«Είναι ο κύριος Εξομολογητής του αγιασμένου μας καθεδρικού ναού» είπε η δόνια Περφέκτα. «Τον εκτιμάμε πολύ και ελπίζω ότι θα γίνετε φίλοι. Καθίστε, αξιότιμε δον Ινοθένθιο»¹³.

Ο Πέπε έσφιξε το χέρι του σεβάσμιου ιερέα του καθεδρικού ναού και κάθισαν και οι δυο τους.

«Πέπε, αν συνηθίζεις να καπνίζεις μετά το φαγητό, μπορείς να το κάνεις» δήλωσε καλοπροαίρετα η δόνια Περφέκτα. «Αυτό ισχύει και για τον κύριο Εξομολογητή».

Εκείνη τη στιγμή, ο καλός Δον Ινοθένθιο έβγαζε από το ράσο του μια μεγάλη δερμάτινη ταμπακιέρα, φθαρμένη από τη χρήση. Την άνοιξε, τράβηξε δύο μακριά τσιγάρα και πρόσφερε το ένα στον φίλο μας. Από ένα χαρτονένιο κουτάκι που οι Ισπανοί ειρωνικά αποκαλούν *βαγόνι*, η Ροσάριο έβγαλε ένα σπύρτο και σύντομα ο μηχανικός και ο ιερέας φυσούσαν καπνό ο ένας πάνω στον άλλον.

«Και πώς βρίσκει ο αξιότιμος δον Χοσέ την αγαπημένη μας Ορμπαχόσα;» ρώτησε ο ιερέας κλείνοντας σφιχτά το αριστερό μάτι, συνήθεια που είχε όταν κάπνιζε.

«Μέχρι στιγμής δεν είχα την ευκαιρία να σχηματίσω άποψη για αυτή την πόλη» είπε ο Πέπε. «Από το λίγο που είδα, μου φαίνεται πως δεν θα της έπεφταν άσχημα μερικές μεγάλες επενδύσεις, δυο τρία μυαλά να δώσουν τις κατευθύνσεις της ανανέωσης του τόπου και μερικές χιλιάδες εργατικό δυναμικό. Από την είσοδο της πόλης μέχρι το κατώφλι αυτού του σπιτιού είδα πάνω από εκατό ζητιάνους. Οι περισσότεροί τους είναι υγιείς έως και ρωμαλέοι. Αποτελούν έναν στρατό για λύπηση, που η θέα του σφίγγει την καρδιά».

«Γι' αυτό υπάρχει η φιλανθρωπία» είπε ο Δον Ινοθένθιο. «Κατά τα άλλα, η Ορμπαχόσα δεν είναι άθλια πόλη. Να ξέρετε ότι εδώ παράγονται τα καλύτερα

¹³Σ.τ.Μ. ο συγγραφέας παίζει με τα ονόματα των ηρώων του. Το όνομα του κληρικού έχει να κάνει με την αθωότητα, της θείας με την τελειότητα, ο μπάρμπα Λυκούργος παραπέμπει στον νομοθέτη, η κόρη στο προσευχητάρι ή κομποσκοίνι των καθολικών.

σκόρδα σε όλη την Ισπανία. Περισσότερες από είκοσι πλούσιες οικογένειες ζουν ανάμεσά μας».

«Η αλήθεια είναι ότι τα τελευταία χρόνια ήταν οικτρά λόγω της ξηρασίας» είπε η δόνια Περφέκτα. «Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ακόμα ψωμί στα πανέρια μας. Τελευταία γεμίσαμε την αγορά με πολλές χιλιάδες πλεξούδες σκόρδου».

«Τόσα χρόνια που διαμένω στην Ορμπαχόσα» είπε ο κληρικός σμίγοντας τα φρύδια «είδα να καταφθάνουν αμέτρητα πρόσωπα της Μαδρίτης, άλλοι για λόγους ψηφοθηρίας, άλλοι για να επισκεφθούν κάποια εγκαταλειμμένη γη ή για να δουν τα κειμήλια του καθεδρικού ναού, και όλοι έρχονται μιλώντας μας για εγγλέζικα άροτρα, αλωνιστικές μηχανές, σιντριβάνια με παγκάκια, και ποιος ξέρει πόσες άλλες σαχλαμάρες. Η επωδός είναι ότι όλα αυτά είναι πολύ άσχημα. Να πάνε από εκεί που ήρθαν. Είμαστε πολύ καλά χωρίς τις επισκέψεις των κυρίων της Μαδρίτης, πολύ καλύτερα χωρίς να ακούμε τη συνεχή κατακραυγή της φτώχειας μας και τα μεγαλεία και θαύματα άλλων τόπων. Όσα ξέρει ο νοικοκύρης, δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος. Συμφωνείτε, αξιότιμε δον Χοσέ; Φυσικά, ούτε να διανοηθείτε ότι το λέω για εσάς. Σε καμία περίπτωση. Αυτό μας έλειπε. Ήδη γνωρίζω ότι έχουμε μπροστά μας έναν από τους πιο διαπρεπείς νέους της σύγχρονης Ισπανίας, έναν άνδρα που θα μπορούσε να μεταμορφώσει την άγονη γη μας σε έναν ευπορότατο τόπο... Ούτε με ενοχλεί που θα μου ξαναπείτε τα χιλιοειπωμένα λόγια για τα εγγλέζικα άροτρα, τη δενδροκομία και τη δασοκομία... Αρκετά με όλα αυτά. Άνθρωποι με τόσο μεγάλο ταλέντο μπορούν να δικαιολογηθούν όταν υποτιμούν την ταπεινότητά μας. Αρκετά, φίλε μου, αρκετά, αξιότιμε δον Χοσέ σάς επιτρέπονται όλα, ακόμα και να μας πείτε ότι δεν διαφέρουμε και πολύ από τους κάφρους».

Αυτός ο φιλιππικός, που ολοκληρώθηκε με εμφανώς ειρωνικό ύφος, αναιδέστατος στο σύνολό του, δεν ευχαρίστησε τον νέο. Απέφυγε όμως να εκφράσει την παραμικρή δυσαρέσκεια και συνέχισε τη συζήτηση φροντίζοντας να παρακάμψει, όσο του ήταν δυνατόν, σημεία που η πατριωτική ευαισθησία του κυρίου ιερέα θα έβρισκε εύκολα λόγους διαφωνίας. Αυτός ο τελευταίος σηκώθηκε από το τραπέζι την ώρα που η κυρία του σπιτιού μιλούσε με τον ανιψιό της για οικογενειακά ζητήματα και έκανε μερικά βήματα στο δωμάτιο.

Η τραπεζαρία ήταν τεράστια και φωτεινή, με παλιές ταπετσαρίες που τα λουλούδια και τα κλαδιά τους, παρότι ξεθωριασμένα, διατηρούσαν το αρχικό τους σχέδιο, κι αυτό χάρη στην καθαριότητα που επικρατούσε σε όλα τα σημεία του σπιτιού. Το ρολόι, από τη θήκη του οποίου κρέμονταν σε κοινή θέα τα ακίνητα βάρη και το λαλίστατο αεικίνητο εκκρεμές, καταλάμβανε με τα ποικιλόμορφα μοτίβα του μια αξιοζήλευτη θέση ανάμεσα στα συνηθισμένα έπιπλα της τραπεζαρίας. Η διακόσμηση του τοίχου ολοκληρωνόταν με μια σειρά γαλλικών χαλκογραφιών που αναπαρίσταναν τα κατορθώματα του κατακτητή του Μεξικού, με φλύαρες επεξηγήσεις στη βάση τους, που μιλούσαν για έναν Ερνάν Κορτέθ και μια Δόνια Μαρίνα¹⁴ τόσο εξωπραγματικές όσο και οι φιγούρες που ο αδαής καλλιτέχνης είχε χαράξει. Ανάμεσα στις δύο τζαμωτές πόρτες που επικοινωνούσαν με τον κήπο υπήρχε μια μπρουτζίνη κατασκευή – δεν υπάρχει λόγος να την περιγράψουμε– που λέγεται ότι χρησίμευε ως στήριγμα σε έναν παπαγάλο, ο οποίος έμενε εκεί παρατηρώντας τα πάντα με τη σοβαρότητα και απάθεια που χαρακτηρίζουν αυτά τα ζώακια. Η ειρωνική και σκληρή φυσιογνωμία των παπαγάλων, το πράσινο σακάκι τους, το κόκκινο σκουφάκι τους, οι κίτρινες μπότες τους και τέλος οι τραχιές κωμικές λέξεις που συνήθως προφέρουν, τους δίνουν μια αλλόκοτη και αποκρουστική όψη, κάπου ανάμεσα στο γελοίο και το σοβαρό. Έχουν κάτι από την άκαμπτη στάση των διπλωματών. Μερικές φορές μοιάζουν με γελωτοποιούς και πάντα τους παρομοιάζουν με κάποιους ματαιόδοξους ανθρώπους που στην προσπάθειά τους να φανούν ανώτεροι, τείνουν στη γραφικότητα.

Ο Εξομολογητής ήταν πολύ φίλος με τον παπαγάλο. Όταν άφησε την κυρία του σπιτιού και τη Ροσάριο να συζητούν προσωπικά ζητήματα με τον ταξιδιώτη, πλησίασε το πουλί και αφήνοντάς το να του δαγκώσει το δάχτυλο με ευχαρίστηση, του είπε:

«Κατεργαράκο! Γιατί δεν μιλάς; Τι θα άξιζες αν δεν ήσουν πολυλογάς! Πολυλογάδες γεμάτος είναι ο κόσμος, και των ανθρώπων και των πουλιών.

¹⁴Σ.τ.Μ. Πρόκειται για τον Ισπανό κατακτητή και την Ιθαγενή γυναίκα που χρησιμοποίησε ως διερμηνέα του.

Λίγο μετά, πήρε με το σεβάσμιο χέρι του μερικά ρεβίθια από το διπλανό μπολ και του τα έδωσε να φάει. Το ζώο άρχισε να φωνάζει την υπηρέτρια ζητώντας σοκολάτα και οι κουβέντες του απέσπασαν την προσοχή των δύο κυριών και του κυρίου από μια συζήτηση που προφανώς δεν ήταν σημαντική.

6. ΟΠΟΥ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΟΤΙ ΜΙΑ ΔΙΑΦΩΝΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΥΨΕΙ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ

■ αφνικά παρουσιάστηκε ο αξιότιμος δον Καγιετάνο Πολεντίνος,
■ κουνιάδος της δόνια Περφέκτα. Μπήκε στην τραπεζαρία με ανοιχτές
■ αγκάλες, φωνάζοντας:

«Ελάτε εδώ, αξιότιμε πολυαγαπημένε δον Χοσέ».

Και αγκαλιάστηκαν εγκάρδια. Ο δον Καγιετάνο και ο Πέπε γνωρίζονταν, γιατί ο διακεκριμένος λόγιος και βιβλιόφιλος συνήθιζε να εκδράμει στη Μαδρίτη όταν ανακοινωνόταν κάποια δημοπρασία βιβλίων προερχόμενη από την κληρονομιά κάποιου συλλέκτη.

Ο δον Καγιετάνο ήταν ψηλός και ισχνός, μέσης ηλικίας, αν και η συνεχής μελέτη ή οι ασθένειες είχαν επιδεινώσει την υγεία του. Εκφραζόταν με ευπρέπεια και κοσμιότητα που ταίριαζε στην εμφάνισή του και ήταν στοργικός και φιλικός, μερικές φορές σε σημείο υπερβολής. Όσον αφορά την ευρυμάθειά του, τι άλλο να πει κανείς πέρα από το ότι επρόκειτο για ένα εξαιρετικά προικισμένο άτομο. Στη Μαδρίτη ανέφεραν το όνομά του με σεβασμό, και αν ο δον Καγιετάνο διέμενε την πρωτεύουσα, δεν θα απέφευγε –παρά τη σεμνότητά του– να γίνει μέλος όλων των υπαρχόντων και μελλοντικών ακαδημιών. Του άρεσε όμως η ηρεμία της απομόνωσης και εκεί που στην καρδιά άλλων έχει θέση η ματαιοδοξία, στη δική του είχε θέση το αγνό πάθος για τα βιβλία, η αγάπη για

τη μοναχική και συγκεντρωτική μελέτη, χωρίς άλλο στόχο και κίνητρο πέρα από τα ίδια τα βιβλία και την ίδια τη μελέτη.

Είχε δημιουργήσει στην Ορμπαχόσα μία από τις πιο κατηρητισμένες βιβλιοθήκες σε όλη την επικράτεια της Ισπανίας. Εκεί περνούσε πολλές ώρες, μέρα και νύχτα, συγκεντρώνοντας, ταξινομώντας, κρατώντας σημειώσεις και επιλέγοντας διάφορες πολύτιμες ειδήσεις ή πραγματοποιώντας κάποια πρωτότυπη εργασία, αντάξια της ευφυΐας του. Οι συνήθειές του ήταν λιτές. Έτρωγε λίγο, έπινε πολύ λιγότερο και η μόνη του ασωτία ήταν κάποιο πικνίκ στις Λευκίτσες όταν ο καιρός ήταν ονειρεμένος και οι καθημερινοί περίπατοι σε ένα μέρος που ονομαζόταν Μουντογκράντε, όπου συχνά ξεθάβονταν από τη λάσπη είκοσι αιώνων ρωμαϊκά μετάλλια και κομμάτια επιστύλιων, παράξενοι πλίνθοι άγνωστης αρχιτεκτονικής και κάποιοι αμφορείς ή λύχνοι ανεκτίμητης αξίας.

Ο δον Καγιετάνο και η δόνια Περφέκτα ζούσαν τόσο αρμονικά που θα τους ζήλευε και ο Παράδεισος. Δεν μάλωναν ποτέ. Η αλήθεια είναι ότι ούτε εκείνος ανακατευόταν στις οικιακές υποθέσεις ούτε εκείνη σε θέματα που αφορούσαν τη βιβλιοθήκη πέρα από το να τη σκουπίζει και καθαρίζει κάθε Σάββατο, δείχνοντας θρησκευτικό σεβασμό στα βιβλία και τα χαρτιά πάνω στο τραπέζι ή οπουδήποτε αλλού.

Μετά τις καθιερωμένες για την περίπτωση ερωταποκρίσεις, ο δον Καγιετάνο είπε:

«Κοίταξα ήδη το κασόνι με τα βιβλία. Λυπάμαι που δεν μου έφερες την έκδοση του 1527. Θα πρέπει να κάνω ο ίδιος ένα ταξίδι μέχρι τη Μαδρίτη... Θα μείνεις καιρό εδώ; Όσο περισσότερο, τόσο το καλύτερο, αγαπημένε Πέπε. Πόσο χαίρομαι που βρίσκεσαι εδώ! Οι δυο μας θα τακτοποιήσουμε ένα μέρος της βιβλιοθήκης και θα κάνουμε έναν κατάλογο των συγγραφέων της ιππικής τέχνης. Σπάνια βρίσκει κανείς για βοηθό έναν άνδρα τόσο ταλαντούχο όσο εσύ... Θα δεις τη βιβλιοθήκη μου... Εκεί μπορείς να διαβάσεις όσο τραβάει η ψυχή σου... Ό,τι επιθυμείς... Θα δεις θαύματα, αληθινά θαύματα, ανεκτίμητους θησαυρούς, σπάνια βιβλία που μόνο εγώ κατέχω, μόνο εγώ... Μου φαίνεται όμως ότι τελικά έφτασε η ώρα του φαγητού. Έτσι δεν είναι Χοσέ; Έτσι δεν είναι Περφέκτα; Έτσι δεν είναι Ροσαρίτο; Έτσι δεν είναι αξιότιμε δον Ινοθένθιο;...

Σήμερα θα επιβεβαιώσετε διπλά τον τίτλο σας. Το λέω γιατί θα μας συνοδεύσετε στη μετάνοια».

Ο ιερέας υποκλίθηκε και χαμογελώντας με συμπάθεια έδειξε τη συγκατάβασή του. Το γεύμα κύλησε σε εγκάρδια ατμόσφαιρα και σε όλα τα φαγώσιμα παρατηρούσε κανείς τη δυσανάλογη αφθονία που χαρακτηρίζει την επαρχία εις βάρος της ποικιλίας. Το φαγητό έφθανε για διπλάσιο αριθμό ατόμων από τα παρευρισκόμενα. Η συζήτηση στράφηκε σε διάφορα θέματα.

«Πρέπει απαραίτητα να επισκεφτείτε το συντομότερο τον καθεδρικό μας ναό» είπε ο ιερέας. «Λίγοι υπάρχουν σαν αυτόν, αξιότιμε don Χοσέ... Η αλήθεια είναι ότι εσείς, που έχετε δει τόσα θαυμαστά πράγματα στο εξωτερικό, δεν θα βρείτε τίποτα το αξιόλογο στην παλιά μας εκκλησία... Εμείς οι φτωχοί αγροίκοι της Ορμπαχόσα τη βρίσκουμε θεϊκή. Ο δάσκαλος Λόπε δε Βεργάνθα, ιερωμένος εκεί, την αποκαλούσε κατά τον δέκατο έκτο αιώνα *pulchra augustina*...¹⁵ Εν τούτοις, για πολυμαθείς όσο εσείς, μάλλον δεν έχει καμία χάρη και μια υπαίθρια αγορά από λαμαρίνες θα είναι πιο όμορφη».

Ο Πέπε Ρέι αντιπαθούσε κάθε φορά και περισσότερο την ειρωνική γλώσσα του σοφού ιερέα. Αποφασισμένος όμως να συγκρατηθεί και να κρύψει τον θυμό του, απάντησε αόριστα. Η δόνια Περφέκτα πήρε στη συνέχεια τον λόγο και είπε πρόσχαρα:

«Πρόσεξε, Πεπίτο. Σε προειδοποιώ ότι, αν μιλήσεις άσχημα για την αγία μας εκκλησία, θα σου κακιώσω. Έχεις πολλές γνώσεις και είσαι ένας λαμπρός νέος που καταλαβαίνει τα πάντα. Αν όμως σκοπεύεις να ανακαλύψεις ότι αυτή η κατασκευή δεν είναι το όγδοο θαύμα του κόσμου, κράτα για τον εαυτό σου τη σοφία σου και μη μας περνάς για χαζούς...»

«Ούτε που σκέφτηκα ότι αυτό το οικοδόμημα δεν είναι όμορφο» απάντησε ο Πέπε. «Από το λίγο που είδα εξωτερικά μου φάνηκε εντυπωσιακού κάλλους. Οπότε, δεν υπάρχει λόγος να φοβάστε, θεία μου. Ούτε σοφός είμαι ούτε τίποτα».

¹⁵Σ.τ.Μ. Αυγουστιανή ομορφιά θα μεταφέραμε στα ελληνικά τις λατινικές λέξεις.

«Σιγά σιγά» είπε ο ιερέας απλώνοντας το χέρι και αφήνοντας το στόμα του να ξεκουραστεί από το μάσημα. «Σταματήστε. Μη μας εμφανίζεστε εδώ κάνοντας τον ταπεινόφρονα, αξιότιμε δον Χοσέ, γιατί κουραστήκαμε να ακούμε πόσο μεγάλη αξία έχετε, πόσο μεγάλη φήμη απολαμβάνετε και πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζετε όπου και αν παρευρίσκεστε. Δεν συναντάει κανείς τέτοιους άνδρες καθημερινά. Αφού όμως εγκωμιάζω με αυτόν τον τρόπο τα προτερήματά σας...»

Σταμάτησε να μιλάει για να συνεχίσει να τρώει, κι όταν ξεψάχνισε το κόκκαλο, εκφράστηκε ως εξής:

«Αφού όμως εγκωμιάζω με αυτόν τον τρόπο τα προτερήματά σας, επιτρέψτε μου να εκφράσω μια άλλη γνώμη με την ειλικρίνεια που με χαρακτηρίζει. Μάλιστα, αξιότιμε δον Χοσέ. Μάλιστα, αξιότιμε δον Καγιετάνο. Μάλιστα κυρία και κόρη μου. Η επιστήμη, όπως τη μελετούν και τη διαδίδουν οι μοντερνιστές, είναι ο θάνατος των συναισθημάτων και των γλυκών ψευδαισθήσεων. Με την επιστήμη χωλαίνει η πνευματική ζωή. Τα πάντα καταλήγουν να διέπονται από σταθερούς κανόνες και τα ίδια τα ύψιστα θέλγητρα της Φύσης εξαφανίζονται. Με την επιστήμη καταστρέφεται το μεγαλείο των τεχνών, όπως καταστρέφεται και η εσώτερή μας πίστη. Η επιστήμη διατείνεται ότι τα πάντα είναι ψέματα και θέλει όλα να τα κατατάξει σε σχήματα και γραμμές, όχι μόνο *maria ac terras*, όπου βρισκόμαστε εμείς οι άνθρωποι, αλλά και *caelumque profundum*, όπου βρίσκεται ο Θεός...¹⁶ Τα αξιοθαύμαστα όνειρα της ψυχής, η μυστικιστική της έκσταση, η ίδια η έμπνευση των ποιητών, όλα είναι ψέματα. Η καρδιά είναι ένα σφουγγάρι, ο εγκέφαλος μια φωλιά σκουληκιών».

Όλοι ξέσπασαν σε γέλια ενώ ο ιερέας κατάπινε ένα ποτηράκι κρασί.

«Ελάτε! Θα με διαψεύσει ο αξιότιμος δον Χοσέ» πρόσθεσε ο ιερέας «ότι η επιστήμη, με τον τρόπο που διδάσκεται και διαδίδεται σήμερα, πάει να κάνει τον κόσμο και το ανθρώπινο γένος μια μεγάλη μηχανή;»

¹⁶Σ.τ.Μ Πρόκειται για στίχους από την Αινειάδα του Βιργιλίου, βιβλίο Ι, και η ελληνική απόδοση είναι σε γη και θάλασσα και στου ουρανού τα βάθη.

«Με αυτόν τον τρόπο ακριβώς» είπε ο δον Καγιετάνο. «Όλα έχουν τα υπέρ και τα κατά τους».

«Πάρτε κι άλλη σαλάτα, κύριε Εξομολογητή» είπε η δόνια Περφέκτα. «Είναι με πολλή μουστάρδα, όπως σας αρέσει».

Ο Πέπε Ρέι δεν αρεσκόταν να εμπλέκεται σε μάταιες διαμάχες, ούτε σχολαστικός ήταν ούτε καυχιόταν για διανοούμενος, και ειδικά όταν βρισκόταν σε ιδιωτικές συναντήσεις και μπροστά σε γυναίκες. Το επιθετικό και επίμονο παραλήρημα του ιερέα χρειαζόταν, κατά την άποψή του, συμμόρφωση. Για να επιτύχει κάτι τέτοιο δεν θεωρούσε καλό σχέδιο να εκθέσει ιδέες που θα καλόπιαναν τον ιερέα εφόσον θα συμφωνούσαν με τις δικές του. Έτσι αποφάσισε να εκφράσει απόψεις όσο το δυνατόν αντίθετες και οι οποίες θα έφερναν το μεγαλύτερο πλήγμα στον καυστικό Εξομολογητή. “Θέλεις να παίξεις μαζί μου” είπε μέσα του. “Θα δεις τι καλά που θα σε φτιάξω εγώ”. Και μετά, πρόσθεσε δυνατά:

«Είναι αλήθεια όσα ο κύριος Εξομολογητής είπε κάνοντας χιούμορ. Δεν είναι όμως δικό μας το φταίξιμο που η επιστήμη σφυροκοπάει συνεχώς τόσα ματαιόδοξα είδωλα: τις προλήψεις, τις σοφιστείες, τα χίλια ψεύδη του παρελθόντος, άλλα όμορφα, άλλα γελοία, γιατί από όλα τα είδη υπάρχουν στον αμπελώννα του Κυρίου. Ο κόσμος των ψευδαισθήσεων, που είναι κάτι σαν δεύτερος κόσμος, γκρεμίζεται με πάταγο. Ο μυστικισμός στη θρησκεία, η μονοτονία στην επιστήμη, η επιτήδευση στις τέχνες γελοιοποιούνται και πέφτουν από τα βάρη τους όπως έπεφταν οι παγανιστικές θεότητες. Αντίο άχαρα όνειρα. Το ανθρώπινο γένος αφυπνίζεται, και τα μάτια του βλέπουν με διαύγεια. Ο μάταιος συναισθηματισμός, ο μυστικισμός, ο πυρετός, οι παραισθήσεις και το ντελίριο εξαφανίζονται, και αυτός που πριν ήταν ασθενής, σήμερα είναι υγιής και απολαμβάνει με άφατη ευχαρίστηση τη σωστή θεώρηση του κόσμου. Η φαντασία, η τρομακτική τρελή που έκανε κουμάντο στο σπίτι, κατόντησε πια μια υπηρέτρια... Κατευθύνετε το βλέμμα σας παντού γύρω σας, κύριε Εξομολογητή, και θα δείτε το αξιοθαύμαστο σύνολο της πραγματικότητας να έχει αντικαταστήσει τα μυθεύματα. Ο ουρανός δεν είναι ένας θόλος, τα αστέρια δεν είναι λυχναράκια, το φεγγάρι δεν είναι ένας σκανταλιάρης κυνηγός παρά ένας διαφανής ογκόλιθος. Ο ήλιος δεν είναι

ένας καλοντυμένος περιπλανώμενος αμαξάς παρά μια σταθερή φωτιά. Οι σύρτες¹⁷ δεν είναι νύμφες παρά δύο κόλποι. Οι σειρήνες είναι φώκιες και όσον αφορά τα πρόσωπα, ο Ερμής είναι ο Μανθανέδο.¹⁸ Ο Άρης είναι ένας γέρος χωρίς γένια, ο κόμης Μόλτκε¹⁹. Ο Νέστορας μπορεί να είναι ένας κύριος με παλτό που ονομάζεται Τιέρ²⁰. Ο Ορφέας είναι ο Βέρντι. Ο Ήφαιστος είναι ο Κρουπ²¹. Ο Απόλλωνας θα μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε ποιητής. Θέλετε κι άλλα; Ο Δίας, που αν ζούσε ακόμα θα άξιζε να πάει φυλακή, δεν ρίχνει τους κεραυνούς, παρά ο κεραυνός πέφτει όταν κάνει κέφι στον ηλεκτρισμό. Δεν υπάρχει Παρνασσός, δεν υπάρχει Όλυμπος, δεν υπάρχουν τα ύδατα της Στυγός, ούτε άλλα Ιλίσια πεδία πέρα από τα Παρισινά. Δεν υπάρχει πια κάθοδος στην κόλαση πέρα από τις γεωλογικές καταβάσεις και ο ταξιδιώτης που πάντα επιστρέφει λέει ότι δεν υπάρχουν κατάδικοι στο κέντρο της γης. Δεν υπάρχουν πια άνοδοι στον ουρανό πέρα από αυτές τις αστρονομίες, η οποία επιστρέφοντας, διαβεβαιώνει ότι δεν έχει δει τους έξι ή επτά κύκλους που για αυτούς μιλούν ο Δάντης, οι μύστες και οι ονειροπόλοι του Μεσαίωνα. Το μόνο που συναντάει είναι αστέρια και αποστάσεις, γραμμές, αχανές σύμπαν και τίποτα άλλο. Δεν υπάρχουν πλέον ψευδείς υπολογισμοί σχετικά με την ηλικία της γης, γιατί η παλαιοντολογία και η προϊστορία μέτρησαν τα δόντια του κρανίου μας και διαπίστωσαν την πραγματική του ηλικία. Ο μύθος, είτε λέγεται παγανισμός είτε χριστιανικό ιδεώδες, δεν υπάρχει πια, και η φαντασία υπάρχει μόνο όσο υπάρχει και το ανθρώπινο σώμα. Όλα τα πιθανά θαύματα περιορίζονται σε όσα κάνω στο γραφείο μου με μια μπαταρία Μπούνσεν, ένα καλώδιο επαγωγής και μια μαγνητική βελόνα. Δεν υπάρχουν πλέον

¹⁷Σ.τ.Μ. Η μεγάλη και η μικρή Σύρτη, κόλποι της Λιβύης και της Τυνησίας αντίστοιχα.

¹⁸Σ.τ.Μ. Ο μαρκήσιος δε Μανθανέδο(1803-1882) ασχολήθηκε με οικονομικές επενδύσεις, κατά κύριο λόγο σε τράπεζες.

¹⁹Σ.τ.Μ. Ο κόμης Μόλτκε (1800-1891) ήταν Πρώσος αρχιστράτηγος.

²⁰Σ.τ.Μ. Ο Αντόλφ Τιέρ (1797-1877) υπήρξε ο πρώτος Πρόεδρος της τρίτης Γαλλικής Δημοκρατίας.

²¹Σ.τ.Μ. Η δυναστεία των Κρουπ, κυρίαρχοι στη βιομηχανία του χάλυβα.

πολλαπλασιασμοί άρτου και ιχθύων πέρα από αυτούς που κάνει η βιομηχανία με τα καλούπια και τις μηχανές και όσες κάνει η τυπογραφία, που μιμείται τη Φύση παράγοντας εκατομμύρια αντίγραφα από ένα και μόνο κομμάτι. Με δυο λόγια, αξιαγάπητε κύριε ιερέα, έχουν δοθεί εντολές να μπει ένα τέλος σε όλους τους παραλογισμούς, τα ψέματα, τις ψευδαισθήσεις, τις ονειρικές καταστάσεις, τους συναισθηματισμούς και τις ανησυχίες που σκοτίζουν την ανθρώπινη κρίση. Ας γιορτάσουμε το γεγονός».

Όταν σταμάτησε να μιλάει, ένα κάποιο χαμόγελο έπαιζε στα χείλη του ιερέα και το βλέμμα του είχε αποκτήσει μια παράξενη ζωηράδα. Ο δον Καγιετάνο ήταν απασχολημένος με το να δίνει διάφορα σχήματα, άλλοτε ρομβοειδή και άλλοτε πρισματικά, σε έναν σβόλο ψωμιού. Η δόνια Περφέκτα όμως είχε χλομιάσει και είχε στυλώσει το βλέμμα της στον ιερέα παρατηρώντας τον επίμονα. Η Ροσαρίτο κοίταζε τον εξάδελφό της σαστισμένη. Αυτός έσκυψε προς το μέρος της και της είπε στο αυτί χαμηλόφωνα:

«Μη με ξεσυνερίζεσαι, ξαδελφούλα. Λέω αυτές τις παλαβομάρες για να πικάρω τον κύριο ιερέα».

7. Η ΔΙΑΦΩΝΙΑ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ

«Προφανώς πιστεύεις» δήλωσε με κάποια έπαρση η δόνια Περφέκτα «ότι ο αξιότιμος δον Ινοθένθιο θα μείνει σιωπηλός και δεν θα σου απαντήσει σε κάθε ένα από τα σημεία στα οποία αναφέρθηκες».

«Ω, όχι!» αναφώνησε ο ιερέας ανασηκώνοντας τα φρύδια. «Δεν θα αναμετρήσω τις πενιχρές μου δυνάμεις με έναν τόσο δυνατό πρωταθλητή και συγχρόνως τόσο καλά οπλισμένο. Ο αξιότιμος δον Χοσέ τα ξέρει όλα, έχει στη διάθεσή του όλο το οπλοστάσιο των συγκεκριμένων επιστημών. Γνωρίζω πολύ καλά ότι το δόγμα που υποστηρίζει είναι ψευδές. Εγώ όμως δεν έχω ούτε το ταλέντο ούτε την ευφράδεια ώστε να το αντικρούσω. Θα χρησιμοποιούσα ως όπλο μου το συναίσθημα. Θα χρησιμοποιούσα θεολογικά επιχειρήματα, αντλημένα από την αποκάλυψη, την πίστη, τον θείο λόγο. Αλίμονο όμως! Ο αξιότιμος δον Χοσέ, που είναι ένας επιφανής σοφός, θα γελούσε με τη θεολογία, την πίστη, την αποκάλυψη, τους άγιους προφήτες, το Ευαγγέλιο. Ένας φτωχός αδαής κληρικός, ένας φουκαράς που δεν γνωρίζει μαθηματικά, ούτε τη γερμανική φιλοσοφία που μιλάει για το εγώ και το μη εγώ, ένας φτωχός δάσκαλος, που δεν ξέρει τίποτα περισσότερο από την επιστήμη του Θεού και κάποια πράγματα για τους Λατίνους ποιητές, δεν μπορεί να σηκώσει ανάστημα απέναντι σε όλα τα παραπάνω κορυφαία».

Ο Πέπε Ρέι ξέσπασε σε ένα πηγαίο γέλιο.

«Βλέπω ότι ο αξιότιμος δον Ινοθένθιο» είπε «πήρε στα σοβαρά τις παλαβομάρες που είπα. Ελάτε, κύριε ιερέα, ας βάλουμε τα ξίφη μας στα θηκάρια τους και ας τελειώσουν όλα εδώ. Είμαι σίγουρος ότι οι πραγματικές μου ιδέες και οι δικές σας δεν διαφέρουν. Εσείς είστε ένας ευσεβής και καλλιεργημένος άνθρωπος. Εδώ ο αδαής είμαι εγώ. Αν ήθελα να κάνω μια πλάκα, συγχωρήστε με όλοι, αυτός είναι ο χαρακτήρας μου».

«Ευχαριστώ» απάντησε ο πρεσβύτερος, φανερά αναστατωμένος. «Να αφήναμε στην άκρη τα πράγματα τώρα; Ξέρω πολύ καλά, όλοι ξέρουμε, ότι οι ιδέες που υποστηρίζατε είναι δικές σας. Δεν θα μπορούσε να είναι κάτι διαφορετικό. Είστε ένας άνθρωπος των καιρών. Δεν μπορείτε να αρνηθείτε ότι η αντίληψή σας είναι καταπληκτική, αξιοθαύμαστα καταπληκτική. Όσο μιλούσατε, ομολογώ με κάθε ειλικρίνεια, παρότι μέσα μου αποδοκίμαζα ένα τόσο μεγάλο ατόπημα, από την άλλη δεν μπορούσα να μη θαυμάσω τη μεγαλειώδη έκφρασή σας, την απaráμιλλη δεξιοτεχνία, την εκπληκτική συλλογιστική σας μέθοδο, τη δύναμη των επιχειρημάτων... Τι μυαλό, αξιότιμη δόνια Περφέκτα, τι μυαλό διαθέτει ο νεαρός ανιψιός σας! Όταν ήμουν στη Μαδρίτη και με πήγαν στο Ατενέο²², ομολογώ ότι απορροφήθηκα βλέποντας την απίστευτη επινοητικότητα που ο Θεός έδωσε στους άθεους και τους προτεστάντες».

«Αξιότιμε δον Ινοθένθιο» είπε η δόνια Περφέκτα κοιτάζοντας πότε τον ανιψιό της πότε τον φίλο της «νομίζω ότι ξεπερνάτε τα όρια της καλής διάθεσης στην προσπάθειά σας να κρίνετε αυτόν τον νέο... Μη θυμώνεις, Πέπε, μη ξεσυνερίζεσαι αυτά που λέω, γιατί εγώ ούτε σοφή είμαι ούτε φιλόσοφος ούτε θεολόγος. Μου φαίνεται όμως ότι ο αξιότιμος δον Ινοθένθιο μόλις μας έδωσε ένα δείγμα της μεγάλης του ταπεινοφροσύνης και της χριστιανικής του φιλανθρωπίας, αρνούμενος να σε κατατροπώσει λεκτικά, όπως θα μπορούσε κάλλιστα να κάνει αν το είχε θελήσει».

²²Σ.τ.Μ. Ιδιωτική λέσχη που ιδρύθηκε το 1835, όπου κυριαρχούσε μια φιλελεύθερη ιδεολογία, ένας από τους λόγους που η εκκλησία την έβλεπε με καχυποψία.

«Κυρία, προς Θεού!» είπε ο διάκονος του Κυρίου.

«Έτσι είναι» πρόσθεσε η κυρία. «Διατηρεί πάντα χαμηλούς τόνους, αλλά γνωρίζει περισσότερα και από τους επτά δασκάλους της πίστης. Αλίμονο, αξιότιμε don Ινοθένθιο, πόσο σας ταιριάζει το όνομά σας! Δεν υπάρχει λόγος όμως τόσης ταπεινότητας. Αν ο ανιψιός μου δεν έχει αξιώσεις... Αν γνωρίζει μόνο όσα του δίδαξαν και τίποτα παραπάνω... Αν έχει μάθει αυτό που είναι εσφαλμένο, τότε τι περισσότερο μπορεί να ζητήσει κανείς παρά να είστε εσείς που θα τον διαφωτίσετε και θα τον βγάλετε από την κόλαση των ψευδών δογμάτων του;»

«Αυτό μου έλειπε, να επιθυμώ ο κύριος Εξομολογητής...» μουρμούρισε ο Πέπε, έχοντας αντιληφθεί ότι, άθελά του, είχε μπλεχτεί σε έναν λαβύρινθο.

«Εγώ δεν είμαι παρά ένας απλός κληρικός που δεν γνωρίζει τίποτα πέρα από την παλαιά επιστήμη» απάντησε ο don Ινοθένθιο. «Αναγνωρίζω την τεράστια κοσμική επιστημονική αξία του αξιότιμου don Χοσέ, και μπροστά σε έναν τόσο λαμπρό προφήτη, σιωπώ και υποκλίνομαι».

Καθώς έλεγε αυτά τα λόγια, ο ιερέας είχε τα δυο του χέρια σταυρωμένα στο στήθος και έσκυβε το κεφάλι. Ο Πέπε Ρέι ενοχλήθηκε κάπως από την τροπή που η θεία του έδωσε σε μια ανώφελη θρησκευτική διαφωνία, στην οποία αυτός είχε πάρει μέρος μόνο και μόνο για να ζωντανέψει τη συζήτηση. Θεώρησε ότι το πιο φρόνιμο θα ήταν να δώσει τέλος σε μια τόσο επικίνδυνη κατάσταση, και έχοντας αυτόν τον σκοπό απηύθυνε μια ερώτηση στον αξιότιμο don Καγιετάνο όταν εκείνος, έχοντας ξυπνήσει από τον ελαφρύ λήθαργο στον οποίο έπεφτε μετά το σερβίρισμα του επιδόρπιου, έκανε τον γύρο του τραπεζιού με μια πορσελάνινη γαλοπούλα προσφέροντας στους συνδαιτυμόνες του τις απαραίτητες οδοντογλυφίδες.

«Χθες ανακάλυψα ένα χέρι που έσφιγγε τη λαβή ενός αμφορέα με διάφορα ιερατικά σύμβολα επάνω του. Θα σου το δείξω» είπε ο don Καγιετάνο, περριχαρής που έφερε στην κουβέντα ένα θέμα της αρεσκείας του.

«Υποθέτω ότι ο αξιότιμος don δε Ρέι θα είναι ειδικός και σε θέματα αρχαιολογίας» είπε ο ιερέας συνεχίζοντας ανελέητα να τρέχει πίσω από το θύμα του μέχρι το πιο κρυφό του λημέρι.

«Εννοείται» είπε η δόνια Περφέκτα. «Τι υπάρχει που δεν καταλαβαίνουν αυτά τα ξύπνια σημερινά παιδιά; Παίζουν όλες τις επιστήμες στα δάχτυλά τους. Τα πανεπιστήμια και οι ακαδημίες τούς διδάσκουν τα πάντα στη στιγμή, προσφέροντάς τους ένα λούστρο σοφίας».

«Ω! Αυτό είναι άδικο» ανταπάντησε ο ιερέας, παρατηρώντας τη στενόχωρη έκφραση του μηχανικού.

«Η θεία μου έχει δίκιο» συμφώνησε ο Πέπε. «Σήμερα μαθαίνουμε λίγο απ' όλα, και αποφοιτούμε από τις σχολές με βασικές αρχές διαφορετικών πεδίων σπουδών».

«Θα έλεγα ότι θα γινόσασταν σπουδαιός αρχαιολόγος» πρόσθεσε ο ιερέας.

«Δεν γνωρίζω το παραμικρό περί αρχαιολογίας» απάντησε ο νέος. «Τα ερείπια είναι ερείπια, και ποτέ δεν με έθελγε η ιδέα να σκονίζομαι ανάμεσά τους.

Ο δον Καγιετάνο έκανε μια χαρακτηριστική γκριμάτσα.

«Αυτό δεν σημαίνει ότι καταδικάζω την αρχαιολογία» είπε με ζέση ο ανιψιός της δόνια Περφέκτα, συνειδητοποιώντας ότι κάθε λέξη που έβγαινε από το στόμα του πλήγωνε και κάποιον. «Ξέρω πολύ καλά ότι από τη σκόνη πηγάζει η ιστορία. Οι σχετικές σπουδές είναι και πολύτιμες και χρησιμότερες».

«Έχετε τάση στις σπουδές της αντιπαράθεσης» είπε ο ιερέας σκαλίζοντας τα δόντια του με την οδοντογλυφίδα. «Μόλις μου ήρθε μια εξαιρετική ιδέα. Αξιότιμε δον Χοσέ, θα έπρεπε να γίνετε δικηγόρος».

«Η δικηγορία είναι ένα επάγγελμα που απεχθάνομαι» απάντησε με νεύρο ο Πέπε Ρέι. «Γνωρίζω δικηγόρους πολύ αξιοσέβαστους, κι ανάμεσά τους βρίσκεται ο πατέρας μου, ο καλύτερος όλων των ανδρών. Παρά ένα τόσο λαμπρό παράδειγμα, στη ζωή μου γαλουχήθηκα να εξασκήσω ένα επάγγελμα που υπερασπίζεται εξίσου τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα των πραγμάτων. Δεν γνωρίζω μεγαλύτερο λάθος, ανησυχία ή τυφλότητα από την επιμονή των οικογενειών να καθοδηγήσουν το μεγαλύτερο κομμάτι της νεολαίας στη δικηγορία. Η κυριότερη και μεγαλύτερη μάστιγα της Ισπανίας είναι ο όχλος των νεαρών δικηγόρων, για τη συντήρηση των οποίων απαιτείται

ένας μυθικός όγκος δικαστικών αγωγών. Τα θέματα της ενασχόλησής τους πολλαπλασιάζονται ανάλογα με τη ζήτηση. Παρά ταύτα, πολλοί μένουν χωρίς δουλειά, και όπως γνωρίζουμε, εφόσον ένας αξιότιμος δικηγόρος δεν μπορεί ούτε να οργώσει ούτε να υφάνει, ούτως προκύπτει αυτός ο λαμπρός παρασιτικός στόλος, ο γεμάτος υποκρισία, που τροφοδοτεί τη δικομανία, αναστατώνει την πολιτική ζωή, εξάπτει την κοινή γνώμη και προκαλεί επαναστάσεις. Κάπως πρέπει να βγάλουν το ψωμί τους. Θα ήταν μεγαλύτερη συμφορά να υπάρχει δουλειά για όλους αυτούς».

«Πέπε, για τον Θεό, ακούς τι λες;» είπε η δόνια Περφέκτα με έντονη αυστηρότητα. «Μα, συγχωρήστε τον, αξιότιμε δον Ινοθένθιο... γιατί αγνοεί ότι έχετε ένα ανίψι, που, αν και αποφοίτησε πρόσφατα, είναι ταλαντούχος δικηγόρος».

«Εγώ μιλάω γενικά» δήλωσε αποφασιστικά ο Πέπε. «Όντας γιος ενός εξαιρετού δικηγόρου, δεν μπορώ να μην αναγνωρίσω ότι υπάρχουν άτομα που ασκούν το επάγγελμα με δόξα και τιμή».

«Μπα, όχι... Ο ανιψιός μου είναι ακόμα αγοράκι...» είπε ο ιερέας με μια επίφαση ταπεινότητας. «Δεν είναι η πρόθεσή μου να βεβαιώσω τις θαυμαστές του γνώσεις, όπως αυτές που διαθέτει ο αξιότιμος δον Ρέι. Με τον καιρό, ποιος ξέρει;... Το ταλέντο του δεν είναι ούτε λαμπρό ούτε σαγηνευτικό. Φυσικά, οι ιδέες του Χαθιντίτο είναι στέρρες, το κριτήριό του είναι υγιές. Οι γνώσεις του είναι γερές, δεν ξέρει ούτε από σοφιστείες ούτε από κούφια λόγια...»

Ο Πέπε Ρέι φαινόταν όλο και πιο ανήσυχος. Η ιδέα ότι άθελά του ερχόταν σε αντιπαράθεση με τις απόψεις των φίλων της θείας του, τον βασάνιζε, και αποφάσισε να σιωπήσει από φόβο μη και αυτός και ο δον Ινοθένθιο βρεθούν να τραβούν τα μαλλιοκέφαλά τους. Η ευτυχής συγκυρία ήταν το σήμαντρο του καθεδρικού ναού που καλούσε τους ιερείς στο σημαντικό έργο της χορωδίας, οπότε και τον έβγαλε από τη δύσκολη θέση. Ο σεβάσμιος άνδρας σηκώθηκε και τους αποχαιρέτησε όλους και ιδιαίτερα με τον Πέπε φάνηκε τόσο δουλοπρεπής, τόσο ευγενής που θα νόμιζε κανείς ότι τους ένωνε μια βαθιά φιλία πολλών ετών. Ο ιερέας, αφού προσφέρθηκε να τον εξυπηρετήσει σε ό,τι χρειαζόταν, του υποσχέθηκε να τον συστήσει στον ανιψιό του, για να τον συνοδεύει να γνωρίσει την πόλη. Ήταν γλυκομίλητος και καταδέχτηκε μέχρι και

να του δώσει ένα φιλικό χτύπημα στον ώμο. Ο Πέπε Ρέι δέχτηκε με ευχαρίστηση τις εκδηλώσεις ομόνοιας, ωστόσο είδε τα ουράνια να αγάλλονται όταν ο ιερέας βγήκε από την τραπεζαρία και έφυγε από το σπίτι.

8. ΤΟΣΟ ΓΡΗΓΟΡΑ!

Λίγο μετά, το σκηνικό άλλαξε. Ο δον Καγιετάνο αναπαυόταν από τις λαμπρές εργασίες του βρίσκοντας καταφύγιο σε ένα γλυκό όνειρο ξαπλωμένος σε μια πολυθρόνα της τραπεζαρίας. Η δόνια Περφέκτα τριγύριζε στο σπίτι κάνοντας τις δουλειές της. Η Ροσαρίτο, καθισμένη δίπλα στα τζαμωτά που έβγαζαν στον κήπο, κοίταξε τον εξάδελφό της και του είπε με το βουβό βλέμμα της:

«Εξάδελφε, κάτσε μαζί μου και πες μου ό,τι έχεις κατά νου».

Αυτός, αν και μαθηματικός, κατάλαβε.

«Αγαπημένη εξαδέλφη» είπε ο Πέπε. «Πόσο θα βαρέθηκες σήμερα με τις κόντρες μας! Ο Θεός το γνωρίζει ότι δεν συνηθίζω να είμαι τόσο σχολαστικός, ο κύριος ιερέας όμως έχει το φταίξιμο. Το ξέρεις ότι μου φαίνεται πολύ ιδιαίτερη η περίπτωση του;»

«Είναι ένα εξαιρετικός άνθρωπος!» απάντησε η Ροσαρίτο, χαρούμενη που ήταν σε θέση να πληροφορήσει τον εξάδελφό της πάνω σε ό,τι χρειαζόταν να μάθει.

«Α, ναι. Εξαιρετικός άνθρωπος! Είναι σαφές!»

«Όταν θα τον συναναστραφείς, θα δεις...»

«Ότι είναι ανεκτίμητος. Τέλος πάντων, αρκεί που είναι φίλος δικός σου και της μητέρας σου, οπότε θα γίνει και δικός μου» τη διαβεβαίωσε ο νέος. «Και έρχεται συχνά εδώ;»

«Όλες τις μέρες. Μας συντροφεύει πολύ» απάντησε με αφέλεια η Ροσαρίτο. «Τι καλός και ευγενικός που είναι! Και πόσο με αγαπάει!»

«Μάλιστα! Σαν να μου αρέσει αυτός ο κύριος».

«Έρχεται και τα βράδια για να παίξουν χαρτιά» πρόσθεσε η νεαρή «γιατί νωρίς το βράδυ μαζεύονται εδώ κάποια πρόσωπα, ο πρωτοδίκης, ο εισαγγελέας, ο πρύτανης, ο γραμματέας του επισκόπου, ο δήμαρχος, ο έφορος, ο ανιψιός του don Ινοθένθιο...»

«Α! Ο Χαθιντίτο, ο δικηγόρος».

«Αυτός. Είναι ένα φτωχό αγόρι, ένα κομμάτι μάλαμα. Ο θείος του τον λατρεύει. Από τότε που μας ήρθε από το Πανεπιστήμιο με τη βούλα του δόκτορα... γιατί είναι δόκτορας σε αρκετούς κλάδους και αποφοίτησε με άριστα... Τι πιστεύεις εσύ πως γίνεται; Να, λοιπόν. Από τότε που ήρθε, ο θείος του τον φέρνει συχνά εδώ. Και η μαμά τον αγαπάει πολύ... Είναι πολύ σοβαρό αγόρι. Φεύγει νωρίς μαζί με τον θείο του. Δεν πηγαίνει ποτέ στο Καζίνο τα βράδια, ούτε παίζει ούτε σπατάλες κάνει, και εργάζεται στο δικηγορικό γραφείο του don Λορένθο Ρουίθ, του καλύτερου δικηγόρου της Ορμπαχόσα. Λένε ότι ο Χαθίντο θα έχει μεγάλη εξέλιξη».

«Ο θείος του δεν υπερέβαλε στα εγκώμια» είπε ο Πέπε. «Λυπάμαι πολύ που είπα εκείνες τις χαζομάρες για τους δικηγόρους... Αγαπημένη εξαδέλφη. Δεν είναι αλήθεια ότι έκανα αστοχία;»

«Σώπασε, και μου φαίνεται ότι έχεις πολύ δίκιο».

«Μα, στ' αλήθεια, δεν ήμουν λίγο άστοχος;»

«Ούτε να το συζητάς».

«Μου βγάζεις ένα βάρος από πάνω μου. Η αλήθεια είναι ότι βρέθηκα σε μια διαρκή και άκομψη αντιπαράθεση με τον σεβαστό ιερέα, χωρίς καν να το καταλάβω. Λυπάμαι πολύ».

«Αυτό που πιστεύω εγώ» είπε η Ροσαρίτο, κοιτάζοντάς τον επίμονα με τα μάτια της γεμάτα στοργή «είναι ότι εσύ δεν κάνεις για τον τόπο μας».

«Τι πάει να πει αυτό;»

«Δεν ξέρω αν εκφράζομαι σωστά, εξάδελφε. Θέλω να πω ότι δεν είναι εύκολο να συνηθίσεις τις συζητήσεις ούτε και τις ιδέες του κόσμου της Ορμπαχόσα. Μου φαίνεται... μια υπόθεση κάνω».

«Ω! Όχι, νομίζω ότι κάνεις λάθος».

«Έρχεσαι από άλλον τόπο, άλλον κόσμο, όπου οι άνθρωποι είναι ετοιμόλογοι, έξυπνοι, έχουν καλούς τρόπους, όμορφη ομιλία και ένα παρουσιαστικό... Μάλλον δεν εκφράζομαι σωστά. Θέλω να πω ότι είσαι συνηθισμένος να ζεις σε μια κοινωνία που εσύ έχεις επιλέξει. Έχεις πολλές γνώσεις... Εδώ δεν θα βρεις αυτό που χρειάζεσαι. Εδώ δεν υπάρχει ούτε παιδεία ούτε φινέτσα. Όλα είναι πολύ απλά, Πέπε. Μου φαίνεται ότι θα βαρεθείς, θα βαρεθείς πολύ και στο τέλος θα φύγεις».

Η θλίψη, που ήταν κάτι φυσιολογικό στην έκφραση της Ροσαρίτο, έγινε πιο έντονη, τόσο που ο Πέπε Ρέι ένιωσε μια βαθιά συγκίνηση.

«Κάνεις λάθος, αγαπημένη εξάδελφη. Ούτε έχω τις βλέψεις που υποθέτεις ούτε ο χαρακτήρας μου και οι απόψεις μου είναι διαφορετικές από τους εδώ χαρακτήρες και ιδέες. Ας υποθέσουμε όμως ότι, έστω και για λίγο, τα πράγματα ήταν όπως τα λες».

«Ας το υποθέσουμε».

«Σε αυτή την περίπτωση, πιστεύω ακράδαντα ότι ανάμεσά σε εμάς τους δύο, αγαπημένη Ροσάριο, θα εδραιωθεί μια τέλεια αρμονική σχέση. Πάνω σε αυτό αποκλείεται να κάνω λάθος. Η καρδιά μου λέει ότι δεν κάνω λάθος».

Η Ροσαρίτο αναποκοκκίνισε, αλλά κάνοντας προσπάθεια να διώξει την αμηχανία της χαμογελώντας και αποφεύγοντας να κοιτάξει τον εξάδελφό της, είπε:

«Μην αρχίσεις τα τεχνάσματα τώρα. Αν το λες γιατί πρέπει να βρίσκω σωστή κάθε λέξη σου, έχεις δίκιο».

«Ροσάριο!» αναφώνησε ο νέος. «Από τη στιγμή που σε είδα, η ψυχή μου πλημμύρισε χαρά... Και ταυτόχρονα ένιωσα λύπη που δεν είχα έρθει νωρίτερα στην Ορμπαχόσα».

«Σιγά μην το πιστέψω αυτό» του είπε με προσποιητή ευθυμία για να κρύψει τα συναισθήματά της. «Τόσο γρήγορα; Άσε τα μεγάλα λόγια... Κοίτα, Πέπε. Εγώ είμαι μια χωριάτισσα. Μιλάω με απλά λόγια, δεν ξέρω γαλλικά, δεν ντύνομαι κομψά, ούτε πιάνο δεν ξέρω...»

«Ω, Ροσάριο!» τη διέκοψε με ζέση ο νέος. «Αμφέβαλλα για την τελειότητά σου. Τώρα όμως δεν έχω καμία αμφιβολία».

Ξαφνικά, μπήκε στο δωμάτιο η μητέρα. Η Ροσαρίτο, που δεν είχε τι να απαντήσει στα τελευταία λόγια του εξαδέλφου της, κατάλαβε ότι κάτι έπρεπε να πει και, κοιτάζοντας τη μητέρα της, εκφράστηκε ως εξής:

«Α! Ξέχασα να βάλω τροφή στον παπαγάλο».

«Μην ασχολείσαι τώρα με αυτό. Γιατί είστε ακόμα εδώ; Πάρε τον εξάδελφό σου να κάνετε έναν περίπατο στον κήπο» είπε η κυρία χαμογελώντας με μητρική καλοσύνη και νεύοντας στον ανιψιό της προς τα θαλερά φυλλώματα που φαινόταν πίσω από τις τζαμαρίες.

«Πάμε» είπε ο Πέπε και σηκώθηκε.

Η Ροσαρίτο, σαν πουλί που βρήκε την ελευθερία του, τινάχτηκε προς την τζαμωτή πόρτα.

«Ο Πέπε, που έχει τόσες γνώσεις και καταλαβαίνει από δέντρα» είπε η δόνια Περφέκτα «θα σου μάθει πώς μπολιάζονται. Να δούμε τι γνώμη έχει για τις αχλαδίτσες που θα μεταφυτεύσουμε».

«Έλα, έλα!» είπε ανυπόμονα στον εξάδελφό της η Ροσάριο, έχοντας ήδη βγει στον κήπο.

Και οι δυο τους χάθηκαν ανάμεσα στα φυλλώματα. Η δόνια Περφέκτα τούς είδε να απομακρύνονται και κατόπιν ασχολήθηκε με τον παπαγάλο. Καθώς του ανανέωνε την τροφή, σαν να στοχάστηκε κάτι, και είπε χαμηλόφωνα:

«Τι απόμακρος που είναι! Ούτε ένα χόδι δεν του περίσσεψε για το καημένο το ζωάκι».

Και μετά, είπε με δυνατή φωνή, μήπως και την είχε ακούσει ο κουνιάδος της:

«Καγιετάνο! Πώς σου φαίνεται ο ανιψιός; Καγιετάνο!»

Ένα αχνό γρύλισμα ήταν η ένδειξη ότι ο αρχαιοδίφης εγκατέλειπε τη σφαίρα του ύπνου και επανερχόταν στον μάταιο αυτό κόσμο.

«Καγιετάνο!»

«Είναι... είναι...» μουρμούρισε αδέξια ο σοφός. «Αυτός ο μικρός κύριος θα υποστηρίξει όπως όλοι τη λανθασμένη άποψη ότι τα αγάλματα του Μουντογράντε προέρχονται από την πρώτη φοινικική μετανάστευση. Θα τον πείσω ότι...»

«Μα Καγιετάνο...»

«Μα Περφέκτα... Μπα! Τώρα θα μου πεις ότι με πήρε ο ύπνος;»

«Όχι, άνθρωπέ μου. Εγώ να υποστηρίξω κάτι τόσο παράλογο!... Μα, δεν θα μου πεις πώς σου φάνηκε ο νέος;»

Ο δον Καγιετάνο κάλυψε με την παλάμη του το στόμα για να χασμουρηθεί με την ησυχία του και κατόπιν έπιασε μια μακροσκελή κουβέντα με την κυρία. Αυτοί που μας μετέφεραν τις απαραίτητες ειδήσεις για να συνθέσουμε αυτή την ιστορία, αγνοούν αυτόν τον διάλογό τους, επειδή αναμφίβολα ήταν μια αυστηρά οικογενειακή υπόθεση. Όσο για το τι είπαν ο μηχανικός και η Ροσαρίτο εκείνο το απόγευμα στον κήπο, είναι προφανές ότι δεν αξίζει να αναφερθεί.

Το απόγευμα της επόμενης ημέρας όμως, έγιναν πράγματα που δεν μπορούμε να τα αποσιωπήσουμε καθώς ήταν πολύ σοβαρά.

Τα δυο ξαδέλφια βρισκόνταν μόνα τους προχωρημένο απόγευμα, αφού τριγύρισαν σε διάφορα μέρη του κήπου. Δεν είχαν μάτια για να βλέπουν και αυτιά για να ακούν παρά ο ένας τον άλλον.

«Πέπε» έλεγε η Ροσάριο. «Όλα όσα μου είπες είναι μια φαντασιοπληξία, ένα τραγουδάκι που ξέρετε πολύ καλά να λέτε εσείς οι έξυπνοι άντρες. Εσύ νομίζεις πως, επειδή είμαι χωριάτισσα, είμαι και αφελής».

«Αν με γνώριζες όπως πιστεύω ότι σε γνωρίζω εγώ, θα ήξερες ότι πάντα λέω αυτό που νιώθω. Ας αφήσουμε όμως τις ανούσιες λεπτότητες και τα κόλπα των ερωτευμένων, που δεν κάνουν άλλο από το να παραποιούν τα συναισθήματα. Εγώ θα σου μιλήσω μόνο με τη γλώσσα της αλήθειας. Μήπως είσαι μια τυχαία που γνώρισα σε έναν περίπατο ή μια κοινωνική συγκέντρωση και με την οποία σκοπεύω να διασκεδάσω; Όχι. Είσαι η εξαδέλφη μου. Είσαι κάτι περισσότερο... Ροσάριο, ας βάλουμε τα πράγματα στη θέση που τους αξίζει να έχουν. Ας αφήσουμε τις περιστροφές. Ήρθα εδώ για να σε παντρευτώ».

Η Ροσάριο ένιωσε το πρόσωπό της να φλέγεται και την καρδιά της να μη χωράει στο στήθος της.

«Κοίτα, αγαπημένη εξαδέλφη» πρόσθεσε ο νέος. «Σου ορκίζομαι ότι αν δεν μου άρεσες, τώρα θα ήμουν μακριά. Ακόμα κι αν η ευγένεια και η λεπτότητα με υποχρέωναν να κάνω μια προσπάθεια, δεν θα μου ήταν εύκολο να κρύψω την απογοήτευσή μου. Έτσι είναι ο χαρακτήρας μου».

«Εξάδελφε, μόλις που ήρθες εδώ» είπε λακωνικά η Ροσαρίτο κάνοντας προσπάθεια να γελάσει.

«Μόλις έφθασα, ξέρω όμως όλα όσα χρειάζομαι. Ξέρω ότι σε αγαπάω, ότι είσαι η γυναίκα που εδώ και καιρό ορίζει την καρδιά μου, λέγοντάς μου νύχτα και μέρα: "Είσαι κοντά, πλησιάζεις, καίγεσαι"».

Αυτή η τελευταία φράση χρησίμευσε ως δικαιολογία στη Ροσάριο για να απελευθερώσει το γέλιο που παραφύλαγε στα χείλη της. Η ψυχή της πέταξε στα ουράνια.

«Επιμένεις ότι δεν έχεις καμία αξία» συνέχισε ο Πέπε. «Όμως είσαι ένα θαύμα. Διαθέτεις την περιζήτητη αρετή να προβάλλεις ανεξάντλητα το θείο φως της ψυχής σου σε ό,τι σε περιβάλλει. Από τη στιγμή που θα σε δει κάποιος, από τη στιγμή που θα σε κοιτάξει, εκδηλώνονται τα ευγενικά συναισθήματα και η αγνότητα της καρδιάς σου. Βλέποντας σε, βλέπει μια

ουράνια ζωή που από αμέλεια του Θεού βρίσκεται στη γη. Είσαι ένας άγγελος, και εγώ σε λατρεύω μέχρι ανοησίας».

Με αυτά τα λόγια έδειχνε ότι είχε εκπληρώσει μια σοβαρή αποστολή. Η Ροσαρίτο βρέθηκε ξαφνικά να κυριαρχείται από μια τόσο ζωντανή ευαισθησία που η ισχνή ενέργεια του σώματός της δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στην έξαρση του πνεύματος και νιώθοντας λιγοθυμιά αφέθηκε σε μια πέτρα που σε εκείνα τα ευχάριστα μέρη χρησίμευε ως κάθισμα. Ο Πέπε έγερσε προς την εξαδέλφη του. Είδε ότι είχε σφάλσει τα μάτια και είχε ακουμπήσει το μέτωπο στην παλάμη της. Μια στιγμή μετά, η κόρη της δόνια Περφέκτα Πολεντίνος απηύθυνε στον εξάδελφό της ένα τρυφερό βλέμμα, υγρό από δάκρυα χαράς, και του είπε:

«Σε αγάπησα προτού ακόμα σε γνωρίσω».

Ακούμπησε τα χέρια της στα δικά του, σηκώθηκε, και τα σώματά τους χάθηκαν ανάμεσα στα πυκνόφυλλα κλαδιά ενός μονοπατιού από πικροδάφνες. Σουρούπωνα και μια γλυκιά σκιά απλωνόταν στην κάτω μεριά του κήπου, ενώ οι τελευταίες ακτίνες ενός ήλιου στη δύση του στεφάνωναν παιχνιδιάρικα τις κορυφές των δέντρων. Η θορυβώδης δημοκρατική σύναξη των πουλιών έκανε έναν τρομακτικό σάλο στα ψηλά κλαδιά. Ήταν η ώρα που, αφού είχαν διατρέξει τη χαρούμενη απεραντοσύνη των ουρανών, πήγαιναν για ύπνο και διαφωνούσαν μεταξύ τους για το κλαδί που θα διάλεγαν για κρεβάτι. Το κουβεντολόι τους άλλοτε έμοιαζε με κατηγορία και διαμάχη κι άλλοτε με κοροϊδία και αστείο. Με τα φλύαρα τερετίσματα τους εκείνοι οι κατεργάρηδες αντάλλασαν θρασύτητες που τις συνόδευαν με ραμφίσματα και φτεροκοπήματα, ακριβώς όπως οι ρήτορες κουνούν τα χέρια όταν θέλουν να γίνουν πιστευτά τα ψέματα που λένε. Ακούγονταν όμως μέσα από τα φυλλώματα και ερωτόλογα, που η ήσυχη ώρα και ο όμορφος τόπος προκαλούσαν. Ένα έμπειρο αυτί θα μπορούσε να ξεχωρίσει τα ακόλουθα:

«Σε αγαπούσα προτού ακόμα σε γνωρίσω, και αν δεν είχες έρθει, θα είχα πεθάνει από τη θλίψη. Η μαμά μου έδινε να διαβάσω τα γράμματα του πατέρα σου, και αφού σε επαινούσε τόσο εκεί μέσα, έλεγα: “Αυτός θα έπρεπε να γίνει άντρας μου”. Για πολύ καιρό ο πατέρας σου δεν μιλούσε για το αν θα παντρευόμασταν, κάτι που μου φάνηκε μεγάλη παράλειψη. Δεν ήξερα τι να

σκεφτώ για μια τέτοια αμέλεια... Ο θείος μου ο Καγιετάνο, κάθε φορά που σε ανέφερε, έλεγε: "Σαν αυτόν, δεν υπάρχει άλλος στον κόσμο. Η γυναίκα που θα τον πάρει, θα είναι πολύ τυχερή...". Τελικά ο μπαμπάς σου είπε αυτό που δεν μπορούσε παρά να πει. Ναι, δεν μπορούσε παρά να το πει, ήταν κάτι που περίμενα κάθε μέρα...»

Λίγο μετά, η ίδια φωνή πρόσθεσε με ανησυχία:

«Κάποιος έρχεται πίσω μας».

Βγαίνοντας από τις πικροδάφνες, ο Πέπε είδε δύο ανθρώπους να πλησιάζουν, και αγγίζοντας τα φύλλα ενός τρυφερού μικρού δέντρου εκεί κοντά, είπε στη συνοδό του δυνατά:

«Δεν ενδείκνυται να κλαδεύεις πρώτη φορά νεαρά δέντρα σαν αυτό παρά αφού δυναμώσει το ριζωμά τους. Τα δέντρα που έχουν φυτευτεί πρόσφατα δεν έχουν το σθένος να αντέξουν μια τέτοια επέμβαση. Γνωρίζεις καλά ότι οι ρίζες δεν μπορούν να θραφούν χωρίς τη βοήθεια των φύλλων. Οπότε, αν αφαιρέσεις τα φύλλα...»

«Α! Αξιότιμε δον Χοσέ» αναφώνησε ο Εξομολογητής με ένα ειλικρινές γέλιο καθώς πλησίαζε τους δύο νέους και τους έκανε μια υπόκλιση. «Δίνετε μαθήματα κηπουρικής; *Inserere nunc, Miliboe, piroso, pone ordine vitis*, που είπε ο μεγάλος υμνητής των αγροτικών εργασιών. Εμβολίασε τις αχλαδιές, αγαπητέ Μελιμπέο, φύτεψε στη σειρά τα κλήματα... Λοιπόν, πώς είναι η υγεία σας, αξιότιμε δον Χοσέ;»

Ο μηχανικός και ο ιερέας έδωσαν τα χέρια. Κατόπιν, ο δον Ινοθένθιο στράφηκε και κάνοντας ένα νεύμα στον νεαρούλη που ερχόταν ξοπίσω του, είπε χαμογελώντας:

«Έχω τη χαρά να σας παρουσιάσω τον αγαπημένο μου Χαθιντίγιο... ένα φλύαρο ...ζουζούνι, αξιότιμε δον Χοσέ».

9. Η ΔΙΑΦΩΝΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΕΝΤΕΙΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΙ ΝΑ ΜΕΤΑΤΡΑΠΕΙ ΣΕ ΔΙΧΟΝΟΙΑ

Δίπλα στο μαύρο ρούχο του ιερέα ξεχώριζε ένα ροδαλό φρέσκο πρόσωπο. Ο Χαθιντίτο χαιρέτησε τον νέο μας κάπως ντροπαλά. Ήταν ένα από εκείνα τα αγοράκια που μεγαλώνουν απότομα και που το Πανεπιστήμιο χαϊδεύει αλλά δεν διστάζει να ρίξει πρόωρα στις κακοτοπιές της ζωής, αφήνοντάς τα να πιστεύουν ότι έγιναν άνδρες εφόσον είναι ήδη δόκτορες. Ο Χαθιντίτο ήταν αφράτος στο σώμα και κοντούλης, είχε χαριτωμένο, παχουλό πρόσωπο, με ρόδινα σαν κοριτσιού μάγουλα, και χωρίς τρίχα πάνω τους πέρα από ένα απαλό χνούδι που την προδικάζει. Ήταν μόλις λίγο παραπάνω από είκοσι ετών. Από μικρός είχε μορφωθεί υπό την καθοδήγηση του εξαιρετού και διακριτικού θείου του, οπότε το τρυφερό δεντράκι δεν στράβωσε μεγαλώνοντας. Μια αυστηρή ηθική τον κρατούσε στον ίδιο δρόμο, και στην εκπλήρωση των ακαδημαϊκών του καθηκόντων ήταν άτεγκτος. Ολοκληρώνοντας τις πανεπιστημιακές του σπουδές με μεγάλη επιτυχία, καθώς δεν υπήρχε μάθημα που να μην είχε αξιωθεί εξαιρετης βαθμολογίας, ξεκίνησε να εργάζεται υποσχόμενος, με την επιμέλεια και την καλή του κρίση σχετικά με τη δικηγορία, να συνεχίσει να δρέπει τις δάφνες των πανεπιστημιακών αιθουσών και στα δικαστήρια.

Άλλοτε ήταν ζωηρός σαν παιδί κι άλλοτε τυπικός σαν άνδρας. Η αλήθεια είναι ότι αν στον Χαθιντίτο δεν άρεσαν πολύ ή λίγο τα όμορφα κορίτσια, ο

καλός του θείος θα τον θεωρούσε τέλειο. Μάλιστα δεν έπαυε να του κάνει κήρυγμα όλη την ώρα πιέζοντάς τον να κόψει τις *παράτολμες πτήσεις*. Ούτε αυτή η κοσμική κλίση του νεαρούλη στάθηκε ικανή να ψυχράνει τη μεγάλη αγάπη που ο καλός μας ιερέας είχε για το συμπαθέστατο βλαστάρι της ακριβής του ανιψιάς, της Μαρία Ρεμέδιος. Για οτιδήποτε είχε να κάνει με τον νεαρό δικηγόρο, ο ιερέας γινόταν διαλλακτικός. Ακόμα και οι σοβαρές και μεθοδικές συνήθειες του καλού κληρικού άλλαζαν όταν επρόκειτο για θέμα που αφορούσε τον προστατευόμενό του. Όταν ο Χαθιντίτο ήταν άρρωστος ή έπρεπε να κάνει ένα ταξίδι, η μεθοδική και σταθερή, σαν πλανητικό σύστημα, ζωή του δον Ινοθένθιο συνήθιζε να χάνει την ισορροπία της. Πόσο άχρηστη ήταν η αγαμία για τους κληρικούς! Αν το Συμβούλιο του Τρέντο²³ τους απαγόρευε να κάνουν παιδιά, ο Θεός, και όχι ο Διάβολος, τους έδινε ανίψια για να γνωρίσουν τα γλυκά δεινά της πατρότητας.

Εξετάζοντας αμερόληπτα τα προτερήματα εκείνου του κακομαθημένου παιδιού, δεν μπορούσε να μην αναγνωρίσει κάποιος πως δεν του έλειπαν χαρίσματα. Ο χαρακτήρας του γενικά έτεινε προς την τιμιότητα και η ψυχή του θαύμαζε ειλικρινά τις ευγενείς πράξεις. Όσον αφορά τα πνευματικά του χαρίσματα και το κοινωνικό του κριτήριο, διέθετε όλα τα εφόδια ώστε με τον καιρό να γίνει ένας *κάποιος*, είδος που αφθονούσε στην Ισπανία. Θα μπορούσε να γίνει ένας από αυτούς που υπερβολικά αποκαλούμε *επιφανείς πατρικίους* ή *διαπρεπείς δημόσιους άνδρες*, είδη που λόγω της μεγάλης τους αφθονίας δεν τύχαιναν της εκτίμησης που άρμοζε στην αξία τους. Σε εκείνη την τρυφερή ηλικία που η πανεπιστημιακή βαθμίδα χρησιμεύει ως σύνδεσμος ανάμεσα στην παιδικότητα και την ενηλικίωση, λίγοι νέοι, κυρίως όταν έχουν παραχαϊδευτεί από τους δασκάλους τους, έχουν απαλλαγεί από μια ενοχλητική αυταρέσκεια η οποία ναι μεν τους δίνει μεγάλο κύρος όταν κάθονται στην ποδιά της μαμάς τους, είναι όμως πολύ γελοία ανάμεσα σε ενήλικες. Ο Χαθιντίτο διέθετε αυτό το ελάττωμα, όμως έπαιρνε άφεση και λόγω της μικρής

²³Σ.τ.Μ. Πρόκειται για τη Σύνοδο του Τρέντο που διήρκεσε δεκαοκτώ συναπτά έτη (1545-1563).

του ηλικίας αλλά και γιατί ο καλός του θεός τροφοδοτούσε εκείνη την παιδική αυταρέσκεια με απερίσκεπτους επαίνους.

Μετά τη συνάντησή τους, οι τέσσερις συνέχισαν μαζί τον περίπατό τους. Ο Χαθίντο σιωπούσε. Ο ιερέας, επανερχόμενος στο θέμα των *piros* (αχλαδιών), που έπρεπε να εμβολιαστούν και των *vitis* (κλημάτων), που έπρεπε να φυτευτούν σε σειρές, είπε:

«Γνωρίζω ήδη ότι ο don Χοσέ είναι μέγας αγρονόμος».

«Ούτε κατά διάνοια. Δεν γνωρίζω το παραμικρό» απάντησε ο νέος βρίσκοντας αρκετά ενοχλητική τη μανία να υποθέτουν ότι διέθετε μεγάλη κατάρτιση σε όλες τις επιστήμες.

«Μα, ναι! Ένας μέγας αγρονόμος» πρόσθεσε ο Εξομολογητής. «Σε θέματα αγρονομίας όμως, μη μου μιλήσετε για νέα δεδομένα. Για εμένα, αξιότιμε don δε Ρέι, όλη αυτή η επιστήμη συμπυκνώνεται σε αυτό που αποκαλώ *Βίβλο του αγρού*, στα *Γεωργικά* του αθάνατου Λατίνου²⁴. Όλα εκεί μέσα είναι άξια θαυμασμού: από εκείνη τη σπουδαία κρίση *nec vero terrae ferre omnes Omnia possunt*, που πάει να πει ότι δεν χρησιμεύουν όλα τα χρώματα για όλα τα δένδρα, αξιότιμε don Χοσέ, μέχρι το λεπτομερές πόνημα περί μελισσών, όπου ο ποιητής εξηγεί ό,τι αφορά αυτά τα συνεπτά ζώα και ορίζει τον κηφήνα ως εξής: *Ille horidus alter Desidia, latamque trahens inglorius alvum*, δηλαδή, αξιότιμε don Χοσέ, μια φρικτή τεμπέλικη μορφή ζωής, που σέρνει τη μάταιη βαριά κοιλιά της».

«Καλά κάνετε που μου το μεταφράζετε, γιατί ελάχιστα καταλαβαίνω τα Λατινικά» είπε ο Πέπε.

«Ω! Οι σημερινοί άνδρες! Ποιος ο λόγος να βρίσκουν ευχαρίστηση μελετώντας απολιθώματα;» συμπλήρωσε ειρωνικά ο ιερέας. «Εξάλλου, στα Λατινικά έγραψαν μόνο κάτι αδύναμοι χαρακτήρες, όπως ο Βιργίλιος, ο Κικέρων και ο Πίτος Λίβιος. Εγώ πάντως πρεσβεύω το αντίθετο και μάρτυράς μου ο ανιψιός μου, στον οποίο δίδαξα τη θεία γλώσσα. Ο κατεργάρης ξέρει περισσότερο από εμένα. Το κακό είναι ότι αρχίζει να τα ξεχνάει με τα σύγχρονα

²⁴Σ.τ.Μ. αναφέρεται στον Βιργίλιο.

αναγνώσματα, και θα φτάσει η μέρα που, χωρίς να το καταλάβει, δεν θα θυμάται τίποτα. Γιατί, αξιότιμε δον Χοσέ, ο ανιψιός μου θεώρησε ότι διασκεδάζει περισσότερο με τα νεόκοπα βιβλία και τις εξωφρενικές θεωρίες, και όλα έχουν να κάνουν με τον Φλαμαριόν,²⁵ τίποτα άλλο δεν ακούμε από το ότι τα αστέρια είναι γεμάτα κόσμο. Άντε λοιπόν, μου φαίνεται ότι οι δυο σας θα τα πάτε πολύ καλά μεταξύ σας. Χαθίντο, παρακάλεσε αυτόν τον κύριο να σε διδάξει τα υπέρτατα μαθηματικά, να σε μυσήσει σε ό,τι αφορά τους Γερμανούς φιλοσόφους και θα είσαι πια άνδρας».

Ο καλός κληρικός γελούσε με τα ευφυολογήματά του, ενώ ο Χαθίντο, ικανοποιημένος που η συζήτηση είχε πάρει μια τροπή τόσο της αρεσκείας του, ζήτησε συγγνώμη από τον Πέπε Ρέι για την παρέμβαση και ευθύς του έθεσε την εξής ερώτηση:

«Πείτε μου, αξιότιμε δον Χοσέ. Τι γνώμη έχετε για τον Δαρβινισμό;»

Ο νέος μας χαμογέλασε ακούγοντας μια τόσο άτοπη επιδειξιμανία και πρόθυμα θα κέντριζε τον δικηγόρακο να ακολουθήσει το μονοπάτι της παιδίαστικής ματαιοδοξίας. Θεωρώντας όμως πιο φρόνιμο να μην αποκτήσει στενές σχέσεις ούτε με τον ανιψιό ούτε και με τον θείο, απάντησε συνετά:

«Δεν μπορώ να εκφράσω άποψη για τις διδαχές του Δαρβίνου, καθώς μετά βίας τις γνωρίζω. Οι εργασίες μου δεν μου επέτρεψαν να αφοσιωθώ σε αυτές τις μελέτες».

«Μάλιστα» είπε γελώντας ο ιερέας. «Όλα καταλήγουν στο ότι καταγόμαστε από τους πιθήκους... Αν αναφερόταν μόνο σε κάποια συγκεκριμένα πρόσωπα που γνωρίζω, θα είχε δίκιο».

«Η θεωρία της φυσικής επιλογής» πρόσθεσε με έμφαση ο Χαθίντο «λένε ότι έχει πολλούς οπαδούς στη Γερμανία».

²⁵Σ.τ.Μ. Καμίγ Φλαμαριόν (1842-1925), Γάλλος αστρονόμος.

«Δεν αμφιβάλλω» είπε ο κληρικός. «Στη Γερμανία δεν πρέπει να πιστεύουν ότι αυτή η θεωρία αληθεύει όσον αφορά τον Μπίσμαρκ».²⁶

Η δόνια Περφέκτα και ο αξιότιμος δον Καγιετάνο εμφανίστηκαν μπροστά στους τέσσερις περιπατητές.

«Τι όμορφο απόγευμα!» είπε η κυρία. «Πώς είσαι, ανιψιέ; Έχεις βαρεθεί;»

«Καθόλου» αποκρίθηκε ο νέος.

«Μην το αρνείσαι. Αυτό συζητούσα μόλις με τον Καγιετάνο. Έχεις βαρεθεί και προσπαθείς να το κρύψεις. Δεν έχουν όλοι οι σύγχρονοι νέοι την αυταπάρνηση ώστε να περάσουν τα νιάτα τους, όπως ο Χαθίντο, σε μια πόλη όπου δεν υπάρχει Βασιλικό θέατρο, ούτε βαριετέ, ούτε μπαλέτα ούτε φιλόσοφοι ούτε λέσχες ούτε κοσμοπολίτικα περιοδικά. Ούτε συναθροίσεις, ούτε άλλες διασκεδάσεις και δραστηριότητες να περνάει κανείς τον καιρό του».

«Είμαι πολύ καλά εδώ» απάντησε ο Πέπε. «Τώρα έλεγα στη Ροσάριο ότι αυτή η πόλη και αυτό το σπίτι μου είναι τόσο ευχάριστα που θα μου άρεσε να ζήσω εδώ όλη μου τη ζωή».

Η Ροσάριο αναψοκοκκίνισε και οι υπόλοιποι σιώπησαν. Κάθισαν όλοι τους σε μια πέργκολα, πιέζοντας τον Χαθίντο να πάρει θέση αριστερά της δεσποινίδας.

«Κοίτα, ανιψιέ. Πρέπει να σε προειδοποιήσω για κάτι» είπε η δόνια Περφέκτα με εκείνη τη χαμογελαστή καλοσύνη στην έκφραση, που ανάβλυζε από την ψυχή της σαν το άρωμα που αναδίδει ένα λουλούδι. «Δεν θέλω όμως να νομίζεις ότι σε μαλώνω ούτε ότι σου κάνω κατήχηση. Δεν είσαι παιδί, γι' αυτό εύκολα θα καταλάβεις τι θέλω να πω».

«Μαλώστε με, αγαπημένη θεία. Σίγουρα θα το αξίζω» απάντησε ο Πέπε που άρχιζε πια να συνηθίζει τις καλοσύνες της αδελφής του πατέρα του.

«Όχι. Μια προειδοποίηση είναι μόνο. Οι κύριοι θα καταλάβουν ότι έχω δίκιο».

²⁶Σ.τ.Μ. Ο ιερέας είναι δηκτικός, καθώς ο Μπίσμαρκ είχε πολεμήσει σκληρά την Εκκλησία.

Η Ροσαρίτο άκουγε με τεντωμένα αυτιά.

«Λοιπόν, δεν έχω να πω τίποτα περισσότερο» συμπλήρωσε η κυρία «πέρα από το ότι πρέπει να είσαι πιο κόσμιος την επόμενη φορά που θα επισκεφθείς τον όμορφο καθεδρικό μας ναό».

«Μα, τι έκανα;»

«Δεν με παραξενεύει που κι εσύ ο ίδιος δεν αναγνωρίζεις το λάθος σου» είπε η κυρία με προσποιητή ευθυμία. «Είναι φυσικό. Έχοντας συνηθίσει να μπαίνεις ανέμελα στις λέσχες, τις ακαδημίες, τις συναθροίσεις, νομίζεις ότι μπορείς να μπεις με τον ίδιο τρόπο σε έναν ναό όπου κατοικεί η Θεία Μεγαλειότητα».

«Μα, κυρία, συγχωρήστε με» είπε ο Πέπε με σοβαρότητα, «αλλά μπήκα στον καθεδρικό ναό με όλη μου την ευσέβεια».

«Δεν σε μαλώνω, άνθρωπέ μου, δεν σε μαλώνω. Μην το παίρνεις έτσι, γιατί διαφορετικά θα σωπάσω. Κύριοι, συγχωρήστε τον ανιψιό μου. Δεν με εκπλήσσει μια απροσεξία, μια απόσπαση της προσοχής... Πόσα χρόνια έχεις να πατήσεις πόδι σε έναν ιερό τόπο;»

«Κυρία, σας ορκίζομαι... αλλά σε τελευταία ανάλυση οι θρησκευτικές μου ιδέες μπορεί να είναι ό,τι θέλουν. Συνηθίζω όμως να φέρομαι με τη μέγιστη ευσέβεια μέσα σε μία εκκλησία».

«Είμαι σίγουρη γι' αυτό... Άντε, αν είναι να προσβάλλεσαι, δεν συνεχίζω. Πάντως, το βέβαιο είναι ότι πολλοί το πρόσεξαν σήμερα το πρωί. Το πρόσεξαν οι κύριοι Γονθάλεθ, η δόνια Ροβουσιάνα, η Σεραφινίτα και τελικά... ένα σου λέω: ότι τράβηξες την προσοχή του κυρίου επισκόπου... Η Εξοχότητά του μου έκανε παράπονα τώρα το απόγευμα που ήμουν στις εξαδέλφες μου. Μου είπε ότι δεν έβαλε να σε πετάξουν στον δρόμο επειδή του είπαν ότι ήσουν ανιψιός μου».

Η Ροσάριο παρατηρούσε με αγωνία το πρόσωπο του εξαδέλφου της, προσπαθώντας να μαντέψει τις απαντήσεις του προτού ανοίξει το στόμα του να μιλήσει.

«Δεν αμφιβάλω ότι με πέρασαν για άλλον».

«Όχι... Όχι... Εσύ ήσουν... Μην προσβάλλεσαι όμως, γιατί εδώ είμαστε μεταξύ φίλων και ανθρώπων εμπιστοσύνης. Εσύ ήσουν, σε είδα με τα μάτια μου».

«Εσείς!»

«Ακριβώς. Θα αρνηθείς ότι βάλθηκες να εξετάζεις τις απεικονίσεις περνώντας ανάμεσα από μια ομάδα πιστών που παρακολουθούσαν τη λειτουργία;... Σου ορκίζομαι ότι κι εγώ αφαιρέθηκα τόσο πολύ με τα πηγαινέλα σου που... Τέλος πάντων. Δεν πρέπει να το ξανακάνεις. Κατόπιν, μπήκες στο παρεκκλήσι του Σαν Γκρεγόριο την ώρα των Τιμίων Δώρων στην Αγία Τράπεζα και ούτε που νοιάστηκες να δείξεις λίγη ευλάβεια. Μετά διέσχισες την εκκλησία από άκρη σε άκρη, πλησίασες τον τάφο του Υψηλού Αξιωματούχου, έβαλες τα χέρια σου στον βωμό, ξαναπέρασες μέσα από το εκκλησίασμα τραβώντας την προσοχή. Όλες οι κοπέλες σε κοιτούσαν, κι εσύ έδειχνες ικανοποιημένος που διέκοπτες τόσο χαριτωμένα την αφοσίωση και υποδειγματικότητα εκείνων των καλών ανθρώπων».

«Θεέ μου! Πόσα πράγματα έκανα!» αναφώνησε ο Πέπε, ταλαντευόμενος αν έπρεπε να θυμώσει ή να γελάσει. «Είμαι ένα τέρας και ούτε καν το φανταζόμουν».

«Όχι, ξέρω στα σίγουρα ότι είσαι καλό παιδί» είπε η δόνια Περφέκτα ενώ παρατηρούσε τη σοβαρή και αναλλοίωτη έκφραση του ιερέα, που έμοιαζε σαν να φορούσε μια μάσκα από χαρτόνι στο πρόσωπο. «Όμως, γιε μου, από το να σκέφτεσαι μέχρι το να ενεργείς τόσο αφήφιστα, υπάρχει μια απόσταση που ο φρόνιμος και μετρημένος άνθρωπος πρέπει πάντα να κρατάει. Γνωρίζω καλά ότι οι ιδέες σου είναι... μη θυμώνεις. Αν θυμώσεις, σταματάω... Λέω ότι άλλο είναι να έχεις θρησκευτικές ιδέες και άλλο να τις εκδηλώνεις... Κρατιέμαι μη σε κατακρίνω που πιστεύεις ότι ο Θεός δεν μας δημιούργησε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσή του, αλλά ότι καταγόμαστε από τους πιθήκους. Ή που αρνείσαι την ύπαρξη της ψυχής, διαβεβαιώνοντάς μας ότι πρόκειται για φάρμακο όπως η σκόνη μαγνησίας ή το ραβέντι που πουλάνε στα φαρμακεία...»

«Κυρία, για τον Θεό...» αναφώνησε ενοχλημένος ο Πέπε. «Βλέπω ότι έχω πολύ κακή φήμη στην Ορμπαχόσα».

Οι υπόλοιποι παρέμεναν σιωπηλοί.

«Έλεγα λοιπόν ότι δεν θα σε κατακρίνω για αυτές σου τις ιδέες... Πέρα από το ότι δεν έχω τέτοιο δικαίωμα, αν ερχόμουν σε αντιπαράθεση μαζί σου, εσύ, με το τεράστιο ταλέντο σου, θα με μπέρδευες χίλιες φορές... Μπα, δεν θα κάνω τίποτα τέτοιο. Λέω μόνο ότι αυτοί οι φτωχοί και υποτιμημένοι κάτοικοι της Ορμπαχόσα, παρότι κανείς τους δεν σκαμπάζει από γερμανική φιλοσοφία, είναι ελεήμονες και καλοί χριστιανοί. Γι' αυτό δεν πρέπει να υποτιμάς δημόσια τα πιστεύω τους».

«Αγαπημένη θεία» είπε ο μηχανικός με σοβαρότητα. «Ούτε υποτίμησα τα πιστεύω κανενός ούτε έχω τις ιδέες που μου προσάπτετε. Ίσως φάνηκα κάπως ασεβής στην εκκλησία. Αφαιρέθηκα λίγο. Η αντίληψη και η προσοχή μου ήταν στραμμένες στο αρχιτεκτονικό έργο και ειλικρινά δεν παρατήρησα... Πάντως αυτό δεν ήταν λόγος να σκοπεύει να με πετάξει στον δρόμο ο κύριος επίσκοπος, κι εσείς να με έχετε ικανό να αποδίδω τις ιδιότητες της ψυχής σε μια σκόνη φαρμακείου. Θα τα ανεχτώ όλα αυτά θεωρώντας τα ένα αστείο, τίποτα παραπάνω από ένα αστείο».

Ο Πέπε Ρέι ένιωθε τόση ένταση που, παρά το μέτρο και τη σύνεση που τον διέκριναν, δεν μπόρεσε να την κρύψει.

«Άντε, βλέπω πως έχεις θυμώσει» είπε η δόνια Περφέκτα χαμηλώνοντας το βλέμμα και σταυρώνοντας τα χέρια. «Δεν πειράζει, όλα θέλημα Θεού είναι. Αν ήξερα ότι θα το έπαιρνες έτσι, δεν θα σου έλεγα τίποτα. Πέπε, σε ικετεύω να με συγχωρέσεις».

Ακούγοντας αυτά τα λόγια και βλέποντας την υποτακτική στάση της καλής του θείας, ο Πέπε ένιωσε ντροπιασμένος για τα σκληρές του κουβέντες και προσπάθησε να ηρεμήσει. Από τη δύσκολη θέση τον έβγαλε ο σεβάσμιος Εξομολογητής, που χαμογελώντας με τη συνήθη καλοσύνη του, είπε τα εξής:

«Αξιότιμη δόνια Περφέκτα, είναι απαραίτητο να δείχνουμε ανοχή απέναντι στους καλλιτέχνες... Ω! Πόσους έχω γνωρίσει. Αυτοί οι κύριοι, όταν βλέπουν μπροστά τους ένα άγαλμα, μια μουχλιασμένη πανοπλία, ένα σάπιο κάδρο ή έναν παλιό τοίχο, ξεχνούν τα πάντα. Ο αξιότιμος δον Χοσέ είναι καλλιτέχνης, και επισκέφθηκε τον καθεδρικό μας ναό όπως τον επισκέπτονται οι Άγγλοι, οι

οποίοι πρόθυμα θα κουβαλούσαν στα μουσεία τους ως και το τελευταίο λιθαράκι του... Και τι σημασία είχε που οι πιστοί προσεύχονταν; Που ο ιερέας ύψωσε την Τιμία Όστια; Που είχε φτάσει η στιγμή της μεγάλης ευλάβειας και περισυλλογής; Και λοιπόν; Τι τον ενδιαφέρουν αυτά τον καλλιτέχνη; Η αλήθεια είναι ότι δεν γνωρίζω την αξία της τέχνης αν την αποχωρίσουμε από τα συναισθήματα που εκφράζει... Τελικά όμως στις μέρες μας συνηθίζεται να λατρεύουμε τη φόρμα και όχι την ιδέα... Ας με συγχωρήσει ο Θεός που συζητώ αυτό το θέμα με τον αξιότιμο δον Χοσέ, ο οποίος έχει εμπρίθεια γνώσεων. Αν επιχειρηματολογούσα με την εξαιρετική λεπτότητα των μοντερνιστών, θα μπέρδευα το πνεύμα μου, όπου άλλος χώρος δεν υπάρχει παρά για την πίστη».

«Η προσπάθειά σας να με θεωρείτε ως τον πιο σοφό επί γης, με ταπεινώνει» είπε ο Πέπε ανακτώντας τη σκληρότητα στην έκφρασή του. «Με περνάτε για αφελή. Προτιμώ τη φήμη του ανόητου παρά να κατέχω τις γνώσεις του Σατανά όπως μου αποδίδεται εδώ».

Η Ροσαρίτο ξέσπασε σε γέλια, και ο Χαθίντο έκρινε ότι είχε φθάσει η κατάλληλη στιγμή να προβάλει την πολυμαθή προσωπικότητά του.

«Ο πανθεϊσμός ή πανενθεϊσμός²⁷ έχει καταδικαστεί από την Εκκλησία, όπως και οι διδαχές του Σοπενχάουερ και του σύγχρονου Χάρτμαν»²⁸.

«Κυρίες και κύριοι» δήλωσε με σοβαρότητα ο ιερέας. «Οι άνθρωποι οι οποίοι αφοσιώνονται με τέτοια δεινότητα στην τέχνη, έστω και αν εστιάζουν μόνο στη φόρμα της, δικαιούνται τον μεγαλύτερο σεβασμό. Αξίζει περισσότερο να είσαι καλλιτέχνης και να απολαμβάνεις την ομορφιά, έστω και αν εκφράζεται μέσα από γυμνές νύμφες, παρά να είσαι αδιάφορος και άπιστος σε καθετί. Σε ένα πνεύμα που αφιερώνεται στην ενατένιση της ομορφιάς, το κακό δεν θα εισχωρήσει παντελώς. *Est Deus in nobis...* Ο Θεός βρίσκεται μέσα

²⁷Σ.τ.Μ. Κατά τον πανθεϊσμό, θείο και κόσμος είναι ισοδύναμα, ταυτίζονται. Κατά τον πανενθεϊσμό, δεν είναι οντολογικά ισοδύναμα.

²⁸Σ.τ.Μ. Ο Άρτουρ Σοπενχάουερ (1788-1860) και ο Έντουαρντ φον Χάρτμαν (1842-1906) ήταν Γερμανοί φιλόσοφοι.

μας. Ας συνεχίσει, λοιπόν, ο αξιότιμος δον Χοσέ να θαυμάζει τα αριστουργήματα της εκκλησίας μας. Από μέρους μου του συγχωρώ με προθυμία την ιεροσυλία παρακάμπτοντας τη γνώμη του ιεράρχη».

«Ευχαριστώ, αξιότιμε δον Ινοθένθιο» είπε ο Πέπε νιώθοντας μέσα του οξύ και επαναστατικό το συναίσθημα της εχθρότητας προς τον δαιμόνιο ιερέα και αδυνατώντας να κυριαρχήσει της επιθυμίας του να τον ταπεινώσει. «Κατά τα άλλα, μη νομίζετε ότι απορρόφησαν την προσοχή μου οι καλλιτεχνικές ομορφιές που υποθέτετε ότι γεμίζουν τον ναό. Πέρα από την επιβλητική αρχιτεκτονική της μίας πλευράς του οικοδομήματος, τους τρεις τάφους που βρίσκονται στα παρεκκλήσια της αψίδας και κάποιες εσοχές στο στασίδι της χορωδίας, δεν βλέπω πουθενά αλλού μέσα στην εκκλησία αυτές τις ομορφιές. Ό,τι απασχολούσε τη σκέψη μου δεν ήταν άλλο από τον στοχασμό της αξιοθρήνητης παρακμής της θρησκευτικής τέχνης, και δεν μου προκαλούσαν έκπληξη παρά θυμό τα αναρίθμητα καλλιτεχνικά τερατουργήματα που αφθονούν στον καθεδρικό ναό».

Η αποχαύνωση των παρισταμένων υπήρξε τεράστια.

«Δεν μπορώ να αντέξω» πρόσθεσε ο Πέπε «πες λουστραρισμένες και βαμμένες απεικονίσεις, τόσο όμοιες –ας μου συγχωρήσει ο Θεός τη σύγκριση– με τις κούκλες που παίζουν τα μεγάλα κορίτσια. Τι μπορώ να πω για τα ρούχα με τα οποία τις ντύνουν σαν να έχουν βγει από βεστιάριο θεάτρου; Είδα έναν άγιο Χοσέ με μανδύα του οποίου την εμφάνιση δεν θα σχολιάσω από σεβασμό προς τον Άγιο Πατριάρχη και την Εκκλησία που τον τιμά δεόντως. Οι βωμοί βρίθουν εικόνων του πιο αξιοθρήνητου καλλιτεχνικού γούστου. Αλλά και το πλήθος από στέμματα, περικοκλάδες, αστέρια, φεγγάρια και άλλα στολίδια από μέταλλο ή χρυσόχαρτο, δίνει την εντύπωση παλιατζιδίκου, κάτι που προσβάλλει το θρησκευτικό αίσθημα και κάνει το πνεύμα μας να λιποψυχεί. Αντί να ανατρέξει με αγαλλίαση στον θρησκευτικό στοχασμό, συνθλίβεται, και η ιδέα της κωμικότητας το αναστατώνει. Τα μεγάλα έργα τέχνης, δίνοντας απτή μορφή στις ιδέες, τα δόγματα, την πίστη, τη μυστικιστική ανάταση, πραγματώνουν μία ύψιστη αποστολή. Η γελοιοποίηση και το διαστρεβλωμένο γούστο, τα αλλόκοτα έργα που γεμίζουν τις εκκλησίες με μια παρεξηγημένη ευλάβεια εκπληρώνουν επίσης τον σκοπό τους. Είναι όμως κάτι αρκετά

θλιβερό: υποδαυλίζουν τη δεισιδαιμονία, παγώνουν τον ενθουσιασμό, υποχρεώνουν το βλέμμα του πιστού να απομακρυνθεί από τους βωμούς, και όταν το βλέμμα απομακρύνεται, απομακρύνονται και οι ψυχές που δεν έχουν βαθιά ή πολύ στέρεη πίστη».

«Το δόγμα των εικονοκλαστών» είπε ο Χαθιντίτο «φαίνεται να είναι αρκετά διαδεδομένο στη Γερμανία».

«Δεν είμαι εικονοκλάστης, παρότι προτιμώ την καταστροφή όλων των απεικονίσεων αυτής της έκθεσης χυδαιότητας για την οποία ομιλώ» συνέχισε ο νέος. «Βλέποντας όλα τα παραπάνω, είναι θεμιτό να υπερασπιζόμαστε την ιδέα ότι η λατρεία πρέπει να ανακτήσει τη σεμνή λιτότητα της αρχαιότητας. Όμως όχι. Δεν παραιτείται της θαυμαστής συνδρομής που όλες οι τέχνες, ξεκινώντας από την ποίηση και καταλήγοντας στη μουσική, προσφέρουν στις σχέσεις μεταξύ Θεού και ανθρώπων. Οι τέχνες ζουν ξεδιπλώνοντας μια άνευ ορίων επίδειξη στο θρησκευτικό τελετουργικό. Εγώ δεν είμαι υποστηρικτής της επίδειξης...»

«Καλλιτέχνης και μόνο καλλιτέχνης» αναφώνησε ο ιερέας κουνώντας θλιμμένα το κεφάλι. «Όμορφοι πίνακες, όμορφα αγάλματα, όμορφη μουσική... Πανδαισία των αισθήσεων, και την ψυχή ας την πάρει ο Διάβολος».

«Και με την ευκαιρία της μουσικής» είπε ο Πέπε χωρίς να αντιληφθεί την οικτρή εντύπωση που τα λόγια του είχαν προξενήσει σε μητέρα και κόρη «σκεφτείτε ότι το πνεύμα μου, με την είσοδό μου στον καθεδρικό ναό, ήταν διατεθειμένο να στοχαστεί θρησκευτικά όταν ξαφνικά, και ενώ είχε φτάσει η στιγμή των Τιμίων Δώρων της Θείας Ευχαριστίας, ο κύριος οργανοπαίκτης έπαιξε ένα απόσπασμα από την Τραβιάτα²⁹».

«Σε αυτό έχει δίκιο ο αξιότιμος δον δε Ρέι» είπε ο δικηγорάκος με έμφαση. «Ο κύριος οργανοπαίκτης, τις προάλλες έπαιξε την πρόποση και το βαλς της ίδιας όπερας, και μετά έπαιξε ένα ροντό από τη Μεγάλη Δούκισσα». ³⁰

²⁹Σ.τ.Μ. όπερα του 1853, του Τζουζέπε Βέρντι.

³⁰Σ.τ.Μ. οπερέτα (1847-1848), του Ζακ Όφενμπαχ

«Η στιγμή όμως που έπεσαν τα φτερά της ψυχής μου» συνέχισε ανελήητα ο μηχανικός «ήταν όταν είδα μια απεικόνιση της Παρθένου που προφανώς αποτελεί αντικείμενο μεγάλης λατρείας, αν κρίνω από τον κόσμο που συνωστιζόταν μπροστά της και την πληθώρα των κεριών που τη φώτιζαν. Την έχουν ντύσει με ένα αφράτο βελούδινο ρούχο, χρυσοκεντημένο, και η εφαρμογή του είναι τόσο παράδοση που ξεπερνά και τις υπερβολές της σύγχρονης μόδας. Το πρόσωπο κρύβεται πίσω από ένα πυκνό φύλλωμα από χίλιες δαντέλες καταρρωμένες με την τσιμπίδα των μαλλιών και η κορόνα, περικυκλωμένη από αχτίνες χρυσού και μισή γιάρδα ψηλή, είναι ένα τερατώδες εξόγκωμα με το οποίο της έχουν παροπλίσει την κεφαλή. Από το ίδιο ύφασμα και με τα ίδια κεντήματα είναι και τα παντελόνια του Βρέφους Ιησού... Δεν θέλω να συνεχίσω, γιατί η περιγραφή της κατάστασης μητέρας και γιου ίσως με εξωθούσε στο να διαπράξω κάποια ασέβεια. Δεν θα πω περισσότερα εκτός από το ότι μου στάθηκε αδύνατον να συγκρατήσω τα γέλια και για λίγο κοίταξα συλλογισμένος τη βεβηλωμένη εικόνα αναφωνώντας: "Μητέρα και κυρά μου, πώς σε έχουν καταντήσει!"»

Με το που πρόφερε αυτά τα λόγια, ο Πέπε παρατήρησε τους ακροατές του και παρότι δεν διακρίνονταν καλά οι εκφράσεις τους λόγω της σκιάς του λυκόφωτος, του φάνηκε ότι είδε κάποια σημάδια πικρής απογοήτευσης.

«Λοιπόν, αξιότιμε δον Χοσέ» αναφώνησε με ζωηράδα ο ιερέας, γελώντας και με μια θριαμβευτική έκφραση. «Αυτή η απεικόνιση, που στη φιλοσοφία σας και τον πανθεισμό σας φαντάζει γελοιότητα, είναι η Παναγία της Αρωγής, που προστατεύει και υπερασπίζεται την Ορμπαχόσα, της οποίας οι κάτοικοι τη λατρεύουν τόσο ώστε θα ήταν ικανοί να πετάξουν στον δρόμο όποιον τολμούσε να μιλήσει άσχημα για αυτήν. Τα χρονικά και η ιστορία, κύριέ μου, είναι γεμάτα από τα θαύματα που έχει κάνει, και ως και σήμερα βλέπουμε διαρκώς αδιαμφισβήτητες αποδείξεις της προστασίας της. Επίσης πρέπει να ξέρετε ότι η κυρία θεία σας, η δόνια Περφέκτα, είναι η σπουδαιότερη νεωκόρος της Παναγιότατης Παρθένου της Αρωγής, και ότι αυτό το ρούχο, το τόσο εξωφρενικό στα ασεβή σας μάτια, προέρχεται από αυτό το σπίτι και ότι τα παντελόνια του Βρέφους είναι έργο της επιδέξιας βελόνας και της αγνής

αφοσίωσης της εξαδέλφης σας, της Ροσαρίτο, που μας ακούει αυτή τη στιγμή».

Ο Πέπε Ρέι απόμεινε αρκετά ξαφνιασμένος. Την ίδια στιγμή, η δόνια Περφέκτα σηκώθηκε απότομα και χωρίς να πει λέξη, κατευθύνθηκε προς το σπίτι ενώ ο κύριος Εξομολογητής την ακολουθούσε. Σηκώθηκαν και οι υπόλοιποι. Ο σαστισμένος νέος ήταν πρόθυμος να ζητήσει συγγνώμη από την εξαδέλφη του για την αυθάδειά του όταν παρατήρησε ότι η Ροσαρίτο έκλαιγε. Εκείνη, ρίχνοντάς του μια ματιά φιλικής και γλυκιάς επίπληξης, αναφώνησε:

«Μα τι πράγματα βρίσκεις και λες!»

Ακούστηκε η φωνή της δόνια Περφέκτα που καλούσε ταραγμένη:

«Ροσαρίτο, Ροσαρίτο!»

Η Ροσαρίτο έτρεξε προς το σπίτι.

10. ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΩΝΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΦΑΝΕΙΣ

Ο Πέπε Ρέι βρισκόταν ανήσυχος και μπερδεμένος, οργισμένος με τον εαυτό του και με τους άλλους, προσπαθώντας να αναζητήσει την αιτία εκείνης της διαμάχης που προς θλίψη του δημιουργήθηκε μεταξύ του τρόπου σκέψης του και του τρόπου σκέψης των φίλων της θείας του. Σκεπτικός και θλιμμένος, βλέποντας εμπρός του τη διχόνοια, απόμεινε για λίγο καθισμένος στον πάγκο της πέργκολας ακουμπώντας το πηγούνι στο στήθος, με τα φρύδια συνοφρυωμένα, τα χέρια σταυρωμένα. Νόμιζε πως ήταν μόνος.

Αιφνιδιαστικά, άκουσε μια εύθυμη φωνή που πρόβαρε μέσα από τα δόντια της το ρεφρέν ενός τραγουδιού οπερέτας. Κοίταξε και είδε τον δον Χαθίντο στην απέναντι γωνία της πέργκολας.

«Α, κύριε δε Ρέι» είπε ξαφνικά ο νεανίας. «Δεν πληγώνουν χωρίς συνέπειες το θρησκευτικό αίσθημα της πλειονότητας ενός έθνους... Αν μη τι άλλο, αναλογιστείτε τι συνέβη στην πρώτη Γαλλική Επανάσταση».

Όταν ο Πέπε άκουσε τα βουητό εκείνου του εντόμου, ο εκνευρισμός του εντάθηκε. Το δίχως άλλο, δεν έτρεφε μίσος απέναντι στον αμούστακο διπλωματούχο. Τον εκνεύριζε, όπως εκνευρίζουν οι μύγες, αλλά τίποτα περισσότερο. Ο Ρέι ένιωθε την ενόχληση που προκαλούν όλα τα φορτικά

άτομα και, όπως διώχνει κανείς έναν κηφήνα, απάντησε κατά αυτόν τον τρόπο:

«Τι έχει να κάνει η Γαλλική Επανάσταση με το ρούχο της Παρθένου Μαρίας;» και σηκώθηκε για να πάει προς το σπίτι. Δεν είχε κάνει όμως ούτε τέσσερα βήματα όταν εκ νέου άκουσε το βουητό του κουνουπιού, που έλεγε:

«Αξιότιμε δον Χοσέ, θέλω να σας μιλήσω για μια υπόθεση που σας ενδιαφέρει πολύ και που μπορεί να σας φέρει σε κάποια σύγκρουση...»

«Μια υπόθεση;» ρώτησε ο νέος γυρίζοντας πίσω. «Να δούμε περί τίνος πρόκειται».

«Ίσως το υποψιάζεστε» είπε ο Χαθίντο πλησιάζοντας τον Πέπε και χαμογελώντας με μιαν έκφραση όμοια με επιχειρηματία που καταπιάνεται με σοβαρά θέματα. «Θέλω να σας μιλήσω για μια αγωγή...»

«Τι αγωγή;... Φίλε μου, δεν έχω αγωγές. Εσείς, σαν καλός δικηγόρος, ονειρεύεστε δικαστικές διαμάχες και βλέπετε παντού έγγραφα με σφραγίδες και χαρτόσημα».

«Μα πώς;... Δεν λάβατε γνώση της αγωγής εναντίον σας;» αναφώνησε εμβρόντητος ο νεανίας.

«Της αγωγής εναντίον μου!... Για την ακρίβεια, ούτε έχω ούτε είχα ποτέ αγωγές εναντίον μου».

«Τότε, εφόσον δεν έχετε γνώση του θέματος, χαίρομαι πολύ που σας ειδοποίησα, ώστε να φυλάξετε τα νώτα σας. Μάλιστα, κύριε. Θα εμπλακείτε σε δικαστική διαμάχη».

«Και με ποιον;»

«Με τον μπάρμπα Λυκούργο και άλλους όμορους της έκτασης με την ονομασία *Λευκίτσες*».

Ο Πέπε Ρέι έμεινε άναυδος.

«Μάλιστα, κύριε» πρόσθεσε ο δικηγόρος. «Σήμερα, ο μπάρμπα Λυκούργος και εγώ είχαμε μια μακρά συνομιλία. Καθώς διατηρώ πολύ φιλικές σχέσεις με την οικογένεια αυτού του σπιτιού, θέλησα να σας προειδοποιήσω,

ώστε, εφόσον το κρίνετε συμφέρον, να επισπεύσετε τη διευθέτηση του θέματος».

«Μα τι να διευθετήσω εγώ; Τι ζητάει από εμένα ο αχρείος;»

«Ως φαίνεται, η ροή των υδάτων που πηγάζουν από τη δική σας γη έχει παρεκκλίνει της πορείας της και πέφτει σε κάποιο υπόστεγο του προαναφερθέντος και έναν μύλο ενός άλλου, προκαλώντας σημαντικές φθορές. Ο πελάτης μου... γιατί επέμεινε να τον βγάλω από αυτή την κακοτοπιά... ο πελάτης μου, λέω, επιδιώκει να αποκαταστήσετε την παλαιότερη υδάτινη ροή ώστε να αποφευχθούν νέες επιβλαβείς καταστάσεις. Ζητά επίσης να τον αποζημιώσετε για τις βλάβες που υπέστη εξαιτίας του υψηλότερα ευρισκόμενου ιδιοκτήτη».

«Και αυτός ο υψηλότερα ευρισκόμενος ιδιοκτήτης είμαι εγώ!... Αν μπω σε δικαστική διαμάχη, αυτός θα είναι ο πρώτος καρπός που θα μου έχουν αποφέρει οι περιβόητες Λευκίτσες, οι οποίες ανήκαν σε εμένα, και που τώρα, όπως καταλαβαίνω, ανήκουν σε όλον τον κόσμο, γιατί ο ίδιος ο Λυκούργος όπως και άλλοι αγρότες της περιοχής έχουν ροκανίσει λίγο λίγο, χρόνο με τον χρόνο, τμήματά τους, και θα μου κοστίσει αρκετά για να επαναφέρω τα όρια της περιουσίας μου».

«Αυτό είναι άλλο θέμα».

«Αυτό δεν είναι άλλο θέμα. Αυτό που συμβαίνει» αναφώνησε ο μηχανικός αδυνατώντας να συγκρατήσει την οργή του «είναι ότι η πραγματική αγωγή θα είναι αυτή που θα καταθέσω εγώ εναντίον όλου αυτού του όχλου που υποθέτει ότι θα βαρεθώ και θα απελπιστώ, ώστε να εγκαταλείψω τα πάντα και να τους αφήσω να κατέχουν την κλεμμένη γη. Θα δούμε αν υπάρχουν δικαστές και δικηγόροι που θα υποστηρίξουν τους αδέξιους χειρισμούς αυτών των νομομαθών χωρικών οι οποίοι ζουν κάνοντας αγωγές και αποτελούν το σαράκι της ξένης ιδιοκτησίας. Νεαρέ μου κύριε, σας ευχαριστώ που με προειδοποιήσατε για τις αθλιότητες αυτών των χοντραθρώπων που

αποδεικνύονται πιο μοχθηροί και από τον Κάκο.³¹ Σας πληροφορώ ότι το υπόστεγο και ο μύλος, στα οποία στηρίζει τα δικαιώματά του ο Λυκούργος, είναι δικά μου...»

«Πρέπει να κάνετε μια αναθεώρηση των τίτλων ιδιοκτησίας και να δείτε αν θεμελίωσε το δικαίωμα χρησικτησίας» είπε ο Χαθιντίτο.

«Τι χρησικτησία μου λέτε!... Αυτοί οι άτιμοι δεν θα γελάσουν μαζί μου. Υποθέτω ότι η απονομή της δικαιοσύνης γίνεται έντιμα και έμπιστα στην πόλη της Ορμπαχόσα...»

«Ω! Όσο για αυτό!» αναφώνησε ο γραμματιζούμενος με εγκωμιαστική διάθεση. «Ο δικαστής είναι ένα εξαιρετικό άτομο. Επισκέπτεται αυτό το σπίτι κάθε βράδυ... Παράξενο όμως που δεν είχατε ειδήσεις των διεκδικήσεων του κυρίου Λυκούργου. Δεν έχετε κληθεί ακόμη για τη διαδικασία του συμβιβασμού;»

«Όχι».

«Θα γίνει αύριο... Τέλος πάντων, λυπάμαι που η βιασύνη του κυρίου Λυκούργου μου στέρησε τη χαρά και την τιμή να σας υπερασπιστώ, όμως όπως έχει η κατάσταση... Ο Λυκούργος πιστεύει ότι θα τον απαλλάξω από τα βάσανά του. Θα μελετήσω το θέμα με τη μεγαλύτερη επιμέλεια. Αυτές οι πονηρές εμπράγματα παραχωρήσεις είναι το μεγάλο εμπόδιο στην απονομή δικαιοσύνης».

Ο Πέπε κατέφθασε στην τραπεζαρία σε μια κατάσταση έντονης ψυχικής αναταραχής. Είδε τη δόνια Περφέκτα να συνομιλεί με τον Εξομολογητή και τη Ροσαρίτο μόνη, με το βλέμμα καρφωμένο στην πόρτα. Χωρίς αμφιβολία, τον περίμενε.

³¹Σ.τ.Μ. Ο Κάκος ήταν γιος του Ηφαιίστου, καταχθόνιος ληστής, μισός γίγαντας, μισός σάτυρος. Κατοικούσε στον Αβεντίνο λόφο στη Ρώμη. Τον σκότωσε ο Ηρακλής, γιατί του είχε αρπάξει κάποια από τα βόδια του Γηρυόνη.

«Για έλα εδώ, κατεργάρη» είπε η κυρία ζορίζοντας τα χείλη της να χαμογελάσουν. «Μας πρόσβαλες, μεγάλη άθεε, όμως σε συγχωρούμε. Το ξέρω ότι η κόρη μου και εγώ είμαστε δυο χωριάτισσες ανίκανες να φθάσουμε στις υψηλές σφαίρες των μαθηματικών όπου ζεις... Πάντως, πιθανόν να έρθει η μέρα που εσύ θα γονατίσεις μπροστά μας ικετεύοντας να σου διδάξουμε το δόγμα της πίστης».

Ο Πέπε απάντησε με αόριστες φράσεις και τύπους που εμπειρείχαν ευγένεια και μετάνοια.

«Από μέρος μου» είπε ο δον Ινοθένθιο δίνοντας στο βλέμμα του ταπεινότητα και γλυκύτητα «αν κατά τη διάρκεια αυτών των μάταιων διαφωνιών είπα κάτι που μπορεί να προσέβαλε τον αξιότιμο δον Χοσέ, τον ικετεύω να με συγχωρήσει. Εδώ είμαστε όλοι φίλοι».

«Ευχαριστώ. Μην κάνετε τον κόπο, δεν αξίζει».

«Παρά όσα έγιναν» δήλωσε η δόνια Περφέκτα χαμογελώντας πλέον με περισσότερη φυσικότητα «εγώ παραμένω ίδια όπως πάντα για τον αγαπημένο μου ανιψιό, παραβλέποντας τις εξωφρενικές και αντιθρησκευτικές του ιδέες. Με τι νομίζεις πως θα ασχοληθώ απόψε το βράδυ; Λοιπόν, με το να βγάλω από το μυαλό του μπάρμπα Λυκούργου αυτά τα πείσματα με τα οποία σκοπεύει να σε ενοχλήσει. Τον κάλεσα να έρθει και να με περιμένει στη γαλαρία. Μείνε ήσυχος. Θα το ρυθμίσω το ζήτημα, παρότι γνωρίζω ότι έχει τα δίκια του...»

«Ευχαριστώ, αγαπημένη θεία» απάντησε ο νέος νιώθοντας να κατακλύζεται από το κύμα γενναιοδωρίας που τόσο εύκολα γεννιόταν στην ψυχή του.

Ο Πέπε Ρέι έστρεψε το βλέμμα προς την εξαδέλφη του με σκοπό να πάει κοντά της, όμως κάποιες οξυδερκείς ερωτήσεις του ιερέα τον καθήλωσαν στο πλευρό της δόνια Περφέκτα. Η Ροσάριο ήταν θλιμμένη και άκουγε με αδιαφορία τα λόγια του δικηγόρακου, που έχοντας πάρει θέση δίπλα της, είχε κρίση γλυκανάλατης φλυαρίας, διανθισμένης με άκαιρα αστεία και κακόγουστες ανοησίες.

«Το χειρότερο για εσένα» είπε η δόνια Περφέκτα στον ανιψιό της, καθώς της προξένησε έκπληξη όταν τον είδε να παρατηρεί το αταίριαστο ζευγάρι που έφτιαχναν η Ροσάριο και ο Χαθίντο «είναι ότι προσέβαλες την καημένη τη

Ροσάριο. Πρέπει να κάνεις ό,τι μπορείς για να την εξευμενίσεις Η καημενούλα, είναι τόσο καλή!...»

«Ω, ναι! Τόσο καλή που δεν αμφιβάλλω ότι θα συγχωρήσει τον εξάδελφό της» πρόσθεσε ο ιερέας.

«Πιστεύω ότι η Ροσάριο με έχει ήδη συγχωρήσει» βεβαίωσε ο Ρέι.

«Και αν όχι, στις αγγελικές καρδιές η πικρία δεν έχει διάρκεια» είπε μελιστάλακτα ο δον Ινοθένθιο. «Ασκώ μεγάλη επιρροή σε αυτήν τη μικρή και θα φροντίσω να διώξω από τη γενναιόδωρη ψυχή της κάθε επιφύλαξη απέναντί σας. Όταν της πω δυο λόγια...»

Ο Πέπε Ρέι ένιωσε ένα σύννεφο να σκιάζει το μυαλό του και είπε επίτηδες:

«Ίσως και να μην είναι απαραίτητο».

«Δεν θα της μιλήσω τώρα» πρόσθεσε το μέλος του εκκλησιαστικού τάγματος «γιατί ακούει απορροφημένη τις ανοησίες του Χαθιντίγιο... Διαβολόπαιδα! Όταν τα πιάνει λογοδιάρροια, δεν πρέπει να τα ενοχλείς».

Ξαφνικά, παρουσιάστηκαν στη συνάθροιση ο πρωτοδίκης, η κυρία δημάρχου και ο καθηγούμενος του καθεδρικού ναού. Όλοι χαιρέτησαν τον μηχανικό δείχνοντας με τα λόγια και τις πράξεις τους ότι ικανοποιούσαν τη φλογερή τους περιέργεια βλέποντάς τον.

Ο δικαστής ήταν ένας έξυπνος νέος, από αυτούς που πάντα εμφανίζονται με περγαμηνές στα εκκολαπτήρια εξεχόντων προσώπων, φιλοδοξώντας να καταλάβουν τις πρώτες θέσεις στη διοίκηση και την πολιτική. Απέπνεε μέγιστη σπουδαιότητα και μιλώντας για τον εαυτό του και τη νεόκοπη τήβεννό του έδειχνε να βγάζει έμμεσα έναν μεγάλο θυμό που δεν τον είχαν κάνει μεμιάς πρόεδρο του Ανώτατου Δικαστηρίου. Σε εκείνα τα άπειρα χέρια, σε εκείνο το παραφουσκωμένο αέρα μυαλό, σε εκείνη τη γελοιωδέστατη υπεροψία είχε εναποθέσει το Κράτος τις πιο λεπτεπίλεπτες και δύσκολες λειτουργίες της ανθρώπινες δικαιοσύνης. Οι τρόποι του θύμιζαν έναν τέλειο αυλικό, και έδειχνε μια σχολαστική φροντίδα σε ό,τι αφορούσε το άτομό του. Είχε την καταραμένη μανία να βγάζει και να βάζει τα γυαλιά του με τον χρυσό σκελετό κάθε στιγμή, και στις συζητήσεις έκανε φανερή την επιθυμία του να μετατεθεί αμέσως στη

Μαντρίτη³², για να δανείσει τη σπουδαιότητά του στις υπηρεσίες της γραμματείας Χάριτος και Δικαιοσύνης.

Η κυρία δημάρχου ήταν μια καλοσυνάτη γυναίκα, με μόνη αδυναμία της να πιστεύει ότι είχε πολλές διασυνδέσεις στη Μαδρίτη. Απηύθυνε στον Πέπε Ρέι διάφορες ερωτήσεις που αφορούσαν τη μόδα, απαριθμώντας τις επιχειρήσεις που της είχαν φτιάξει μια κάπα ή μια φούστα στο τελευταίο της ταξίδι, που συνέπεσε με την επίσκεψη του Μουλέι Αμπάς³³. Ανέφερε επίσης ονομαστικά μια δωδεκάδα δούκισσες και μαρκησίες με τόση οικειότητα σαν να ήταν φιλενάδες από το σχολείο. Είπε επίσης ότι η κόμισσα Μ. (διάσημη για τις συναθροίσεις της) ήταν φίλη της και ότι είχε πάει να την επισκεφθεί το 1860 και ότι η κόμισσα την προσκάλεσε στο θεωρείο της στο Βασιλικό Θέατρο, όπου είδε τον Μουλέι Αμπάς, με τη μαυριτανική στολή του, συνοδευόμενο από όλη την κουστωδία του. Η δημαρχίνα φλυαρούσε αέρα κοπανιστό, όπως λέγεται, και δεν της έλειπαν τα καλαμπούρια.

Ο κύριος καθηγούμενος ήταν ένας γέρος προχωρημένης ηλικίας, σωματώδης και φλογερός, πληθωρικός και φρενήρης, ένας άνθρωπος που έβγαине από τα ρούχα του για να μη σκοντάψει στο πετσί του, τόσο παχύς και φουσκωμένος που ήταν. Προερχόταν από μοναστήρι που είχε κλείσει η κυβέρνηση. Δεν μιλούσε παρά μόνο για εκκλησιαστικά θέματα, και από την αρχή έδειξε τη μεγαλύτερη περιφρόνηση απέναντι στον Πέπε Ρέι.

Ο νέος μας έβρισκε όλο και πιο δύσκολη την προσαρμογή σε συναναστροφές που δεν ήταν της αρεσκείας του. Δεν του το επέτρεπε ο ανελαστικός, πείσμων και ασυμβίβαστος χαρακτήρας του. Ο ίδιος απέφευγε να χρησιμοποιεί απατηλή γλώσσα μόνο και μόνο για να προσποιηθεί ότι συμφωνούσε με κάτι που στην ουσία δεν πίστευε. Οπότε, παρέμεινε αρκετά

³²Σ.τ.Μ. Παραποίηση της λέξης *Madrid* σε *Madrid* από τον συγγραφέα, για να δείξει ότι ο δικαστής είναι επιτηδευμένος. Η απόδοση στα ελληνικά, από Μαδρίτη σε Μαντρίτη βαδίζει στο ίδιο πνεύμα.

³³Σ.τ.Μ. αδελφός του αυτοκράτορα του Μαρόκου, διαπιστευθείς πρέσβης στην Ισπανία μετά το τέλος του ισπανομαροκινού πολέμου το 1860.

σοβαρός κατά τη διάρκεια της δυσάρεστης συνάθροισης, αναγκασμένος να υπομείνει την ορμητική ρητορεία της δημαρχίνας που, χωρίς να είναι η Φήμη³⁴, κατάφερνε να κουράσει το ανθρώπινο αυτί, σαν να μιλούσε με χίλια στόματα. Αν, κατά το σύντομο διάστημα που αυτή η κυρία επέτρεπε στους ακροατές της να πάρουν μια ανάσα, ο Πέπε Ρέι επιθυμούσε να πλησιάσει την εξαδέλφη του, ο Εξομολογητής προλάβαινε να προσκολληθεί επάνω του σαν το μαλάκιο πάνω στον βράχο, και παίρνοντάς τον στην άκρη με μια μυστηριώδη χειρονομία, του πρότεινε έναν περίπατο στο Μουντογράντε μαζί με τον αξιότιμο δον Καγιετάνο ή να πάνε για ψάρεμα στα καθαρά νερά του Ναάρα.

Επιτέλους η συνάθροιση έλαβε τέλος, γιατί όλα τελειώνουν κάποτε σε αυτόν τον κόσμο. Ο όγκος του καθηγούμενου αποσύρθηκε αφήνοντας άδειο το σπίτι και πολύ σύντομα δεν έμεινε τίποτα από την κυρία δημάρχου πέρα από μια ηχώ σαν το βουητό που θυμίζει στο ανθρώπινο αυτί το πρόσφατο πέρασμα μιας καταιγίδας. Ο δικαστής στέρησε επίσης την παρουσία του από τη συνάθροιση, και τέλος ο δον Ινοθένθιο έδωσε στον ανιψιό του το σύνθημα της αναχώρησης.

«Έλα, αγόρι μου. Πάμε, γιατί είναι αργά» του είπε χαμογελώντας. «Αρκετά ζάλισες την καημένη τη Ροσαρίτο!... Αλήθεια δεν είναι κόρη μου; Άντε, κατεργάρη, γρήγορα στο σπίτι».

«Είναι ώρα να πάτε για ύπνο» είπε η δόνια Περφέκτα.

«Είναι ώρα να εργαστώ» είπε ο δικηγοράκος.

«Παρότι του λέω να αφήσει τη δουλειά για όταν ξημερώσει η καινούρια ημέρα, δεν μου δίνει σημασία» συμπλήρωσε ο ιερέας.

«Είναι τόσες πολλές οι δουλειές, τόσες πολλές...!»

«Όχι. Πες καλύτερα ότι αυτή η διαβολεμένη δουλειά που πήγες και μπλέχτηκες... Δεν θέλει να το ομολογήσει, αξιότιμε δον Χοσέ, να ξέρετε όμως ότι βάλθηκε να συγγράψει ένα έργο σχετικά με την επίδραση της γυναίκας στη χριστιανική κοινωνία και επίσης μια ματιά πάνω στο καθολικό κίνημα στο

³⁴Σ.τ.Μ. Δημιούργημα του Βιργιλίου στην Αινειάδα. Διαθέτει πολλά μάτια και στόματα, ταξιδεύει με μεγάλη ταχύτητα.

...Ούτε ξέρω πού. Τι καταλαβαίνεις, ανιψιέ μου, από επιδράσεις και ματιές; Αυτοί οι αχόρταγοι σύγχρονοι νέοι τολμούν τα πάντα. Ουφ! Τι παιδιά!... Λοιπόν, πάμε στο σπίτι. Καληνύχτα αξιότιμη δόνια Περφέκτα... Καληνύχτα αξιότιμε δον Χοσέ... Ροσαρίτο...»

«Εγώ θα περιμένω τον αξιότιμο δον Καγιετάνο, για να μου δώσει τον Αουγούστο Νικολάς³⁵» είπε ο Χαθίντο.

«Όλο βιβλία κουβαλάει... Άνθρωπέ μου! Μερικές φορές μπαίνεις στο σπίτι και μοιάζεις φορτωμένος σαν γαϊδούρι. Τέλος πάντων, ας περιμένουμε».

«Ο αξιότιμος δον Χαθίντο» είπε ο Πέπε Ρέι «δεν γράφει επιπόλαια και προετοιμάζεται καλά ώστε τα έργα του να αποτελούν έναν θησαυρό ευρυμάθειας».

«Αλλά αυτό το παιδί θα αρρωστήσει από το κεφάλι του, αξιότιμε δον Ινοθένθιο» αντέτεινε η δόνια Περφέκτα. «Για τον Θεό, να είστε προσεκτικοί. Εγώ θα του έβαζα μέτρο στις αναγνώσεις του».

«Μια και περιμένουμε» είπε με στόμφο ο νεαρός δόκτορας «θα πάρω και τον τρίτο τόμο των Συμβουλιών. Τι λέτε κι εσείς, θείε;...»

«Μα βέβαια, άνθρωπέ μου! Μην το αφήσεις να σου ξεφύγει. Αυτό μας έλειπε».

Ευτυχώς κατέφθασε σύντομα ο αξιότιμος δον Καγιετάνο (που είχε τη συνήθεια να επισκέπτεται το σπίτι του δον Λορένθο Ρουίθ) και αφού ο Χαθίντο φορτώθηκε τα βιβλία, θείος και ανιψιός αποχώρησαν.

Ο Ρέι διάβασε στο θλιμμένο πρόσωπο της εξαδέλφης του μια διακαή επιθυμία να του μιλήσει. Την πλησίασε καθώς η δόνια Περφέκτα και ο δον Καγιετάνο ασχολούνταν με ένα οικιακό ζήτημα.

«Πρόσβαλες τη μαμά» του είπε η Ροσάριο. Τα χαρακτηριστικά της δήλωναν ένα είδος τρόμου.

«Αυτό είναι αλήθεια» απάντησε ο νέος. «Προσέβαλα τη μαμά σου. Προσέβαλα και εσένα.»

³⁵Σ.τ.Μ. φανταστικό όνομα.

«Όχι. Εμένα όχι. Το σκεφτόμουν ήδη ότι το Βρέφος Ιησούς δεν πρέπει να φοράει παντελόνια».

«Ελπίζω να με συγχωρήσετε και οι δύο. Η μητέρα σου μου έδειξε τόση καλοσύνη πριν λίγο...»

Η φωνή της δόνια Περφέκτα δόνησε ξαφνικά την τραπεζαρία τόσο παράταιρα που ο ανιψιός φοβήθηκε ότι άκουγε μια κραυγή συναγερμού. Η φωνή είπε επιβλητικά:

«Ροσάριο, πήγαινε για ύπνο!»

Ταραγμένη και γεμάτη έγνοια, η κοπέλα έκανε αρκετές φορές τον γύρο του δωματίου, προσποιούμενη ότι κάτι έψαχνε. Με κάθε προφύλαξη, καθώς περνούσε δίπλα από τον εξάδελφό της, του είπε αυτές τις αόριστες λέξεις:

«Η μαμά είναι θυμωμένη...»

«Μα...»

«Είναι θυμωμένη... Μην την εμπιστεύεσαι, μην την εμπιστεύεσαι!».

Και έφυγε. Στη συνέχεια την ακολούθησε η δόνια Περφέκτα, την οποία περίμενε ο μπάρμπα Λυκούργος, και λίγο μετά, οι φωνές της κυρίας και του χωρικού ακούγονταν μπερδεμένες να συζητούν με οικειότητα.

Ο Πέπε απόμεινε μόνος με τον δον Καγιετάνο, ο οποίος πήρε μια λάμπα, και είπε τα εξής:

«Καληνύχτα, Πέπε. Μη νομίζετε ότι πάω για ύπνο. Πάω να εργαστώ... Μα, γιατί είστε τόσο σκεπτικός; Τι έχετε; Λοιπόν, ναι, η εργασία με περιμένει. Κρατώ σημειώσεις για ένα είδος παρουσίασης και απομνημονευμάτων πάνω στις γενεαλογίες της Ορμπαχόσα. Έχω βρει χρονολογίες και στοιχεία πολύ αξιολογικά. Δεν χρειάζονται περιστροφές. Είναι ξεκάθαρο ότι σε όλες τις εποχές της ιστορίας μας οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα έχουν ξεχωρίσει για την αρχοντιά, την ευγένεια, την αξία, την κατανόησή τους. Αυτό φαίνεται και από την κατάκτηση του Μεξικού, τους πολέμους του Αυτοκράτορα, τους πολέμους του Φιλίππου εναντίον των αιρετικών... Μα, δεν νιώθετε καλά; Τι σας συμβαίνει;... Λοιπόν, ναι. Επιφανείς θεολόγοι, γενναίοι πολεμιστές, κατακτητές, άξιοι επίσκοποι, ποιητές, πολιτικοί, κάθε λογής φωτισμένοι άνδρες άκμασαν σε αυτή

την ταπεινή γη του σκόρδου... Όχι, δεν υπάρχει στη χριστιανοσύνη λαός πιο επιφανής από τον δικό μας. Οι αρετές και το μεγαλείο του γεμίζουν όλη την ιστορία της πατρίδας μας και κάτι ακόμα περισσεύει... Ελάτε, βλέπω ότι νυστάζετε. Καληνύχτα... Λοιπόν, φυσικά και δεν θα άλλαζα τη δόξα να είμαι γιος αυτής της ευγενικής γης ακόμα και με όλα τα πλούτη του κόσμου. Αυγούστα την ονομάζουν οι αρχαίοι, δύο φορές Αυγούστα θα την ονομάσω εγώ, γιατί τώρα, όπως τότε, η αρχοντιά, η γενναιοδωρία, η αξία, η ευγένεια είναι η κληρονομιά της... Οπότε, καληνύχτα αγαπητέ Πέπε... Μου φαίνεται ότι δεν είστε καλά. Σας πείραξε το φαγητό;... Έχει δίκιο ο Αλφόνθο Γονθάλες δε Βουσκαμέντε³⁶ στο *Ευχάριστο Δάσος* όταν λέει ότι οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα αρκούν από μόνοι τους για να φέρουν δόξα και μεγαλείο σε ένα ολόκληρο βασίλειο. Δεν βρίσκετε ότι έχει δίκιο;»

«Ω, ναι, κύριε! Χωρίς αμφιβολία» απάντησε ο Πέπε Ρέι κατευθυνόμενος απότομα στο δωμάτιό του.

³⁶Σ.τ.Μ. φανταστικό πρόσωπο.

11. Η ΔΙΧΟΝΟΙΑ ΕΝΤΕΙΝΕΤΑΙ

ΤΙΣ επόμενες ημέρες ο Ρέι έκανε τη γνωριμία διαφόρων προσώπων της πόλης και επισκέφθηκε το Καζίνο, πιάνοντας φιλία με κάποια άτομα που περνούσαν τη ζωή τους στις αίθουσές του.

Όμως η νεολαία της Ορμπαχόσα δεν ζούσε διαρκώς εκεί, όπως θα υπέθετε η κακεντρέχεια. Το απόγευμα, στη γωνία του καθεδρικού ναού και στην πλατειούλα της συμβολής των οδών Σταβλάρχη και Τριπερία, συναντιόνταν μερικοί κύριοι με κομψά πανωφόρια, μοιάζοντας σαν φρουροί που παρακολουθούσαν τους περαστικούς. Αν είχε καλοκαιρία, εκείνοι οι εξέχοντες φωτοδότες του πολιτισμού της πόλης του Αυγούστου κατευθύνονταν, φορώντας πάντα τις υπέρκομψες κάπες τους, σε αυτό που είχαν ονομάσει περίπατο των Ξυπόλυτων, που δεν ήταν άλλο από δύο σειρές ασθενικών φτελιών και κάτι ξεθωριασμένα σπάρτα. Εκεί, η λαμπρή πλειάδα έριχνε ματιές στις κόρες του don Φουλάνο ή του don Περενθέχο, που είχαν βγει επίσης για περίπατο, και το απόγευμα περνούσε ανεκτά.

Μόλις έπεφτε νύχτα, το Καζίνο γέμιζε εκ νέου, και ένα μέρος των θαμώνων του παραδιδόταν με όλο του το είναι στις απολαύσεις του χαρτοπαίγνιου, ενώ άλλοι διάβάζαν εφημερίδες και οι υπόλοιποι συζητούσαν στην αίθουσα του καφενείου για διάφορα θέματα, όπως πολιτική, άλογα, ταύρους ή τοπικά κουτσομπολιά. Με λίγες λέξεις, το απάνθισμα αυτών των συζητήσεων ήταν η

υπεροχή της Ορμπαχόσα και των κατοίκων της έναντι όλων των άλλων πόλεων και των λαών της γης.

Εκείνοι οι διακεκριμένοι άνδρες αποτελούσαν την αφρόκρεμα της λαμπρής πόλης. Άλλοι πλούσιοι ιδιοκτήτες, άλλοι πάμπτωχοι, απαλλαγμένοι όμως όλοι τους από υψηλές φιλοδοξίες. Διέθεταν την αδιατάρακτη γαλήνη του ζηπιάνου που δεν θέλει τίποτα περισσότερο από ένα ξεροκόμματο για να χορτάσει την πείνα του και ήλιο για να ζεσταθεί. Αυτό που κυρίως διέκρινε τους κατοίκους της Ορμπαχόσα που σύχναζαν στο Καζίνο ήταν ένα αίσθημα κατάφωρης εχθρότητας απέναντι σε οτιδήποτε ερχόταν απ' έξω. Και κάθε φορά που ένας άγνωστος εμφανιζόταν στα περίβλεπτα σαλόνια του, θεωρούσαν ότι ερχόταν για να αμφισβητήσει την ανωτερότητα της πατρίδας του σκόρδου ή από φθόνο να αμφιβάλλει για την αδιαμφισβήτητη υπεροχή που της είχε χαρίσει η Φύση.

Όταν ο Πέπε Ρέι έκανε την εμφάνισή του εκεί, τον υποδέχτηκαν με κάποια καχυποψία. Μια και το Καζίνο ήταν γεμάτο χαριτόβρυτους άνδρες, μέσα σε ένα τέταρτο της ώρας από την άφιξή του είχαν πει για το άτομό του κάθε λογής φαιδρότητα. Όταν στις επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις τους ο νέος μας απάντησε ότι είχε έρθει στην Ορμπαχόσα με την αποστολή να ερευνήσει τη λεκάνη άνθρακα του Ναάρα και να μελετήσει έναν δρόμο, όλοι συμφώνησαν ότι ο αξιότιμος δον Χοσέ ήταν ένας ξιπασμένος που ήθελε να επιδειχθεί εφευρίσκοντας ανθρακωρυχεία και σιδηροδρομικές γραμμές. Κάποιος πρόσθεσε τα εξής:

«Λάθος πόρτα χτύπησε όμως. Αυτοί οι ξερόλες κύριοι νομίζουν ότι εμείς εδώ πέρα είμαστε βλάκες και ότι μπορούν να μας δουλέψουν με φανφάρες... Έχει έρθει για να παντρευτεί την κόρη της δόνια Περφέκτα, και αυτά που λέει για λεκάνες άνθρακα είναι για να πουλήσει μούρη».

«Λοιπόν» είπε ένας άλλος που ήταν χρεωκοπημένος έμπορος «σήμερα το πρωί, στο σπίτι των Δομίνεθ, μού είπαν ότι αυτός ο κύριος δεν έχει δεκάρα τσακιστή και ότι ήρθε για να τον στηρίξει η θεία του και να δει αν μπορεί να πιάσει στα δίχτυα του τη Ροσαρίτο».

«Φαίνεται πως ούτε μηχανικός ούτε τίποτα που να αξίζει είναι» πρόσθεσε ένας ιδιοκτήτης ελαιόδεντρων, που είχε υποθηκεύσει τα κτήματά του για το διπλάσιο της αξίας τους. «Είναι φως φανάρι... Αυτοί οι ψωμόλυσσες από τη Μαδρίτη νομίζουν ότι η δουλειά τους είναι να εξαπατούν τους φτωχούς επαρχιώτες και επειδή πιστεύουν ότι εμείς εδώ, φίλε μου, τρώμε κουτόχορτο...»

«Το ξέρουν όλοι ότι πεθαίνει της πείνας».

«Λοιπόν, μεταξύ αστείου και σοβαρού, χθες το βράδυ μάς είπε ότι είμαστε οκνηροί βάρβαροι».

«Ότι ζούσαμε σαν τους βεδουίνους, και liaζόμασταν όλη μέρα».

«Ότι ζούσαμε με τη φαντασία μας».

«Αυτό ακριβώς: ότι ζούσαμε με τη φαντασία μας».

«Και ότι αυτή η πόλη είναι ίδια με αυτές στο Μαρόκο».

«Άνθρωπέ μου, δεν έχω υπομονή να ακούσω άλλο. Πού θα βρεις (εκτός κι αν είσαι στο Παρίσι) έναν δρόμο ανάλογο με αυτόν του Σταβλάρχη, που έχει πρόσοψη επτά σπιτιών στη σειρά, μεγαλόπρεπα όλα τους, από αυτό της δόνια Περφέκτα μέχρι αυτό του Νικολασίτο Ερνάντεθ;... Τέτοιοι αχρείοι νομίζουν ότι κανείς μας δεν έχει δει τίποτα, ούτε που βρέθηκε καν στο Παρίσι...»

«Είπε επίσης πολύ κομψά ότι η Ορμπαχόσα ήταν μια πόλη ζητιάνων και έκανε ξεκάθαρο ότι εδώ ζούμε πανάθλια χωρίς να το έχουμε καταλάβει».

«Θεός φυλάξει! Αν τολμήσει και μου το πει εμένα, θα γίνει σκάνδαλο στο Καζίνο» αναφώνησε ο φοροεισπράκτορας. «Γιατί δεν τον ενημέρωσαν για την ποσότητα λαδιού που έβγαλε η Ορμπαχόσα την προηγούμενη χρονιά; Δεν ξέρει αυτός ο βλάκας ότι στις καλές εποχές η Ορμπαχόσα δίνει ψωμί σε όλη την Ισπανία και σε όλη την Ευρώπη ακόμα; Είναι αλήθεια ότι έχουμε, δεν ξέρω πόσα, χρόνια κακής σοδειάς. Αυτό όμως δεν είναι νόμος. Και μετά, να πούμε για τη σοδειά του σκόρδου; Δεν το γνωρίζει αυτός ο κύριος ότι τα σκόρδα της Ορμπαχόσα άφησαν έκπληκτους τους κυρίους της κριτικής επιτροπής στην Έκθεση του Λονδίνου;»

Αυτοί και άλλοι διάλογοι ακούγονταν στις αίθουσες του Καζίνο εκείνες τις ημέρες. Παρά αυτές τις φήμες τις τόσο συνηθισμένες σε μικρές πόλεις, που

επειδή είναι μια σταλιά σε μέγεθος, πρέπει να είναι αλαζονικές σε αντιστάθμισμα, ο Ρέι δεν παρέλειψε να βρει ειλικρινείς φίλους στην ευρυμαθή ομήγυρη. Γιατί, δεν ήταν όλοι τους κακεντρεχείς ούτε έλειπαν άνθρωποι με αίσθηση λογικής. Είχε όμως ο νέος μας την ατυχία, αν μπορεί να ονομαστεί ατυχία, να εκφράσει τις εντυπώσεις του με σπάνια ειλικρίνεια, και αυτό του ανταπόδωσε πολλές αντιπάθειες.

Οι ημέρες περνούσαν. Εκτός από τη φυσική απέχθεια που τα ήθη της επισκοπικής πόλης τού προκαλούσαν, διάφορα δυσάρεστα αίτια άρχιζαν να συσσωρεύουν βαθιά θλίψη στην καρδιά του Πέπε. Από αυτά το πλέον αξιοσημείωτο ήταν ο όχλος των εναγόντων που σαν αδηφάγο σμήνος έπεσε επάνω του. Δεν ήταν μόνο ο μπάρμπα Λυκούργος, αλλά και πολλοί ακόμα γείτονες που του παρουσίαζαν ζημιές και ζητούσαν να τους αποζημιώσει για τα εδάφη που διαχειριζόταν κάποτε ο παππούς του. Κατέθεσαν επίσης απαίτηση που πήγαζε από κι εγώ δεν ξέρω ποιο συμβόλαιο μετοχικής καλλιέργειας, το οποίο είχε συντάξει η μητέρα του και το οποίο προφανώς δεν είχε εκπληρωθεί. Τέλος, απαιτούσαν την αναγνώριση μιας υποθήκης στα κτήματα της περιοχής *Λευκίτσες*, που είχε καταγραφεί σε ένα παράδοξο έγγραφο από τον θείο του. Η κατάσταση έμοιαζε με μυρμηγκοφωλιά, με μια ακάθαρτη σκουληκότρυπα γεμάτη αγωγές.

Έτσι του ερχόταν να παραιτηθεί από τα κτήματά του. Εν τούτοις όμως, η αξιοπρέπειά του δεν του επέτρεπε να υποκύψει στις μηχανορραφίες των πονηρών χωριάταρων. Και επειδή το Δημοτικό Συμβούλιο πρόβαλλε επίσης αξιώσεις, λόγω υποτιθέμενου μπερδέματος των κτημάτων του με τον παρακείμενο λόφο *Πρόπιος*, ο άτυχος νέος βρέθηκε να παλεύει να διαλύσει τις αμφιβολίες σχετικά με τα δικαιώματά του, οι οποίες προέκυπταν σε κάθε του βήμα. Η τιμή του διακυβευόταν, και δεν υπήρχε άλλη λύση από το να εμπλακεί σε δικαστική διαμάχη ή να πεθάνει.

Η δόνια Περφέκτα τού είχε υποσχεθεί μεγαλόψυχα να τον βοηθήσει να βγει από τη δύσκολη θέση με μια φιλική διευθέτηση. Οι μέρες όμως περνούσαν και η μέριμνα της υποδειγματικής κυρίας δεν είχε φέρει κανένα αποτέλεσμα. Οι αγωγές αυξάνονταν με την απειλητική ταχύτητα μιας κεραυνοβόλου ασθένειας.

Ο Πέπε Ρέι περνούσε πολλές ώρες της ημέρας στο Δικαστήριο δίνοντας καταθέσεις, απαντώντας σε ερωτήσεις και συμπληρωματικές ερωτήσεις. Όταν πια αποσυρόταν στο σπίτι κουρασμένος και χολωμένος, έβλεπε το γωνιώδες και αλλόκοτο πρόσωπο του δικαστικού γραμματέα, ο οποίος του έφερνε ένα χαρτομάνι εγγράφων γεμάτων σφραγίδες και φρικτές φόρμουλες... για να μελετήσει την υπόθεση.

Εννοείται ότι δεν ήταν άνθρωπος συνηθισμένος να υποφέρει τέτοιες αναποδιές, τις οποίες θα μπορούσε να αποφύγει με την απουσία του. Στη φαντασία του, η ευγενής πόλη της μητέρας του απεικονιζόταν σαν ένα φρικτό θηρίο που έχωνε τα άγρια νύχια του επάνω του και του ρουφούσε το αίμα. Για να απαλλαγεί από αυτό, σύμφωνα με την πεποίθησή του, αρκούσε να φύγει μακριά. Ένα βαθύ όμως ενδιαφέρον, όπως το ενδιαφέρον της καρδιάς, τον συγκρατούσε, ενισχύοντας τον κύκλο του μαρτυρίου του με σφιχτά δεσμά.

Εν τούτοις, έφτασε να νιώθει τόσο έξω από τα νερά του, να βλέπει τον εαυτό του σαν τόσο ξένο, ας το πούμε έτσι, σε εκείνη την σκοτεινή πόλη των αγωγών, της οπισθοδρομικότητας, του φθόνου και της μοχθηρίας που από τη μία επιθυμούσε να την εγκαταλείψει χωρίς καθυστέρηση, την ίδια ώρα όμως επέμενε στο σχέδιο που τον είχε οδηγήσει σε αυτήν.

Ένα πρωινό, βρίσκοντας επίτηδες αφορμή, εξέθεσε το σχέδιό του στη δόνια Περφέκτα.

«Ανιψιέ μου» απάντησε η κυρία με τη συνήθη γλυκύτητά της. «Μην είσαι ανυπόμονος. Άντε, έτοιμος να πάρεις φωτιά είσαι. Έτσι ήταν και ο πατέρας σου. Τι άνδρας! Είσαι μπαρούτι... Σου το έχω πει ήδη ότι θα χαιρόμουν να σε αποκαλέσω γιο μου. Ακόμα κι αν δεν διέθετες τα προτερήματα και το ταλέντο που σε διακρίνουν (εκτός από τα ελαττώματα που διαθέτεις επίσης), ακόμα κι αν δεν ήσουν ένας εξαιρετος νέος, και μόνο που αυτή η ένωση προτάθηκε από τον πατέρα σου, στον οποίον τόσα χρωστάμε η κόρη μου και εγώ, δεν μπορώ παρά να τη δεχτώ. Ούτε η Ροσάριο θα φέρει αντίρρηση αφού το θέλω εγώ. Τι λείπει λοιπόν; Τίποτα. Δεν λείπει παρά λίγος χρόνος μόνο. Δεν μπορεί να γίνει ο γάμος με τη βιασύνη που εσύ επιθυμείς, κάτι που θα έδινε λαβή για ερμηνείες μάλλον δυσάρεστες για την τιμή της αγαπημένης μου κόρης... Άντε, επειδή δεν σκέφτεσαι άλλο από τις μηχανές, όλα θέλεις να γίνονται στο λεπτό.

Περίμενε, άνθρωπέ μου, περίμενε... Τι βιασύνη σε έχει πιάσει; Αυτό το μίσος που απέκτησες για την καημένη την Ορμπαχόσα μας είναι ένα πείσμα. Είναι ξεκάθαρο πια: δεν μπορείς παρά να ζεις ανάμεσα σε κόμηδες, μαρκησίους, ρήτορες και διπλωμάτες... Θέλεις να παντρευτείς και να με χωρίσεις για πάντα από την κόρη μου» πρόσθεσε σκουπίζοντας ένα δάκρυ. «Αφού είσαι έτσι, αδιάφορε νέε, δείξε τουλάχιστον την ευσπλαχνία να καθυστερήσεις για ένα διάστημα αυτόν τον γάμο που τόσο επιθυμείς... Τι ανυπομονησία! Τι δυνατή αγάπη! Δεν πίστευα ότι μια ταπεινή ντόπια όπως η κόρη μου θα προκαλούσε τέτοιο ηφαιστειώδες πάθος».

Η συλλογιστική της θείας του δεν έπεισε τον Πέπε Ρέι, δεν ήθελε όμως και να τη στενοχωρήσει. Οπότε, αποφάσισε να περιμένει όσο του ήταν δυνατόν.

Μια νέα αιτία προβλημάτων ήρθε να προστεθεί σε αυτές που πίκραιναν ήδη την ύπαρξή του. Βρισκόταν στην Ορμπαχόσα δύο εβδομάδες ήδη, και μέσα σε αυτό το διάστημα δεν είχε λάβει κανένα γράμμα από τον πατέρα του. Δεν μπορούσε να ρίξει την ευθύνη σε παράλειψη της διοίκησης του ταχυδρομείου της Ορμπαχόσα, επειδή ο υπεύθυνος εκείνης της υπηρεσίας ήταν φίλος και προστατευόμενος της δόνια Περφέκτα, αυτή δε καθημερινά του σύστηνε να δείξει τη μεγαλύτερη προσοχή ώστε τα γράμματα που προορίζονταν για τον ανιψιό της να μη χαθούν. Επίσης, το σπίτι τους επισκεπτόταν και ο διανομέας της αλληλογραφίας, ονόματι Κριστόβαλ Ράμος, και με το παρωνύμιο Καβαγιούκο, χαρακτήρας που μας είναι ήδη γνωστός, στον οποίον η δόνια Περφέκτα συνήθιζε να απευθύνει νουθεσίες και επιπλήξεις τόσο έντονες όσο οι ακόλουθες:

«Ωραία ταχυδρομική υπηρεσία έχετε!... Πώς γίνεται και ο ανιψιός μου δεν έχει λάβει ούτε ένα γράμμα από τον καιρό που βρίσκεται στην Ορμπαχόσα;... Όταν η διεξαγωγή της αλληλογραφίας επιβλέπεται από έναν τόσο άχρηστο, πώς να πάνε καλά τα πράγματα; Θα μιλήσω στον κύριο Κυβερνήτη της επαρχίας, για να ξανασκεφτεί τι είδους ανθρώπους βάζει στη Διοίκηση».

Ο Καβαγιούκο ανασήκωνε τους ώμους και κοιτούσε τον Ρέι με μια έκφραση απόλυτης αδιαφορίας.

Μια μέρα μπήκε με ένα φύλλο χαρτί στο χέρι.

«Δόξα τον Θεό!» είπε η δόνια Περφέκτα στον ανιψιό της. «Να τα γράμματα από τον πατέρα σου. Άντε να χαρείς, άνθρωπέ μου. Καλή τρομάρα πήραμε επειδή ο κύριος αδελφός μου τεμπέλιασε να γράψει... Τι λέει; Καλά θα είναι σίγουρα» πρόσθεσε βλέποντας τον Πέπε Ρέι να ανοίγει το γράμμα με πυρετώδη ανυπομονησία.

Ο μηχανικός χλόμιασε καθώς διέτρεχε τις πρώτες γραμμές.

«Χριστέ μου! Πέπε... τι έχεις;» αναφώνησε η κυρία ενώ σηκωνόταν ανήσυχη από τη θέση της. «Δεν είναι καλά ο πατέρας σου;»

«Αυτό το γράμμα δεν είναι από τον πατέρα μου» απάντησε ο Πέπε ενώ στο πρόσωπό του αποτυπωνόταν βαθιά απογοήτευση.

«Τότε, τι είναι αυτό;...»

«Μια διαταγή από το Υπουργείο Ανάπτυξης, που με απαλλάσσει από την αποστολή που μου είχε ανατεθεί...»

«Μα, πώς είναι δυνατόν;»

«Μια καθαρή και ξάστερη απόλυση, διατυπωμένη με καθόλου κολακευτικούς όρους για το άτομό μου».

«Έχετε δει μεγαλύτερο κρίμα και άδικο;» αναφώνησε η κυρία όταν συνήλθε από το σάσισμα.

«Τι ταπεινώση!» μουρμούρισε ο νέος. «Είναι η πρώτη φορά στη ζωή μου που δέχομαι μια τέτοια προσβολή».

«Ούτε ο Θεός ο ίδιος δεν συγχωρεί μια τέτοια Κυβέρνηση! Να σε προσβάλουν έτσι! Θέλεις να γράψω στη Μαδρίτη; Έχω καλές διασυνδέσεις εκεί και θα μπορέσω να πετύχω ώστε η Κυβέρνηση να διορθώσει αυτή την προσβολή και να σου δώσει μια ικανοποίηση».

«Ευχαριστώ, κυρία, δεν επιθυμώ συστάσεις» απάντησε ψυχρά ο νέος.

«Είναι που γίνονται κάποιες αδικίες, κάποιες καταχρήσεις!... Να απολύσουν έτσι έναν νέο με τόση αξία, έναν εξέχοντα επιστήμονα... Άντε! Δεν μπορώ να συγκρατήσω την οργή μου».

«Θα διαπιστώσω ποιος θέλει να μου κάνει κακό...» είπε έντονα ο Πέπε.

«Αυτός ο κύριος υπουργός... Μα, από τέτοιους άτιμους πολιτικάντηδες, τι να περιμένει κανείς;»

«Εδώ υπάρχει κάποιος που το έχει βάλει σκοπό να με κάνει να πεθάνω από την απελπισία» δήλωσε ο νέος φανερά αναστατωμένος. «Αυτό δεν είναι έργο του υπουργού. Αυτό και άλλες αντιξοότητες που βιώνω είναι αποτέλεσμα ενός σχεδίου εκδίκησης, ενός κρυφού υπολογισμού, μιας αγεφύρωτης εχθρότητας. Μην αμφιβάλλετε, αγαπητή θεία. Η αιτία βρίσκεται εδώ, στην Ορμπαχόσα».

«Έχεις τρελαθεί» απάντησε η δόνια Περφέκτα δείχνοντας ένα συναίσθημα παρόμοιο με συμπόνια. «Ότι έχεις εχθρούς στην Ορμπαχόσα; Ότι κάποιος θέλει να σε εκδικηθεί; Έλα, Πεπίγιο, έχασες τα λογικά σου. Αυτά τα βιβλία που διαβάζεις και λένε ότι έχουμε παππούδες τους πιθήκους ή τους παπαγάλους, σου πήραν τα μυαλά». Χαμογέλασε γλυκά καθώς έλεγε την τελευταία φράση και κατόπιν, με έναν τόνο οικείας και στοργικής επίπληξης, πρόσθεσε: «Γιε μου, οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα είμαστε άξεστοι και χωριάτες, χωρίς παιδεία, φινέτσα, καλή ανατροφή, όμως στην αφοσίωση και την καλή πίστη δεν μας φτάνει κανένας μα κανένας».

«Μη νομίζετε ότι κατηγορώ τους ανθρώπους αυτού του σπιτιού» είπε ο νέος. «Υποστηρίζω όμως ότι ο αδυσώπητος και άγριος εχθρός μου βρίσκεται στην πόλη».

«Πολύ θα ήθελα να μου έδειχνες αυτόν τον προδότη του μελοδράματος» απάντησε η κυρία χαμογελώντας και πάλι. «Υποθέτω ότι δεν θα κατηγορήσεις τον μπάρμπα Λυκούργο, ούτε τους υπόλοιπους που σου έκαναν αγωγές, επειδή οι καημενούληδες πιστεύουν ότι υπερασπίζονται το συμφέρον τους. Και με την ευκαιρία, δεν τους λείπει δικιο σε αυτή την περίπτωση. Άλλωστε, ο μπάρμπα Λυκούργος σε αγαπάει πολύ. Ο ίδιος μου το έχει πει. Από την ώρα που σε γνώρισε λέει ότι τον καταγοήτευσες, και ο καημένος ο γέρος ένωσε στοργή...»

«Ναι!... Βαθιά στοργή!...» μουρμούρισε ο Πέπε.

«Μη γίνεσαι ανόητος» πρόσθεσε η κυρία, και βάζοντας το χέρι της στον ώμο του, τον κοίταξε προσεκτικά. «Μη σκέφτεσαι περίεργα πράγματα. Να πείσεις τον εαυτό σου ότι ο εχθρός σου, αν υπάρχει, βρίσκεται στη Μαδρίτη, σε

εκείνο το κέντρο της διαφθοράς, του φθόνου και των αντιπαλοτήτων, και όχι σε αυτή την ήσυχη και γαλήνια γωνιά, όπου όλα είναι καλή θέληση και ομόνοια... Χωρίς αμφιβολία, κάποιος ζηλεύει την αξία σου. Σε προειδοποιώ ένα πράγμα, και αυτό είναι: αν θέλεις να πας στη Μαδρίτη για να εξακριβώσεις την αιτία αυτής της προσβολής, μην το παραλείψεις εξ αιτίας μου».

Ο Πέπε Ρέι κάρφωσε το βλέμμα στο πρόσωπο της θείας του, σαν να ήθελε να κοιτάξει εξονυχιστικά μέχρι τα βάθη της ψυχής της.

«Λέω ότι αν θέλεις να πας, μην το αφήσεις» επανέλαβε η κυρία με αξιοθαύμαστη ηρεμία και μια έκφραση προσποιητής ειλικρίνειας.

«Όχι, κυρία. Δεν σκέφτομαι να πάω εκεί».

«Καλύτερα. Την ίδια γνώμη έχω και εγώ. Εδώ είσαι πιο ήρεμος, παρά τις εμμονές που σε βασανίζουν. Καημένε Πεπίγιο! Το μυαλό σου, το τεράστιο μυαλό σου είναι η αιτία της ατυχίας σου. Εμείς στην Ορμπαχόσα, οι καημένοι οι χωριάτες, ζούμε ευτυχισμένοι στην άγνοιά μας. Λυπάμαι πολύ που δεν είσαι χαρούμενος. Είναι όμως δικό μου φταίξιμο που εσύ βαριέσαι και απελπίζεσαι χωρίς λόγο; Δεν σε αντιμετωπίζω σαν να είσαι γιος μου; Δεν σε υποδέχτηκα σαν την ελπίδα του σπιτιού μου; Μπορώ να κάνω κάτι παραπάνω για σένα; Αν, παρ' όλα αυτά, δεν μας αγαπάς, αν μας δείχνεις τόση αδιαφορία, αν κοροϊδεύεις τη θρησκευτική μας ευλάβεια, αν υποτιμάς τους φίλους μας, μήπως τα κάνεις όλα αυτά γιατί δεν σου φερόμαστε καλά;»

Τα μάτια της δόνια Περφέκτα βούρκωσαν.

«Αγαπητή θεία» είπε ο Ρέι νιώθοντας να διαλύεται η πικρία του. «Έχω κάνει κι εγώ κάποια λάθη από τότε που φιλοξενούμαι στο σπίτι σας».

«Μη γίνεσαι ανόητος... Τι λάθη και ξελάθη; Μεταξύ ατόμων της ίδιας οικογένειας, όλα συγχωρούνται».

«Μα, η Ροσάριο πού είναι;» ρώτησε ο νέος ενώ σηκωνόταν. «Θα τη δω σήμερα;»

«Είναι καλύτερα. Το ξέρεις ότι δεν θέλησε να κατέβει;»

«Θα ανέβω εγώ».

«Άνθρωπέ μου, όχι. Αυτό το κορίτσι έχει ένα πείσμα... Σήμερα ήταν αποφασισμένη να μη βγει από το δωμάτιό της. Κλειδώθηκε εκεί μέσα».

«Τι παράξενο!»

«Θα της περάσει. Στα σίγουρα θα της περάσει. Να δούμε αν απόψε το βράδυ καταφέρουμε να την κάνουμε να βγάλει από το μυαλό της τις μελαγχολικές ιδέες. Θα διοργανώσουμε μια συγκέντρωση που θα τη διασκεδάσει. Γιατί δεν περνάς από το σπίτι του δον Ινοθένθιο να του πεις να έρθει το βράδυ και να φέρει μαζί του και τον Χαθιντίγιο;»

«Τον Χαθιντίγιο!»

«Ναι. Όταν τη Ροσάριο την πιάνουν τέτοιες κρίσεις μελαγχολίας, αυτός ο νεαρούλης είναι ο μόνος που της αποσπά την προσοχή...»

«Εγώ πάντως θα ανέβω».

«Άνθρωπέ μου, σου είπα όχι».

«Να προσέχω, γιατί υπάρχουν και εθιμοτυπικά σε αυτό το σπίτι».

«Εσύ μας κοροϊδεύεις. Κάνε αυτό που σου λέω».

«Λοιπόν, θέλω να τη δω».

«Λοιπόν όχι. Πόσο λίγο ξέρεις τον χαρακτήρα της!»

«Νόμιζα ότι την ήξερα καλά... Εντάξει, θα μείνω... Όμως αυτή η μοναξιά είναι φρικτή».

«Ορίστε, έχεις εδώ τον δικαστικό γραμματέα».

«Ανάθεμά τον χίλιες φορές».

«Και μου φαίνεται ότι έχει έρθει και ο κύριος δικηγόρος... είναι εξαιρετος κύριος».

«Που να τον κρεμάσουν!»

«Άνθρωπέ μου, τα θέματα συμφέροντος, όταν μας αφορούν, χρησιμεύουν σαν αντιπερισπασμός. Κάποιος έρχεται... Μου φαίνεται πως είναι ο ειδήμων αγρονόμος. Τώρα έχεις κάμποσα πράγματα να κουβεντιάσετε».

«Κάμποσα διαβολεμένα πράγματα!»

«Μπα, μπα! Αν δεν απατώμαι, ο μπάρμπα Λυκούργος και ο μπάρμπα Πασολάργο μόλις έφτασαν. Μπορεί να ήρθαν να σου προτείνουν έναν διακανονισμό».

«Θα πέσω να πνιγώ!»

«Τι άκαρδος που είσαι! Αφού όλοι τους σε αγαπούν τόσο πολύ!... Άντε, για να μη λείπει κανείς, να και ο δικαστικός επιμελητής. Έρχεται να σε κλητεύσει».

«Να με σταυρώσει».

Όλα τα προαναφερθέντα πρόσωπα μπήκαν στο δωμάτιο.

«Αντίο, Πέπε. Καλή διασκέδαση» είπε η δόνια Περφέκτα.

«Που να με καταπιεί η γη!» αναφώνησε απελπισμένος ο νέος.

«Αξιότιμε δον Χοσέ...»

«Αγαπητέ μου αξιότιμε δον Χοσέ...»

«Αξιοσέβαστε δον Χοσέ..»

«Αξιότιμε δον Χοσέ, που σας έχω στην καρδιά μου...»

«Σεβαστέ μου φίλε, δον Χοσέ...»

Ακούγοντας αυτές τις σοροπιαστές προσφωνήσεις, ο Πέπε Ρέι άφησε έναν βαθύ αναστεναγμό και παραδόθηκε. Παράδωσε το σώμα και την ψυχή του στους δήμιους που κράδαιναν αποτρόπαια χαρτιά γεμάτα σφραγίδες, ενώ το θύμα, σηκώνοντας τα μάτια στον ουρανό, μονολογούσε με χριστιανική πραότητα:

«Πατέρα μου, γιατί με εγκατέλειπες;»

12. ΕΔΩ ΗΤΑΝ Η ΤΡΟΙΑ³⁷

Αγάπη, φιλία, καθαρή ατμόσφαιρα για την αναπτέρωση του ηθικού, φως για την ψυχή, ζεστασιά, ανεμπόδιστη διακίνηση ιδεών και αισθήσεων: αυτά χρειαζόταν επειγόντως ο Πέπε Ρέι. Δεν τα είχε όμως, γι' αυτό και πύκνωναν οι σκιές που τύλιγαν το πνεύμα του και η εσωτερική κατήφεια προσέδιδε στην όψη του αδιαφορία και πικρία.

Την ημέρα που ακολούθησε τις σκηνές που περιγράψαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, η ψυχολογία του νέου μας έπεσε περισσότερο λόγω του μυστηριώδους και αρκετά μακροχρόνιου εγκλεισμού της εξαδέλφης του, ο οποίος εν πρώτοις οφειλόταν σε μια ασήμαντη αδιαθεσία και αργότερα σε ιδιοτροπίες και νευρικότητα, δύσκολο να εξηγηθούν.

Ο Ρέι παραξενευόταν με αυτή τη συμπεριφορά την τόσο αντίθετη της ιδέας που είχε διαμορφώσει για τη Ροσαρίτο. Είχαν περάσει τέσσερις ημέρες χωρίς να τη δει, και αυτό όχι φυσικά γιατί δεν επιθυμούσε να βρίσκεται στο πλευρό της. Μια τέτοια κατάσταση άρχιζε να γίνεται προσβλητική και γελοία αν δεν τη διόρθωνε με μια σπιβαρή απόφαση.

³⁷Σ.τ.Μ. Ο συγγραφέας «παιίζει» με το επίθετο Τρόγια, που έχουν οι τρεις κόρες αυτού του κεφαλαίου, ομόηχο της λέξης Τροία στα ισπανικά.

«Ούτε σήμερα θα δω την εξαδέλφη μου;» ρώτησε κακοδιάθετος τη θεία του όταν τελείωσαν το φαγητό.

«Ούτε σήμερα. Ο Θεός το ξέρει πόσο λυπάμαι!... Αρκετό κήρυγμα της έκανα σήμερα. Θα δούμε, μήπως το απόγευμα...»

Η υποψία ότι σε τόσο αδικαιολόγητο εγκλεισμό η εξαδέλφη του ήταν μάλλον το ανυπεράσπιστο θύμα παρά η αποφασισμένη δράστης δικής της πρωτοβουλίας, τον παρακίνησε να συγκρατηθεί και να περιμένει. Αν δεν είχε αυτή την υποψία, θα είχε φύγει εκείνη την ίδια ημέρα. Δεν είχε καμία αμφιβολία ότι η Ροσάριο τον αγαπούσε αλλά ήταν φανερό ότι κάτι ακαθόριστο είχε μπει ανάμεσά τους με σκοπό να τους χωρίσει. Ήταν καθήκον ενός έντιμου άνδρα να εξακριβώσει από πού πήγαζε εκείνη η κακοήθης δύναμη και να την αντικρούσει με όλο του το είναι έως εκεί που μπορούσε να φτάσει η ανθρώπινη βούληση.

«Ελπίζω το πείσμα της Ροσάριο να μην κρατήσει πολύ» είπε στη δόνια Περφέκτα, κρύβοντας τα αληθινά του αισθήματα.

Εκείνη την ημέρα έλαβε ένα γράμμα από τον πατέρα του, στο οποίο εκείνος του έκανε παράπονα, επειδή δεν είχε πάρει κανένα γράμμα από την Ορμπαχόσα. Αυτό το περιστατικό ενέτεινε την ανησυχία του μηχανικού, προκαλώντας του μεγαλύτερη σύγχυση.

Τελικά, αφού περιπλανήθηκε αρκετή ώρα μόνος στον κήπο του σπιτιού, έφυγε και πήγε στο Καζίνο. Μπήκε στο κτίριο όπως ένας απελπισμένος βυθίζεται στη θάλασσα.

Στις πρώτες αίθουσες συνάντησε διάφορα άτομα που κουβέντιαζαν και λογομαχούσαν. Σε μια παρέα ανέλυαν εμβριθώς λεπτότατης φύσης προβλήματα που αφορούσαν τους ταύρους. Σε μια άλλη έκαναν ολόκληρη διατριβή σχετικά με το ποια ήταν τα καλύτερα γαϊδούρια ανάμεσα στις ράτσες της Ορμπαχόσα και της Βιγιαορέντα. Μπουχτισμένος μέχρι αηδίας, ο Πέπτε Ρέι άφησε πίσω του αυτές τις συζητήσεις και κατευθύνθηκε στην αίθουσα των εφημερίδων όπου φυλλομέτρησησε διάφορα έντυπα χωρίς να βρει καμία απόλαυση στην ανάγνωση. Και λίγο μετά, περνώντας από τη μία αίθουσα στην άλλη, σταμάτησε χωρίς να το καταλάβει στη σάλα των παιχνιδιών. Δύο

ώρες περίπου βρισκόταν στα νύχια του φρικτού κίτρινου δαίμονα, που τα λαμπερά χρυσά του μάτια φέρνουν τη σαγήνη αλλά και το μαρτύριο.

Μα ούτε και η συγκίνηση του παιχνιδιού άλλαξε τη ζοφερή κατάσταση της ψυχής του, και η πλήξη που πρωύτερα τον είχε ωθήσει στην πράσινη τσόχα, τον έσπρωξε τώρα μακριά της. Δραπετεύοντας από τη φασαρία, μπήκε σε μια αίθουσα που προοριζόταν για συναθροίσεις, και στην οποία εκείνη την ώρα δεν υπήρχε ψυχή ζώσα. Με νωθρότητα, κάθισε δίπλα στο παράθυρο και κοιτούσε τον δρόμο.

Ήταν ένας δρόμος πολύ στενός, όλο στροφές και γωνίες και ελάχιστα σπίτια, υπό τη σκιά του τρομακτικού καθεδρικού ναού, που ο μαύρος βλογιοκομμένος του τοίχος υψωνόταν στο βάθος.

Ο Πέπε Ρέι κοίταξε προς όλες τις μεριές, πάνω και κάτω, και παρατήρησε μια νεκρική σιγή. Ούτε ένα βήμα, μια φωνή, ένα βλέμμα. Σύντομα όμως έπληξαν τα αυτιά του παράξενοι ήχοι, κάτι σαν ψιθύρισμα γυναικείων χειλιών και μετά, το τρίξιμο μια κουρτίνας που κάποιο χέρι τραβούσε, λίγα λόγια και τέλος το απαλό μουρμούρισμα ενός τραγουδιού, το γάβγισμα ενός μικρού σκυλιού και άλλα σημάδια κοινωνικής ζωής, κάτι παράξενο για ένα τέτοιο μέρος.

Παρατηρώντας καλύτερα, ο Πέπε Ρέι είδε ότι κάποιοι ήχοι προέρχονταν από ένα τεράστιο μπαλκόνι με καφασωτά, που πρόβαλλε την επιβλητική κατασκευή του ακριβώς απέναντι από το σημείο που στεκόταν. Δεν είχε ολοκληρώσει τις παρατηρήσεις του όταν ένας θαμώνας του Καζίνο εμφανίστηκε ξαφνικά στο πλευρό του, και γελώντας, τον ρώτησε:

«Α! Αξιότιμε δον Πέπε, κατεργάρη! Κλειστήκατε εδώ μέσα για να κάνετε κόρτε στα κορίτσια;»

Αυτός που μιλούσε ήταν ο δον Χουάν Ταφετάν, ένα αξιαγάπητο άτομο, και από τους λίγους στο Καζίνο που είχαν δείξει στον Πέπε εγκάρδια φιλία και αληθινό θαυμασμό. Με το πορφυρό προσωπάκι του, το βαμμένο μαύρο μουστακάκι του, τα όλο εύθυμη ζωντάνια ματάκια του, το μικροκαμωμένο του ανάστημα, τα επιμελώς χτενισμένα μαλλιά για να κρύψει τη φαλάκρα, ο δον

Χουάν Ταφετάν παρουσίαζε μια εικόνα διαφορετική από του Αντίνοου.³⁸ Ήταν όμως πολύ συμπαθής, ευπροσήγορος και μπριόζος, ικανός να εφεύρει και να αφηγηθεί ευχάριστες περιπέτειες. Όταν γελούσε –και γελούσε πολύ– το πρόσωπό του καλυπτόταν από γκροτέσκες ρυτίδες, από το μέτωπο μέχρι τα γένια. Παρά αυτές του τις ιδιότητες και το χειροκρότημα που τόνωνε τη διάθεσή του για πικάντικα αστεία, δεν ήταν βωμολόχος. Όλοι τον αγαπούσαν, και ο Πέπε Ρέι περνούσε ευχάριστες στιγμές μαζί του. Ο καημένος ο Ταφετάν, πρώην υπάλληλος στην Πολιτική Διοίκηση της πρωτεύουσας της επαρχίας, ζούσε μετρημένα με τον μισθό του από τη Γραμματεία Αρωγών και ολοκλήρωνε τον βίο του παίζοντας αξιοπρεπώς κλαρινέτο στις πομπές, στις επίσημες περιστάσεις στον καθεδρικό ναό και στο θέατρο όταν κάποιο μπουλουόκι απελπισμένων κωμικών εμφανιζόταν σε εκείνα τα μέρη με σκοπό να δώσει παραστάσεις στην Ορμπαχόσα.

Το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Χουάν ήταν η εμμονή του με τα όμορφα κορίτσια. Ο ίδιος, αν δεν έκρυβε τη φαλάκρα του με δυο τρίχες γεμάτες πομάδα, αν δεν έβαφε το μουστάκι του, αν βάδιζε ευθυτενής και ολόγεια όπως ταίριαζε στην ηλικία του, θα ήταν ένας φοβερός Τενόριο³⁹. Ακούγοντάς τον να αφηγείται τις κατακτήσεις του ήταν να πεθαίνεις στο γέλιο, γιατί υπάρχουν Τενόριος και Τενόριος, κι εκείνος ήταν από τους πιο αυθεντικούς.

«Ποια κορίτσια; Δεν βλέπω πουθενά κορίτσια» απάντησε ο Πέπε Ρέι.

«Παραστήστε μας τώρα και τον ερημίτη».

Ένα από τα πατζούρια του μπαλκονιού άνοιξε και φάνηκε ένα πρόσωπο νεανικό, γοητευτικό και χαμογελαστό, που εξαφανίστηκε στη στιγμή σαν φως που το έσβησε ο αέρας.

«Τώρα βλέπω».

³⁸Σ.τ.Μ. Ο Αντίνοος υπήρξε πρότυπο της ανδρικής ομορφιάς επί αυτοκράτορα Αδριανού.

³⁹Σ.τ.Μ. Δον Χουάν Τενόριο, ο γνωστός μας Δον Ζουάν έλκει τις ρίζες του από την Ισπανία. Έργο του Τίρσο δε Μολίνα.

«Δεν τις γνωρίζετε;»

«Στη ζωή μου, όχι!»

«Είναι οι Τρόγιας, τα κορίτσια του Τρόγια. Λοιπόν, δεν έχετε δει κάτι καλύτερο. Είναι τρία κορίτσια πολύτιμα, κόρες ενός συνταγματάρχη του Στρατιωτικού Επιτελείου Οχυρών Θέσεων, που βρήκε τον θάνατο στους δρόμους της Μαδρίτης το 54⁴⁰».

«Μας κοροϊδεύουν» είπε ο Ταφετάν, κάνοντας ένα φιλικό νεύμα στα κορίτσια.

«Τις γνωρίζετε;»

«Πώς να μη τις γνωρίζω; Οι καημένες βρίσκονται σε άθλια κατάσταση. Δεν ξέρω πώς ζουν. Όταν πέθανε ο δον Φρανθίσκο Τρόγια, έγινε έρανος για να μπορέσουν να συντηρηθούν. Αυτό όμως ήταν κάτι που κράτησε για λίγο».

«Οι καημένες οι κοπέλες. Υποθέτω ότι δεν θα είναι υπόδειγμα τιμιότητας...»

«Γιατί όχι; Εγώ δεν πιστεύω αυτά που λέγονται στην πόλη για αυτές».

Το πατζούρι άνοιξε ξανά.

«Καλησπέρα κορίτσια» φώναξε ο δον Χουάν Ταφετάν απευθυνόμενος και στις τρεις τους, που είχαν παραταχθεί καλλιτεχνικά. «Ο κύριος από εδώ λέει ότι τα όμορφα κορίτσια δεν πρέπει να κρύβονται, και να ανοίξετε όλο το πατζούρι».

Το πατζούρι όμως έκλεισε και μια εύθυμη συναυλία γέλιου γέμισε μια παράξενη χαρά τον μουντό δρόμο. Θα νόμιζε κανείς ότι περνούσε ένα κοπάδι πουλιά.

«Θέλετε να πάμε από εκεί;» είπε ξαφνικά ο Ταφετάν.

Τα μάτια του έλαμπαν και ένα άτακτο χαμόγελο έπαιζε στα μπλαβά του χείλη.

«Μα, τι είδους άνθρωποι είναι;»

⁴⁰Σ.τ.Μ. Πρόκειται για την Ισπανική Επανάσταση του 1854.

«Ντροπή, κύριε δε Ρέι... Οι καημενούλες είναι τίμιες. Τρέφονται με αέρα σαν τους χαμαιλέοντες. Πείτε μου: αυτός που δεν τρώει, μπορεί να αμαρτήσει; Οι δυστυχημένες είναι αρκετά ενάρετες. Και αν αμάρταναν, θα καθάριζαν τη συνείδησή τους με τη μεγάλη νηστεία που κάνουν».

«Πάμε λοιπόν».

Λίγο μετά, ο δον Χουάν Ταφετάν και ο Πέπε Ρέι έμπαιναν στο σαλόνι των Τρόγιας. Η όψη της δυστυχίας, που με τρομερή προσπάθεια πάλευε να καλυφθεί, αναστάτωσε τον νέο. Τα τρία κορίτσια ήταν πολύ όμορφα, ιδιαίτερα οι δύο μικρότερες: μελαχρινές, χλωμές, με μαύρα μάτια και λεπτή μέση. Καλοντυμένες και περιποιημένες, μπορούσαν να περάσουν για γόνοι δουκισσών, άξιες μόνο για πριγκιπικές συναναστροφές.

Όταν μπήκε στο σπίτι ο επισκέπτης, τα τρία κορίτσια ήταν πολύ μαζεμένα. Πολύ σύντομα όμως έδειξαν την επιπόλαιη και χαρούμενη φύση τους. Ζούσαν στη δυστυχία, όπως τα πουλιά στη φυλακή του κλουβιού τους, που όμως δεν σταματούν να τραγουδούν πίσω από τα κάγκελα, σαν να βρίσκονταν ακόμα στη χλιδή του δάσους. Περνούσαν τη μέρα τους ράβοντας, κάτι που τουλάχιστον ήταν ένδειξη τιμιότητας. Στην Ορμπαχόσα όμως, κανένας δεν τις συναναστρεφόταν. Οι τρεις κοπέλες ήταν ως έναν βαθμό περιθωριοποιημένες, υποβαθμισμένες, αποκλεισμένες, κάτι που ίσως έκρυβε πίσω του ένα σκάνδαλο. Για χάρη της αλήθειας όμως, πρέπει να ειπωθεί ότι το κακό όνομα των Τρόγιας οφειλόταν πάνω απ' όλα στο ότι φημίζονταν για κουτσομπόλες, ανακατωσούρες, σκανταλιάρες και ανέμελες. Έστειλαν ανώνυμα γράμματα σε σοβαρά πρόσωπα, έδιναν παρατσούκλια σε όποιον ζούσε στην Ορμπαχόσα, από τον επίσκοπο μέχρι τον τελευταίο χασομέρη. Πετούσαν πετραδάκια στους περαστικούς. Σύριζαν κρυμμένες πίσω από τις γρίλιες, για να γελάσουν με τη σύγχυση και την ταραχή όσων περνούσαν από κάτω. Γνώριζαν οτιδήποτε συνέβαινε στη γειτονιά, καθώς χρησιμοποιούσαν για κατασκοπεία κάθε φεγγίτη και άνοιγμα του πάνω μέρους του σπιτιού. Τραγουδούσαν μέσα στη μαύρη νύχτα στο μπαλκόνι. Μεταμφιέζονταν στο Καρναβάλι, για να μπουν στα σπίτια των πιο επιφανών της Ορμπαχόσα, και να κάνουν ανοησίες και άλλες ελευθεριότητες, τυπικές των μικρών πόλεων. Όποιος όμως κι αν ήταν ο λόγος, το βέβαιο είναι ότι η χαριτόβρυτη τριάδα είχε

επάνω της ένα στίγμα από εκείνα που, αν στα κολλήσει μια φορά ένας μυγιάγγιχτος, σε συνοδεύουν ανελέητα κα πέρα από τον τάφο.

«Αυτός είναι ο κύριος που λένε πως ήρθε να ανακαλύψει χρυσορυχεία;»
είπε η μία.

«Και να γκρεμίσει τον καθεδρικό ναό για να φτιάξει με τις πέτρες του ένα εργοστάσιο παπουτσιών;» συμπλήρωσε η άλλη.

«Και να φυτέψουν βαμβάκι και κανέλα αντί για σκόρδο στην Ορμπαχόσα».

Ο Πέπε δεν κατάφερε να πνίξει το γέλιο του μπροστά σε τέτοιους παραλογισμούς.

«Έρχεται μόνο για να μαζέψει όμορφα κορίτσια και να τα πάει στη Μαδρίτη»
είπε ο Ταφετάν.

«Αχ! Άλλο που δεν θα ήθελα να πάω» αναφώνησε η μία από τις Τρόγιας.

«Και τις τρεις θα τις πάρω, και τις τρεις» βεβαίωσε ο Πέπε. «Ας μου πείτε όμως κάτι. Γιατί γελάγατε μαζί μου όταν στεκόμουν στο παράθυρο του Καζίνο;»

Αυτά τα λόγια έγιναν αφορμή για καινούρια γέλια.

«Ετούτες οι δύο είναι ανόητες» είπε η μεγαλύτερη.

«Γελούσαμε γιατί είπαμε πως σας αξίζει κάτι παραπάνω από το κορίτσι της δόνια Περφέκτα».

«Ήταν γιατί αυτή είπε πως χάνετε τον καιρό σας και πως η Ροσαρίτο θέλει μόνο ανθρώπους της εκκλησίας».

«Τι πράγματα λες! Εγώ δεν είπα κάτι τέτοιο. Εσύ ήσουν που είπες πως αυτός ο κύριος είναι άθεος λουθηρανός και πως μπαίνει στον καθεδρικό ναό καπνίζοντας και χωρίς να βγάλει το καπέλο του».

«Εγώ τουλάχιστον δεν το επινόησα» δήλωσε η μικρότερη «γιατί μου το είπε χθες η Σουσπιρίτος».

«Και ποια είναι αυτή η Σουσπιρίτος που λέει τέτοιες βλακείες;»

«Η Σουσπιρίτος είναι ... η Σουσπιρίτος».

«Κορίτσια μου» είπε ο Ταφετάν με σοροπιαστή έκφραση. «Μόλις περνάει ο πλανόδιος. Φωνάζτε τον γιατί θέλω να σας προσφέρω πορτοκάλια».

Μια από τις τρεις φώναξε τον πλανόδιο.

Η συζήτηση που ξεκίνησαν τα κορίτσια δημιούργησε μια δυσάρεστη αίσθηση στον Πέπε Ρέι, εξοστρακίζοντας την ελάχιστη ικανοποίηση που βίωσε όταν βρέθηκε ανάμεσά σε εκείνο το εύθυμο και ανοιχτόκαρδο μπάχαλο. Ωστόσο, δεν μπόρεσε να συγκρατήσει το γέλιο του όταν είδε τον δον Χουάν Ταφετάν να βγάζει μια κιθαρούλα και να τη γρατζουνάει με νεανική χάρη και επιδεξιότητα.

«Μου είπαν ότι ξέρετε να τραγουδάτε υπέροχα» δήλωσε ο Ρέι στα κορίτσια.

«Να τραγουδήσει ο δον Χουάν Ταφετάν».

«Δεν τραγουδάω».

«Ούτε εγώ» είπε η μεσαία από τις αδελφές προσφέροντας στον μηχανικό φέτες από το πορτοκάλι που είχε ξεφλουδίσει.

«Μαρία Χουάνα, μην παρατάς το ράψιμο» είπε η μεγαλύτερη Τρόγια. «Είναι αργά και πρέπει να τελειώσουμε το ράσο απόψε».

«Σήμερα δεν δουλεύουμε. Στο διάβολο με τις βελόνες» αναφώνησε ο Ταφετάν.

Στη συνέχεια τραγούδησε ένα τραγούδι.

«Ο κόσμος σταματάει στον δρόμο» είπε η μεσαία Τρόγια προβάλλοντας στο μπαλκόνι. «Οι φωνές του δον Χουάν Ταφετάν ακούγονται μέχρι την πλατεία... Χουάνα! Χουάνα!»

«Τι έγινε;»

«Περνάει από τον δρόμο η Σουστιρίτος».

Η πιο μικρή Τρόγια έτρεξε σαν σίφουνας στο μπαλκόνι.

«Πέτα της μια πορτοκαλόφλουδα».

Ο Πέπε Ρέι πρόβαλε κι αυτός στο μπαλκόνι. Είδε μια κυρία να περνάει από τον δρόμο, και τότε, η μικρότερη Τρόγια, με μεγάλη ευστοχία, πέταξε μια

φλούδα στον κότσο της περαστικής. Μετά, ταμπουρώθηκαν και οι τρεις στο σπίτι προσπαθώντας να πνίξουν τα σπασμωδικά γέλια τους και να μην ακουστούν στον δρόμο.

«Σήμερα δεν δουλεύουμε» φώναξε η μία κλωτσώντας το καλάθι της ραπτικής.

«Σαν να λες ότι αύριο δεν τρώμε» πρόσθεσε η μεγαλύτερη μαζεύοντας τα ραπτικά.

Ο Πέπε Ρέι ενστικτωδώς άπλωσε το χέρι του στην τσέπη. Ευχαρίστως θα τους έδινε τον οβολό του. Το θέαμα εκείνων των δύστυχων ορφανών, που όλος ο κόσμος είχε καταδικάσει για την επιπολαιότητά τους, τον στενοχωρούσε πολύ. Αν το μοναδικό παράπτωμα των Τρόγιας, αν η μοναδική ανακούφιση για να αντισταθμίσουν τη μοναξιά, τη φτώχεια και την εγκατάλειψη ήταν να πετάνε πορτοκαλόφλουδες στους περαστικούς, μπορούσε να τις δικαιολογήσει. Ίσως τα αυστηρά ήθη της κωμόπολης όπου ζούσαν τις είχαν προφυλάξει από την αμαρτία, όμως οι δύσμοιρες στερούνταν ψυχραιμίας και εγκράτειας, χαρακτηριστικά σεμνότητας. Θα μπορούσε λοιπόν να υποθέσει κανείς ότι είχαν πετάξει από το παράθυρο κάτι παραπάνω από φλούδια. Ο Πέπε Ρέι ένιωθε μια βαθιά συμπόνια για τις κοπέλες. Παρατήρησε τα άθλια ρούχα τους, με χίλιους τρόπους μπαλωμένα και μεταποιημένα ώστε να φαίνονται καινούρια, παρατήρησε τα φθαρμένα τους παπούτσια... και για μια ακόμη φορά άπλωσε το χέρι του στην τσέπη.

«Μπορεί να βασιλεύει η αμαρτία εδώ μέσα, από την άλλη όμως, οι φυσιογνώμιες, τα έπιπλα, όλα, δείχνουν ότι οι τρεις αδελφές δεν είναι παρά τα δυστυχημένα απομεινάρια μιας έντιμης οικογένειας» μονολόγησε. «Αν αυτά τα καημένα τα κορίτσια ήταν τόσο κακά όσο λέγεται, δεν θα ζούσαν τόσο φτωχικά ούτε θα εργάζονταν. Υπάρχουν πλούσιοι στην Ορμπαχόσα, για να τις συντηρήσουν!»

Τα τρία κορίτσια τον πλησίαζαν διαδοχικά. Πήγαιναν από αυτόν στο μπαλκόνι, και από το μπαλκόνι σε αυτόν κουβεντιάζοντας ταυτόχρονα με έναν πικάντικο και ελαφρύ τρόπο, που έδειχνε –αναγκαστικά θα το πούμε– μια κάποια αθωότητα μέσα στην τόση επιπολαιότητα και αδιαφορία.

«Αξιότιμε δον Χοσέ, τι εξαιρετική κυρία που είναι η δόνια Περφέκτα!»

«Είναι το μόνο άτομο στην Ορμπαχόσα που δεν έχει παρατσούκλι, το μόνο άτομο για το οποίο δεν μιλούν άσχημα».

«Όλοι τη σέβονται».

«Όλοι τη λατρεύουν».

Ο νέος απαντούσε σε αυτές τις δηλώσεις πλέκοντας εγκώμια στη θεία του. Ένωθε όμως την επιθυμία να βγάλει χρήματα από την τσέπη του και να πει: «Μαρία Χουάνα, πάρτε να αγοράσετε μπότες, Πέπα, πάρτε για να αγοράσετε ένα φόρεμα. Φλορεντίνα, πάρτε για να αγοράσετε τρόφιμα για μία εβδομάδα».

Ήταν έτοιμος να κάνει πράξεις τις σκέψεις του. Σε μια στιγμή που τα τρία κορίτσια έτρεξαν στο μπαλκόνι για να δουν ποιος περνούσε, τον πλησίασε ο δον Χουάν Ταφετάν και του είπε χαμηλόφωνα:

«Τι χαριτωμένες που είναι! Δεν βρίσκετε;... Καημένες υπάρξεις! Μοιάζει ψέμα που είναι τόσο χαρούμενες ενώ... Μπορείτε να είστε σίγουρος ότι δεν έχουν φάει σήμερα».

«Δον Χουάν, δον Χουάν!» φώναξε η Πεπίγια. «Περνάει ο φίλος σας, ο Νικολασίτο Ερνάντεθ, δηλαδή η *Πασχαλινή Λαμπάδα*, με το τρίπατο καπέλο του. Περπατάει και προσεύχεται χαμηλόφωνα, χωρίς αμφιβολία για τις ψυχές που έχει στείλει στον λάκκο με τις τοκογλυφίες του».

«Ευκαιρία να του φωνάξετε το παρατσούκλι του».

«Τι καλά!»

«Χουάνα, κλείσε τα πατζούρια. Ας τον αφήσουμε πρώτα να περάσει, και όταν φτάσει στη γωνία, θα φωνάξω: *Λαμπάδα, Πασχαλινή Λαμπάδα!...*»

Ο δον Χουάν Ταφετάν έτρεξε στο μπαλκόνι.

«Ελάτε, δον Χοσέ, να γνωρίσετε αυτόν τον τύπο».

Ο Πέπε Ρέι επωφελήθηκε της στιγμής που τα τρία κορίτσια ενθουσιάζονταν στο μπαλκόνι αποκαλώντας τον Νικολασίτο Ερνάντεθ με το παρατσούκλι του, κάτι που τόσο τον εξόργιζε, και πλησιάζοντας με κάθε προφύλαξη ένα από τα κουτιά μοδιστρικής που υπήρχαν στο δωμάτιο, τοποθέτησε μέσα μισή ουγγιά,

που του είχε απομείνει από το χαρτοπαίγνιο. Μετά, έτρεξε στο μπαλκόνι, πάνω στη στιγμή που οι δύο μικρότερες αδελφές φώναζαν ανάμεσα σε τρελά γέλια:

«Πασχαλινή Λαμπάδα, Πασχαλινή Λαμπάδα!»

13. ΑΦΟΡΜΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Μετά από αυτή τη φάρσα, τα τρία κορίτσια άρχισαν μια συζήτηση με τους δύο κυρίους πάνω σε υποθέσεις και ανθρώπους της πόλης. Ο μηχανικός, έχοντας την υποψία ότι το παράπτωμά του θα αποκαλυπτόταν όσο παρευρισκόταν στο σπίτι, θέλησε να φύγει, πράγμα που δυσαρέστησε τις Τρόγιας. Μια τους, που είχε βγει από το δωμάτιο, επέστρεψε λέγοντας:

«Να η Σουσπιρίτος. Έχει βγει έξω να απλώσει την μπουγάδα».

«Ο δον Χοσέ θα θέλει να τη δει» είπε η άλλη.

«Είναι μια πολύ όμορφη κυρία. Και τώρα, χτενίζει τα μαλλιά της κατά τη μόδα της Μαδρίτης. Ελάτε, ελάτε να δείτε».

Μεταφέρθηκαν στην τραπεζαρία (δωμάτιο που σπάνια χρησιμοποιούσαν) από όπου μπορούσε κάποιος να βγει σε μια μικρή ταράτσα με γλάστρες και αρκετά σπασμένα και εγκαταλειμμένα παλιοπράγματα. Από εκεί και προς τα κάτω, ήταν ορατή η αυλή ενός γειτονικού σπιτιού, με μια στοά γεμάτη πράσινες περικοκλάδες και όμορφες καλοφροντισμένες γλάστρες. Όλα εκεί έδειχναν κατοικία σεμνών, προσεγμένων και εργατικών ανθρώπων.

Οι αδελφές Τρόγια, πλησιάζοντας στην άκρη της στέγης, κοίταξαν με προσοχή το διπλανό σπίτι και επιβάλλοντας σιωπή στους καρδιοκατακτητές,

αποσύρθηκαν σε ένα σημείο από όπου δεν φαινόταν το παραμικρό ούτε μπορούσε να τις δει κανείς.

«Τώρα βγαίνει από το κελάρι με μια κατσαρόλα ρεβίθια» είπε η Μαρία Χουάνα τεντώνοντας το λαιμό για να δει λιγάκι.

«Να!» αναφώνησε η άλλη πετώντας μια πετρούλα.

Ακούστηκε ο ήχος του βλήματος να χτυπά τα τζάμια της στοάς, και μετά μια θυμωμένη φωνή που σίριζε:

«Μας έσπασαν κι άλλο τζάμι αυτές...»

Κρυμμένες οι τρεις κόρες στη γωνιά της ταρατσας μαζί με τους δύο κυρίου, έπνιγαν τα γέλια τους.

«Η κυρία Σουσπιρίτος είναι πολύ ταραγμένη» είπε ο Ρέι. «Γιατί τη φωνάζετε έτσι;»

«Γιατί όποτε μιλάει, αναστενάζει ανάμεσα στις λέξεις, και παρόλο που δεν της λείπει τίποτα, πάντα παραπονιέται⁴¹».

Για λίγο, το κάτω σπίτι έμεινε σιωπηλό. Η Πεπίτα Τρόγια κοίταξε προσεκτικά.

«Να, ξαναβγαίνει» μουρμούρισε χαμηλώνοντας τη φωνή και κάνοντας νόημα στους υπόλοιπους να σιωπήσουν. «Μαρία, δώσε μου ένα βότσαλο. Για να δούμε... Μπραφ! ... Έφυγε κι αυτό».

«Αστόχησες. Χτύπησε στο πάτωμα».

«Για να δούμε μήπως τα καταφέρω εγώ. Ας περιμένουμε να ξαναβγει από το κελάρι».

«Νάτη, βγαίνει. Το νου σου, Φλορεντίνα».

«Με το ένα, με το δύο, με το τρία!... Πάρτο κι αυτό!...»

⁴¹Σ.τ.Μ. το παρατσούκλι Σουσπιρίτος προέρχεται από την ισπανική λέξη *suspiro* (αναστεναγμός).

Από κάτω ακούστηκε μια κραυγή πόνου, μια κατάρα, μια ανδρική έκπληκτη φωνή, γιατί άνδρας ήταν αυτός που φώναξε. Ο Πέπε Ρέι ξεχώρισε ολοκάθαρα τις παρακάτω λέξεις:

«Τι διάβολο! Μου έκαναν μια τρύπα στο κεφάλι αυτές. Χαθίντο! Χαθίντο! Μα τι ελεεινή γειτονιά είναι αυτή!»

«Ιησούς Χριστός και Παρθένα Μαρία! Τι έκανα!» αναφώνησε γεμάτη ανησυχία η Φλορεντίνα. «Βρήκα το κεφάλι του αξιότιμου δον Ινοθένθιο».

«Του Εξομολογητή;» είπε ο Πέπε Ρέι.

«Ναι».

«Σε αυτό το σπίτι μένει;»

«Μα, πού αλλού να μένει;»

«Αυτή η κυρία που αναστενάζει...»

«Είναι η ανιψιά του, η οικονόμος του κι εγώ δεν ξέρω τι άλλο. Διασκεδάζουμε μαζί της γιατί είναι πολύ εκνευριστική. Με τον κύριο Εξομολογητή όμως δεν πρέπει να κάνουμε αστεία».

Καθώς εξελισσόταν στα γρήγορα αυτός ο διάλογος, ο Πέπε Ρέι είδε ότι, μπροστά από το ταρατσάκι και πολύ κοντά στο σημείο που βρισκόταν ο ίδιος, άνοιξαν τα τζάμια ενός παράθυρου που ανήκε στο βομβαρδισμένο σπίτι. Είδε να εμφανίζεται ένα χαμογελαστό πρόσωπο, ένα γνώριμο πρόσωπο, ένα πρόσωπο που η θέα του τον ξάφνιασε, τον πανικόβαλε, του έφερε χλομάδα και τρέμουλο. Ήταν ο Χαθιντίτο, που έχοντας αποσπαστεί από τις σοβαρές του μελέτες, άνοιξε το παράθυρο του γραφείου του και πρόβαλε με την πένα στο αυτί. Το αγνό, φρέσκο και ροδαλό του πρόσωπο είχε όψη όμοια με της χαραυγής.

«Καλησπέρα αξιότιμε δον Χοσέ» είπε ζωηρά.

Η φωνή από κάτω τσίριξε ξανά:

«Χαθίντο, καλέ Χαθίντο!»

«Εδώ είμαι. Χαιρετούσα έναν φίλο...»

«Πάμε, πάμε!» φώναξε ανήσυχη η Φλορεντίνα. «Ο κύριος Εξομολογητής θα ανέβει στο δωμάτιο του δον Ονομαστικού και θα μας απαντήσει».

«Πάμε! Ναι! Ας κλείσουμε την πόρτα της τραπεζαρίας».

Εγκατέλειψαν σωρηδόν την ταράτσα.

«Έπρεπε να έχετε προβλέψει ότι ο Χαθίντο θα έβλεπε από τον ναό του της γνώσης» είπε ο Ταφετάν.

«Ο δον Ονομαστικός είναι φίλος μας» απάντησε μία από τις αδελφές. «Από τον ναό της επιστήμης του μας λέει κρυφά χίλιες τρυφεράδες και μας στέλνει φιλιά στον αέρα».

«Ο Χαθίντο;» ρώτησε ο μηχανικός. «Τι διαβολικό όνομα τού βγάλατε;»

«Δον Ονομαστικός...»

Οι τρεις τους ξέσπασαν σε γέλια.

«Τον φωνάζουμε έτσι γιατί είναι πολύ σοφός».

«Όχι. Επειδή, όταν ήμασταν μικρές, ήταν κι εκείνος μικρός. Λοιπόν... ναι. Βγαίναμε στην ταράτσα να παίξουμε και τον ακούγαμε να μελετάει φωναχτά τα μαθήματά του».

«Ναι, κι όλη την ευλογημένη μέρα τραγουδούσε».

«Έλεγε τις κλίσεις, κοπέλα μου. Έτσι είναι. Και τις έλεγε: Ονομαστική του τριαντάφυλλου, Γενική, Δοτική, Αιτιατική».

«Υποθέτω ότι κι εγώ θα έχω ένα ψεύτικο όνομα» είπε ο Πέπε Ρέι.

«Να σας το πει η Μαρία Χουάνα» απάντησε η Φλορεντίνα κι έτρεξε να κρυφτεί.

«Εγώ;... Πες το εσύ, Πέπα».

«Δεν σας έχουμε βγάλει ακόμα όνομα, δον Χοσέ».

«Μα θα αποκτήσω. Υπόσχομαι να έρθω για να το μάθω, να μου το επιβεβαιώσετε» είπε ο νέος έχοντας πρόθεση να αποσυρθεί.

«Μα, φεύγετε;»

«Ναι. Ήδη έχετε χάσει αρκετό χρόνο. Κορίτσια, στη δουλειά σας. Το να πετάτε πέτρες στους γείτονες και τους περαστικούς δεν είναι η καταλληλότερη απασχόληση για τόσο όμορφες και άξιες νεαρές... Με τι βαρ...»

Και χωρίς να περιμένει άλλη αφορμή, αγνοώντας τα κομπλιμέντα των κοριτσιών, βγήκε βιαστικά από το σπίτι, αφήνοντας πίσω του τον δον Ταφετάν.

Η σκηνή που είχε παρακολουθήσει, η ταπείνωση που είχε υποστεί ο ιερέας, η απροσδόκητη εμφάνιση του νεαρού δόκτορα ενέτειναν τη σύγχυση, τις αμφιβολίες και τα δυσάρεστα προαισθήματα που τάραζαν την ψυχή του καημένου του μηχανικού. Τώρα κατέκρινε τον εαυτό του που είχε μπει στο σπίτι των Τρόγιας και, αποφασισμένος να αξιοποιήσει καλύτερα τον χρόνο του όσο κρατούσε αυτός του ο ψυχαναγκασμός, περπάτησε στους δρόμους της πόλης.

Επισκέφθηκε την αγορά στην οδό Τριπερία, όπου βρίσκονταν τα κυριότερα καταστήματα. Παρατήρησε τις διάφορες πτυχές που πρόσφεραν η βιομηχανία και το εμπόριο της σπουδαίας Ορμπαχόσα, και καθώς έβρισκε μόνο νέες αιτίες πλήξης, κατευθύνθηκε στον περίπατο των Ξυπόλυτων. Μα το μόνο που είδε εκεί ήταν κάποια αδέσποτα σκυλιά, γιατί με αφορμή τον ενοχλητικότατο άνεμο που φυσούσε, οι κύριοι και οι κυρίες είχαν μείνει στα σπίτια τους.

Πήγε στο φαρμακείο, όπου συγκεντρώνονταν κάθε λογής προσευτικά μηρυκαστικά που αναμασούσαν διαρκώς ένα ατελείωτο θέμα, εκεί όμως βαρέθηκε περισσότερο.

Τελικά, περνούσε από τον καθεδρικό ναό όταν άκουσε το εκκλησιαστικό όργανο και τα όμορφα τραγούδια της χορωδίας.

Μπήκε στον ναό, γονάτισε μπροστά στην Αγία Τράπεζα ενθουσιάζοντας τις προειδοποιήσεις της θείας του σχετικά με τη συμπεριφορά του μέσα στην εκκλησία. Κατόπιν επισκέφθηκε ένα παρεκκλήσι και ετοιμαζόταν να μπει σε ένα ακόμα, όταν ένας μαθητευόμενος, βοηθός ή φύλακας τον πλησίασε και με πολύ αγενείς τρόπους και τόνο, του είπε τα εξής:

«Η Εξοχήτά Του λέει να σας πετάξω στον δρόμο».

Ο μηχανικός ένωσε το αίμα να χτυπάει στα μηνίγγια του. Υπάκουσε χωρίς να πει κουβέντα. Καταδιωγμένος από παντού, είτε λόγω ανωτέρας βίας είτε λόγω δικής του πλήξης, δεν είχε πού αλλού να καταφύγει από το σπίτι της θείας του όπου τον περίμεναν:

- 1) Ο μπάρμπα Λυκούργος για να του γνωστοποιήσει μια δεύτερη αγωγή.
- 2) Ο αξιότιμος δον Καγιετάνο για να του διαβάσει ένα νέο κομμάτι από τη διατριβή του πάνω στα γενεαλογίες της Ορμπαχόσα.
- 3) Ο Καβαγιούκο για ένα θέμα που δεν είχε κάνει γνωστό.
- 4) Η δόνια Περφέκτα και το καλοσυνάτο της χαμόγελο για αυτό που θα φανεί στο επόμενο κεφάλαιο.

14. Η ΔΙΧΟΝΟΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΕΝΤΕΙΝΕΤΑΙ

Μια νέα προσπάθεια που έκανε αργά το απόγευμα για να δει την εξαδέλφη του, τη Ροσάριο, απέτυχε. Ο Πέπε Ρέι κλειδώθηκε στο δωμάτιό του για να γράψει διάφορα γράμματα, μη μπορώντας να βγάλει από το μυαλό του μια έμμονη ιδέα.

«Απόψε το βράδυ ή αύριο» έλεγε «αυτή η κατάσταση θα πάρει τέλος, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο».

Όταν τον κάλεσαν για το δείπνο, η δόνια Περφέκτα κινήθηκε προς το μέρος του στην τραπεζαρία και του είπε εντελώς απροσδόκητα:

«Αγαπητέ Πέπε, μην ανησυχείς. Θα καθησυχάσω εγώ τον αξιότιμο δον Ινοθένθιο.... Έχω ενημερωθεί ήδη. Η Μαρία Ρεμέδιος, που μόλις έφυγε, μου τα διηγήθηκε όλα».

Το πρόσωπο της κυρίας ακτινοβολούσε ικανοποίηση, όπως ενός καλλιτέχνη που είναι περήφανος για το έργο του.

«Για ποιο πράγμα;»

«Άνθρωπέ μου, έχεις τη συγχώρεσή μου. Θα ήπιες κάμποσα ποτηράκια στο Καζίνο, έτσι δεν είναι; Αυτό είναι το αποτέλεσμα των κακών συναναστροφών. Ο δον Χουάν Ταφετάν, οι Τρόγιας!... Αυτό είναι φρικτό, τρομερό, Το σκέφτηκες καλά;...»

«Όλα τα σκέφτηκα, κυρία» απάντησε ο Πέπε αποφασισμένος να μην εμπλακεί σε άσκοπες συζητήσεις μαζί της.

«Θα συγκρατηθώ και δεν θα γράψω στον πατέρα σου τα καμώματά σου».

«Μπορείτε να του γράψετε ό,τι σας κάνει κέφι».

«Έλα λοιπόν. Θα αμυνθείς διαψεύδοντάς με».

«Δεν διαψεύδω τίποτα».

«Σε λίγο θα μου ομολογήσεις ότι ήσουν στο σπίτι αυτών των ...»

«Ημουν».

«Και ότι τους έδωσες μισή ουγγιά, γιατί, όπως μου είπε η Μαρία Ρεμέδιος, σήμερα το απόγευμα η Φλορεντίνα κατέβηκε στο μαγαζί του εξωμότη για να αλλάξει μισή ουγγιά. Αποκλείεται αυτά τα χρήματα να τα κέρδισαν από τη ραπτική τους. Ήσουν στο σπίτι τους σήμερα. Κι έπειτα...»

«Κι έπειτα τους άφησα τα χρήματα. Τέλεια».

«Δεν το αρνείσαι;»

«Τι υπάρχει να αρνηθώ; Νομίζω ότι μπορώ να κάνω με τα χρήματά μου ό,τι μου ταιριάζει καλύτερα».

«Σίγουρα όμως θα υποστηρίξεις ότι δεν πετροβόλησες τον κύριο Εξομολογητή».

«Δεν συνηθίζω να πετροβολώ».

«Θέλω να πω ότι εκείνες ενώ ήσουν παρών...»

«Αυτό είναι άλλο θέμα».

«Και τι προσβολή που έκαναν στην καημένη τη Μαρία Ρεμέδιος!»

«Δεν το αρνούμαι».

«Και πώς θα δικαιολογήσεις τη συμπεριφορά σου; Πέπε... για τον Θεό. Όχι. Δεν λες τίποτα, δεν μετανιώνεις, δεν διαμαρτύρεσαι... Όχι...»

«Τίποτα, απολύτως τίποτα, κυρία».

«Όυτε καν προσπαθείς να επανορθώσεις απέναντί μου».

«Δεν σας αδίκησα...»

«Τότε, δεν σου λείπει παρά... Άνθρωπέ μου, πιάσε αυτό το ραβδί και χτύπα με».

«Δεν συνηθίζω να χτυπάω».

«Τι έλλειψη σεβασμού! Τι; Δεν θα δειπνήσεις;»

«Θα δειπνήσω».

Έγινε μια παύση που κράτησε πάνω από ένα τέταρτο. Ο δον Καγιετάνο, η δόνια Περφέκτα και ο Πέπε Ρέι έτρωγαν σιωπηλοί. Αυτή η σιωπή διακόπηκε όταν ο δον Ινοθένθιο έκανε την είσοδό του στην τραπεζαρία.

«Πόσο λυπήθηκα, αξιότιμε δον Χοσέ, που σας έχω στην καρδιά μου!... Πιστέψτε με ότι λυπήθηκα στ' αλήθεια» είπε σφίγγοντας το χέρι του νέου και κοιτάζοντάς τον με μια έκφραση οίκτου.

Ο μηχανικός δεν ήξερε τι να απαντήσει, τόση ήταν η σύγχυσή του.

«Αναφέρομαι στο περιστατικό του απογεύματος».

«Α!... μάλιστα».

«Στην εκδίωξή σας από τον ιερό χώρο του καθεδρικού ναού».

«Ο κύριος επίσκοπος» είπε ο Πέπε Ρέι «έπρεπε να το σκεφτεί πολύ προτού πετάξει έναν χριστιανό έξω από την εκκλησία».

«Και είναι αλήθεια ότι δεν ξέρω ποιος έβαλε στο κεφάλι της Εξοχότητάς Του ότι εσείς είστε ένας άνθρωπος με κάκιστα ήθη. Δεν γνωρίζω ποιος του είπε ότι δηλώνετε κατάφωρα άθεος παντού, ότι κοροϊδεύετε τα ιερά πρόσωπα και πράγματα, και ακόμα ότι σχεδιάζετε να κατεδαφίσετε τον καθεδρικό ναό για να κατασκευάσετε με τις πέτρες του ένα μεγάλο εργοστάσιο πίσσας. Εγώ προσπάθησα να τον μεταπείσω, η Εξοχότητά Του όμως είναι λίγο πεισματάρης».

«Ευχαριστώ για την τόση καλοσύνη».

«Και όλα αυτά ενώ ο κύριος Εξομολογητής δεν έχει λόγους να σε σκέφτεται τόσο. Λίγο έλειψε να τον αφήσουν στον τόπο σήμερα το απόγευμα» είπε η δόνια Περφέκτα.

«Μπα! Και τι έγινε;» έκανε γελώντας ο ιερέας. «Σας τα πρόλαβαν κιόλας τα νέα; Στοιχηματίζω ότι η Μαρία Ρεμέδιος κατέφθασε με την ιστορία στα χείλη. Λοιπόν, της το απαγόρευσα, της το απαγόρευσα κατηγορηματικά. Το θέμα δεν αξίζει τον κόπο να ασχολούμαστε. Έτσι δεν είναι, αξιότιμε δον Ρέι;»

«Εφόσον το κρίνετε έτσι...»

«Αυτή είναι η γνώμη μου. Παιδιάστικα καμώματα... Τα νιάτα –κι ας λένε ό,τι θέλουν οι σύγχρονοι– έχουν μια ροπή προς την κακία και τις κακές πράξεις. Ο αξιότιμος δον Χοσέ, που είναι ένα άτομο με πολλές αρετές, δεν θα μπορούσε να είναι τέλειος... Γιατί να μας κάνει εντύπωση που εκείνα τα κορίτσια τον σαγήνευσαν, και κατόπιν, αφού του πήραν τα χρήματα, τον έκαναν συνεργό στις ξεδιάντροπες και εγκληματικές προσβολές της γειτονιάς; Αγαπητέ μου φίλε, παρά το οδυνηρό αποτέλεσμα που είχαν επάνω μου τα απογευματινά παιχνίδια» πρόσθεσε βάζοντας το χέρι του στην πληγωμένη περιοχή «δεν θεωρώ ότι προσβλήθηκα, ούτε καν θα σας ταλαιπωρήσω αναμοχλεύοντας ένα τόσο δυσάρεστο περιστατικό. Λυπήθηκα πραγματικά που η Μαρία Ρεμέδιος ήρθε να διηγηθεί όλα όσα έγιναν... Είναι τόσο κουτσομπόλα η ανιψιά μου... Βάζουμε στοίχημα ότι εξιστόρησε και για τη μισή ουγγιά και τους παλιμπαιδισμούς σας με τα κορίτσια στη στέγη και τις κούρσες και τα πειράγματα και τα χοροπηδητά του δον Χουάν Ταφετάν;... Μπα! Αυτά τα πράγματα θα έπρεπε να παραμείνουν μυστικά».

Ο Πέπε Ρέι δεν ήξερε τι τον ταπείνωνε περισσότερο: η αυστηρότητα της θείας του ή οι υποκριτικές συγκαταβάσεις του ιερέα.

«Γιατί να μένουν μυστικά;» είπε η κυρία. «Ο ίδιος ο ανιψιός μου δεν δείχνει να ντρέπεται για τη συμπεριφορά του. Ας το μάθουν όλοι. Μόνο στην αγαπημένη μου κόρη δεν θα το πω, γιατί μια κρίση θυμού δεν θα κάνει καλό στα νεύρα της».

«Ελάτε τώρα! Δεν είναι κάτι σπουδαίο, κυρία» πρόσθεσε ο Εξομολογητής. «Η άποψή μου είναι ότι δεν πρέπει να ξανασυζητήσουμε το θέμα, και όταν αυτό το λέει εκείνος που δέχτηκε την πετριά, οι υπόλοιποι πρέπει να είναι ικανοποιημένοι... Και δεν ήταν αστείο αυτό με το χτύπημα, αξιότιμε δον Χοσέ,

γιατί νόμισα ότι μου έκαναν μια τρύπα στο κεφάλι και ότι έβγαιναν τα μυαλά μου από μέσα...»

«Πόσο λυπάμαι για αυτό το περιστατικό...» τραύλισε ο Πέπε Ρέι. «Με λυπεί πραγματικά παρότι ο ίδιος δεν έλαβα μέρος...»

«Η επίσκεψή σας σε εκείνες τις κυρίες Τρόγιας θα τραβήξει την προσοχή της πόλης» είπε ο ιερέας. «Εδώ δεν βρισκόμαστε στη Μαδρίτη, εδώ δεν βρισκόμαστε σε αυτό το κέντρο της διαφθοράς, των σκανδάλων...»

«Εκεί μπορεί κάποιος να επισκεφθεί τα πιο ανυπόστατα μέρη» δήλωσε η δόνια Περφέκτα «χωρίς να το μάθει κανείς».

«Εδώ κοιτάζουμε τι κάνει ο άλλος» συνέχισε ο δον Ινοθένθιο «και το διορθώνουμε. Με ένα τέτοιο σύστημα επιτήρησης, η δημόσια ηθική διατηρείται στο ύψος που της αρμόζει... Πιστέψτε με, φίλε μου, και δεν το λέω για να σας ταπεινώσω. Εσείς υπήρξατε ο πρώτος από τους ανθρώπους της δικής σας εμπέλειας που στο φως της ημέρας... ο πρώτος. Ναι, κύριε... *Troyae qui primus ab oris*⁴²».

Μετά, άρχισε να γελάει και, σε ένδειξη φιλίας και καλοσύνης, έδωσε απαλά χτυπηματάκια στην πλάτη του μηχανικού.

«Πόσο ευχάριστο μου είναι» είπε ο νέος καλύπτοντας τον θυμό του με λόγια που θεωρούσε κατάλληλα ως απάντηση στην υποχθόνια ειρωνεία των συνομιλητών του «να βλέπω τόση γενναιοδωρία και ανοχή ενώ θα μου άξιζε ποινική δίωξη!...»

«Και τι νομίζεις; Σε κάποιον που είναι αίμα μας και έχει το δικό μας όνομα» είπε η δόνια Περφέκτα «μπορούμε να του φερθούμε όπως στον καθένα; Είσαι ο ανιψιός μου, είσαι ο γιος του καλύτερου και αγιότερου ανθρώπου, του αγαπημένου μου αδελφού, του Χουάν, και αυτό αρκεί. Χθες το απόγευμα ήταν εδώ ο γραμματέας του επισκόπου, για να μου εκθέσει ότι η Εξοχήτά Του είναι πολύ ενοχλημένη που σε κρατάω στο σπίτι μου».

⁴²Σ.τ.Μ. Αυτός που ήρθε πρώτος από τις ακτές της Τροίας. Είναι οι πρώτοι στίχοι της Αινειάδας, του Βιργίλιου.

«Και αυτό;» μουρμούρισε ο ιερέας.

«Και αυτό. Του είπα ότι, παρά τον σεβασμό που αξίζει να έχω στον κύριο επίσκοπο και το πόσο τον αγαπώ και τον τιμώ, ο ανιψιός μου είναι ανιψιός μου, και δεν μπορώ να τον διώξω από το σπίτι μου».

«Είναι μια νέα ιδιαιτερότητα που συναντάω σε αυτόν τον τόπο» είπε ο Πέπε Ρέι χλωμός από την οργή του. «Προφανώς εδώ, ο επίσκοπος κάνει κουμάντο στα σπίτια των άλλων».

«Είναι ευλογημένος άνθρωπος. Με αγαπάει τόσο που νομίζει... νομίζει ότι θα μας μεταδώσει την αθεία σου, την επιπολαιότητά σου, τις παράξενες ιδέες σου... Του είπα επανειλημμένα ότι έχεις εξαιρετικό υπόβαθρο».

«Πάντα πρέπει να γίνεται μια υποχώρηση για τα ανώτερα ταλέντα» δήλωσε ο δον Ινοθένθιο.

«Και σήμερα το πρωί, όταν ήμουν στο σπίτι της Θιρουχέδα... Αχ! Δεν μπορείς να φανταστείς πώς μου πήραν το κεφάλι... Που έχεις έρθει για να γκρεμίσεις τον καθεδρικό ναό, που σου ανέθεσαν οι προτεστάντες Εγγλέζοι να έρθεις και να κηρύξεις την αίρεση στην Ισπανία, που περνούσες όλη τη νύχτα παίζοντας στο Καζίνο, που έβγαινες μεθυσμένος... “Μα, κυρίες μου” τους είπα. “Τι θέλετε; Να στείλω τον ανιψιό μου στο πανδοχείο; Εξάλλου, για τα μεθύσια δεν έχετε δίκιο. Όσο για τον τζόγο, μέχρι σήμερα δεν ήξερα ότι έπαιζε!”».

Ο Πέπε Ρέι είχε βρεθεί σε μια ψυχολογική κατάσταση κατά την οποία ένας συνετός άνθρωπος νιώθει μέσα του ένα βίαιο κάψιμο και μια τυφλή και πρωτόγονη ορμή να στραγγαλίσει, να χαστουκίσει, να σπάσει κεφάλια, να συνθλίψει κόκκαλα. Η δόνια Περφέκτα όμως ήταν μια κυρία και επίσης θεία του. Ο δον Ινοθένθιο ήταν ηλικιωμένος και ιερέας. Εξάλλου, οι βιαιοπραγίες είναι κακόγουστες και αταίριαστες για τους χριστιανούς και τους μορφωμένους. Απόμενε να καταφύγει στο να διοχετεύσει τη συμπυκνωμένη του οργή σε ευπρεπώς διατυπωμένες λέξεις, χωρίς όμως να προδώσει τα πιστεύω του. Από την άλλη, πάλι, του φαινόταν πρόωρη αυτή η ύστατη λύση, την οποία δεν έπρεπε να χρησιμοποιήσει, κατά την κρίση του, παρά μόνο τη στιγμή που θα εγκατέλειπε οριστικά εκείνο το σπίτι και την Ορμπαχόσα.

Ο Χαθίντο κατέφθασε πάνω που τελείωνε το δείπνο.

«Καλησπέρα, αξιότιμε δον Χοσέ» είπε σφίγγοντας το χέρι του νέου. «Εσείς και οι φίλες σας δεν με αφήσατε να δουλέψω το απόγευμα. Ούτε γραμμή δεν κατάφερα να γράψω. Κι είχα τόσα να κάνω!...»

«Πόσο λυπάμαι, Χαθίντο! Πάντως, σύμφωνα με όσα μου είπαν, τις συνοδεύετε και εσείς κάποιες φορές στα παιχνίδια και τις διασκεδάσεις τους».

«Εγώ!» αναφώνησε ο νεανίας και έγινε κατακόκκινος. «Μπα! Ξέρετε καλά ότι ο Ταφετάν δεν λέει ούτε μια αλήθεια... Μα, άκουσα σωστά, σενιόρ δε Ρέι, ότι φεύγετε;»

«Το λένε εδώ πέρα;...»

«Ναι. Το άκουσα στο Καζίνο και στο σπίτι του δον Λορένθο Ρουίθ».

Ο Ρέι μελέτησε για λίγο τα φρέσκα χαρακτηριστικά του δον Ονομαστικού. Κατόπιν, είπε:

«Λοιπόν, δεν αληθεύει. Η θεία μου είναι πολύ ευχαριστημένη μαζί μου. Περιφρονεί τις συκοφαντίες με τις οποίες με φιλοδωρούν οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα... και δεν θα με πετάξει από το σπίτι της ακόμα κι αν της το επιβάλει ο κύριος επίσκοπος».

«Όσο για το να σε πετάξω... αυτό ποτέ. Τι θα έλεγε ο πατέρας σου!...»

«Παρά την καλοσύνη σας, προσφιλής μου θεία, παρά την εγκάρδια φιλία του κυρίου ιερέα, ίσως είμαι εγώ που θα αποφασίσω να φύγω...»

«Να φύγεις!»

«Να φύγετε!»

Στα μάτια της δόνια Περφέκτα έλαμψε ένα ιδιαίτερο φως. Ο ιερέας, παρότι ήταν ένας πολύ έμπειρος άνθρωπος στην προσποίηση, δεν μπόρεσε να κρύψει τη χαρά του.

«Μάλιστα. Και ίσως απόψε...»

«Μα άνθρωπέ μου! Τι παρορμητικός που είσαι!... Γιατί δεν περιμένεις έστω μέχρι αύριο το πρωί;... Για να δούμε... Χουάν, πηγαίνετε να φωνάξετε τον μπάρμπα Λυκούργο να ετοιμάσει το πόνι... Υποθέτω θα πάρεις μαζί σου κάτι

να φας... Νικολέσα! Αυτό το κομμάτι το μοσχάρι που έχουμε στο φανάρι⁴³...
Λιμπράδα, τα ρούχα του κυρίου...»

«Όχι, δεν μπορώ να πιστέψω ότι πήρατε μια τόσο ξαφνική απόφαση» είπε ο
δον Καγιετάνο, θεωρώντας υποχρέωσή του να λάβει θέση στο θέμα.

«Θα επιστρέψετε όμως... Έτσι δεν είναι;» ρώτησε ο ιερέας.

«Τι ώρα περνάει το πρωινό τρένο;» ρώτησε η δόνια Περφέκτα, που τα μάτια
της έδειχναν καθαρά την πυρετώδη ανυπομονησία της.

«Ναι, φεύγω απόψε κιόλας».

«Μα άνθρωπέ μου, ούτε φεγγάρι δεν έχει!».

Στην ψυχή της δόνια Περφέκτα, στην ψυχή του Εξομολογητή, στη νεανική
ψυχή του δοκτοράκου, αντήχησαν σαν ουράνια αρμονία αυτές οι λέξεις:
“απόψε κιόλας”.

«Φυσικά, αγαπητέ Πέπε, θα γυρίσεις... Σήμερα μόλις, έγραψα στον πατέρα
σου, τον εξαιρετο πατέρα σου...» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα, με όλα τα
φυσιογνωμικά συμπτώματα που εμφανίζονται όταν πρόκειται να χυθεί ένα
δάκρυ.

«Θα σας ενοχλήσω με κάποια θελήματα» είπε ο ευρυμαθής δον Καγιετάνο
στον Πέπε Ρέι.

«Καλή ευκαιρία να ζητήσω το σημειωματάριο που μου λείπει από το έργο
του αβά Γκομ⁴⁴» είπε ο νεαρός δικηγόρος.

«Άντε, Πέπε! Και έχεις κάτι ξεσπάσματα και κάτι εξυπνάδες!» μουρμούρισε η
κυρία χαμογελώντας, ενώ το βλέμμα της ήταν καρφωμένο στην πόρτα της

⁴³Σ.τ.Μ. κατασκευή όπου φυλάσσονταν τρόφιμα όταν ακόμα δεν υπήρχαν ψυγεία.

⁴⁴Σ.τ.Μ. Ο Ζαν Ζοζέφ Γκομ (1802-1879) δημοσίευσε αρκετά έργα πάνω στη θρησκεία και την παιδεία. Καθολικός θεολόγος, ακραίος στις πεποιθήσεις του, υποστηρικτής της αντικατάστασης της μελέτης των παγανιστών συγγραφέων (αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων) από χριστιανούς συγγραφείς.

τραπεζαρίας. «Ξεχάστηκα όμως και δεν σου είπα ότι ο Καβαγιούκο περιμένει να σου μιλήσει».

15. ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΜΑΤΑ ΑΝΑΒΟΥΝ, ΕΩΣ ΟΤΟΥ ΞΕΣΠΑΕΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

Ιλοι κοίταξαν προς την πόρτα όπου εμφανίστηκε ο Κένταυρος⁴⁵ με το επιβλητικό παράσημα, σοβαρός, συνοφρυωμένος, ασυνήθιστος στις φιοριτούρες, όμορφος μέσα στην αγριάδα του, με τα χαρακτηριστικά του όμως ζορισμένα από την προσπάθεια να χαμογελάει με αστική ευγένεια, να πατάει ελαφρά, να έχει σε σωστή θέση τα ηράκλεια μπράτσα του.

«Περάστε, κύριε Ράμος» είπε ο Πέπε Ρέι.

«Μα όχι» αντέτεινε η δόνια Περφέκτα. «Μπορεί να είναι ανοησία αυτό που έχει να σου πει».

«Ας το πει».

«Είναι καθήκον μου να μην επιτρέψω να ακουστούν στο σπίτι μου αυτά τα γελοία ζητήματα...»

Ο Καβαγιούκο είπε λίγα λόγια.

«Φτάνει, αρκετά!...» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα γελώντας. «Μην ενοχλείς άλλο τον ανιψιό μου. Πέπε, μην τον ξεσυνερίζεται αυτόν τον ανόητο...»

«Θέλετε να μάθετε για ποιον λόγο είναι θυμωμένος ο τρανός Καβαγιούκο;»

⁴⁵Σ.τ.Μ. Έχει προαναφερθεί η ομοιότητα του Καβαγιούκο με τον μυθικό Κένταυρο.

«Θυμωμένος; Το φανταζόμαστε ήδη» είπε ο Εξομολογητής παίρνοντας ξανά θέση στην πολυθρόνα και γελώντας με την καρδιά του.

«Ήθελα να πω στον αξιότιμο δον Χοσέ...» γρύλισε ο τρομερός καβαλάρης.

«Άνθρωπέ μου, για τον Θεό! Πάψε να μας ζαλίζεις τα αυτιά».

«Κύριε Καβαγιούκο» είπε ο ιερέας. «Δεν είναι να απορεί κανείς που οι κύριοι της Μαδρίτης παραμερίζουν τους άξεστους καβαλάρηδες σε αυτά τα ξεχασμένα μέρη... Με δυο λόγια» συνέχισε απευθυνόμενος πλέον στον Πέπτε Ρέι «το θέμα είναι το εξής: Ο Καβαγιούκο είναι, δεν ξέρω πώς να το πω...» Το γέλιο τον εμπόδισε να συνεχίσει. «Δεν ξέρω τι πράγμα είναι» συμπλήρωσε ο δον Ινοθένθιο «με μια από τις Τρόγιας, με τη Μαρικήτα Χουάνα, αν δεν απατώμαι. Και ζηλεύει! Μετά το άλογό του, το πρώτο πράγμα της Δημιουργίας είναι η Μαρικήγια Τρόγια».

«Ωραία επεξήγηση!» αναφώνησε η κυρία του σπιτιού. «Καημένε Κριστόβαλ! Πίστεψες ότι ένα άτομο της σειράς του ανιψιού μου;... Για να δούμε. Τι ήρθες να του πεις; Μίλα».

«Θα μιλήσουμε ο αξιότιμος δον Χοσέ κι εγώ» απάντησε απότομα ο νταής της περιοχής.

Λίγο μετά, ο Πέπτε Ρέι άφηνε την τραπεζαρία για να πάει στο δωμάτιό του. Φθάνοντας στη γαλαρία βρέθηκε πρόσωπο με πρόσωπο απέναντι στον Τρώα ανταγωνιστή του και δεν μπόρεσε να συγκρατήσει το γέλιο του βλέποντας τη βλοσυρή σοβαρότητα του θιγμένου εραστή.

«Μια λέξη» είπε αυτός ο τελευταίος κόβοντας με θράσος τον δρόμο του μηχανικού. «Ξέρετε ποιος είμαι εγώ;»

Καθώς έλεγε αυτά τα λόγια, έβαλε το βαρύ του χέρι στον ώμο του μηχανικού με τόση κατάφωρη αυθάδεια που ο νέος μας δεν μπόρεσε παρά να το απωθήσει απότομα.

«Δεν χρειάζεται να στενοχωριέστε για αυτό το θέμα».

Ο νταής, ελαφρώς μπερδεμένος, συνήλθε αμέσως και κοιτάζοντας τον Ρέι με προκλητική αυθάδεια επανέλαβε το τροπάριό του:

«Ξέρετε ποιος είμαι εγώ;»

«Ναι. Ξέρω πια ότι είστε ένα ζώο» είπε ο Πέπε Ρέι, τον παραμέρισε απότομα και μπήκε στο δωμάτιό του.

Σύμφωνα με τη νοητική κατάσταση του άτυχου φίλου μας εκείνη τη στιγμή, οι πράξεις του θα έπρεπε να συνοψιστούν στο ακόλουθο συντομότατο και οριστικό σχέδιο: να σπάσει το κεφάλι του Καβαγιούκο χωρίς καθυστέρηση, εν συνεχεία να αποχαιρετήσει τη θεία του με αυστηρά, στα πλαίσια της ευγένειας όμως, λόγια που θα έφταναν στην ψυχή της. Να αποχαιρετήσει ψυχρά τον ιερέα και να αγκαλιάσει τον άκακο δον Καγιετάνο. Και τελειώνοντας όλο αυτό το πανηγύρι, να δώσει ένα χέρι ξύλο στον μπάρμπα Λυκούργο. Να φύγει από την Ορμπαχόσα εκείνη την ίδια νύχτα και να μην ξανακούσει τίποτα για εκείνη την πόλη.

Οι σκέψεις όμως του κατατρεγμένου νέου δεν μπορούσαν να απομακρυνθούν, παρά τις τόσες πίκρες του, από ένα άλλο δύστυχο πλάσμα που υπέθετε ότι βρισκόταν σε πιο δυσμενή κατάσταση από τον ίδιον.

Μετά τον μηχανικό μπήκε στο δωμάτιο μια υπηρέτρια.

«Της έδωσες το μήνυμά μου;» τη ρώτησε.

«Μάλιστα κύριε, και εδώ είναι η απάντησή της».

Ο Ρέι πήρε από τα χέρια του κοριτσιού ένα κομματάκι από εφημερίδα, που στο περιθώριό του διάβασε αυτές τις λέξεις: «Λένε ότι φεύγεις. Πέφτω να πεθάνω».

Όταν ο Πέπε επέστρεψε στην τραπεζαρία, ο μπάρμπα Λυκούργος φανερώθηκε στην πόρτα ρωτώντας:

«Τι ώρα χρειάζεστε το πόνι;»

«Καμία» απάντησε κοφτά ο Ρέι.

«Τότε, δεν θα φύγεις απόψε;» είπε η δόνια Περφέκτα. «Καλύτερα να το αφήσεις για αύριο».

«Ούτε αυτό θα κάνω».

«Τότε, πότε;»

«Θα δούμε» είπε ψυχρά ο νέος κοιτάζοντας τη θεία του ατάραχος. «Για την ώρα, δεν σκέφτομαι να φύγω» πρόσθεσε με μάτια που ακτινοβολούσαν προκλητικά.

Η δόνια Περφέκτα στην αρχή κοκκίνισε, μετά χλόμιασε. Κοίταξε τον ιερέα που είχε βγάλει τα γυαλιά του με τον χρυσό σκελετό για να τα καθαρίσει, και μετά κοίταξε διαδοχικά τους υπόλοιπους παρευρισκόμενους στην αίθουσα, συμπεριλαμβανομένου και του Καβαγιούκο, που έχοντας μπει μόλις πριν λίγο, καθόταν στην άκρη μιας καρέκλας. Τους κοιτούσε όπως ένας στρατηγός κοιτάζει τα προσφιλή του σώματα στρατού. Κατόπιν εξέτασε το στοχαστικό και ήρεμο πρόσωπο του ανιψιού της, εκείνου του καίριου εχθρού που εμφανιζόταν ξαφνικά όταν όλοι πίστευαν ότι είχε φύγει με την ουρά στα σκέλια.

Ω! Αίμα, ερείπωση και δυστυχία. Μια μεγάλη μάχη ετοιμαζόταν.

16. ΝΥΧΤΑ

Η Ορμπαχόσα κοιμόταν. Σε σταυροδρόμια και σοκάκια, τα ξέθωρα φαναράκια του δημόσιου φωτισμού αποχωρίζονταν την τελευταία τους λάμψη σαν κουρασμένα μάτια που δεν μπορούν να αντισταθούν στον ύπνο.

Στο αδύναμο φως τους έτρεχαν τυλιγμένοι στις κάπες τους οι αλήτες, οι ξενύχτηδες, οι τζογαδόροι. Μόνο το βραχνό κρώξιμο ενός μεθυσμένου ή το τραγούδι ενός ερωτευμένου τάραζαν τη μακάρια γαλήνη της ιστορικής πόλης. Ξαφνικά, το *Ave Maria Purissima*⁴⁶ του μεθυσμένου νυχτοφύλακα ακουγόταν σαν ένας αρρωστημένος στεναγμός της κοιμισμένης Ορμπαχόσα.

Στο σπίτι της δόνια Περφέκτα επικρατούσε επίσης σιωπή, την οποία τάραζε μια συζήτηση που είχαν στη βιβλιοθήκη ο αξιότιμος δον Καγιετάνο με τον Πέπε Ρέι. Ο λόγιος καθόταν αναπαυτικά στην πολυθρόνα του γραφείου του, που έμοιαζε καλυμμένο από διάφορα είδη χαρτιών με σημειώσεις, διευκρινήσεις και παραπομπές, όλα τακτοποιημένα στην εντέλεια παρά την ποικιλία και την αφθονία τους. Ο Ρέι είχε καρφώσει το βλέμμα στον σωρό των χαρτιών, οι σκέψεις του όμως, χωρίς αμφιβολία, πετούσαν σε περιοχές πιο απόμακρες από εκείνο το τέμενος της σοφίας.

⁴⁶Σ.τ.Μ. *Χαίρε Άμωμη Παρθένος*

«Η Περφέκτα» είπε ο αρχαιοδίφης «παρότι είναι μια εξαιρετική γυναίκα, έχει το ελάττωμα να σκανδαλίζεται με οποιαδήποτε επιπόλαιη και ασήμαντη πράξη. Φίλε μου, σε αυτές τις επαρχιακές πόλεις το παραμικρό ολίσθημα πληρώνεται ακριβά. Το ότι πήγατε στο σπίτι των Τρόγιας δεν με βρίσκει αντίθετο. Έχω την εντύπωση ότι ο δον Ινοθένθιο, κάτω από τον μανδύα του αγαθοεργού ανθρώπου, είναι λίγο ταραχοποιός. Τι τον νοιάζει αυτόν;»

«Αξιότιμε δον Καγιετάνο, έχουμε φτάσει σε ένα σημείο όπου πρέπει να δείξουμε μεγάλη αποφασιστικότητα. Χρειάζομαι να δω και να μιλήσω στη Ροσάριο».

«Τότε, δείτε την».

«Το θέμα είναι ότι δεν με αφήνουν» απάντησε ο μηχανικός κατεβάζοντας τη γροθιά του στο τραπέζι. «Η Ροσάριο είναι σαν φυλακισμένη...»

«Σαν φυλακισμένη!» αναφώνησε δύσπιστα ο σοφός. «Η αλήθεια είναι ότι δεν μου αρέσει ούτε η όψη ούτε η εμφάνισή της, για να μην πω για την αποχαύνωση στα όμορφα της μάτια. Είναι θλιμμένη, μιλάει ελάχιστα, κλαίει... Φίλε μου δον Χοσέ, φοβάμαι πολύ ότι αυτό το κορίτσι έχει προσβληθεί από την τρομερή ασθένεια που τόσα θύματα είχε σε αυτήν την οικογένεια».

«Μια τρομερή ασθένεια! Ποια;»

«Η τρέλα... ή καλύτερα οι μανίες. Δεν έχει υπάρξει ούτε ένας στην οικογένειά μου που να τους έχει ξεφύγει. Εγώ είμαι ο μοναδικός που τα κατάφερε».

«Εσείς!... Αφήνοντας στην άκρη τις μανίες, θέλω να δω τη Ροσάριο» είπε ανυπόμονα ο Πέπε Ρέι.

«Ίippoτα πιο φυσικό. Όμως, η απομόνωση, στην οποία την κρατά η μητέρα της, είναι ένα σύστημα υγιεινής, αγαπητέ Πέπε. Το μοναδικό σύστημα που έφερε αποτέλεσμα σε όλα τα άτομα της οικογένειάς μου. Σκεφτείτε ότι το πρόσωπο του οποίου η παρουσία και η φωνή θα προκαλέσει μεγαλύτερη αναστάτωση στο ευαίσθητο νευρικό σύστημα της Ροσαρίγιο, είναι ο εκλεκτός της καρδιάς της».

«Παρά ταύτα, εγώ θέλω να τη δω» επέμεινε ο Πέπε.

«Ίσως η Περφέκτα να μη φέρει αντίρρηση» είπε ο ευρυμαθής στρέφοντας την προσοχή του στις σημειώσεις και τα χαρτιά του. «Δεν θέλω να ανακατεύομαι στις δουλειές των άλλων».

Ο μηχανικός, αφού είδε ότι δεν μπορούσε να εκμεταλλευτεί τον καλό Πολεντίνος, αποφάσισε να φύγει.

«Συνεχίστε τη δουλειά σας. Δεν θέλω να σας καθυστερήσω».

«Όχι. Έχω καιρό ακόμα. Κοιτάξτε πόσα πολύτιμα δεδομένα συγκέντρωσα σήμερα. Προσέξτε... “Το 1537 ένας γόνος της Ορμπαχόσα, ονόματι Βαρτολομέ δελ Όγιο ήταν στην Τσιβιτά Βέκια, κοντά στη Ρώμη, στις γαλέρες του μαρκησίου Καστέλ Ροδρίγο”. Ακούστε ένα άλλο. “Την ίδια χρονιά δύο αδέρφια, γιοι της πόλης της Ορμπαχόσα και αυτοί, ονόματι Χουάν και Ροδρίγο Γονθάλεθ δελ Άρκο, επιβιβάστηκαν στα έξι πλοία που απέπλευσαν από το Μάαστριχτ στις 20 Φεβρουαρίου και που στο ύψος του Καλαί συγκρούστηκαν με ένα αγγλέζικο πλοίο και τους Φλαμανδούς υπό τις προσταγές του Βαν Όουεν...” Τελικά, εκείνο ήταν ένα σημαντικό κατόρθωμα του ναυτικού μας. Ανακάλυψα επίσης ότι ένας άλλος κάτοικος της Ορμπαχόσα, κάποιος Ματέο Διάθ Κορονέλ,⁴⁷ ανθυπολοχαγός της Φρουράς, ήταν αυτός που έγραψε το 1709 και τύπωσε στη Βαλένθια το: *Έμμετρο εγκώμιο, επικήδειο άσμα, λυρικό εγκώμιο, αριθμητική περιγραφή, ένδοξοι αγώνες, αγωνιώδεις δόξες της Βασίλισσας των Αγγέλων*. Έχω στην κατοχή μου ένα πολυτιμότερο αντίτυπο αυτού του έργου, που αξίζει όσο το Περού... Άλλος ένας γόνος της Ορμπαχόσα είναι ο συγγραφέας εκείνου του περίφημου *περί των διαφόρων ειδών της Ιπποσύνης*, για το οποίο σας μίλησα εχθές και, εν κατακλείδι, δεν κάνω ένα βήμα στον λαβύρινθο της ανέκδοτης ιστορίας χωρίς να συναντήσω στον δρόμο μου έναν επιφανή συμπατριώτη. Σκέφτομαι να βγάλω όλα αυτά τα ονόματα από την άδικη αφάνεια και τη λήθη στην οποία κείτονται. Αγαπητέ Πέπε, τι αγνή χαρά είναι το να επαναφέρεις όλη τη λάμψη στις επικές ή λογοτεχνικές δόξες της χώρας όπου γεννηθήκαμε! Τι καλύτερο έργο μπορεί να προσφέρει ένας άνθρωπος με τη φτωχή αντίληψη που έλαβε από τα Ουράνια, την περιουσία που κληρονόμησε και τον σύντομο χρόνο που μπορεί να

⁴⁷Σ.τ.Μ. φανταστικό όνομα όπως και φανταστικός ο τίτλος του βιβλίου που ακολουθεί.

μετρήσει στον κόσμο η πιο μακρόβια ύπαρξη... Χάρη σε εμένα θα φανεί ότι η Ορμπαχόσα είναι το λαμπρό λίκνο της ισπανικής ιδιοφυΐας. Μα τι λέω; Μήπως η ένδοξη καταγωγή της δεν είναι αναγνωρίσιμη στην ευγένεια και την αρχοντιά της σημερινής γενιάς της πόλης μας; Τοποθεσίες όπου τα φυτώρια αναπτύσσονται τόσο εύρωστα και έμπλεα αρετών, απαλλαγμένα από τα ζιζάνια της κακίας, λίγες γνωρίζουμε. Εδώ όλα είναι ειρήνη, αλληλοσεβασμός, χριστιανική ταπεινότητα. Η φιλανθρωπία ασκείται στην πόλη μας όπως στα ευαγγελικά χρόνια. Εδώ ο φθόνος είναι άγνωστος. Εδώ τα εγκληματικά πάθη είναι άγνωστα, και αν ακούσετε να μιλούν για κλέφτες και δολοφόνους, να είστε σίγουρος ότι δεν είναι γιοι αυτής της ευγενούς γης ή ότι ανήκουν στη μειοψηφία των δύστυχων που διαστρέβλωσαν οι δημαγωγοί. Εδώ θα δείτε τον εθνικό χαρακτήρα σε όλο του το μεγαλείο: ευθύ, ευγενή, αδιάφθορο, αγνό, απλό, συντηρητικό, φιλόξενο, γενναιοδωρο... Γι' αυτό μου αρέσει τόσο να ζω σε αυτή τη γαλήνια μοναξιά, μακριά από το λαβύρινθο των πόλεων, όπου βασιλεύουν, Ω!, το ψεύδος και η κακία. Γι' αυτό δεν κατάφεραν να με αποσπάσουν από την Ορμπαχόσα οι πολλοί φίλοι που έχω στη Μαδρίτη. Γι' αυτό ζω με τη γλυκιά συντροφιά των πιστών συμπατριωτών μου και των βιβλίων μου, αναπνέοντας αχόρταγα τη σωτήρια αύρα της ακεραιότητας, που όσο πάει και μειώνεται στην Ισπανία μας, υπάρχει όμως στις ταπεινές και χριστιανικές πόλεις, γιατί τη διαφυλάσσουν με τις αρετές τους. Και είτε το πιστεύετε είτε όχι, προσφιλέστατε Πέπε, αυτή η ήρεμη απομόνωση συνέβαλε κατά πολύ στο να απελευθερωθώ από την τρομερή ασθένεια, γνώρισμα της οικογένειάς μου. Στα νιάτα μου εγώ, όπως και τα αδέρφια μου και ο πατέρας μου, υπέφερα από μια τρομερή ροπή προς τις πλέον παράλογες μανίες. Να όμως που με βλέπετε εδώ μπροστά σας, τόσο εκπληκτικά αποθεραπευμένο που δεν αναγνωρίζω τον τύπο αυτής της ασθένειας παρά μόνο όταν τον βλέπω στους άλλους. Για αυτόν τον λόγο είμαι τόσο ανήσυχος για την ανιψούλα μου».

«Χαίρομαι που σας προστάτεψε ο αέρας της Ορμπαχόσα» είπε ο Ρέι, μη μπορώντας να καταπνίξει ένα συναίσθημα κοροϊδίας που παραδόξως γεννήθηκε μέσα στη δυστυχία του. «Εμένα ο αέρας της πόλης με δοκίμασε

τόσο που πιστεύω ότι θα γίνω μανιακός σε ελάχιστο χρόνο αν παραμείνω εδώ. Οπότε, καληνύχτα και καλά να εργαστείτε».

«Καληνύχτα».

Ο Πέπε κατευθύνθηκε στο δωμάτιό του. Δεν ένιωθε όμως υπνηλία ούτε ανάγκη για φυσική ξεκούραση, αλλά αντίθετα, μια δυνατή έξαψη που τον ωθούσε να καταπονήσει τον εαυτό του και να περιπλανηθεί, γι' αυτό περπατούσε από την μία άκρη του δωματίου μέχρι την άλλη, ενώ ταυτόχρονα σκεπτόταν. Κατόπιν άνοιξε το παράθυρο που έβλεπε στον κήπο και βάζοντας τους αγκώνες στο περβάζι, κοίταξε συλλογισμένα το βαθύ σκοτάδι της νύχτας. Δεν φαινόταν τίποτα. Ο άνθρωπος όμως που χάνεται στις σκέψεις του τα βλέπει όλα, και ο Ρέι, με το βλέμμα καρφωμένο στο σκοτάδι, παρατήρησε πώς ξεδιπλώνονταν επάνω του το ποικιλόμορφο σκηνικό των συμφορών του. Οι σκιές δεν του επέτρεπαν να δει τα λουλούδια της γης, ούτε όμως και του ουρανού, δηλαδή τα αστέρια. Η ίδια αυτή έλλειψη σαφήνειας έμοιαζε να ενισχύει την εντύπωση μιας απατηλής κίνησης των δένδρων, που έδειχναν να απλώνονται, να λικνίζονται νωχελικά και να γυρίζουν στη θέση τους τυλίγοντας τα κλαδιά τους, σαν τον κυματισμό μιας θάλασσας όλων των αποχρώσεων. Μια καθηλωτική άμπωτη και παλίρροια, μια μάχη ανάμεσα σε δυνάμεις ασαφείς, τάραζε τη σιωπηλή ουράνια σφαίρα. Ο μαθηματικός, ατενίζοντας εκείνη την παράξενη προβολή της ψυχής του πάνω στα σκοτάδια της νύχτας, είπε:

«Η μάχη θα είναι τρομερή. Θα δούμε ποιος θα βγει νικητής».

Τα έντομα της νύχτας ψιθύριζαν στο αυτί του μυστηριώδεις λέξεις. Εδώ ακουγόταν ένα τραχύ τσίριγμα. Πιο εκεί, ένα κροτάλισμα παρόμοιο με αυτό που κάνουμε με τη γλώσσα. Παραπέρα, ένα παραπονιάρικο μουρμουρητό. Πιο μακριά ακόμα, ένας έντονος ήχος, σαν αυτόν που κάνει το καμπανάκι του κρέμεται από τον λαιμό αδέσποτων γελαδιών.

Ξαφνικά, ο Ρέι ένιωσε να ακούει ένα περίεργο σύμφωνο, μια γρήγορη νότα που μόνο από γλώσσα και χείλη ανθρώπινα μπορούσε να βγει. Αυτή η εκπνοή διαπέρασε το μυαλό του νέου σαν την αστραπή. Ένιωσε αυτό το φευγαλέο σίγμα να στριφογυρίζει μέσα του και να επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά με

αυξανόμενη ένταση. Κοίταξε παντού, κοίταξε μέχρι την κορυφή του σπιτιού, και σε ένα παράθυρο νόμισε ότι διέκρινε ένα αντικείμενο παρόμοιο με ένα λευκό πουλί που κουνούσε τα φτερά του. Από το ξαναμμένο του μυαλό πέρασε για μια στιγμή η ιδέα του φοίνικα, του περιστεριού, του βασιλικού ερωδιού... και ωστόσο, εκείνο το πουλί δεν ήταν παρά ένα μαντήλι.

Ο μηχανικός πήδηξε από το παράθυρο στον κήπο. Παρατηρώντας καλύτερα, είδε το χέρι και το πρόσωπο της εξαδέλφης του. Του φάνηκε να ξεχωρίζει εκείνη την πολύ συνηθισμένη κίνηση που έκανε για να επιβάλει τη σιωπή φέρνοντας το δάχτυλο στα χείλη της. Μετά, η συμπαθητική σκιά τέντωσε το χέρι προς τα κάτω και εξαφανίστηκε. Ο Πέπε επέστρεψε γρήγορα στο δωμάτιό του και προσπαθώντας να μην κάνει θόρυβο, πέρασε στη γαλαρία πλησιάζοντας αργά προς την εξαδέλφη του. Ένιωθε την καρδιά του να χτυπά σαν να δεχόταν τσεκουριές στο στήθος του. Περιμένε λίγο... Τέλος, άκουσε καθαρά τα απαλά πατήματα στα σκαλοπάτια. Ένα, δύο, τρία... Ο ήχος από ένα ζευγάρι παπουτσάκια.

Κατευθύνθηκε προς τα εκεί μέσα σε ένα σχεδόν βαθύ σκοτάδι και άπλωσε τα χέρια του για να στηρίξει όποιον κατέβαινε τη σκάλα. Στην ψυχή του βασίλευε μια παράφορη και βαθιά τρυφερότητα. Μα, γιατί να το αρνηθεί; Μετά από εκείνο το γλυκό συναίσθημα αναδύθηκε ξαφνικά, σαν κολασμένη έμπνευση, μια τρομερή επιθυμία εκδίκησης. Τα βήματα που κατέβαιναν πλησίαζαν όλο και περισσότερο. Ο Πέπε Ρέι προχώρησε και χέρια που ψηλαφούσαν το κενό συγκρούστηκαν με τα δικά του. Τέσσερις παλάμες, ω!, ενώθηκαν σφιχτά.

17. ΦΩΣ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Η γαλαρία ήταν μεγάλη και φαρδιά. Στη μία της άκρη ήταν η πόρτα του δωματίου όπου έμενε ο μηχανικός. Στο κέντρο, η πόρτα της τραπεζαρίας και στην άλλη άκρη η σκάλα και μια πόρτα μεγάλη και κλειδωμένη, με ένα σκαλοπάτι στο κατώφλι της. Εκείνη η πόρτα ανήκε σε ένα παρεκκλήσι όπου οι Πολεντίνος διατηρούσαν τους αγίους, προστάτες της οικίας τους. Μερικές φορές τελούσαν εκεί τη θεία λειτουργία.

Η Ροσάριο κατεύθυνε τον εξάδελφό της προς την πόρτα του παρεκκλησιού και κάθισε στο σκαλοπάτι.

«Εδώ;» μουρμούρισε ο Πέπε Ρέι.

Από τις κινήσεις του δεξιού χεριού της Ροσάριο κατάλαβε ότι η κοπέλα έκανε τον σταυρό της.

«Αγαπημένη μου εξαδέλφη, Ροσάριο... Σε ευχαριστώ που με άφησες να σε δω!» αναφώνησε αγκαλιάζοντάς την με πάθος.

Ένωσε τα κρύα δάχτυλά της πάνω στα χείλη του, να του επιβάλλουν να σωπάσει. Τα φίλησε φρενιασμένα.

«Είσαι παγωμένη... Ροσάριο... γιατί τρέμεις έτσι;»

Τα δόντια της χτυπούσαν μεταξύ τους και όλο το σώμα της έτρεμε πυρετωδώς. Ο Ρέι ένιωσε το καυτό πρόσωπο της εξαδέλφης του στο δικό του και ανήσυχος αναφώνησε:

«Το μέτωπό σου καίει σαν ηφαιστειο. Έχεις πυρετό».

«Πολύ».

«Είσαι στ' αλήθεια άρρωστη;»

«Ναι...»

«Και βγήκες...»

«Για να σε δω».

Ο μηχανικός την έσφιξε στην αγκαλιά του για να την προστατεύσει. Δεν αρκούσε όμως.

«Περίμενε» είπε ζωηρά και σηκώθηκε. «Πάω στο δωμάτιό μου να φέρω το πανωφόρι μου».

«Σβήσε το φως, Πέπε».

Ο Πέπε είχε αφήσει αναμμένο το φως στο δωμάτιό του και από την πόρτα του περνούσε στη γαλαρία μια αχνή λάμψη.

Επέστρεψε στη στιγμή. Τώρα το σκοτάδι ήταν βαθύ. Ψηλαφώντας τους τοίχους έφτασε μέχρι το σημείο που στεκόταν η εξαδέλφη του και την τύλιξε όλο φροντίδα από το κεφάλι μέχρι τα πόδια.

«Είσαι καλά τώρα, κορίτσι μου;»

«Ναι, τι καλά!... Μαζί σου».

«Μαζί μου... και για πάντα» αναφώνησε με δέος ο νέος.

Είδε όμως ότι η Ροσάριο ξέφυγε από την αγκαλιά του και σηκώθηκε.

«Τι κάνεις;»

Άκουσε τον ήχο ενός μικρού σιδερένιου αντικειμένου. Η Ροσάριο έβαζε ένα κλειδί στην άορατη κλειδαριά και άνοιγε την πόρτα στο σκαλοπάτι της οποίας καθόταν μέχρι πριν λίγο. Μια ελαφριά μυρωδιά υγρασίας, χαρακτηριστική κάθε κλειστού για καιρό χώρου, έβγαινε από εκείνο το σκοτεινό σαν τάφο

μέρος. Ο Πέπε Ρέι ένωσε την εξαδέλφη του να τον πιάνει από το χέρι και να του λέει αχνά:

«Μπερς».

Έκαναν μερικά βήματα, σαν μια διαδρομή σε άγνωστα Ηλύσια Πεδία από τον άγγελο της νύχτας. Η Ροσάριο ψηλαφούσε. Επιτέλους, άκουσε τη γλυκιά φωνή της να μουρμουρίζει:

«Κάθισε».

Βρίσκονταν δίπλα σε έναν ξύλινο πάγκο, Κάθισαν και οι δύο. Ο Πέπε την αγκάλιασε ξανά. Την ίδια στιγμή το κεφάλι του συγκρούστηκε με ένα πολύ σκληρό σώμα.

«Τι είναι αυτό;»

«Τα πόδια».

«Ροσάριο... τι λες;»

«Τα πόδια του θεϊκού Ιησού, της απεικόνισης του Εσταυρωμένου που προσκυνούμε στο σπίτι μου».

Ο Πέπε Ρέι ένωσε σαν ένα ψυχρό δόρυ να διαπέρασε την καρδιά του.

«Φίλησέ τα» είπε επιτακτικά η νέα.

Ο μαθηματικός φίλησε τα παγωμένα πόδια της θείας απεικόνισης.

«Πέπε» αναφώνησε κατόπιν η νεαρή κυρία σφίγγοντας με θέρμη το χέρι του εξαδέλφου της. «Πιστεύεις στον Θεό;»

«Ροσάριο!... τι είναι αυτά που λες; Τι παράδοξα σκέφτεσαι!» απάντησε μπερδεμένος ο νέος.

«Απάντησέ μου».

Ο Πέπε Ρέι αισθάνθηκε υγρασία στα χέρια του.

«Γιατί κλαις;» είπε ανήσυχος. «Ροσάριο, με σκοτώνεις με τις παράλογες αμφιβολίες σου. Αν πιστεύω στον Θεό! Αμφιβάλλεις κι εσύ;»

«Εγώ όχι. Όλοι όμως λένε πως είσαι άθεος».

«Θα έπεφτες στα μάτια μου και θα έχανες το φωτοστέφανο της αγνότητας και της αίγλης που σε στολίζει αν έδινες βάση σε μια τέτοια ανοησία».

«Ακούγοντας να σε χαρακτηρίζουν άθεο, παρόλο που δεν μπορούσα να αποδείξω το αντίθετο, διαμαρτυρήθηκα μέχρι τα βάθη της ψυχής μου απέναντι σε τόσο κατάφωρη συκοφαντία. Δεν μπορεί να είσαι άθεος. Έχω μέσα μου ολοζώντανη την αίσθηση ότι είσαι θρησκευόμενος, τόσο όσο εγώ».

«Τι καλά που μίλησες! Τότε, γιατί με ρωτάς αν πιστεύω στον Θεό;»

«Γιατί ήθελα να το ακούσω από το στόμα σου και να χαρώ που σε άκουσα να το λες. Είναι τόσοσ καιρός που δεν ακούω τη φωνή σου!... Τι μεγαλύτερη απόλαυση θα ζητούσα από το να σε ακούω, μετά από τόση σιωπή, να λες: "Πιστεύω στον Θεό"».

«Ροσάριο, ακόμα και οι παλιάνθρωποι πιστεύουν στον Θεό. Αν υπάρχουν άθεοι, που αμφιβάλλω, αυτοί είναι οι συκοφάντες, οι δολοπλόκοι που έχουν μολύνει τον κόσμο... Όσο αφορά εμένα, λίγο με ενδιαφέρουν οι ίντριγκες και οι συκοφαντίες, και αν εσύ τις αγνοήσεις επίσης και θωρακίσεις την καρδιά σου απέναντι στη διχόνοια που ένα δόλιο χέρι θέλει να σπείρει, τίποτα δεν θα σταθεί εμπόδιο στην ευτυχία μας».

«Μα, τι μας συμβαίνει; Πέπε, αγαπημένε Πέπε... Εσύ, πιστεύεις στον Διάβολο;»

Ο μηχανικός σιώπησε. Το σκοτάδι του παρεκκλησιού δεν επέτρεπε στη Ροσάριο να δει το χαμόγελο που έφερε στα χείλη του εξαδέλφου της αυτή η τόσο παράξενη ερώτηση.

«Χρειάζεται να πιστεύουμε σε αυτόν» της είπε τελικά.

«Τι μας συμβαίνει; Η μαμά μου απαγορεύει να σε δω, εκτός όμως από τον θυμό που της φέρνει το θέμα της αθεΐας σου, δεν λέει άσχημη κουβέντα για εσένα. Μου λέει να περιμένω. Πως θα αποφασίσεις, πως φεύγεις, πως επιστρέφεις... Μίλησέ μου με ειλικρίνεια... Σχημάτισες κακή γνώμη για τη μητέρα μου;»

«Σε καμία περίπτωση» απάντησε από λεπτότητα ο Ρέι.

«Δεν πιστεύεις κι εσύ, όπως εγώ, ότι μας αγαπάει και τους δύο και θέλει μόνο το καλό μας και ότι τελικά θα πάρουμε τη συγκατάθεσή της που τόσο επιθυμούμε;»

«Αν πιστεύεις ότι έτσι είναι, τότε το πιστεύω κι εγώ... Η μαμά σου μας λατρεύει και τους δύο... Αλλά, αγαπημένη Ροσάριο, πρέπει να σου εξομολογηθώ ότι ο Διάβολος έχει μπει σε αυτό το σπίτι».

«Μη με κοροϊδεύεις» απάντησε τρυφερά η κοπέλα. «Α! Η μαμά είναι πολύ καλή. Ούτε μία φορά δεν μου είπε ότι δεν είσαι άξιος να γίνεις σύζυγός μου. Το μόνο στο οποίο επιμένει είναι η αθεΐα. Εξάλλου, λένε ότι με πιάνουν μανίες, και πως τώρα με έπιασε εμμονή ότι σε αγαπάω με όλη μου την ψυχή Στην οικογένειά μας είναι κανόνας να μην αντιμετωπίζουμε κατά μέτωπο τις κληρονομικές μας μανίες, γιατί αυτό τις χειροτερεύει».

«Λοιπόν, εγώ πιστεύω ότι υπάρχουν εξαιρετικοί γιατροί που θα κάνουν τα πάντα για να σε φροντίσουν και ότι τελικά θα καταφέρουν να σε κάνουν καλά, λατρεμένο μου κορίτσι».

«Όχι, όχι, χίλιες φορές όχι» αναφώνησε η Ροσάριο γέρνοντας το μέτωπό της στο στήθος του καλού της. «Θέλω να νιώθω τρελή για εσένα. Για εσένα υποφέρω, για εσένα αρρωσταίνω, για εσένα δεν λογαριάζω τη ζωή μου, και πέφτω να πεθάνω. Το ξέρω ότι αύριο θα έχω χειροτερέψει, θα είμαι βαριά άρρωστη... Θα πεθάνω. Και δε με νοιάζει καθόλου».

«Δεν είσαι άρρωστη» της απάντησε επιτακτικά ο Πέπε. Το μόνο που έχεις είναι ότι παρασκοτίζεσαι, με αποτέλεσμα να σε πιάνουν αυτές οι μικρές νευρικές ταραχές. Δεν υποφέρεις παρά από την πίεση που σου ασκούν. Η απλή και γενναιόδωρη καρδιά σου δεν το καταλαβαίνει. Σιωπάς. Συγχωρείς αυτούς που σε βλάπτουν, Βασανίζεσαι αποδίδοντας τη δυστυχία σου σε καταστροφικές υπερφυσικές δυνάμεις. Υποφέρεις σιωπηλά. Προσφέρεις τον αθώο λαιμό σου στον δήμιο. Αφήνεσαι να σε σκοτώσουν, και το μαχαίρι που βυθίζεται μέσα σου εσύ το βλέπεις σαν αγκάθι λουλουδιού που σε τσίμπησε καθώς περνούσε από δίπλα του. Ροσάριο, δώξε αυτές τις ιδέες. Σκέψου την πραγματική κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε, που είναι πολύ σοβαρή. Ψάξε την αιτία εκεί που πραγματικά βρίσκεται και μην ενδίδεις στους φόβους

σου. Μην υπομένεις στωικά τα μαρτύρια στα οποία σε υποβάλλουν αρρωσταίνοντας την ψυχή και το σώμα σου. Ξαναβρές το κουράγιο που σου λείπει και θα γίνεις καλά. Γιατί, αγαπημένο μου κορίτσι, δεν είσαι πραγματικά άρρωστη, είσαι... Θέλεις να το πω; Είσαι φοβισμένη, τρομοκρατημένη. Αυτό που σου συμβαίνει, οι αρχαίοι το ονόμαζαν μαγγανεία. Κουράγιο, Ροσάριο. Έχε μου εμπιστοσύνη. Σήκω και ακολούθησέ με. Αυτά είχα να σου πω».

«Αχ! Πέπε... εξάδελφέ μου!... Μου φαίνεται πως έχεις δίκιο» αναφώνησε η Ροσαρίτο πνιγμένη στα δάκρυα. «Τα λόγια σου αντηχούν στην καρδιά μου σαν δυνατοί χτύποι, και κάθε χτύπος μου δίνει δύναμη, μου δίνει καινούρια ζωή. Εδώ, σε αυτό το σκοτάδι, που δεν μπορούμε να δούμε ο ένας το πρόσωπο του άλλου, ένα απεριγράπτο φως βγαίνει από την ψυχή σου και πλημμυρίζει τη δική μου. Τι το ξεχωριστό έχεις και με μεταμορφώνεις τόσο; Όταν σε γνώρισα, ξαφνικά έγινα μια άλλη. Στις μέρες που έπαψα να σε βλέπω, ξαναγύρισα σε εκείνον τον παλιό εαυτό μου, τον ασήμαντο, τον δειλό. Χωρίς εσένα, ζω στο προαύλιο της Κόλασης, Πέπε μου. Θα κάνω ό,τι μου λες, σηκώνομαι και σε ακολουθώ. Ας φύγουμε μαζί, να πάμε όπου εσύ θέλεις. Το ξέρεις ότι νιώθω καλά; Ότι δεν έχω πια πυρετό, ότι ξαναβρήκα τις δυνάμεις μου, ότι θέλω να τρέξω και να φωνάξω, ότι όλη μου η ύπαρξη ξανανιώνει, ψηλώνει και πολλαπλασιάζεται για να σε λατρεύει; Πέπε, έχεις δίκιο. Δεν είμαι άρρωστη, παρά φοβάμαι μόνο. Ή μάλλον, με έχουν μαγέψει, είμαι γητεμένη».

«Αυτό είναι. Γητεμένη».

«Γητεμένη! Τρομερά μάτια με κοιτάνε και με κάνουν να τρέμω βουβή. Φοβάμαι. Τι όμως; Μόνο εσύ έχεις αυτή την παράξενη δύναμη να μου ξαναδώσεις τη ζωή. Όταν σε ακούω, ανασταίνομαι. Πιστεύω ότι, αν πέθαινα κι εσύ περνούσες από τον τάφο μου, θα άκουγα τα βήματά σου από τα βάθη της γης. Αχ! και να μπορούσα να δω τα χαρακτηριστικά σου τώρα!... Είσαι όμως εδώ, δίπλα μου, και δεν έχω λόγο να αμφιβάλλω ότι είσαι εσύ... Πόσο καιρό έκανα να σε δω!... Είχα τρελαθεί. Κάθε μέρα μοναξιάς μου φαινόταν σαν ένας αιώνας... Μου έλεγαν αύριο, και αύριο, και ξανά αύριο. Τις νύχτες πρόβαλλα στο παράθυρο, και το φως από το δωμάτιό σου με γέμιζε παρηγοριά. Ήταν φορές που η σκιά σου στα τζάμια μου φαινόταν θείκη οπτασία. Τέντωνα τα χέρια μου να σε φτάσω, έχυνα δάκρυα και σε καλούσα

σιωπηλά, μη τολμώντας να το φωνάξω. Όταν η υπηρέτρια μου έφερε το μήνυμά σου, όταν πήρα το γράμμα σου που μου έλεγες ότι έφευγες, γέμισα θλίψη, νόμισα ότι η ψυχή μου θα έβγαινε από το σώμα μου, ότι αργοπέθαινα. Έπεφτα, έπεφτα σαν το πουλί που πλήγωσαν καθώς πετούσε, που πέφτει και πεθαίνει την ίδια στιγμή... Απόψε, όταν είδα ότι ήσουν ξύπνιος τόσο αργά, δεν μπόρεσα να πνίξω την επιθυμία να σου μιλήσω, και κατέβηκα. Πιστεύω ότι όλο το θάρρος που θα μπορούσα να δείξω στη ζωή μου, το ξόδεψα σε αυτή τη μία και μοναδική πράξη, και τώρα δεν μου απομένει παρά να ξαναγίνω δειλή... Εσύ όμως θα μου δώσεις πνοή και δύναμη, θα με βοηθήσεις. Έτσι δεν είναι;... Πέπε, εξάδελφέ μου, αγαπημένε μου, πες μου πως θα το κάνεις, πες μου πως έχω δυνάμεις κι εγώ θα τις αποκτήσω. Πες μου πως δεν είμαι άρρωστη, και δεν θα είμαι. Δεν είμαι άρρωστη τώρα. Νιώθω τόσο καλά που γελάω με τα γελοία μου βάσανα».

Καθώς έλεγε αυτά τα λόγια, ένιωσε τα μπράτσα του ξαδέλφου της να την αγκαλιάζουν παράφορα. Ακούστηκε ένα επιφώνημα πόνου, όμως δεν βγήκε από τα χείλη της Ροσάριο παρά από του Πέπε, που έχοντας σκύψει το κεφάλι, χτύπησε δυνατά στα πόδια του Εσταυρωμένου. Χρειάζεται σκοτάδι για να δει κάποιος τα αστέρια.

Στην ψυχική κατάσταση που βρισκόταν και λόγω της φυσικής ψευδαισθήσης που δημιουργούσε το σκοτάδι, ο Ρέι είχε την εντύπωση ότι το κεφάλι του δεν χτύπησε το άγιο πόδι, αλλά ότι το θεϊκό άκρο κινήθηκε προειδοποιώντας τον με τον πιο σύντομο και ενδεδειγμένο τρόπο. Σηκώνοντας το κεφάλι, είπε μεταξύ σοβαρού και αστείου:

«Κύριε, μη με χτυπάς, δεν θα κάνω κακό»

Την ίδια στιγμή η Ροσάριο έπιασε το χέρι του νέου και το ακούμπησε στην καρδιά της. Ακούστηκε μια αγνή, σοβαρή, αγγελική φωνή, παλλόμενη από συναίσθημα, λέγοντας:

«Κύριε που σε λατρεύω, Θεέ και Κύριε όλου του κόσμου, και φύλακα του σπιτιού και της οικογένειάς μου. Κύριε, που και ο Πέπε σε λατρεύει. Άγιε, ευλογημένε Χριστέ που πέθανες στον Σταυρό για τις αμαρτίες μας. Μπροστά σου, μπροστά στο πληγωμένο σου σώμα, μπροστά στο μέτωπό σου, το

στεφανωμένο με αγκάθια, λέω ότι αυτός είναι ο σύζυγός μου, και ότι μετά από Εσένα, είναι αυτός που η καρδιά μου αγαπάει περισσότερο. Λέω ότι τον ανακηρύσσω σύζυγό μου, και ότι προτιμώ να πεθάνω παρά να ανήκω σε άλλον. Η καρδιά και η ψυχή μου του ανήκουν. Κάνε τον κόσμο να μη φέρει αντίρρηση στην ευτυχία μας, και χάρισέ μου αυτή την ένωση, που ορκίζομαι ότι θα είναι αληθινή για τον κόσμο όπως είναι αληθινή στη συνείδησή μου».

«Ροσάριο, είσαι δική μου» αναφώνησε ο Πέπε με αγαλλίαση. «Ούτε η μητέρα σου ούτε κανένας θα το εμποδίσει».

Η Ροσάριο παραδόθηκε στην αγκαλιά του, τρέμοντας στα στιβαρά του χέρια, όπως το περιστέρι στα νύχια του αετού.

Από το μυαλό του μηχανικού πέρασε σαν αστραπή η ιδέα ότι υπήρχε ο Διάβολος. Τότε όμως, ο Διάβολος ήταν αυτός ο ίδιος. Η Ροσάριο έκανε μια ανεπαισθητή κίνηση, σαν να φοβήθηκε. Ένωσε αυτή τη στιγμιαία έκπληξη που προειδοποιεί για τον κίνδυνο που πλησιάζει.

«Ορκίσου μου πως θα τους αντισταθείς» είπε ο Πέπε, μπερδεμένος από την κίνηση που αντιλήφθηκε.

«Στο ορκίζομαι στις στάχτες του πατέρα μου, που βρίσκονται...»

«Πού;»

«Κάτω από τα πόδια μας».

Ο μαθηματικός ένωσε την ταφόπλακα να σηκώνεται κάτω από τα πόδια του... Μα όχι, δεν σηκώνόταν. Του φάνηκε μόνο, παρότι ήταν μαθηματικός.

«Στο ορκίζομαι» επανέλαβε η Ροσάριο «στις στάχτες του πατέρα μου και στον Θεό που μας κοιτάζει... ότι τα σώματά μας, ενωμένα όπως είναι τώρα, θα αναπαυτούν κάτω από αυτές τις πλάκες όταν ο Θεός θελήσει να μας πάρει από αυτόν τον κόσμο».

«Ναι» επανέλαβε ο Πέπε Ρέι. Η φωνή του παλλόταν από ένα βαθύ συναίσθημα, ενώ η ψυχή του είχε βαρύνει ανεξήγητα.

Και οι δύο έμειναν σιωπηλοί για λίγο. Η Ροσάριο είχε σηκωθεί.

«Κιόλας;»

Η κοπέλα ξανακάθισε.

«Πάλι τρέμεις» είπε ο Πέπε. «Ροσάριο, δεν είσαι καλά. Το μέτωπό σου καίει».

«Μου φαίνεται πως πεθαίνω» μουρμούρισε η νέα αγνά. «Δεν ξέρω τι μου συμβαίνει».

Έπεσε αναίσθητη στην αγκαλιά του εξαδέλφου της. Καθώς αυτός τη χαίδευε, παρατήρησε ότι παγωμένος ιδρώτας έτρεχε στο πρόσωπό της.

«Είναι πράγματι άρρωστη» μονολόγησε. «Αυτή η έξοδος ήταν μεγάλη απερισκεψία».

Τη σήκωσε στα χέρια του προσπαθώντας να τη συνεφέρει, αλλά ούτε το τρέμουλο σταματούσε ούτε συνερχόταν. Η μόνη λύση ήταν να τη βγάλει από το παρεκκλήσι, μήπως και ο καθαρός αέρας την αναζωογονούσε. Αυτό έφερε αποτέλεσμα. Με το που συνήλθε, η Ροσάριο φάνηκε πολύ ανήσυχη που τέτοια ώρα δεν βρισκόταν στο δωμάτιό της. Το ρολόι του καθεδρικού ναού σήμανε τέσσερις.

«Πόσο αργά είναι!» αναφώνησε η νέα. «Άφησέ με, εξαδέλφε. Νομίζω ότι μπορώ να περπατήσω. Πραγματικά νιώθω πολύ άρρωστη».

«Θα σε συνοδεύσω».

«Ούτε να το σκέφτεσαι. Καλύτερα να πάω μόνη, έστω κι αν συρθώ μέχρι το δωμάτιό μου... Δεν σου ακούγεται ένας θόρυβος;...»

Σιώπησαν και οι δύο. Η σιωπή ήταν απόλυτη, όσο προσεκτικά κι αν αφουγκράστηκαν.

«Δεν ακούς τίποτα, Πέπε;»

«Τίποτα απολύτως».

«Άκου... Τώρα, τώρα θα ηχήσει ξανά. Είναι ένας ήχος που δεν ξέρω αν έρχεται από πολύ μακριά ή πολύ κοντά. Θα μπορούσε να είναι η ανάσα της μητέρας μου, όπως θα μπορούσε να είναι και το τρίξιμο του ανεμοδείκτη στον πύργο του καθεδρικού ναού. Α! Η ακοή μου είναι εξαιρετική».

«Εξαιρετικότατη... Οπότε, αγαπητή εξαδέλφη, θα σε πάω μέχρι επάνω στην αγκαλιά μου».

«Εντάξει. Πήγαινε με μέχρι το κεφαλόσκαλο. Από εκεί θα προχωρήσω μόνη μου. Μόλις ξεκουραστώ λίγο, θα γίνω περδίκι... Μα, δεν ακούς;»

Σταμάτησαν στο πρώτο σκαλί.

«Είναι ένας μεταλλικός ήχος».

«Η ανάσα της μαμάς σου;»

«Όχι, δεν είναι αυτό. Ο ήχος έρχεται από πολύ μακριά. Να είναι λάλημα κόκορα;»

«Μπορεί».

«Μοιάζει σαν δυο λέξεις, ακούγεται σαν: *πηγαίνω εκεί, πηγαίνω εκεί*».

«Ναι, ναι, το ακούω» μουρμούρισε ο Πέπε Ρέι.

«Είναι μια κραυγή».

«Είναι μια κορνέτα».

«Μια κορνέτα!»

«Ναι. Ας βιαστούμε. Η Ορμπαχόσα ετοιμάζεται να ξυπνήσει... Τώρα ακούγεται ξεκάθαρα. Δεν είναι κορνέτα, είναι σάλπιγγα. Έρχεται ο στρατός».

«Ο στρατός!»

«Δεν ξέρω γιατί, αλλά αυτή η στρατιωτική εισβολή θα με ωφελήσει... Είμαι χαρούμενος. Ροσάριο, γρήγορα επάνω».

«Κι εγώ είμαι χαρούμενη. Επάνω, γρήγορα».

Στη στιγμή την ανέβασε επάνω και οι δύο εραστές αποχαιρετίστηκαν μιλώντας τόσο ψιθυριστά που μόλις ακούγονταν.

«Θα βγω στο παράθυρο που βλέπει στον κήπο, για να δεις ότι έφτασα στο δωμάτιό μου χωρίς απρόοπτα. Αντίο».

«Αντίο, Ροσάριο. Πρόσεξε μη σκοντάψεις στα έπιπλα».

«Από αυτό το σημείο, βρίσκω εύκολα τον δρόμο μου. Θα ειδοθούμε σύντομα. Βγες στο παράθυρο του δωματίου σου αν θέλεις να πάρεις το μήνυμά μου».

Ο Πέπε Ρέι έκανε όπως του είπε. Περίμενε όμως πολλή ώρα και η Ροσάριο ούτε που φάνηκε στο παράθυρο. Ο μηχανικός νόμισε ότι άκουσε ταραγμένες φωνές στον επάνω όροφο.

18. Ο ΣΤΡΑΤΟΣ

Οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα άκουγαν εκείνη την ηχηρή σάλπιγγα μέσα στη θολούρα του ύπνου τους κι ενώ δεν είχε καλά καλά ξημερώσει, και άνοιγαν τα μάτια τους λέγοντας:

«Ο στρατός».

Κάποιοι μονολογούσαν μισοξύπνιοι μισοκοιμισμένοι:

«Τελικά μας έστειλαν αυτά τα αποβράσματα».

Άλλοι σηκώνονταν βιαστικά, γρυλλίζοντας:

«Πάμε να δούμε αυτούς τους αναθεματισμένους».

Μερικοί μιλούσαν σε έναν αόρατο ακροατή λέγοντας:

«Θα χρειαστεί να βιάσουμε την κατάσταση. Μας λένε στρατολόγηση και φόροι, κι εμείς τους απαντάμε "επάνω τους"».

Σε άλλα σπίτια ακούγονταν οι ακόλουθες χαρούμενες κουβέντες:

«Έρχεται ο γιος μου! ... Έρχεται ο αδελφός μου!...»

Παντού ο κόσμος πηδούσε από το κρεβάτι, ντυνόταν βιαστικά, άνοιγε τα παράθυρα για να δει το σύνταγμα που είχε προκαλέσει τόση φρενίτιδα να κάνει την είσοδό του με το πρώτο φως της ημέρας. Η πόλη ήταν κατήφεια, βουβαμάρα, γεράματα. Ο στρατός ήταν χαρά, σαματάς, νιάτα. Καθώς ο ένας

έμπαινε στην άλλη, έμοιαζε λες και η μούμια δεχόταν με κάποιο θαυμαστό τρόπο το δώρο της ζωής και πηδούσε με ζωντάνια έξω από την υγρή της σαρκοφάγο για να χορέψει ολόγυρά του. Τι κινητικότητα, τι πανδαιμόνιο, τι γέλια, τι ευθυμία! Δεν υπάρχει τίποτα πιο ενδιαφέρον από τον στρατό. Είναι η νεανική και ρωμαλέα απεικόνιση της πατρίδας. Όλες εκείνες οι ανίκανες, ταραχοποιές, δεισιδαίμονες, βλάσφημες φωνές, τις οποίες έχει ή μπορεί να διαθέτει η πατρίδα, σιγούν κάτω από τη σιδηρά πειθαρχία που μετατρέπει την ατομική ασημότητα σε ένα ταλαντούχο σύνολο. Ο στρατιώτης, ή καλύτερα κάθε μόριο του συνόλου, με το που θα απομακρυνθεί μετά το τους ζυγούς λύσατε από το στράτευμα, όπου έκανε μια τακτική και ενίοτε εντυπωσιακή ζωή, συνηθίζει να διατηρεί τις ιδιαιτερότητες του στρατού. Αυτό όμως δεν είναι ο κανόνας. Η απομάκρυνση συνοδεύεται συνήθως από μια ραγδαία χειροτέρευση του τρόπου ζωής, με αποτέλεσμα αν ένας στρατός είναι η δόξα και η τιμή, τότε μια συνάθροιση στρατιωτών μπορεί να γίνει δυσβάσταχτη συμφορά, και οι πόλεις που αλαλάζουν από χαρά και ενθουσιασμό βλέποντας να μπαίνει στα εδάφη τους το νικηφόρο στράτευμα, βαρυγκωμούν τρομοκρατημένες και τρέμοντας από φόβο μόλις δουν τους κυρίους στρατιώτες αδέσποτους, ελεύθερους υπηρεσίας.

Αυτό ακριβώς συνέβη στην Ορμπαχόσα, γιατί εκείνον τον καιρό δεν υπήρχαν δόξες να υμνηθούν ούτε κανένας λόγος να πλέξουν εγκώμια ούτε να χαράξουν θριαμβευτικές επιγραφές ή να αναφερθούν σε τυχόν κατορθώματα των γενναίων μας. Οπότε μόνο φόβος και δυσπιστία επικρατούσαν στην επισκοπική πόλη, που μπορεί να ήταν φτωχή, δεν υστερούσε όμως σε αφθονία από κότες, φρούτα, χρήματα και παρθένες κόρες, που διέτρεχαν μεγάλο κίνδυνο όταν θα έκαναν την είσοδό τους οι γνωστοί μαθητές του πολεμοχαρούς Άρη. Εκτός αυτού, ο γενέθλιος τόπος των Πολεντίνος, σαν πόλη αρκετά ξεκομμένη από την κίνηση και τον πανικό που έφερναν οι συγκοινωνίες, οι εφημερίδες, ο σιδηρόδρομος και άλλοι παράγοντες που δεν χρειάζεται να αναλύσουμε τώρα, δεν επιθυμούσε να διαταραχθεί η γαλήνια ύπαρξή του. Ο τόπος αυτός, όποτε του δινόταν η κατάλληλη ευκαιρία, έδειχνε επίσης μια δυνατή απέχθεια συμμόρφωσης προς τις προσταγές της κεντρικής εξουσίας, που καλώς ή κακώς μας κυβερνά. Συν του ότι, ενθυμούμενη η

Ορμπαχόσα τα πρότερά της προνόμια και αναμασώντας τα όπως η καμήλα μηρυκάζει το χόρτο της προηγούμενης ημέρας, συνήθιζε να δείχνει επαναστατικές τάσεις ανεξαρτητοποίησης και κακές συνήθειες πυροδότησης αναταραχών, κάτι που προκαλούσε πονοκέφαλο στον κυβερνήτη της επαρχίας.

Κι επίσης, πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας ότι η Ορμπαχόσα είχε προηγούμενα ή καλύτερα μια αιρετική παράδοση. Χωρίς αμφιβολία, συντηρούσε στους κόλπους της ενεργητικά στοιχεία από εκείνα τα μακρινά χρόνια που, κατά την ενθουσιώδη άποψη του δον Καγιετάνο, την ωθούνταν σε αδιανόητες επικές πράξεις. Και παρότι αυτό το φαινόμενο βρισκόταν σε ύφεση, η πόλη ένιωθε από καιρού εις καιρόν μια δυνατή επιθυμία να μεγαλουργήσει, έστω κι αν επρόκειτο για βαρβαρότητες και τρέλες. Μια και είχε χαρίσει στην πατρίδα τόσους επιφανείς γόνους, επιθυμούσε αναμφίβολα οι τωρινοί βλαστοί της, οι Καβαγιούκος, οι Μερένγκες και οι Πελοσμάλος, να ανανεώσουν τα ένδοξα έπη των προγόνων τους.

Κάθε φορά που στην Ισπανία αναδύονταν επαναστατικά φυτώρια, εκείνη η πόλη αποδείκνυε ότι δεν υπήρχε μάταια στο πρόσωπο της γης, παρότι δεν έγινε ποτέ σκηνικό πραγματικού πολέμου. Το πνεύμα, η θέση και η ιστορία της την προόριζαν για τον δευτερεύοντα ρόλο της ανατροφής ανταρτών, Απέδωσε στην πατρίδα αυτόν τον εθνικό καρπό το 1827, στον καιρό των Αποστολικών⁴⁸, στη διάρκεια του επταετούς πολέμου, το 1848 και σε άλλες εποχές μικρότερης ιστορικής εμβέλειας. Οι αντάρτες και οι αρχηγοί τους υπήρξαν πάντα δημοφιλείς, μοιραίο αποτέλεσμα του πολέμου της Ανεξαρτησίας⁴⁹, ενός πολέμου με καλό σκοπό, που όμως έφερε αμέτρητες βδελυρές συνέπειες. *Corruptio optimi pessimo*⁵⁰. Και με τη δημοφιλία των ανταρτών και των αρχηγών τους συνέπιπτε η ολοένα αυξανόμενη

⁴⁸Σ.τ.Μ. *στασιαστές στην ταραγμένη δεκαετία (1823-1833) επί Φερδινάνδου του έβδομου, που μεταξύ άλλων ζητούσαν και την επαναφορά της Ιεράς Εξέτασης*

⁴⁹Σ.τ.Μ. *ο πόλεμος εναντίον του Ναπολέοντα (1808-1814).*

⁵⁰Σ.τ.Μ. *Το χειρότερο όλων είναι η διαφθορά των αρίστων.*

αντιδημοτικότητα όποιου έμπαινε στην Ορμπαχόσα ως απεσταλμένος ή όργανο της κεντρικής εξουσίας.

Στην Ορμπαχόσα λοιπόν έβλεπαν με τόσο κακό μάτι τον στρατό που, όποτε οι γεροντότεροι αφηγούνταν ένα έγκλημα, μια ληστεία, μια δολοφονία, έναν βιασμό ή οποιαδήποτε άλλη φρικαλεότητα, πρόσθεταν: αυτό συνέβη όταν ήρθε ο στρατός.

Και μια και ειπώθηκαν όλα αυτά τα σημαντικά, καλό θα είναι να προσθέσουμε ότι τα στρατεύματα που εμφανίστηκαν στην Ορμπαχόσα το διάστημα που διαδραματίζεται και η ιστορία μας, δεν είχαν έρθει για να παρελάσουν στους δρόμους, αλλά για έναν άλλον λόγο που θα φανεί λεπτομερώς σε μεταγενέστερο σημείο. Ας σημειώσουμε ως ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια ότι τα τεκταινόμενα της ιστορίας μας συνέβησαν σε χρόνο ούτε πολύ κοντά ούτε πολύ μακριά από το σήμερα, όπως επίσης μπορεί να ειπωθεί ότι η Ορμπαχόσα (*urbs augusta* για τους Ρωμαίους, παρότι κάποιοι σύγχρονοι ευρυμαθείς εξετάζοντας την κατάληξη *αχόσα*, υποστηρίζουν ότι έλκει την προέλευσή της από το *ajo*⁵¹, μια και είναι η πατρίδα των καλύτερων σκόρδων στον κόσμο) δεν βρίσκεται ούτε πολύ κοντά ούτε πολύ μακριά από τη Μαδρίτη, ούτε είμαστε σίγουροι αν τα ένδοξα θεμέλιά της κείνται στον Βορρά ή στον Νότο, στην Ανατολή ή τη Δύση. Μπορούμε μόνο να πούμε ότι πιθανόν να βρίσκεται παντού, σε οποιοδήποτε μέρος οι Ισπανοί κλείνουν τα μάτια και σφρίζονται τη διαπεραστική οσμή των σκόρδων της.

Αφού οι αρχές της πόλης μοίρασαν τα κουπόνια διαμονής, κάθε ένας στρατιώτης έτρεξε να βρει το σπίτι που θα τον φιλοξενούσε. Οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα τούς υποδέχονταν με διόλου φιλικό τρόπο, βάζοντάς τους να κοιμηθούν στα πιο ακατάλληλα μέρη των σπιτιών τους. Οι κοπέλες της πόλης –η αλήθεια είναι– δεν έδειχναν τόσο δυσαρεστημένες. Οι δικοί τους όμως τις επιτηρούσαν στενά και δεν φάνταζε κόσμιο να δείχνουν χαρά με την επίσκεψη τέτοιων αποβρασμάτων. Οι λίγοι στρατιώτες που ήταν ντόπιοι, είχαν βασιλική μεταχείριση. Τους υπόλοιπους τους έβλεπαν σαν εισβολείς.

⁵¹Σ.τ.Μ. το σκόρδο στα ισπανικά.

Στις οκτώ το πρωί, ένας αντισυνταγματάρχης του ιππικού μπήκε με το ένταλμά του στο σπίτι της δόνια Περφέκτα Πολεντίνος. Τον υποδέχτηκε το υπηρετικό προσωπικό, σύμφωνα με τις εντολές της κυρίας τους, που, όντας σε άσχημη ψυχική κατάσταση, δεν θέλησε να κατέβει και να συναντήσει τον βαθμοφόρο. Τον οδήγησαν στο μόνο δωμάτιο που έδειχνε διαθέσιμο, αυτό που έμενε ο Πέπε Ρέι.

«Ας τα κανονίσουν μόνοι τους» είπε η δόνια Περφέκτα με μια παγωμένη και ξινισμένη έκφραση. «Κι αν δεν χωράνε, ας μείνουν στον δρόμο».

Ήταν άραγε η πρόθεσή της να εκνευρίσει με αυτόν τον τρόπο τον απεχθή ανιψιό της ή όντως δεν υπήρχε άλλο διαθέσιμο δωμάτιο στο σπίτι; Δεν το γνωρίζουμε, αλλά ούτε και τα χρονικά, από τα οποία πάρθηκε αυτή η αξιόπιστη ιστορία, αναφέρουν έστω μία λέξη για αυτό το σημαντικό σημείο. Αυτό που σίγουρα γνωρίζουμε είναι ότι οι δύο φιλοξενούμενοι, αντί να ενοχληθούν που τους είχαν στριμώξει μαζί, χάρηκαν ιδιαίτερα επειδή ήταν φίλοι από τα παλιά. Όταν συναντήθηκαν, ένιωσαν μεγάλη έκπληξη, αλλά και χαρά, και δεν σταματούσαν να κάνουν ερωτήσεις ο ένας στον άλλον και να βγάζουν επιφωνήματα, σταθμίζοντας την παράξενη σύμπτωση που τους ένωσε σε ένα τέτοιο μέρος και μια τέτοια στιγμή.

«Πινθόν!... Εσύ εδώ;... Μα, τι γίνεται; Δεν είχα ιδέα ότι θα ήσουν τόσο κοντά...»

«Άκουσα που έλεγαν ότι ήσουν σε αυτά τα μέρη, Πέπε Ρέι. Δεν μου πέρασε όμως από το μυαλό ότι θα σε συναντούσα στην αποκρουστική, άγρια Ορμπαχόσα».

«Μα, τι ευτυχής σύμπτωση!... Γιατί αυτή η σύμπτωση είναι τυχερή, θεόσταλη... Πινθόν, εμείς οι δύο θα κάνουμε κάτι μεγαλειώδες σε αυτήν την πόλη».

«Και θα έχουμε χρόνο να το σκεφτούμε με την ησυχία μας» απάντησε ο άλλος ενώ καθόταν στο κρεβάτι όπου ήταν ξαπλωμένος ο μηχανικός. «Γιατί, απ' ό,τι φαίνεται, θα μείνουμε και οι δύο σε αυτό το δωμάτιο. Τι στην οργή σπίτι είναι ετούτο;»

«Άνθρωπέ μου, είναι της θείας μου. Μίλα με σεβασμό. Δεν γνωρίζεις τη θεία μου;... Έλα, σηκώνομαι!».

«Χαίρομαι, για να μπορέσω να ξαπλώσω εγώ. Το χρειάζομαι τόσο... Τι δρόμος, φίλε Πέπε, τι δρόμος και τι πόλη!»

«Πες μου, ήρθατε να βάλετε φωτιά στην Ορμπαχόσα;»

«Φωτιά!»

«Το λέω, γιατί σε αυτήν την περίπτωση θα σας έδινα μια βοήθεια».

«Τι πόλη! Μα τι πόλη!» αναφώνησε ο στρατιωτικός βγάζοντας το καπέλο, αφήνοντας στην άκρη σπαθί και τελαμώννα, τον ταξιδιωτικό του σάκο και την κάπα του. «Είναι η δεύτερη φορά που μας στέλνουν εδώ. Στο ορκίζομαι πως αν υπάρξει τρίτη, θα ζητήσω πλήρη απαλλαγή».

«Μην κακολογείς αυτούς τους καλούς ανθρώπους. Μα, ήρθες πάνω στην ώρα. Σαν να σε στέλνει ο Θεός να με βοηθήσεις, Πινθόν... Έχω μια τρομερή ιδέα, μια περιπέτεια, αν θέλεις να το πεις και έτσι. Έχω ένα σχέδιο, φίλε μου, και θα μου ήταν πολύ δύσκολο να το προχωρήσω χωρίς εσένα. Μια στιγμή πριν κόντευα να τρελαθώ, καθώς έσπαγα το κεφάλι μου και έλεγα μέσα στην αγωνία μου: “να είχα εδώ έναν φίλο, έναν καλό φίλο!”».

«Ιδέα, περιπέτεια, σχέδιο... Κύριε μαθηματικέ, ένα από τα δύο συμβαίνει: ή ανακάλυψες πώς να δώσουμε ώθηση στα αερόστατα ή κάποια ερωτοδουλειά».

«Είναι σοβαρό, πολύ σοβαρό. Ξάπλωσε, κοιμήσου λίγο, και μετά μιλάμε».

«Θα ξαπλώσω, δεν θα κοιμηθώ όμως. Μπορείς να μου πεις ό,τι θέλεις. Μόνο σε ικετεύω να μου αναφέρεις όσο λιγότερο γίνεται την Ορμπαχόσα».

«Ακριβώς για την Ορμπαχόσα θέλω να μιλήσω. Μα, κι εσύ αντιπαθείς αυτό το λίκνο τόσων επιφανών ανδρών;»

«Αυτοί οι σκορδέμποροι –έτσι τους φωνάζουμε– μπορεί για εσένα να είναι όσο επιφανείς θέλεις, εμένα όμως μου βρομάνε σαν τα σκόρδα της περιοχής. Εδώ κάνουν κουμάντο άνθρωποι που διδάσκουν τη δυσπιστία, τη δεισδαιμονία και το μένος για όλο το ανθρώπινο γένος. Όταν θα έχουμε

χρόνο, θα σου διηγηθώ ένα περιστατικό... ένα συμβάν μισοκωμικό, μισοτραγικό, που μου συνέβη εδώ πέρα τον προηγούμενο χρόνο... Όταν σου το διηγηθώ, εσύ θα γελάσεις και εγώ θα βγάλω καπνούς από τον θυμό μου... Τελικά όμως ό,τι έγινε, έγινε».

«Αυτό που συμβαίνει σε εμένα δεν είναι καθόλου αστείο».

«Εγώ όμως έχω άλλους λόγους να μισώ αυτή τη βρομερή πόλη. Πρέπει να ξέρεις ότι εδώ δολοφόνησαν τον πατέρα μου το 1848 κάτι βάρβαροι αντάρτες, Ήταν ταξίαρχος και βρισκόταν εκτός υπηρεσίας. Τον είχε καλέσει η Κυβέρνηση και περνούσε από τη Βιγιαορέντα για να πάει στη Μαδρίτη, όταν τον έπιασαν μισή ντουζίνα καθάρματα... Εδώ υπάρχουν διάφορες δυναστείες ανταρτών. Οι Αθέρος, οι Καβαγιούκος, οι Πελοσμάλος..., σκάνε μύτη ανά διαστήματα, όπως επεσήμανε κάποιος που ήξερε πολύ καλά τι έλεγε».

«Υποθέτω ότι η άφιξη στρατού και ιππικού δεν αποτελεί επίσκεψη αβροφροσύνης σε αυτό το ευχάριστο μέρος».

«Όχι, φυσικά. Ήρθαμε για να ελέγξουμε την περιοχή. Υπάρχουν πολλά κρυμμένα όπλα. Η Κυβέρνηση δεν επιχειρεί την αντικατάσταση του μεγαλύτερου μέρους των δημοτικών αρχών αν δεν διαμοιράσει κάποιες μονάδες στρατού σε αυτές τις πόλεις. Επειδή υπάρχει μεγάλη αντίδραση στην περιοχή, επειδή σε δύο γειτονικές πόλεις έχει ήδη σταλεί στρατός, και επειδή επιπλέον η δημοτική περιφέρεια της Ορμπαχόσα έχει ένα τόσο λαμπρό ιστορικό στους εμφυλίους πολέμους, υπάρχει φόβος ότι οι ντόπιοι παλληκαράδες θα πάρουν τους δρόμους και θα ληστεύουν ό,τι βρουν μπροστά τους».

«Σωστά προληπτικά μέτρα! Πιστεύω όμως ότι μέχρι αυτοί οι άνθρωποι να πεθάνουν και να γεννηθούν ξανά, και μέχρι να αλλάξουν ως και οι πέτρες, δεν θα ησυχάσει η Ορμπαχόσα».

«Αυτή είναι και η δική μου γνώμη» είπε ο στρατιωτικός ανάβοντας ένα τσιγάρο. «Δεν βλέπεις ότι οι αντάρτες είναι οι καλομαθημένοι του τόπου; Όλους αυτούς που ερήμωσαν την περιοχή και το 1848 και άλλες εποχές ή τους απογόνους τους αν αυτοί έχουν πεθάνει, τους συναντάς στα τελωνεία, στη χωροφυλακή, στο δημαρχείο, στο ταχυδρομείο: δικαστικούς επιμελητές,

κλητήρες, φοροεισπράκτορες. Κάποιοι έγιναν επίφοβοι κομματικοί αρχηγοί και είναι αυτοί που κουμαντάρουν τις εκλογές και έχουν επιρροή στη Μαδρίτη, κανονίζουν πεπρωμένα και... τελικά, όλο αυτό είναι μία φρίκη».

«Για πες μου. Υπάρχει ελπίδα να κάνουν κανένα κατόρθωμα αυτές τις μέρες; Αν γινόταν κάτι τέτοιο, θα πυρπολούσατε την πόλη και εγώ θα σας βοηθούσα».

«Αν ήταν στο χέρι μου... Θα κάνουν το δικό τους» είπε ο Πινθόν «γιατί το αντάρτικο στις δύο γειτονικές επαρχίες απλώνεται σαν μάστιγα. Και μεταξύ μας, φίλε Ρέι, πιστεύω ότι όλο αυτό θα κρατήσει πολύ. Κάποιοι γελάνε και βεβαιώνουν ότι δεν μπορεί να υπάρξει άλλος εμφύλιος σαν τον προηγούμενο. Δεν γνωρίζουν την περιοχή, την Ορμπαχόσα, τους κατοίκους της. Εγώ είμαι της άποψης ότι αυτό που αρχίζει τώρα θα έχει σοβαρές επιπτώσεις και ότι θα αντιμετωπίσουμε μια νέα σύρραξη, άγρια και αιμοβόρα, που θα κρατήσει ένας Θεός ξέρει πόσο. Εσύ τι νομίζεις;»

«Φίλε μου, στη Μαδρίτη γελούσα με όλους αυτούς που μιλούσαν για την πιθανότητα ενός εμφυλίου πολέμου τόσο μακρόχρονου και τρομερού όσο ο επταετής⁵². Τώρα όμως, από τη στιγμή που ήρθα εδώ...»

«Πρέπει να εμβαθύνουμε σε αυτούς τους μαγευτικούς τόπους. Να γνωρίσουμε τον κόσμο τους και να ακούσουμε τις κουβέντες τους για να καταλάβουμε ποιο πόδι μάς πονάει».

«Ακριβώς... Χωρίς να μπορώ να εξηγήσω πού στηρίζω τις ιδέες μου, το γεγονός είναι ότι, από την ώρα που ήρθα στην Ορμπαχόσα, βλέπω τα πράγματα διαφορετικά και σκέπτομαι την πιθανότητα μακροχρόνιων και άγριων πολέμων».

⁵²Σ.τ.Μ. Αναφέρεται στον πρώτο Καρλικό πόλεμο (1833-1840), εμφύλια σύρραξη στην οποία ο τοπικός κλήρος απέδωσε χαρακτήρα σταυροφορίας για την υπεράσπιση της θρησκείας. Μεγάλες αγροτικές μάζες της επαρχίας όπως και μικρές πόλεις της Χώρας των Βάσκων υποστήριξαν τον συντηρητικό Κάρολο, διεκδικητή του ισπανικού θρόνου έναντι των φιλελεύθερων υποστηρικτών της βασίλισσας Ισαβέλλας της δεύτερης. Ο εμφύλιος που έληξε με ήττα των Καρλιστών κόστισε 175.000 ζωές.

«Ακριβώς».

«Τώρα όμως, με απασχολεί περισσότερο ένας άλλος πόλεμος, προσωπικός, που κήρυξα εδώ και λίγο καιρό».

«Είπες ότι αυτό είναι το σπίτι της θείας σου; Πώς ονομάζεται;»

«Δόνια Περφέκτα Ρέι δε Πολεντίνος».

«Α! Τη γνωρίζω εκ φήμης. Είναι ένα εξαιρετικό άτομο και η μόνη για την οποία δεν άκουσα άσχημα λόγια από τους σκορδέμπορους. Την προηγούμενη φορά που ήμουν εδώ, παντού άκουγα να υμνούν την καλοσύνη, τη φιλανθρωπία, τις αρετές της».

«Ναι, η θεία μου είναι πολύ καλόκαρδη, πολύ αγαπητή» είπε ο Ρέι.

Κατόπιν, απόμεινε σκεπτικός για λίγο.

«Μα τώρα θυμάμαι» αναφώνησε ξαφνικά ο Πινθόν. «Πώς δένουν τα πράγματα... Ναι, στη Μαδρίτη μού είπαν ότι παντρευόσουν μια ξαδέλφη σου. Τώρα ξεκαθάρισαν όλα. Είναι η όμορφη και αιθέρια Ροσαρίτο;»

«Πινθόν, έχουμε πολλή κουβέντα να κάνουμε».

«Μου φαίνεται πως υπάρχουν προβληματάκια».

«Κάτι περισσότερο. Είναι τρομερή η σύγκρουση. Χρειάζομαι φίλους με πυγμή, έτοιμους για τα πάντα, με εμπειρία σε δύσκολες μάχες, με εφευρετικότητα, δαιμόνιους και θαρραλέους».

«Άνθρωπέ μου, αυτό είναι πολύ πιο σοβαρό από μια απλή αντιξοότητα».

«Πολύ πιο σοβαρό. Εύκολα τα βάζει κανείς με έναν άλλον άνδρα. Είναι όμως αδύνατον να τα βάλει με γυναίκες, με αόρατους εχθρούς που δρουν υπογείως».

«Άντε λοιπόν. Είμαι όλος αυτιά».

Ο αντισυνταγματάρχης Πινθόν είχε απλώσει το σώμα του στο κρεβάτι. Ο Πέπε Ρέι πλησίασε μια καρέκλα, ακούμπησε τον ώμο του στο κρεβάτι, στήριξε το κεφάλι στο χέρι του και άρχισε να μιλάει εμπιστευτικά και να εκθέτει το σχέδιό του ή ό,τι ήταν αυτό τέλος πάντων. Μίλησε πολλή ώρα. Ο Πινθόν τον άκουγε

με μεγάλη προσοχή και χωρίς να παρεμβαίνει πέρα από μικροερωτήσεις για να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες ή διευκρινίσεις.

Όταν ο Πέπε Ρέι τελείωσε, ο φίλος του τον κοίταξε σοβαρός. Τεντώθηκε στο κρεβάτι αφήνοντας ένα παρατεταμένο χασμουρητό ανθρώπου που έχει να κοιμηθεί τρεις νύχτες και μετά είπε:

«Το σχέδιό σου είναι δύσκολο και ριψοκίνδυνο».

«Δεν είναι όμως αδύνατον».

«Ω, όχι. Δεν υπάρχει κάτι που να είναι αδύνατον σε αυτόν τον κόσμο. Σκέψου το καλά».

«Το έχω ήδη σκεφτεί».

«Και είσαι αποφασισμένος να το βάλεις εμπρός; Κοίτα, αυτά τα πράγματα δεν συνηθίζονται πια. Γενικά, δεν έχουν καλή κατάληξη και αμαυρώνουν αυτόν που τα κάνει».

«Είμαι αποφασισμένος».

«Τότε, από μέρους μου, παρότι η υπόθεση είναι ριψοκίνδυνη και σοβαρή, είμαι διατεθειμένος να σε βοηθήσω σε όλα και για όλα».

«Να υπολογίζω επάνω σου;»

«Μέχρι θανάτου».

19. ΤΡΟΜΕΡΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η πρώτη φωτιά δεν άργησε να ανάψει. Την ώρα του φαγητού, αφού πρώτα είχε συμφωνήσει με τον Πινθόν τα του σχεδίου, με πρώτο όρο να υποκριθούν ότι δεν γνωρίζονται μεταξύ τους, ο Πέπε Ρέι πήγε στην τραπεζαρία. Εκεί συνάντησε τη θεία του, που είχε μόλις επιστρέψει από τον καθεδρικό ναό, όπου κατά τις συνήθειές της περνούσε το πρωινό. Ήταν μόνη και φαινόταν βαθιά προβληματισμένη. Ο μηχανικός παρατήρησε ότι πάνω σε εκείνη τη χλομή και μαρμάρινη όψη, που δεν της έλειπε κάποια ομορφιά, προβαλλόταν μια νεφελώδης σκιά. Όταν σήκωνε το βλέμμα, το πρόσωπό της καθάριζε, σπάνια όμως σήκωνε το βλέμμα, και τότε, αφού παρατηρούσε στα γρήγορα τον ανιψιό της, χανόταν η πραότητα και ξαναγύριζε η σκιώδης κατήφεια.

Περίμεναν σιωπηλοί το φαγητό. Ο δον Καγιετάνο δεν αναμενόταν να παραστεί, καθώς είχε πάει στο Μουντογράντε. Όταν άρχισαν να τρώνε, η δόνια Περφέκτα είπε:

«Και αυτός ο περίφημος στρατιωτικός που μας δώρισε η Κυβέρνηση, δεν θα έρθει να γευματίσει;»

«Μάλλον χρειάζεται περισσότερο τον ύπνο παρά το φαγητό» απάντησε ο μηχανικός χωρίς να κοιτάξει τη θεία του.

«Εσύ τον γνωρίζεις;»

«Δεν τον έχω ξαναδεί στη ζωή μου».

«Λοιπόν, πολύ διασκεδάζουμε με τους φιλοξενούμενους που μας στέλνει η Κυβέρνηση. Διαθέτουμε τα κρεβάτια και το φαγητό μας πανέτοιμα, για να τα έχουν στη διάθεσή τους όποτε θελήσουν αυτοί οι αχρείοι από τη Μαδρίτη».

«Είναι επειδή υπάρχει φόβος για ανταρσίες» είπε ο Πέπε Ρέι νιώθοντας ένα ζεστό ρεύμα να διατρέχει τα μέλη του. «Και η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να συντρίψει τους κατοίκους της Ορμπαχόσα, να τους συντρίψει, να τους κάνει σκόνη».

«Άνθρωπέ μου, σταμάτα. Σταμάτα, για τον Θεό. Μη μας κάνεις σκόνη» αναφώνησε η κυρία με σαρκασμό. «Οι καημενούληδες εμείς! Έλεος, άνθρωπέ μου, και άφησε τα δύστυχα πλάσματα να ζήσουν. Και μετά τι; Θα είσαι κι εσύ από αυτούς που θα βοηθήσουν τον στρατό στο μεγαλόπρεπο έργο της συντριβής μας;»

«Εγώ δεν είμαι στρατιωτικός. Δεν θα κάνω τίποτα παραπάνω από το να χειροκροτήσω όταν δω να εξολοθρεύονται για πάντα οι σπόροι του εμφυλίου, της απείθειας, της διχόνοιας, της αναρχίας, της ληστείας και της βαρβαρότητας, που υπάρχουν εδώ προς ντροπή της εποχής και της χώρας μας».

«Όλα είναι θέλημα Θεού».

«Η Ορμπαχόσα, αγαπητή θεία, δεν έχει σχεδόν τίποτα περισσότερο από σκόρδα και ληστές, γιατί ληστές είναι όσοι ψάχνουν για περιπέτειες κάθε τέσσερα πέντε χρόνια στο όνομα μιας θρησκευτικής ή πολιτικής ιδέας».

«Ευχαριστώ, ευχαριστώ αγαπητέ ανιψιέ» είπε η δόνια Περφέκτα χλομιάζοντας. «Οπότε, η Ορμπαχόσα δεν διαθέτει τίποτα περισσότερο; Κάτι άλλο θα υπάρχει εδώ, κάτι που δεν εσύ δεν έχεις και ήρθες να το ψάξεις ανάμεσά μας».

Ο Ρέι ένιωσε το ύπουλο χτύπημα. Η ψυχή του φλεγόταν. Του ήταν πολύ δύσκολο να δείξει στη θεία του τον σεβασμό που της άρμοζε λόγω του φύλου, της θέσης και της συγγένειας που τους ένωνε. Είχε φθάσει στα πρόθυρα της

βίας και μια ακατανίκητη δύναμη τον έσπρωχνε να εναντιωθεί στη συνομιλήτριά του.

«Ήρθα στην Ορμπαχόσα γιατί εσείς με καλέσατε» είπε. «Εσείς κάνατε μια συμφωνία με τον πατέρα μου...»

«Ναι, είναι αλήθεια» απάντησε η κυρία διακόπτοντάς τον με ζωηρό τόνο, προσπαθώντας να ανακτήσει τη συνηθισμένη της γλυκύτητα. «Δεν το αρνούμαι. Εδώ, ο πραγματικός ένοχος υπήρξα εγώ. Εγώ επωμίζομαι το φταίξιμο της ανίας σου, της αγενείας σου, όλων των δυσάρεστων που συμβαίνουν στο σπίτι μου από τη στιγμή της άφιξής σου».

«Χαίρομαι που το αναγνωρίζετε».

«Σε αντιπαράθεση, εσύ είσαι ένας άγιος. Μήπως χρειάζεται και να γονατίσω μπροστά στη χάρη σου και να σου ζητήσω συγγνώμη;...»

«Κυρία» είπε σοβαρά ο Πέπε Ρέι αφήνοντας το φαγητό του «σας θερμοπαρακαλώ να μη με κοροϊδεύετε με τόσο άκαρδο τρόπο. Δεν μπορώ να παίξω αυτό το παιχνίδι... Δεν είπα τίποτα περισσότερο από το ότι ήρθα στην Ορμπαχόσα επειδή εσείς με καλέσατε».

«Και έτσι είναι. Ο πατέρας σου και εγώ κανονίσαμε να παντρευτείς τη Ροσάριο. Ήρθες για να τη γνωρίσεις. Σε δέχτηκα από την αρχή σαν γιο μου... Προσποιήθηκες ότι αγαπάς τη Ροσάριο...»

«Με συγχωρείτε» διαμαρτυρήθηκε ο Πέπε. «Αγαπούσα και αγαπάω τη Ροσάριο. Εσείς προσποιηθήκατε ότι με δεχτήκατε σαν γιο σας. Εσείς, εκδηλώνοντας απατηλή εγκαρδιότητα, χρησιμοποιήσατε από την αρχή όλες τις τέχνες της εξαπάτησης για να με απογοητεύσετε και να εμποδίσετε την ολοκλήρωση των προτάσεων που έκανε ο πατέρας μου. Εσείς βαλθήκατε από την πρώτη μέρα να με απελπίσετε και να με εξουθενώσετε, και με τα χείλη γεμάτα χαμόγελα και στοργικά λόγια με σκοτώνετε ψήνοντας με σε σιγανή φωτιά. Εσείς εξαπολύσατε εναντίον μου στα κρυφά και πίσω από την πλάτη μου ένα σμήνος αγωγών. Εσείς μου στερήσατε το κρατικό αξίωμα που με έφερε στην Ορμπαχόσα. Εσείς με μειώσατε στα μάτια της πόλης. Εσείς με διώξατε από τον καθεδρικό ναό. Εσείς με κρατούσατε συνεχώς μακριά από την εκλεκτή της καρδιάς μου. Εσείς βασανίσατε την κόρη σας με μια φυλάκιση

όμοια με της Ιεράς Εξέτασης, που θα της στερήσει τη ζωή αν ο Θεός δεν βάλει το χέρι του».

Η δόνια Περφέκτα έγινε κατακόκκινη. Εκείνη όμως η απότομη έξαρση της θιγμένης περηφάνιας και της αποκάλυψης των σκέψεών της πέρασε γρήγορα δίνοντας τη θέση της σε μια νεκρική χλομάδα. Τα χείλη της έτρεμαν. Αφήνοντας τα μαχαιροπήρουνα, σηκώθηκε απότομα από το τραπέζι. Ο ανιψιός της σηκώθηκε και αυτός.

«Θεέ μου, Παναγία Παρθένα της Αρωγής!» αναφώνησε η κυρία φέρνοντας και τα δύο χέρια στο κεφάλι και πιέζοντάς τα στους κροτάφους της σε ένδειξη απελπισίας. «Είναι δυνατόν να αξίζω τόσο φρικτές προσβολές; Πέπε, γιε μου, είσαι εσύ που μιλάς έτσι; Αν έχω κάνει όσα λες, είμαι στα αλήθεια μια αμαρτωλή».

Αφέθηκε να πέσει στον καναπέ και κάλυψε το πρόσωπό της με τα χέρια. Ο Πέπε, πλησιάζοντας αργά προς το μέρος της, παρατήρησε τους πικρούς λυγμούς της θείας του και τα δάκρυα που έχυne άφθονα. Παρά την πεποίθησή του, δεν μπόρεσε να παραμερίσει τον ελαφρύ οίκτο που τον κατέλαβε και δείλιασε νιώθοντας μεταμέλεια για τα αυστηρά και πολλά λόγια που της είχε πει.

«Αγαπητή θεία» είπε ακουμπώντας το χέρι του στον ώμο της. «Αν μου απαντάτε με δάκρυα και αναστεναγμούς, θα με συγκινήσετε αλλά δεν θα με πείσετε. Δεν μου λείπουν τα συναισθήματα, οι αποδείξεις μου λείπουν. Μιλήστε μου, πείτε μου ότι σφάλω που σκέφτομαι όπως σκέφτομαι, αποδείξτε το μου έπειτα κι εγώ θα αναγνωρίσω το λάθος μου».

«Άφησέ με! Εσύ δεν είσαι γιος του αδελφού μου. Αν ήσουν, δεν θα με προσέβαλλες με αυτόν τον τρόπο: ότι είμαι μια δολοπλόκος, μια ηθοποιός, μια υποκριτική άρπυια, μια διπλωμάτης των οικογενειακών διενέξεων».

Καθώς μιλούσε, η κυρία είχε απομακρύνει τα χέρια της από το πρόσωπό της και κοιτούσε τον ανιψιό της με μια έκφραση μάρτυρα.

Ο Πέπε ήταν μπερδεμένος. Τα δάκρυα καθώς και η γλυκιά φωνή της αδελφής του πατέρα του δεν μπορούσαν να είναι αδιάφορα στην ψυχή του μαθηματικού. Οι λέξεις παιχνιδίζαν στο στόμα του, να βγουν για να ζητήσουν

συγγνώμη. Ενώ γενικά ήταν ένας άνδρας αποφασιστικός, καθετί που προκαλούσε ευαισθησία, καθετί που άγγιζε την καρδιά του, τον μετέτρεπε αμέσως σε παιδί. Αδυναμίες ενός μαθηματικού. Λένε ότι και ο Νεύτωνας το ίδιο ήταν.

«Θέλω να σου δώσω τις εξηγήσεις που μου ζητάς» είπε η δόνια Περφέκτα κάνοντάς του νόημα να καθίσει δίπλα της. «Θέλω να εξιλεωθώ. Για να δεις αν είμαι καλή, αν είμαι συγκαταβατική, αν είμαι ταπεινή... Πιστεύεις ότι θα αρνηθώ, ότι θα κρύψω τις πράξεις για τις οποίες με κατηγορήσες; Λοιπόν όχι, δεν τις αρνούμαι».

Ο μηχανικός έμεινε έκπληκτος.

«Δεν τις αρνούμαι» συνέχισε η κυρία. «Αυτό που αρνούμαι είναι η κακή πρόθεση που τους αποδίδεις. Με ποιο δικαίωμα κρίνεις αυτό που δεν γνωρίζεις παρά μόνο από ενδείξεις και εικασίες; Διαθέτεις μήπως εσύ την ύψιστη ευφυΐα που χρειάζεται για να κρίνεις δίκαια τις πράξεις των άλλων και να τις καταδικάσεις; Μήπως είσαι Θεός για να γνωρίζεις τις προθέσεις των άλλων;»

Ο Πέπε ένιωθε όλο και μεγαλύτερη έκπληξη.

«Μήπως δεν επιτρέπεται κάποιες στιγμές στη ζωή μας να χρησιμοποιούμε πλάγιες μεθόδους για να επιτύχουμε έναν καλό και τίμιο σκοπό; Με ποιο δικαίωμα κρίνεις δικές μου πράξεις που δεν καλοκαταλαβαίνεις; Εγώ, αγαπητέ ανιψιέ, με ειλικρίνεια που δεν αξίζεις, σου ομολογώ ότι ναι, χρησιμοποίησα τεχνάσματα για να επιτύχω έναν καλό σκοπό, για να επιτύχω κάτι που ήταν ταυτόχρονα ευεργετικό και για εμένα και για την κόρη μου... Δεν καταλαβαίνεις; Φαίνεται ότι είσαι αργόστροφος... Α! Το μεγάλο σου μαθηματικό μυαλό και η διάνοιά σου η επηρεασμένη από τη Γερμανική φιλοσοφία δεν είναι ικανά ώστε να διεισδύσεις σε αυτούς τους λεπτούς χειρισμούς μιας προνοητικής μητέρας».

«Έκπλησσομαι όλο και περισσότερο» είπε ο μηχανικός.

«Μπορείς να εκπλαγείς όσο θέλεις, παραδέξου όμως τη βάρβαρη συμπεριφορά σου» είπε η κυρία ζωηρεύοντας. «Αναγνώρισε την επιπολαιότητα και τους βάνους τρόπους σου απέναντί μου όταν μου αποδίδεις τέτοιες κατηγορίες. Είσαι ένας νέος χωρίς εμπειρία ή άλλη γνώση πέρα από αυτή που πήρες από τα βιβλία, στα οποία όμως δεν θα βρεις να διδάσκεται το

παραμικρό που να αφορά τον κόσμο και την καρδιά. Εσύ δεν καταλαβαίνεις τίποτα πέρα από το να φτιάχνεις δρόμους και αποβάθρες. Αχ! Νεαρέ μου κύριε, στην ανθρώπινη καρδιά δεν μπαίνεις από τα τούνελ του σιδηροδρόμου, ούτε κατεβαίνεις στα απύθμενα βάθη της από τα φρεάτια των ορυχείων. Δεν διαβάζεις το μυαλό των άλλων με το μικροσκόπιο που έχουν οι φυσιολόγοι, δεν αποφασίζεις την ενοχή του συνανθρώπου σου ευθυγραμμίζοντας τις ιδέες με τον θεοδόλιχο».

«Για τον Θεό, αγαπητή θεία!...»

«Γιατί χρησιμοποιείς το όνομα του Θεού εφόσον δεν πιστεύεις σε αυτόν;» είπε η δόνια Περφέκτα σε σοβαρό τόνο. «Αν πίστευες σε αυτόν, αν ήσουν καλός χριστιανός, δεν θα τολμούσες να κάνεις δόλιες κρίσεις για τη συμπεριφορά μου. Εγώ είμαι μια θεοσεβούμενη γυναίκα, το κατάλαβες; Εγώ έχω τη συνείδησή μου ήσυχη, κατάλαβες; Εγώ ξέρω τι κάνω και γιατί το κάνω, κατάλαβες;»

«Κατάλαβα, κατάλαβα, κατάλαβα».

«Ο Θεός, στον οποίον εσύ δεν πιστεύεις, βλέπει αυτό που εσύ ούτε βλέπεις ούτε μπορείς να δεις, δηλαδή την πρόθεση. Δεν έχω τίποτα παραπάνω να πω. Δεν θέλω να μπω σε μακροσκελείς εξηγήσεις γιατί δεν μου χρειάζεται. Ούτε θα με καταλάβουν αν σου έλεγα ότι επιθυμούσα να επιτύχω τον στόχο μου χωρίς σκάνδαλα, χωρίς να προσβάλω τον πατέρα σου, χωρίς να προσβάλω εσένα, χωρίς να δώσω τροφή στον κόσμο να κουτσομπολεύει μια κατηγορηματική άρνηση... Δεν θα σου πω τίποτα από όλα αυτά, γιατί τίποτα δεν θα καταλάβεις. Πέπε, είσαι μαθηματικός. Βλέπεις αυτό που έχεις μπροστά σου και τίποτα περισσότερο: την άσχημη πραγματικότητα της ύλης και τίποτα περισσότερο. Όλα είναι ακτίνες, γωνίες, μετρήσεις και τίποτα άλλο. Βλέπεις το αποτέλεσμα και όχι το αίτιο. Ο Θεός είναι το ύψιστο αίτιο του κόσμου. Όποιος το αγνοεί αυτό, αναγκαστικά κρίνει τα πάντα με τον τρόπο που εσύ κρίνεις, σαν ένας πτωχός στο πνεύμα. Για παράδειγμα, στην καταιγίδα δεν βλέπει παρά καταστροφή, στην πυρκαγιά συντρίμια, στην ξηρασία βλέπει μόνο αθλιότητα, στους σεισμούς ερήμωση, και χωρίς αμφιβολία, περήφανε νεαρέ μου κύριε, σε όλες αυτές τις προφανείς συμφορές πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε τις καλές

προθέσεις. Μάλιστα, κύριε, τις καλές προθέσεις εκείνου που δεν μπορεί να πράξει τίποτα κακό».

Αυτή η πολύπλοκη, λεπτομερής και μυστικιστική συλλογιστική δεν έπεισε τον Ρέι. Δεν θέλησε όμως να ακολουθήσει τη θεία του σε αυτό το τραχύ μονοπάτι τέτοιου τύπου επιχειρημάτων και έτσι είπε απλά:

«Καλώς. Σέβομαι τις προθέσεις...»

«Τώρα που μοιάζεις να αναγνωρίζεις το λάθος σου» συνέχισε η θεοσεβούμενη κυρία όλο και πιο τολμηρή «θα σου κάνω άλλη μία εξομολόγηση, ότι δηλαδή αντιλαμβάνομαι πλέον πόσο λάθος μου ήταν να υιοθετήσω τέτοια μέθοδο, παρότι ο σκοπός μου ήταν εξαιρετικός. Δεδομένου του ορμητικού χαρακτήρα σου, δεδομένης της αδυναμίας σου να με καταλάβεις, έπρεπε να αντιμετωπίσω το ζήτημα ευθέως και να σου πω: "Ανιψιέ μου, δεν θέλω να παντρευτείς την κόρη μου"».

«Έτσι έπρεπε να μιλήσετε μαζί μου από την πρώτη μέρα» απάντησε ο μηχανικός αναπνέοντας ανακουφισμένος, σαν κάποιον που απελευθερώνεται από ένα μεγάλο βάρος. «Σας ευγνωμονώ για αυτά σας τα λόγια. Αφού δέχτηκα μαχαιριές στο σκοτάδι, αυτό το χαστούκι στο φως της ημέρας μου δίνει μεγάλη ικανοποίηση».

«Τότε, σου ξαναδίνω το χαστούκι, ανιψιέ» δήλωσε έντονα η κυρία φανερώνοντας τη δυσαρέσκειά της. «Τώρα το ξέρεις. Δεν θέλω να παντρευτείς τη Ροσάριο».

Ο Πέπε έμεινε σιωπηλός. Έγινε μια μεγάλη παύση, κατά τη διάρκεια της οποίας κοίταζαν έντονα ο ένας τον άλλον, σαν τα πρόσωπά τους να αποτελούσαν για τον καθένα το τελειότερο έργο τέχνης.

«Δεν καταλαβαίνεις τι σου είπα;» επανέλαβε η κυρία. «Όλα τελείωσαν, δεν θα γίνει γάμος».

«Επιτρέψτε μου, αγαπητή θεία» είπε αποφασιστικά ο νέος «να μην τρομοκρατηθώ με τη νύξη σας. Στο σημείο που έχουν φτάσει τα πράγματα, η άρνησή σας ελάχιστη σημασία έχει για εμένα».

«Τι λες;» φώναξε μανιασμένα η δόνια Περφέκτα.

«Αυτό που ακούσατε. Θα παντρευτώ τη Ροσάριο».

Η δόνια Περφέκτα σηκώθηκε από τη θέση της οργισμένη, μεγαλοπρεπής, τρομερή. Η στάση της ήταν αυτή ενός αναθέματος ενσαρκωμένου σε γυναίκα. Ο Ρέι παρέμεινε καθιστός, ήρεμος, θαρραλέος, με εκείνο το πάθος ανθρώπου αμετακίνητου και αποφασιστικού. Το άχθος όλης εκείνης της οργής της θείας του και οι απειλές της δεν τάραξαν ούτε τρίχα από την κεφαλή του. Έτσι ήταν ο χαρακτήρας του.

«Είσαι τρελός. Να παντρευτείς την κόρη μου, να την παντρευτείς εσύ παρά τη θέλησή μου;» Τα χείλη της κυρίας πρόφεραν αυτές τις λέξεις με έναν τραγικό τόνο.

«Παρά τη θέλησή σας; Η Ροσάριο δεν έχει την ίδια άποψη».

«Παρά τη θέλησή μου» επανέλαβε η κυρία. «Ναι, και το λέω και το ξαναλέω. Δεν θέλω, δεν θέλω...»

«Εκείνη όμως κι εγώ το θέλουμε».

«Ανόητε. Μόνο εσείς οι δύο υπάρχουνε στον κόσμο; Δεν υπάρχουν γονείς, κοινωνία, συνείδηση, Θεός;»

«Επειδή υπάρχει κοινωνία, συνείδηση, Θεός» είπε σοβαρά ενώ σηκωνόταν από τη θέση του και ύψωνε το μπράτσο δείχνοντας προς τον ουρανό «δηλώνω και επαναλαμβάνω ότι θα την παντρευτώ».

«Άθλιε, ψωροπερήφανε! Και αν ποδοπατήσεις τα πάντα, νομίζεις ότι δεν υπάρχουν νόμοι για να εμποδίσουν την ορμή σου;»

«Ακριβώς επειδή υπάρχουν νόμοι, λέω και επαναλαμβάνω ότι θα την παντρευτώ».

«Δεν σέβεσαι τίποτα».

«Τίποτα που δεν αξίζει τον σεβασμό».

«Και η εξουσία μου, η θέλησή μου; Δεν είμαι τίποτα εγώ;»

«Για εμένα, η κόρη σας είναι τα πάντα. Όλα τα υπόλοιπα είναι ένα τίποτα».

Ο Πέπε Ρέι έδειχνε μια πλήρως ενσυνείδητη και ανυποχώρητη αποφασιστικότητα. Έδινε δυνατά χτυπήματα, κοφτερά, χωρίς τίποτα να

ανακόπτει την ορμή τους. Τα λόγια του έμοιαζαν, ας μας επιτραπεί η σύγκριση, με αδιάκοπους πυροβολισμούς.

Η δόνια Περφέκτα άφησε το σώμα της να πέσει ξανά στον καναπέ. Δεν έκλαιγε όμως, και μια νευρική έξαψη διέτρεχε τα μέλη της.

«Όπως φαίνεται» είπε με μανία «για αυτόν τον μιαρό άθεο δεν υπάρχουν κοινωνικά συμφέροντα, δεν υπάρχει τίποτα άλλο από το καπρίτσιο. Αυτό είναι επαίσχυντη πλεονεξία. Η κόρη μου είναι πλούσια».

«Αν σκέφτεστε να με χτυπήσετε με αυτό το δόλιο όπλο, υπεκφεύγοντας και διαστρεβλώνοντας τα συναισθήματά μου για να πληγώσετε την αξιοπρέπειά μου, κάνετε λάθος, αγαπητή θεία. Αποκαλέστε με άπληστο. Ο Θεός ξέρει ποιος είμαι».

«Δεν έχεις αξιοπρέπεια».

«Αυτό είναι μια άποψη, όπως τόσες και τόσες. Ο κόσμος μπορεί να σας υπολογίζει ως αλάνθαστη. Εγώ όχι. Δεν πιστεύω ότι οι κρίσεις σας δεν θα βρουν προσφυγή ενώπιον του Θεού».

«Μα, είναι αλήθεια όσα λες;... Μα, επιμένεις μετά την άρνησή μου;... Αψηφάς τα πάντα, είσαι ένα τέρας, ένας ληστής».

«Είμαι ένας άνθρωπος».

«Είσαι ένας άθλιος! Ας τελειώνουμε με το θέμα. Δεν σου δίνω την κόρη μου, το αρνούμαι».

«Τότε, θα την πάρω! Δεν θα πάρω τίποτα περισσότερο από αυτό που μου ανήκει».

«Φύγε από μπροστά μου» αναφώνησε η κυρία ενώ σηκωνόταν απότομα. «Ξιπασμένη! Νομίζεις ότι η κόρη μου σε σκέφτεται;»

«Με αγαπάει, όπως την αγαπάω και εγώ».

«Ψέματα! Ψέματα!»

«Μου το είπε η ίδια. Συγχωρείστε με αν σε αυτό το ζήτημα δίνω μεγαλύτερη πίστη στα λόγια εκείνης παρά της μαμάς της».

«Πότε στο είπε, αφού έχεις να τη δεις τόσες ημέρες;»

«Την είδα εχθές τη νύχτα, και μου ορκίστηκε μπροστά στον Χριστό του παρεκκλησιού ότι θα γινόταν γυναίκα μου».

«Ω! Τι σκάνδαλο, τι ελευθεριότητα!... Μα, τι πράγματα είναι αυτά; Θεέ μου, τι ατίμωση!» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα πιέζοντας ξανά τα κεφάλι με τα χέρια της ενώ περπατούσε πάνω κάτω το δωμάτιο. «Η Ροσάριο βγήκε από το δωμάτιό της εχθές τη νύχτα;»

«Βγήκε για να με δει. Καιρός ήταν».

«Τι άνανδρη συμπεριφορά αυτή η δική σου! Έδρασες σαν τους κλέφτες, σαν τους κοινούς καρδιοκατακτητές».

«Έδρασα κατά τις διδαχές της δικής σας σχολής. Οι προθέσεις μου ήταν καλές».

«Και εκείνη κατέβηκε!... Α! Το υποψιαζόμουν. Σήμερα τα ξημερώματα την αιφνιδίασα και τη βρήκα ντυμένη στο δωμάτιό της. Μου είπε ότι είχε βγει, δεν ξέρω τι να κάνει. Ο πραγματικός εγκληματίας ήσουν εσύ, εσύ... Αυτό είναι ατίμωση. Πέπε, όλα τα περίμενα από εσένα, όχι όμως κάτι τόσο εξωφρενικό... Τελείωσαν όλα. Φύγε. Δεν υπάρχουν για εμένα. Σε συγχωρώ, αρκεί να φύγεις... Δεν θα πω λέξη για όλα αυτά στον πατέρα σου... Τι φρικτός εγωισμός! Όχι, δεν υπάρχει ίχνος αγάπης μέσα σου. Δεν αγαπάς την κόρη μου!»

«Ο Θεός γνωρίζει ότι τη λατρεύω, και αυτό μου είναι αρκετό».

«Μη βάζεις το όνομα του Θεού στα χείλη σου, βλάσφημε, και πάψε» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα. «Στο όνομα του Θεού, που εγώ έχω το δικαίωμα να επικαλεστώ, γιατί πιστεύω σε αυτόν, σου λέω ότι η κόρη μου δεν θα γίνει ποτέ γυναίκα σου. Η κόρη μου θα σωθεί, Πέπε. Η κόρη μου δεν μπορεί να καταδικαστεί να περάσει μια ζωή στην κόλαση. Γιατί κόλαση θα είναι μια ένωση μαζί σου».

«Η Ροσάριο θα γίνει γυναίκα μου» είπε ο μαθηματικός με απόλυτη ηρεμία.

Η θεοσεβούμενη κυρία εκνευρίστηκε ακόμα περισσότερο με τη γαλήνια στάση του ανιψιού της. Μίλησε με σπασμένη φωνή και του είπε:

«Μην περιμένεις ότι θα με τρομάξουν οι απειλές σου. Ξέρω τι σου λέω. Δηλαδή, τι νομίζεις; Ότι μπορείς να αφηφήσεις ένα σπίτι, μια οικογένεια; Μπορείς να αφηφήσεις την ανθρώπινη και τη θεία αυθεντία;»

«Θα τα αφηφήσω όλα, θα τα ποδοπατήσω» είπε ο μηχανικός αρχίζοντας να χάνει την ηρεμία του και με μια έξαψη να φαίνεται στα λόγια του.

«Θα τα ποδοπατήσεις όλα! Α! Φαίνεται ότι είσαι ένας βάρβαρος, ένας άγριος, ένας άνθρωπος που ζει για τη βία».

«Όχι, αγαπητή θεία. Είμαι ήπιος, ευθύς, έντιμος και εχθρός της βίας. Ανάμεσα σε εσάς και σε εμένα όμως, ανάμεσα σε εσάς που είστε ο νόμος και σε εμένα που είμαι αυτός που πρέπει να τον υπακούσει, υπάρχει μια φτωχή, βασανισμένη ύπαρξη, ένας άγγελος του Κυρίου, που υποβάλλεται σε άδικα μαρτύρια. Αυτό το θέαμα, αυτή η αδικία, αυτή η ανήκουστη βία είναι που μετατρέπουν την πραότητα μου σε βαρβαρότητα, τη λογική μου σε τυφλή ενέργεια, την τιμή μου σε μια βία που διακρίνει τους δολοφόνους και τους ληστές. Αυτό το θέαμα, κυρία μου, με παρακινεί να αφηφήσω τον νόμο σας, να τον παρακάμψω, να ποδοπατήσω τα πάντα. Αυτό που μοιάζει παραλογισμός είναι μια αναπόφευκτη αντίδραση στην αδικία. Κάνω αυτό που κάνουν οι κοινωνίες όταν μια τόσο παράλογη όσο και εριστική βαρβαρότητα μπαίνει εμπόδιο στην πορεία τους. Τότε, περνούν από πάνω της και καταστρέφουν τα πάντα, επιπιθέμενες με άγρια ορμή. Έτσι είμαι κι εγώ αυτή τη στιγμή. Ούτε ο ίδιος δεν αναγνωρίζω τον εαυτό μου. Ήμουν άνθρωπος της λογικής κι έχω γίνει ένα κτήνος. Ήμουν σεβαστικός και έχω γίνει απειθής. Ήμουν καλλιεργημένος και τώρα βλέπω μπροστά μου έναν αγριάνθρωπο. Εσείς με φτάσατε σε αυτές τις φρικτές ακρότητες εξοργίζοντάς με και αποσπώντας με από τον δρόμο της καλοσύνης όπου βάδιζα ήσυχα. Ποιος έχει το φταίξιμο, εγώ ή εσείς;»

«Εσύ, εσύ!»

«Ούτε εσείς ούτε εγώ μπορούμε να λύσουμε το θέμα. Πιστεύω ότι και οι δύο βαρυνόμαστε. Εσείς για τη βία και την αδικία. Εγώ για την αδικία και τη βία. Φθάσαμε να φερόμαστε εξίσου βάρβαρα ο ένας στον άλλον. Πολεμάμε και πληγώνουμε ο ένας τον άλλον άσπλαχνα. Ο Θεός επιτρέπει να γίνεται έτσι. Το

αίμα μου θα βαρύνει τη συνείδησή σας, το αίμα σας θα βαρύνει τη δική μου συνείδηση... Φτάνει πια, κυρία. Δεν θέλω να σας φορτώσω με άλλα άχρηστα λόγια. Καιρός να περάσουμε στις πράξεις».

«Στις πράξεις, μάλιστα!» είπε η δόνια Περφέκτα περισσότερο βρυχώμενη παρά μιλώντας. «Μη νομίζεις ότι στην Ορμπαχόσα δεν υπάρχει Χωροφυλακή».

«Αντίο, κυρία. Φεύγω από αυτό το σπίτι. Πιστεύω ότι θα συναντηθούμε ξανά».

«Φύγε, φύγε! Φύγε τώρα!» φώναξε εκείνη δείχνοντας την πόρτα με μια έντονη χειρονομία.

Ο Πέπε Ρέι βγήκε από το δωμάτιο. Η δόνια Περφέκτα, αφού ψέλλισε κάποια ασυνάρτητα λόγια, αδιάψευστο σημάδι της οργής της, άφησε το σώμα της να χυθεί σε μια καρέκλα, με σημάδια κόπωσης ή ίσως και νευρικής κρίσης. Οι υπηρέτριες έτρεξαν να τη συνδράμουν.

«Πηγαίνατε να φωνάξετε τον αξιότιμο δον Ινοθένθιο» φώναξε. «Αμέσως!... Βιαστείτε!... Να έρθει εδώ!...»

Κατόπιν, δάγκωσε με μανία το μαντήλι της.

20. ΦΗΜΕΣ - ΦΟΒΟΙ

Την επόμενη ημέρα αυτής της θλιβερής διένεξης, διάφορες φήμες για τον Πέπε Ρέι και τη συμπεριφορά του διέτρεξαν όλη την Ορμπαχόσα, από σπίτι σε σπίτι, από συγκέντρωση σε συγκέντρωση, από το Καζίνο μέχρι το φαρμακείο και από τον Περίπατο των Ξυπόλυτων μέχρι την πύλη του Βαϊδέχος. Όλος ο κόσμος τις επαναλάμβανε, και τα σχόλια ήταν τόσα που αν ο δον Καγιετάνο τα μάζευε και τα απάνθιζε, θα δημιουργούσε με αυτά έναν πλούσιο θησαυρό της καλοσύνης των κατοίκων της Ορμπαχόσα. Μεταξύ των διαφορετικών αναφορών για το επίμαχο θέμα υπήρχε ταύτιση σε κάποια κρίσιμα σημεία, ένα από τα οποία ήταν το ακόλουθο: ότι ο μηχανικός, εξοργισμένος επειδή η δόνια Περφέκτα αρνιόταν τον γάμο της Ροσάριο με τον άθεο, είχε σηκώσει χέρι πάνω στη θεία του.

Ο νέος μας ζούσε στο πανδοχείο της χήρας του Κούθκο, οίκημα αντάξιο, όπως λένε τώρα, όχι του μεγαλείου, αλλά της μέγιστης οπισθοδρομικότητας της πόλης.

Ο αντισυνταγματάρχης Πινθόν τον επισκεπτόταν τακτικά, ώστε να συζητήσουν το σχέδιο που είχαν στα χέρια τους, για την ευτυχή έκβαση του οποίου ο στρατιωτικός ήταν πολύ θετικός. Νέα τεχνάσματα και κόλπα τού έρχονταν στο μυαλό και εν τάχει τα έβγαζε στο φως με εξαιρετικό χιούμορ, παρότι συχνά έλεγε στον φίλο του:

«Ανέλαβα έναν από τους πιο άχαρους ρόλους, αγαπητέ Πέπε. Αν είναι όμως να δυσареστήσω την Ορμπαχόσα και τους κατοίκους της, θα το έκανα με χέρια και με πόδια».

Δεν γνωρίζουμε τι λεπτοδουλεμένες στρατηγικές μεταχειρίστηκε ο πονηρός στρατιωτικός, δάσκαλος στις ραδιουργίες, το σίγουρο όμως είναι ότι μέσα σε τρεις ημέρες από την εγκατάστασή του είχε πετύχει να γίνει πολύ συμπαθής στο σπίτι των Πολεντίνος. Οι τρόποι του ευχαριστούσαν τη δόνια Περφέκτα, που δεν μπορούσε να μείνει αδιάφορη στους κολακευτικούς επαίνους για την κομψότητα του σπιτιού, για την ευγένεια, μεγαλοπρέπεια και ευσπλαχνία της κυρίας. Με τον δον Ινοθένθιο είχαν γίνει αχώριστοι. Ούτε η μητέρα ούτε ο Εξομολογητής τον εμπόδιζαν να μιλήσει στη Ροσάριο (η οποία επανέκτησε την ελευθερία της μόλις αποχώρησε ο θηριώδης εξάδελφος). Με τις γαλιφιές, τις κολακείες και την εξαιρετική συμπεριφορά του, απόκτησε στο σπίτι των Πολεντίνος δικαιώματα και οικειότητα. Ο στόχος όμως της μεγάλης του τέχνης ήταν μια υπηρέτρια με το όνομα Λιμπράδα, την οποία αποπλάνησε (με αγνό τρόπο εννοούμε) ώστε να μεταφέρει μηνύματα και ραβασάκια στη Ροσάριο, με την οποία υποκρινόταν ότι ήταν ερωτευμένος. Η υπηρέτρια δεν αντιστάθηκε στη δωροδοκία που υλοποιούνταν σε κολακευτικά λόγια και χρηματικά ποσά, καθώς αγνοούσε τόσο την προέλευση των μηνυμάτων όσο και το τι κρυβόταν πίσω από αυτή την συμπεριφορά. Αν βέβαια καταλάβαινε ότι όλα αυτά ήταν ένα νέο διαβολικό σχέδιο του δον Χοσέ, παρότι τον συμπαθούσε πολύ, δεν θα πρόδιδε την κυρία της για όλα τα χρήματα του κόσμου.

Μια μέρα βρίσκονταν στον κήπο η δόνια Περφέκτα, ο δον Ινοθένθιο, ο Χαθίντο και ο Πινθόν. Μιλούσαν για το στράτευμα και τον λόγο της άφιξης του στην Ορμπαχόσα, κάτι που έδωσε αφορμή στον κύριο Εξομολογητή να καταδικάσει την τυραννική συμπεριφορά της Κυβέρνησης και, χωρίς να καταλάβουν πώς, αναφέρθηκαν στον Πέπε Ρέι.

«Είναι ακόμα στο πανδοχείο» είπε ο νεαρός δικηγόρος. «Τον είδα εχθές και μου έδωσε χαιρετισμούς για εσάς, δόνια Περφέκτα».

«Έχετε δει μεγαλύτερη αυθάδεια; Α! Κύριε Πινθόν, μη παραξενευτείτε που χρησιμοποιώ αυτό το λεξιλόγιο, ενώ πρόκειται για έναν εξ αίματος ανιψιό... τον γνωρίζετε... εκείνος ο νεαρός κύριος που είχε το δωμάτιο στο οποίο διαμένετε».

«Μάλιστα, το ξέρω. Δεν έχω οικειότητα μαζί του, τον γνωρίζω όμως εξ όψεως και εκ φήμης. Είναι στενός φίλος με τον ταξίαρχό μας».

«Στενός φίλος με τον ταξίαρχο;»

«Μάλιστα, κυρία. Αυτού που διατάζει την ταξιαρχία που εστάλη στην περιοχή και κατανεμήθηκε σε διάφορες πόλεις».

«Και πού βρίσκεται τώρα;» ρώτησε η κυρία.

«Στην Ορμπαχόσα».

«Νομίζω ότι έκανε στάση στο σπίτι της Πολαβιέχα» παρατήρησε ο Χαθίντο.

«Ο ανιψιός σας» συνέχισε ο Πινθόν «και ο ταξίαρχος Μπατάγια είναι καρδιακοί φίλοι. Τρέφουν βαθιά αισθήματα ο ένας για τον άλλον, και τους βλέπεις μαζί κάθε ώρα και στιγμή στους δρόμους της πόλης».

«Τότε, φίλε μου, αυτό δεν τιμά και ιδιαίτερα τον αρχηγό σας» απάντησε η δόνια Περφέκτα.

«Είναι ένας... δυστυχής» είπε ο Πινθόν με τον τόνο που θα υιοθετούσε κάποιος που, λόγω σεβασμού, δεν τολμά να χρησιμοποιήσει έναν σκληρό χαρακτηρισμό.

«Ωραιοποιώντας το παρόν, κύριε Πινθόν, και κάνοντας μια εξαίρεση προς τιμήν σας» δήλωσε η κυρία του σπιτιού «ποιος αρνείται ότι στον ισπανικό στρατό δεν υπάρχει κάθε καρυδιάς καρύδι...»

«Ο ταξίαρχός μας ήταν ένας εξαιρετικός στρατιωτικός προτού αφιερωθεί στον πνευματισμό».

«Στον πνευματισμό!»

«Αυτή η αίρεση που καλεί τα φαντάσματα και τα πνεύματα μέσω των ποδιών των τραπεζιών!» αναφώνησε ο ιερέας γελώντας.

«Εκ περιεργείας, μόνο εκ περιεργείας» τόνισε emphaticά ο Χαθίντο «παρήγγειλα το βιβλίο του Αλάν Καρδέκ⁵³ από τη Μαδρίτη. Καλό είναι να πληροφορείται κανείς για τα πάντα».

«Μα είναι δυνατόν, τέτοιες τρέλες; Ιησού Χριστέ! Πείτε μου, Πινθόν. Ο ανιψιός μου ανήκει κι αυτός στην αίρεση με τα πόδια των τραπεζιών;»

«Νομίζω ότι αυτός κατήχησε τον γενναίο μας ταξίαρχο Μπατάγια».

«Ιησούς Χριστός!»

«Μάλιστα. Και όποτε του κάνει κέφι» είπε ο δον Ινοθένθιο χωρίς να μπορεί να συγκρατήσει το γέλιο του «θα συνομιλεί με τον Σωκράτη, τον Άγιο Παύλο, τον Θερβάντες και τον Ντεκάρτ, όπως συνομιλώ εγώ τώρα με τη Λιμπράδα για να της ζητήσω ένα σπύρτο. Καημένε σενιόρ δε Ρέι. Δίκιο είχα εγώ όταν έλεγα ότι κάτι δεν πήγαινε καλά στο κεφάλι του».

«Κατά τα άλλα» συνέχισε ο Πινθόν «ο ταξίαρχός μας είναι εξαιρετος στρατιωτικός. Αν πρέπει να του προσάψουμε μια αμαρτία, αυτή είναι η υπερβολική του σκληρότητα. Παιρνει τόσο κατά γράμμα τις εντολές της Κυβέρνησης, που αν του έμπαιναν πολύ στη μύτη εδώ πέρα, θα ήταν ικανός να μην αφήσει πέτρα για πέτρα στην Ορμπαχόσα. Μάλιστα, σας προειδοποιώ να είστε προσεκτικοί!».

«Μα, αυτό το τέρας θα μας κόψει ολονών τα κεφάλια. Αχ! Αξιότιμε δον Ινοθένθιο, αυτές οι επισκέψεις του στρατού μου θυμίζουν κάτι που διάβασα στη ζωή των μαρτύρων, όταν εμφανίζονταν οι Ρωμαίοι ανθύπατοι στις πόλεις των χριστιανών...»

«Ακριβής η παρομοίωση» είπε ο Εξομολογητής κοιτάζοντας προσεκτικά τον στρατιωτικό πάνω από τα γυαλιά του.

⁵³Σ.τ.Μ. Γάλλος εκπαιδευτικός (1803-1869). Το έργο του πάνω στον πνευματισμό προκάλεσε αίσθηση στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα, ενδυναμώνοντάς τον σε Ευρώπη και Αμερική.

«Είναι κάπως θλιβερό. Παρά ταύτα είναι αληθινό, οπότε και πρέπει να ειπωθεί» δήλωσε ο Πινθόν καλοπροαίρετα. «Τώρα, κύριοί μου, είστε στο έλεός μας».

«Οι αρχές της περιοχής» αντιπάχτηκε ο Χαθίντο «λειτουργούν ακόμα κανονικότητα».

«Νομίζω ότι κάνετε λάθος» απάντησε ο Πινθόν, τη φυσιογνωμία του οποίου παρατηρούσαν με μεγάλο ενδιαφέρον η κυρία και ο Εξομολογητής. «Εδώ και μία ώρα, ο δήμαρχος της Ορμπαχόσα αντικαταστάθηκε».

«Από τον κυβερνήτη της επαρχίας;»

«Ο κυβερνήτης της επαρχίας αντικαταστάθηκε από έναν απεσταλμένο της Κυβέρνησης, ο οποίος αναμενόταν να φτάσει το πρωί. Οι δημοτικές αρχές θα παύσουν των καθηκόντων τους σήμερα. Έτσι διέταξε ο υπουργός, επειδή φοβόταν, δεν ξέρω λόγω ποιας αφορμής, ότι δεν υποστήριζαν την κεντρική εξουσία».

«Καλά πάμε» μουρμούρισε ο ιερέας συνοφρυωμένος.

Η δόνια Περφέκτα συλλογιζόταν.

«Επίσης καθαιρέθηκαν και κάποιοι πρωτοδίκες, ανάμεσά τους και αυτός της Ορμπαχόσα».

«Ο δικαστής! Ο Περικίτο!... Δεν είναι πια δικαστής ο Περικίτο;» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα με φωνή και όψη ανθρώπου που είχε την ατυχία να τοντσιμπήσει οχιά.

«Δεν είναι πια δικαστής της Ορμπαχόσα αυτός που λέτε» είπε ο Πινθόν. «Αύριο θα έρθει ο καινούριος».

«Ένας άγνωστος!»

«Ένας άγνωστος!»

«Ένας αχρείος προφανώς... Ο άλλος ήταν τόσο αξιότιμος!...» είπε η κυρία ανήσυχη. «Δεν του ζήτησα ποτέ κάτι και να μην το έκανε αμέσως. Γνωρίζετε ποιος θα είναι ο καινούριος δήμαρχος;»

«Λένε ότι έρχεται ένας επιτηρητής⁵⁴».

«Ελάτε, πείτε μας καθαρά ότι έρχεται ο Κατακλυσμός, και τελειώσαμε»
δήλωσε ο ιερέας ενώ πεταγόταν όρθιος.

«Ωστε είμαστε στο έλεος του κυρίου ταξiarχου;»

«Για λίγες ημέρες πάνω κάτω. Μη θυμώνετε μαζί μου. Παρά τη στολή μου, είμαι εχθρός της στρατοκρατίας. Μας στέλνουν όμως να χτυπήσουμε... και χτυπάμε. Δεν υπάρχει πιο άθλια δουλειά από τη δική μας».

«Έτσι είναι, έτσι είναι» είπε η κυρία κρύβοντας με δυσκολία την οργή της.
«Τώρα που το ομολογήσατε... Οπότε ούτε δήμαρχος ούτε δικαστής...»

«Ούτε κυβερνήτης της επαρχίας».

«Να μας πάρουν και τον κύριο επίσκοπο και να μας φέρουν στη θέση του ένα παπαδοπαίδι».

«Αυτό μας έλειπε... Αν ο κόσμος εδώ τους αφήνει να περάσει το δικό τους»
μουρμούρισε ο δον Ινοθένθιο χαμηλώνοντας το βλέμμα «δεν θα σταματήσουν σε τίποτα».

«Και όλα αυτά γίνονται επειδή φοβούνται μια εξέγερση στην Ορμπαχόσα»
αναφώνησε η κυρία χειρονομώντας οργισμένη. «Ειλικρινά, Πινθόν, δεν ξέρω πώς δεν ξεσηκώνονται ακόμα και οι πέτρες. Δεν θέλω το κακό σας, το σωστό όμως θα ήταν να γίνει λάσπη το νερό που πίνετε όλοι εσείς... Είπατε ότι ο ανιψιός μου είναι στενός φίλος του ταξiarχου;»

«Τόσο στενοί που δεν χωρίζουν όλη τη μέρα. Ήταν συμμαθητές στο κολλέγιο. Ο Μπατάγια τον αγαπάει σαν αδελφό και δεν του χαλάει χατίρι. Στη θέση σας, κυρία, θα ανησυχούσα».

«Ω! Θεέ μου! Φοβάμαι ότι θα παραβιάσουν το σπίτι...» αναφώνησε η κυρία ανήσυχη.

⁵⁴Σ.τ.Μ. δήμαρχος που διοριζόταν απευθείας από τον βασιλιά σε σημαντικές πόλεις. Η απόδοση της ισπανικής λέξης *Corregidor* είναι αυτός που διορθώνει, το επιτηρητής απλά δίνει μια πιο σαφή έννοια της θέσης του, εφόσον στην ουσία πρόκειται για τα μάτια και τα αυτιά του βασιλιά στην πόλη.

«Κυρία» δήλωσε ο ιερέας ζωηρά. «Προτού υποκύψουμε στην παραβίαση αυτού του τιμημένου σπιτιού, προτού υποκύψουμε στην παραμικρή βλάβη σε αυτή την ευγενή οικογένεια, εγώ... ο ανιψιός μου... όλοι οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα...»

Ο δον Ινοθένθιο δεν ολοκλήρωσε τη φράση του. Η οργή του ήταν τόσο έντονη που οι λέξεις κολλούσαν στο στόμα του. Έκανε μερικά βήματα σαν να παρήλαυνε στρατιωτικά και ξανακάθισε.

«Μου φαίνεται ότι αυτοί οι φόβοι δεν είναι μάταιοι» είπε ο Πινθόν. «Αν χρειαστεί, εγώ...»

«Και εγώ...» επανέλαβε ο Χαθίντο.

Η δόνια Περφέκτα είχε στυλώσει το βλέμμα στην τζαμόμπορτα της τραπεζαρίας όπου μπορούσε να δει να διαγράφεται μια χαριτωμένη σιλουέτα. Καθώς την παρατηρούσε, η όψη της κυρίας έμοιαζε να σκοτεινιάζει περισσότερο από τον φόβο.

«Ροσάριο! Έλα εδώ, Ροσάριο» είπε πηγαίνοντας προς το μέρος της κόρης της. «Μου φαίνεται πως η όψη σου δείχνει καλύτερη σήμερα. Και είσαι πιο ευδιάθετη. Και... Δεν σας μοιάζει καλύτερη η όψη της Ροσάριο; Δείχνει εντελώς διαφορετική».

Όλοι συμφώνησαν ότι στο πρόσωπο της νεαρής αποτυπωνόταν μια ζωηρή ευτυχία.

21. ΞΥΠΝΗΣΤΕ! ΣΤΑ ΟΠΛΑ!

Εκείνες τις ημέρες, οι εφημερίδες της Μαδρίτης δημοσίευσαν τα ακόλουθα νέα:

«Ουδόλως αληθεύει ότι υπήρξε εξέγερση στα περίχωρα της Ορμπαχόσα. Ο εκεί ανταποκριτής μας μάς πληροφορεί ότι η ύπαιθρος επιδεικνύει τόσο μικρή διάθεση να εμπλακεί σε περιπέτειες ώστε θεωρείται ανώφελη η περαιτέρω παρουσία της ταξιαρχίας Μπατάγια στην περιοχή».

«Λέγεται ότι η ταξιαρχία Μπατάγια θα απομακρυνθεί της Ορμπαχόσα, επειδή δεν υπάρχει ανάγκη της παρουσίας στρατού στην περιοχή, και θα μεταβεί στη Βιγιαχουάν του Ναάρα, όπου έκαναν την εμφάνισή τους αντιδραστικά στοιχεία».

«Επαληθεύτηκε ότι οι Αθέρως, συνοδεία εφίππων ανδρών, διατρέχουν την περιοχή της Βιγιαχουάν, όμορη της περιοχής νομικής αρμοδιότητας της Ορμπαχόσα. Ο κυβερνήτης της επαρχίας του Χ. απέστειλε τηλεγράφημα στην Κυβέρνηση αναφέροντας ότι ο Φρανθίσκο Αθέρο έκανε την είσοδό του στις Ροκέτας, όπου απαίτησε χρήματα και τρόφιμα. Ο Δομίνκο Αθέρο (Φαλτρικέρα) περιφερόταν στην οροσειρά του Χουβιλέο, καταδιωκόμενος άγρια από την Χωροφυλακή, η οποία σκότωσε έναν άνδρα και συνέλαβε έναν ακόμα. Ο

Μπαρτολομέ Αθέρο ήταν αυτός που πυρπόλησε το δημοτολόγιο του Πουγαρνόμπλε, πιάνοντας ομήρους τον δήμαρχο και δύο μεγαλοκτηματίες».

«Απόλυτη ησυχία βασιλεύει στην Ορμπαχόσα, σύμφωνα με το γράμμα που έχουμε μπροστά μας. Κανείς στην περιοχή δεν ασχολείται με άλλο θέμα πέρα από την καλλιέργεια των χωραφιών για την επόμενη συγκομιδή σκόρδου, που προβλέπεται πλούσια. Οι γειτονικές περιοχές εν τούτοις λυμαινούνται ανταρτών, όμως η ταξιαρχία Μπατάγια θα επιληφθεί του προβλήματος».

Όντως, η Ορμπαχόσα ήταν ήσυχη. Οι Αθέρος, εκείνη η πολεμοχαρής δυναστεία, άξια κατά τη γνώμη κάποιων να φιγουράρει στο Ρομανθέρο⁵⁵, είχε καταλάβει τη γειτονική επαρχία. Το πνεύμα της εξέγερσης όμως δεν άγγιξε τα όρια της επισκοπικής πόλης. Θα πίστευε κανείς ότι η σύγχρονη εποχή είχε επιτέλους νικήσει στον αγώνα της εναντίον των αντιδραστικών τάσεων της άλλοτε προνομιάς πόλης και ότι αυτή η τελευταία γεύονταν τις χάρες μιας ειρήνης διαρκείας. Κι αυτό ήταν τόσο αληθινό, ώστε ο ίδιος ο Καβαγιούκο, μια από τις πιο χαρακτηριστικές φιγούρες της επαναστατικής ιστορίας της Ορμπαχόσα, έλεγε ξεκάθαρα σε όλον τον κόσμο ότι *δεν ήθελε να καυγαδίσει με την Κυβέρνηση ούτε να μπει σε μπλεξίματα που θα του κόστιζαν*.

Ό,τι και να ακούστηκε, ο ορμητικός χαρακτήρας του Ράμος είχε μαλακώσει με τα χρόνια, και το φλογερό ταμπεραμέντο που είχε κληρονομήσει από τους Καβαγιούκος πατεράδες και παππούδες, την ικανότερη τάξη πολεμιστών που γνώρισε η γη, είχε γαληνέψει. Λέγεται επίσης ότι εκείνες τις ημέρες ο νέος κυβερνήτης της επαρχίας είχε μια συνομιλία με αυτή τη σπουδαία προσωπικότητα, ακούγοντας από τα χείλη του τις μεγαλύτερες διαβεβαιώσεις για τη συμμετοχή του στην επίτευξη της ειρηνικής διαβίωσης στην περιοχή και την αποφυγή ταραχών. Αξιοπίστοι μάρτυρες βεβαιώνουν ότι ο Καβαγιούκο εθεάθη σε φιλική συναναστροφή με τους στρατιωτικούς, κάνοντας στενή παρέα τότε με τον έναν τότε με τον άλλον λοχία στην ταβέρνα, μέχρι που ειπώθηκε ότι σκόπευαν να του δώσουν μια καλή θέση στο δημαρχείο της πρωτεύουσας της επαρχίας. Ω! Πόσο δύσκολο είναι για τον χρονικογράφο που προσπαθεί να είναι αμερόληπτος, να διακρίνει την αλήθεια στις σκέψεις

⁵⁵Σ.τ.Μ. σύνολο ισπανικών μπαλαντών

και τις απόψεις των διάσημων προσώπων που γέμισαν τον κόσμο με τη φήμη τους. Δεν ξέρει σε τι να περιοριστεί, και η απουσία καταγεγραμμένων στοιχείων αποτελεί συχνά την αιτία οικτρών λαθών. Όσον αφορά γεγονότα τόσο καταιγιστικά όσο η 18^η Μπρυμαίρ⁵⁶, η λεηλασία της Ρώμης από τον Μπουρμπόν⁵⁷ ή η καταστροφή της Ιερουσαλήμ από τους Ρωμαίους⁵⁸, ποιος ψυχολόγος και ποιος ιστορικός θα μπορέσει να εξακριβώσει ποιες ήταν οι σκέψεις που προηγήθηκαν ή ακολούθησαν στο κεφάλι του Βοναπάρτη, του Καρόλου του πέμπτου και του Τίτου; Τι μεγάλη ευθύνη αναλαμβάνουμε! Για να ελευθερωθούμε εν μέρει από αυτή την ευθύνη, θα παραθέσουμε λόγια, φράσεις ή ακόμα και συνομιλίες του ίδιου του αυτοκράτορα της Ορμπαχόσα, και με αυτόν τον τρόπο ο καθένας θα σχηματίσει τη γνώμη που του φαίνεται πιο σωστή.

Δεν χωράει καμία αμφιβολία ότι ο Κριστόβαλ Ράμος βγήκε, μόλις που είχε σκοτεινιάσει, από το σπίτι του και διασχίζοντας την οδό του Σταβλάρχη, είδε τρεις αγρότες πάνω σε μουλάρια να έρχονται από την αντίθετη κατεύθυνση. Τους ρώτησε πού πήγαιναν και του απάντησαν ότι τραβούσαν για το σπίτι της δόνια Περφέκτα, για να της πάνε τα πρώτα φρούτα από τα περιβόλια και κάποια χρήματα από χρωστούμενα ενοίκια. Επρόκειτο για τον κύριο Πασολάργο, έναν νεαρούλη που τον έλεγαν Φρασκίτο Γονθάλεθ και ο τρίτος, ένας ψωμωμένος μεσήλικας, άκουγε στο όνομα Βεχαρούκο, αν και το πραγματικό του όνομα ήταν Χοσέ Εστεβάν Ρομέρο. Ο Καβαγιούκο άλλαξε την πορεία του απολαμβάνοντας την καλή παρέα εκείνης της τριάδας ανδρών, με τους οποίους τον συνέδεε αληθινή και παλιά φιλία, και μπήκε μαζί τους στο σπίτι της κυρίας. Αυτό συνέβη, σύμφωνα με τις πιο αξιόπιστες αναφορές, την

⁵⁶Σ.τ.Μ. Το πραξικόπημα της 18^{ης} Μπρυμαίρ (9 Νοεμβρίου 1799) εκτελέστηκε από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη και σημείωσε το τέλος της Γαλλικής Επανάστασης.

⁵⁷Σ.τ.Μ. Στις 6 Μαΐου του 1527, ο Μπουρμπόν διέταξε τον στρατό του να εισβάλει στη Ρώμη, Ο ίδιος σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια της επίθεσης, οι στρατιώτες του όμως κατέλαβαν την πόλη μέσα σε λίγες ώρες, οπότε και ακολούθησε η λεηλασία της.

⁵⁸Σ.τ.Μ. Το 70 μ. χ. τα ρωμαϊκά στρατεύματα διασπούν τα τείχη της Ιερουσαλήμ, μπαίνουν στην πόλη και ακολουθεί η ισοπέδωσή της.

ώρα που σκοτεινίαζε και δύο ημέρες μετά τη συνομιλία που είχαν η δόνια Περφέκτα και ο Πινθόν για αυτά τα θέματα που γνωρίζει ήδη όποιος διάβασε το προηγούμενο κεφάλαιο.

Ο σπουδαίος Ράμος καθυστέρησε για να δώσει στη Λιμπράδα κάποια μηνύματα ήσυχονος σημασίας, που μια γειτόνισσα είχε εμπιστευτεί στην καλή του μνήμη, και όταν έκανε την είσοδό του στην τραπεζαρία, οι τρεις προαναφερθέντες αγρότες και ο κύριος Λυκούργος, που από μια ιδιαίτερη σύμπτωση βρισκόταν και αυτός εκεί, συζητούσαν για θέματα της σοδειάς και του σπιτιού.

Η κυρία είχε μια πολύ κακή διάθεση. Έβρισκε φταιξιμο στο καθετί και τους κατσάδιαζε σκληρά για την ανομβρία και τη στέρφα γη, κάτι για το οποίο εκείνοι οι κακομοίρηδες δεν έφταιγαν. Παρών στη σκηνή ήταν και ο κύριος Εξομολογητής. Όταν ο Καβαγιούκο μπήκε στην τραπεζαρία, ο καλός ιερέας τον χαιρέτησε στοργικά δείχνοντάς του να καθίσει στο πλευρό του.

«Να και ο άρχοντας» είπε η κυρία με απέχθεια. «Μοιάζει ψέμα να γίνεται τόση κουβέντα για κάποιον με τόσο λίγη αξία. Πες μου, Καβαγιούκο, είναι αλήθεια ότι σου έδωσαν χαστούκια κάτι στρατιώτες το πρωί;»

«Σ' εμένα! Σ' εμένα!» είπε ο Κένταυρος και σηκώθηκε αγριεμένος σαν να είχε δεχτεί την πιο χυδαία προσβολή.

«Έτσι λέγεται» πρόσθεσε η κυρία. «Δεν είναι αλήθεια; Εγώ το πίστεψα, γιατί όποιος υποτιμάει τόσο τον εαυτό του... Θα σε φτύσουν, κι εσύ θα νιώθεις τιμημένος με το σάλιο των στρατιωτικών».

«Κυρία!» κραύγασε ο Ράμος. «Με όλο το σεβασμό που σας έχω, που είστε σα μητέρα μου, περισσότερο κι από μητέρα μου, κυρία μου, βασίλισσά μου... λέω λοιπόν ότι με όλο το σεβασμό για το πρόσωπο που μου έδωσε όλα όσα έχω... με όλο το σεβασμό...»

«Τι; Όλο λες κάτι και τίποτα δεν λες».

«Λέω λοιπόν ότι με όλο το σεβασμό, αυτό με το χαστούκι είναι συκοφαντία» πρόσθεσε ο Ράμος, καταφέροντας να εκφραστεί με μεγάλη δυσκολία. «Όλοι μιλούν για εμένα, αν μπαίνω ή αν βγαίνω, αν πηγαίνω ή αν έρχομαι... Κι όλα

αυτά γιατί; Γιατί θέλουν να με κάνουν το εργαλείο, να το χρησιμοποιήσουν στην εξέγερση του τόπου. Καλά κάθετοι ο Άγιος Πέτρος στο σπίτι του, κυρίες και κύριοι. Ήρθε ο στρατός;... Άσχημα τα πράγματα, τι να κάνουμε όμως;... Που έδιωξαν τον δήμαρχο και τον γραμματέα και τον δικαστή;... Άσχημα τα πράγματα. Μακάρι να ξεσηκώνονταν και οι πέτρες της Ορμπαχόσα. Έδωσα όμως το λόγο μου στον κυβερνήτη και μέχρι τώρα εγώ...»

Έξυσε το κεφάλι, έσμιξε τα αυστηρά φρύδια και έχοντας όλο και μεγαλύτερη δυσκολία να εκφραστεί, συνέχισε ως εξής:

«Μπορεί να είμαι άξεστος, αγράμματος, καβγατζής, ξεροκέφαλος και ό,τι άλλο θέλουν, μα στην τιμή δεν με παραβγαίνει κανείς».

«Τι κρίμα για τον Θιδ Καμπεαδόρ!⁵⁹» είπε με περισσή περιφρόνηση η δόνια Περφέκτα. «Δεν νομίζετε κι εσείς, όπως εγώ, κύριε Εξομολογητή, ότι δεν έχει απομείνει ούτε ένας άνδρας με αιδώ;»

«Αυτό είναι μια σοβαρή άποψη» απάντησε το εκκλησιαστικό μέλος χωρίς να κοιτάζει τη φίλη του και έχοντας το χέρι στο πηγούνι, ενώ το πρόσωπό του παρέμενε σκεπτικό. «Μου φαίνεται όμως ότι η πόλη μας δέχτηκε άκοπα τον βαρύ ζυγό της στρατοκρατίας».

Ο Λυκούργος και οι τρεις αγρότες γελούσαν με την καρδιά τους.

«Όταν οι στρατιώτες και οι νέες αρχές» είπε η κυρία «θα μας έχουν αρπάξει και την τελευταία μας δεκάρα, όταν η πόλη θα έχει ατιμαστεί, θα στείλουμε στη Μαδρίτη όλους τους γενναίους της Ορμπαχόσα μέσα σε μια γυάλινη προθήκη για να τους βάλουν στο Μουσείο ή να τους κάνουν παρέλαση στους δρόμους».

«Να ζήσει η κυρία!» αναφώνησε ζωηρά αυτός που φώναζαν Βεχαρούκο. «Τα λόγια της είναι χρυσάφι. Δεν θα με ακούσετε να λέω πως δεν υπάρχουν γενναίοι. Εγώ δεν είμαι τώρα με τους Αθέρος γιατί έχω γυναίκα και τρία παιδιά, και μπορεί να τους συμβεί κακό. Διαφορετικά...»

⁵⁹Σ.τ.Μ. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο εθνικό ήρωα της Ισπανίας. Μετά τον θάνατό του, το 1099, πληθώρα από μπαλάντες εξύμνησαν τον ηρωισμό και την ανδρεία του.

«Μα εσύ δεν έδωσες τον λόγο σου στον κυβερνήτη;» τον ρώτησε η κυρία.

«Στον κυβερνήτη!» αναφώνησε ο άνδρας που ονομαζόταν Φρασκίτο Γονθάλεθ. «Δεν υπάρχει άλλο κάθαρμα στον τόπο που να αξίζει να το πυροβολήσουν. Κυβερνήτης και Κυβέρνηση, όλοι τους ίδιοι είναι. Την Κυριακή, ο ιερέας στο κήρυγμα είπε τόσα σπουδαία πράγματα για τις αιρέσεις και τις προσβολές στη θρησκεία που κάνουν στη Μαδρίτη... Ω! Άξιζε να τα ακούσετε... Στο τέλος φώναξε από τον άμβωνα πως η θρησκεία δεν είχε πια υπερασπιστές».

«Έχουμε εδώ τον σπουδαίο Κριστόβαλ Ράμος» είπε η κυρία χτυπώντας δυνατά τον ώμο του Κενταύρου. «Καβαλικεύει, φέρνει βόλτες στην πλατεία και τη Βασιλική οδό για να τραβήξει την προσοχή των στρατιωτών. Εκείνοι τον βλέπουν, τρομάζουν από το άγριο παρουσιαστικό του ήρωα και το βάζουν όλοι στα πόδια μισοπεθαμένοι από τον φόβο τους».

Η κυρία τελείωσε τα λόγια της με ένα εξεζητημένο γέλιο που, στη βαθιά σιωπή που επικρατούσε, ακούστηκε ακόμα πιο προσβλητικό. Ο Καβαγιούκο είχε χλομιάσει.

«Κύριε Πασολάργο» συνέχισε η κυρία. «Απόψε που θα πάτε στο σπίτι σας, στείλτε μου τον γιο σας, τον Βαρτολομέ, να μείνει εδώ. Χρειάζομαι καλούς ανθρώπους στο σπίτι μου. Ακόμα κι έτσι όμως, κάλλιστα μπορεί να βρεθούμε δολοφονημένες η κόρη μου κι εγώ ένα ωραίο πρωί».

«Κυρία!» αναφώνησαν όλοι.

«Κυρία!» αναφώνησε ο Καβαγιούκο ενώ πεταγόταν από τη θέση του. «Αστείο είναι αυτό ή τίποτα άλλο;»

«Κύριε Βεχαρούκο, κύριε Πασολάργο» συνέχισε η κυρία χωρίς να κοιτάξει τον τοπικό παλληκαρά. «Δεν νιώθω ασφαλής στο σπίτι μου. Κανένας κάτοικος της Ορμπαχόσα δεν νιώθει ασφαλής, κι εγώ περισσότερο. Ζω με την ψυχή στο στόμα. Δεν μπορώ να κλείσω μάτι όλη τη νύχτα».

«Μα, ποιος; Ποιος θα τολμήσει;...»

«Πάμε!» αναφώνησε ο Λυκούργος με πάθος. «Εγώ, κι ας είμαι γέρος κι άρρωστος, θα τα βάλω με όλον τον στρατό της Ισπανίας αν τολμήσουν να πειράξουν μια τρίχα από το κεφάλι της κυρίας...»

«Ο κύριος Καβαγιούκο είναι αρκετός» είπε ο Φρασκίτο Γονθάλεθ.

«Ω! Όχι!» απάντησε η δόνια Περφέκτα με σκληρό σαρκασμό. «Μα δεν βλέπετε ότι ο Ράμος έδωσε τον λόγο του στον Κυβερνήτη...»

Ο Ράμος ξανακάθισε στη θέση του σταυρώνοντας χέρια και πόδια.

«Μου φτάνει ένας δειλός» πρόσθεσε ανελέητα η κυρία του σπιτιού. «Αρκεί να μην έδωσε τον λόγο του. Ίσως καταπιώ το πικρό ποτήρι να δω να πολιορκούν το σπίτι μου, να μου παίρνουν την ακριβή μου κόρη, να με ποδοπατούν και να με προσβάλλουν με τον πιο ποταπό τρόπο...»

Δεν μπόρεσε να συνεχίσει. Η φωνή της πνίγηκε και ξέσπασε σε γοερά αναφιλητά.

«Κυρία! Για τον Θεό, ηρεμήστε!... Ελάτε!... Δεν υπάρχει λόγος προς το παρόν...» είπε βιαστικά ο δον Ινοθένθιο με ανείπωτη θλίψη στη φωνή και το πρόσωπο. «Χρειάζεται και λίγη εγκαρτέρηση για να υπομείνουμε τα βάσανα που μας στέλνει ο Κύριος».

«Μα ποιος, κυρία; Ποιος θα τολμήσει τέτοιες προσβολές;» ρώτησε ένας από τους τέσσερις. «Όλη η Ορμπαχόσα θα ξεσηκωνόταν για να υπερασπιστεί την κυρία».

«Μα ποιος; Ποιος;» επανέλαβαν όλοι.

«Αρκετά! Μη την ενοχλείτε με άσκοπες ερωτήσεις» είπε εκνευρισμένος ο Εξομολογητής. «Μπορείτε να γυρίσετε στις δουλειές σας».

«Όχι, όχι! Να μείνουν» δήλωσε ζωηρά η κυρία σκουπίζοντας τα δάκρυα. «Η συντροφιά των πιστών μου υπηρετών είναι για εμένα μεγάλη παρηγοριά».

«Κατάρρα στη γενιά μου» είπε ο μπάρμπα Λυκούργος χτυπώντας τη γροθιά του στο γόνατό του «αν όλες αυτές οι ανακατωσούρες δεν είναι δουλειά του ίδιου του ανιψιού της κυρίας».

«Του γιου του δον Χουάν Ρέι;»

«Από την ώρα που τον είδα στον σταθμό της Βιγιαορέντα, και μου μίλησε με τη μελιστάλακτη φωνή του και τους δήθεν καλούς του τρόπους» δήλωσε ο Λυκούργος «τον πέρασα για μεγάλο... δεν θέλω να συνεχίσω από σεβασμό στην κυρία... Μα τον κατάλαβα... Τον πήρα χαμπάρι από εκείνη την ίδια μέρα, κι εγώ δε λαθεύω. Ξέρω καλά, όπως λέει και η παροιμία, πως άμα βγάξει λόγο η αλεπού, να προσέχεις τις κότες και πως το λιοντάρι από τα νύχια του φαίνεται».

«Μη μιλάτε άσχημα μπροστά μου για αυτόν τον δυστυχή» είπε η κυρία Πολεντίνος αυστηρά. «Όσο μεγάλα κι αν είναι τα σφάλματά του, η ευσπλαχνία μάς απαγορεύει να τα συζητάμε και να τα κοινοποιούμε».

«Η ευσπλαχνία όμως» δήλωσε κάπως έντονα ο δον Ινοθένθιο «δεν μας απαγορεύει να προστατευτούμε από το κακό. Περί αυτού πρόκειται στην περίπτωση μας. Τώρα που οι χαρακτήρες και η ανδρεία ευτελίστηκαν στη δύσμοιρη Ορμπαχόσα, τώρα που αυτή η πόλη είναι διατεθειμένη να δεχτεί να τη φτύνουν καταπρόσωπο δυο στρατιώτες και ένας δεκανέας, ας θυμηθούμε ότι μόνο ενωμένοι μπορούμε να αμυνθούμε».

«Εγώ θα αμυνθώ όπως μπορώ» είπε η δόνια Περφέκτα με παραίτηση, σταυρώνοντας τα χέρια. «Ας γίνει το θέλημα του Κυρίου».

«Τόση φασαρία για το τίποτα... Για όνομα του Θεού!... Σε αυτό το σπίτι, φοβάστε και τη σκιά σας!...» αναφώνησε ο Καβαγιούκο μεταξύ αστείου και σοβαρού. «Θα έλεγε κανείς ότι αυτός ο δον Πεπίτο είναι μια ορδή δαιμόνων από μόνος του. Μη φοβάστε, κυρία μου. Ο ανιψούλης μου ο Χουάν, που είναι δεκατριών, θα φυλάξει το σπίτι, και να δούμε, ανιψιός με ανιψιό, ποιος είναι ο καλύτερος».

«Ξέρουμε πια τι σημαίνουν τα όμορφα λόγια και οι αντρεισύνες σου» απάντησε η κυρία. «Καημένη Ράμος, θέλεις να περάσεις για γενναίος, ενώ ξέρουμε όλοι ότι δεν αξίζεις τίποτα!»

Ο Ράμος χλόμιασε ελαφρά ενώ κοιτούσε την κυρία με ένα ιδιαίτερο βλέμμα φόβου και σεβασμού.

«Ναι, άνθρωπέ μου, μη με κοιτάς έτσι. Ξέρεις ήδη ότι δεν με τρομάζουν οι μπαμπούλες. Θέλεις να σου μιλήσω έξω από τα δόντια; Λοιπόν, είσαι ένας δειλός».

Ο Ράμος, κινούμενος σαν να είχε φαγούρα σε όλο του το σώμα, έδειχνε ταραγμένος. Τα ρουθούνια του ξεφυσούσαν και ξαναγέμιζαν αέρα σαν του αλόγου. Στο πελώριο σώμα του πάλευε να αποδράσει ωρυόμενη και ορμητική μια καταιγίδα, ένα πάθος, μια βαρβαρότητα. Αφού ψέλλισε κάποιες λέξεις και μουρμούρισε μερικές ακόμα, πετάχτηκε ορθός και βρυχήθηκε:

«Θα του κόψω το κεφάλι του κυρίου Ρεί!»

«Τι ανοησία! Είσαι άξεστος και δειλός» είπε χλομιάζοντας η κυρία. «Τι ουρλιάζεις για σκοτωμούς; Είπα εγώ για σκοτωμούς; Κι ενώ πρόκειται για τον ανιψιό μου, ένα πρόσωπο που αγαπάω παρά τις ασχήμιες του;»

«Ανθρωποκτονία! Τι θηριωδία!» αναφώνησε ο δον Ινοθένθιο σκανδαλισμένος. «Είναι τρελός αυτός ο άνθρωπος».

«Να σκοτώσεις!... Και μόνο η ιδέα με τρομοκρατεί» είπε η κυρία σφαλίζοντας τα πράα της μάτια. «Καημένε! Από την ώρα που θέλησες να δείξεις την ανδρεία σου, ουρλιάζεις σαν αιμοβόρος λύκος. Φύγε από εδώ, Ράμος. Μου φέρνεις τρόμο».

«Δεν είπε η κυρία πως φοβάται; Δεν είπε πως θα επιτεθούν στο σπίτι; Πως θα κλέψουν το κορίτσι;»

«Ναι, το φοβάμαι αυτό».

«Κι αυτό θα το κάνει ένας μόνο άνθρωπος» είπε ο Ράμος με περιφρόνηση ενώ επέστρεφε στη θέση του. «Αυτό θα το κάνει ο δον Πέπε ο Τίποτένιος, με τα μαθηματικά του. Λάθος μου που είπα πως θα του λιανίσω το λαιμό. Ένα απολειφάδι σαν του λόγου του, το πιάνεις από το αυτί και το πετάς στο ποτάμι να μουλιάσει».

«Ναι, γέλα τώρα, κτήνος. Δεν είναι μόνο ο ανιψιός μου που θα κάνει όλα αυτά τα αίσχη που ανέφερες και που κι εγώ φοβάμαι. Αν ήταν μόνο αυτός, δεν θα τον φοβόμουν. Θα έστελνα τη Λιμπράδα με τη σκούπα στην πόρτα, και αυτό θα ήταν αρκετό... Δεν είναι ο μόνος, όχι».

«Τότε, ποιος;»

«Κάνε και τον χαζό, τώρα. Εσύ δεν ξέρεις ότι ο ανιψιός μου και ο ταξίαρχος που διατάζει αυτό το αναθεματισμένο στράτευμα βρίσκονται σε συμπαιγνία;»

«Σε συμπαιγνία;» αναφώνησε ο Καβαγιούκο, δείχνοντας ότι δεν κατάλαβε τη λέξη.

«Ότι είναι φιλαράκια» είπε ο Λυκούργος. «Συμπαιγνία πάει να πει ότι είναι φιλαράκια. Το υποψιαζόμουν κι εγώ αυτό που λέει η κυρία».

«Όλα καταλήγουν στο ότι ο ταξίαρχος και οι αξιωματικοί έχουν κουμπαριές με τον δον Χουάν. Ό,τι θέλει αυτός, το θέλουν και οι στρατιώτες. Κι αυτοί οι γενναίοι στρατιώτες θα κάνουν όποια βαρβαρότητα και μπαγαποντιά τούς καπνίσει, γιατί αυτή είναι η δουλειά τους».

«Και δεν έχουμε δήμαρχο να μας προστατέψει».

«Ούτε δικαστή».

«Ούτε κυβερνήτη. Σαν να λέμε, είμαστε στο έλεος του αχρείου πόπολου που μας έστειλαν εδώ πέρα».

«Χτες» είπε ο Βεχαρούκο «κάτι στρατιώτες ξελόγιασαν τη μικρότερη κόρη του μπάρμπα Χουλιάν, και η καημένη δεν τόλμησε να γυρίσει σπίτι της. Τη βρήκαν ξυπόλητη δίπλα στο παλιό σιντριβάνι, να μαζεύει κλαίγοντας τα κομμάτια της σπασμένης της στάμνας».

«Ο καημένος ο δον Γκρεγόριο Παλομέκε! Ο συμβολαιογράφος της Νααρίγια Άλτα» είπε ο Φρασκίτο. «Αυτά τα καθάρματα τού έκλεψαν όλα τα λεφτά που είχε σπίτι του. Ο ταξίαρχος όμως, όταν του το πρόφτασαν, απάντησε πως ήταν ψέμα».

«Τύραννοι! Πιο τύραννους δε γέννησε μάνα» είπε ο άλλος. «Όταν λέω πως παρά λίγο θα ήμουν μαζί με τους Αθέρος!...»

«Και τι ξέρουμε για τον Φρανθίσκο Αθέρο;» ρώτησε ήπια η δόνια Περφέκτα. «Θα με λυπούσε αν μάθαινα ότι του έτυχε κάποια συμφορά. Πείτε μου εσείς, δον Ινοθένθιο. Ο Φρανθίσκο Αθέρο δεν γεννήθηκε στην Ορμπαχόσα;»

«Όχι. Αυτός και ο αδελφός του είναι από τη Βιγιαχουάν».

«Κρίμα για την Ορμπαχόσα» είπε η δόνια Περφέκτα. «Αυτή η φτωχή πόλη έχει πέσει σε ατυχίες. Γνωρίζετε αν ο Φρανθίσκο Αθέρο έδωσε τον λόγο του στον κυβερνήτη να μην ενοχλήσει τα καημένα τα στρατιωτάκια στις απαγωγές, τις ιεροσυλίες, τις αισχροτήτες, τα ατιμωτικά εγκλήματα τους;»

Ο Καβαγιούκο πετάχτηκε όρθιος. Δεν ένιωθε πια κάτι να τον τσιμπάει, αλλά χειρότερα, να τον πληγώνει ένα άγριο σπάθισμα. Με το πρόσωπο κατακόκκινο και τα μάτια να βγάζουν φωτιές, φώναξε:

«Εγώ έδωσα τον λόγο μου στον κυβερνήτη γιατί ο κυβερνήτης μου είπε πως είχαν έρθει με καλούς σκοπούς».

«Αγριάνθρωπε, μη φωνάζεις. Μίλα σαν κανονικός άνθρωπος και θα σε ακούσουμε».

«Υποσχέθηκα πως ούτε εγώ ούτε κανένας από τους φίλους μου θα κάνουμε αντάρτικο στην Ορμπαχόσα... Σε όσους θέλησαν να πιάσουν τα όπλα, γιατί τους έτρωγε να μπουν σε πόλεμο, είπα: *"Πήγαινε με τους Αθέρος, γιατί εδώ δεν θα ανοίξει ρουθούνι..."* Έχω όμως μαζί μου πολλούς γενναίους, μάλιστα κυρία, σκορπισμένους στα χωριουδάκια και στα κατσάβραχα, ο καθένας στο πόστο του, εντάξει; Και άμα τους πω μισή κουβέντα, εντάξει; Θα βγάλουν όλοι τα τουφέκια τους και θα αρχίσουν να τρέχουν στα άλογα ή και με τα πόδια θα πάνε όπου τους παραγγέλνω, εντάξει; Και μη με μπερδεύετε με δύσκολες λέξεις, γιατί αν εγώ έδωσα το λόγο μου ήταν γιατί τον έδωσα. Κι αν δεν πιάνω τα όπλα, είναι γιατί δεν θέλω. Κι αν θέλω να κάνω αντάρτικο, θα το κάνω. Κι αν δε θέλω, δε θα το κάνω. Γιατί είμαι αυτός που είμαι, ο ίδιος που ήμουν πάντα. Το ξέρουν καλά όλοι... Και λέω ξανά, μη με μπερδεύετε με δύσκολες λέξεις, εντάξει;... Και μη μου λέτε το ένα και εννοείτε το ανάποδο, εντάξει;... κι αν θέλετε να πάρω τα όπλα, να μου το πείτε ξεκάθαρα, εντάξει;.. Γι' αυτό μας έδωσε τη γλώσσα ο Θεός, για να λέμε το ένα και το άλλο. Η κυρία ξέρει καλά ποιος είμαι, όπως εγώ ξέρω καλά πως της χρωστάω ως και το πουκάμισο που φοράω και το ψωμί που τρώω και την πρώτη σουπά που ρούφηξα μωρό παιδί και το φέρετρο του πατέρα μου όταν πέθανε και τα φάρμακα και τον γιατρό που με γιάτρεψαν τότε που ήμουν άρρωστος. Και ξέρει καλά η κυρία πως αν μου πει: *"Καβαγιούκο, σπάσε το κεφάλι σου"*, θα πάω σ' εκείνη τη γωνιά και θα το σπάσω κόντρα στον τοίχο. Ξέρει καλά η κυρία πως αν πει αυτή τη στιγμή πως

είναι μέρα, ενώ εγώ βλέπω τη νύχτα, θα πιστέψω πως λάθεψα και πως είναι μέρα, πως φανάρι. Ξέρει καλά πως αυτήν και τα συμφέροντά της τα λογαριάζω παραπάνω κι από τη ζωή μου και πως αν μπροστά μου την τσιμπήσει ένα κουνούπι, θα το συγχωρήσω γιατί είναι κουνούπι. Ξέρει καλά η κυρία πως την αγαπάω περισσότερο από καθετί υπάρχει κάτω από τον ήλιο... Σε έναν άνδρα με τέτοια καρδιά λένε: “Καβαγιούκο, ζωντόβολο, κάνε αυτό και κάνε εκείνο...” Οπότε φτάνουν τα δουλέματα και οι μπαρούφες, κι άλλα να λέτε και άλλα να σκεφτόσαστε, και να καρφώνετε από τη μια, να μαχαιρώνετε από την άλλη».

«Άντε, άνθρωπέ μου, ηρέμησε» είπε η δόνια Περφέκτα με καλοσύνη. «Παθιάστηκες σαν εκείνους τους δημοκράτες ρήτορες που ήρθαν εδώ να κηρύξουν την ελεύθερη θρησκεία, τον ελεύθερο έρωτα, κι ούτε ξέρω πόσα άλλα ελεύθερα... Φέρτε του ένα ποτήρι νερό».

Ο Καβαγιούκο έστριψε το μαντήλι του κόμπο και το πέρασε από το φαρδύ του μέτωπο και τον λαιμό, για να σκουπίσει τον ιδρώτα. Του έφεραν ένα ποτήρι νερό, και ο κύριος ιερέας με μια ταπεινότητα που ταίριαζε απόλυτα στον ιερατικό χαρακτήρα του, το πήρε από τα χέρια της υπηρέτριας και τον βοήθησε να πει. Το νερό κυλούσε στο λαρύγγι του Καβαγιούκο κάνοντας ένα δυνατό κροτάλισμα.

«Φέρτε τώρα άλλο ένα ποτήρι νερό για εμένα, κυρία Λιμπράδα» είπε ο δον Ινοθένθιο. «Νιώθω κι εγώ μια φωτιά μέσα μου».

22. ΞΥΠΝΗΣΤΕ!

«Σέβομαι το θέμα με τους αντάρτες» είπε η δόνια Περφέκτα όταν ήπιαν το νερό. «Σου λέω μόνο να κάνεις αυτό που σου υπαγορεύει η συνείδησή σου».

«Εγώ δε σκαμπάζω από υπαγορέματα» φώναξε ο Ράμος. «Θα κάνω ό,τι ευχαριστεί την κυρία».

«Τότε δεν θα σε συμβουλευσω σε κάτι τόσο σοβαρό» απάντησε αυτή με τη χαρακτηριστική αξιοπρέπεια και μετριοπάθειά της. «Αυτό είναι ένα σοβαρότατο θέμα και δεν μπορώ να σου δώσω καμία συμβουλή».

«Η γνώμη σας όμως...»

«Η γνώμη μου είναι να ανοίξεις τα μάτια και να δεις, να ανοίξεις τα αυτιά και να ακούσεις... Συμβουλέψου την καρδιά σου... Στο αναγνωρίζω ότι έχεις μεγάλη καρδιά... Συμβουλέψου αυτόν τον κριτή, αυτόν τον συμβουλάτορα που τόσα γνωρίζει και κάνει αυτό που σου παραγγέλνει».

Ο Καβαγιούκο συλλογίστηκε, σκέφτηκε όσα θα μπορούσε να σκεφτεί ένα χέρι που κρατάει ένα σπαθί.

«Εμείς στη Νααρίγια Άλτα» είπε ο Βεχαρούκο «μετρηθήκαμε εφές κι είμαστε δεκατρείς, έτοιμοι για όλα... Φοβηθήκαμε όμως μήπως η κυρία θύμωνε, και δεν κάναμε τίποτα. Τώρα είναι και ο καιρός να κουρέψουμε τα κοπάδια».

«Μη σκοτίζεσαι για την κουρά» είπε η κυρία. «Έχουμε χρόνο. Δεν θα παραμελήσουμε τις δουλειές μας».

«Τα δικά μου αγόρια» είπε ο Λυκούργος «μάλωσαν μεταξύ τους χθες, γιατί ο ένας ήθελε να πάει με τον Φρανθίσκο Αθέρο κι ο άλλος δεν ήθελε. Εγώ τους είπα: “Περιμένετε, κι εμείς εδώ ξέρουμε να πολεμάμε όπως στη Γαλλία”».

«Εψές βράδυ, ο Ρόκε Πελοσμάλο, μου είπε» ανέφερε ο μπάρμπα Πασολάργο «πως με μια κουβέντα του κυρίου Ράμος, όλοι θα έπιαναν τα όπλα στα χέρια. Κρίμα που τα δυο αδέρφια Μπουργίγιος πήγαν να δουλέψουν στα χωράφια του Λουγαρνόμπλε!»

«Να πάτε να τους βρείτε» είπε ζωηρά η κυρία. «Κύριε Λυκούργο, προμηθεύστε ένα άλογο στον μπάρμπα Πασολάργο».

«Εγώ, αν το διατάξει η κυρία και ο κύριος Ράμος» είπε ο Φρασκίτο Γονθάλεθ «θα πάω στη Βιγιαορέντα να δω αν ο Ροβουσιάνο, ο δασοφύλακας και ο αδερφός του ο Πέδρο θέλουν κι εκείνοι...»

«Καλή ιδέα μου φαίνεται. Ο Ροβουσιάνο δεν τολμάει να έρθει στην Ορμπαχόσα, επειδή μου χρωστάει κάτι χρήματα. Μπορείτε να του πείτε ότι τον απαλλάσσω από το χρέος... Αυτοί οι φτωχοί άνθρωποι, που ξέρουν να θυσιάζονται τόσο γενναιόδωρα για μια μεγάλη ιδέα, είναι ευχαριστημένοι με τόσο λίγα... Δεν είναι αλήθεια, δον Ινοθένθιο;»

«Ο καλός μας ο Ράμος από εδώ» απάντησε ο ιερέας «μου λέει ότι οι φίλοι του είναι δυσαρεστημένοι μαζί του, επειδή δείχνει μισοαδιάφορος για το θέμα της εξέγερσης. Όταν όμως τον δουν αποφασισμένο, θα ζωστούν όλοι τα φυσίγγια τους».

«Μα τι; Είσαι αποφασισμένος να πάρεις τους δρόμους;» είπε η κυρία. «Εγώ δεν σε συμβούλεψα τέτοιο πράγμα, και αν το κάνεις, θα είναι από δική σου πρωτοβουλία. Ούτε ο αξιότιμος δον Ινοθένθιο είπε κάτι. Αν όμως εσύ το αποφασίζεις έτσι, θα έχεις σοβαρούς λόγους... Πες μου, Κριστόβαλ, θέλεις να δειπνήσεις; Να φας κάτι;... Μη ντρέπεσαι...»

«Όσο για το αν συμβούλεψα τον κύριο Ράμος να πάρει τα όπλα» είπε ο δον Ινοθένθιο κοιτάζοντας πάνω από τα γυαλιά του «η δόνια Περφέκτα έχει

δίκιο. Εγώ, σαν ιερέας, δεν μπορώ να συμβουλευτώ κάτι τέτοιο. Γνωρίζω ότι κάποιοι άλλοι το κάνουν. Κι ακόμα ότι παίρνουν κι εκείνοι τα όπλα. Κάτι τέτοιο όμως μου φαίνεται ανάρμοστο, εντελώς ανάρμοστο, και δεν θα είμαι εγώ αυτός που θα τους μιμηθεί. Η ευσυνειδησία μου με εμποδίζει να πω έστω και μια λέξη στον κύριο Ράμος πάνω στο ακανθώδες ερώτημα της ένοπλης ανταρσίας του. Ξέρω όμως ότι αυτό επιθυμεί η Ορμπαχόσα. Ξέρω ότι θα τον μακαρίζουν όλοι οι κάτοικοι αυτής της αρχοντικής πόλης. Ξέρω ότι θα ζήσουμε κατορθώματα άξια να περάσουν στην ιστορία. Εντούτοις όμως, επιτρέψτε μου μια διακριτική σιωπή».

«Πολύ σωστά λόγια» συμπλήρωσε η δόνια Περφέκτα. «Δεν μου αρέσει να ανακατεύεται ο κλήρος σε τέτοια θέματα. Ένας φωτισμένος ιερέας οφείλει να συμπεριφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Γνωρίζουμε καλά ότι σε σοβαρές και επίσημες περιστάσεις, για παράδειγμα όταν η πατρίδα και η πίστη μας βρίσκονται σε κίνδυνο, είναι κομμάτι των καθηκόντων των ιερέων να παρακινήσουν τους άνδρες στον αγώνα, και ακόμα και να πάρουν και οι ίδιοι μέρος σε αυτόν. Αφού ο Θεός ο ίδιος έλαβε μέρος σε φημισμένες μάχες με τη μορφή αγγέλων και αγίων, οι κήρυκές του μπορούν να το πράξουν επίσης. Κατά τη διάρκεια του πολέμου έναντι των Μαυριτανών, πόσοι επίσκοποι ήταν επικεφαλής των καστελανικών στρατευμάτων;»

«Πολλοί! Και κάποιοι από αυτούς υπήρξαν λαμπροί πολεμιστές. Η σημερινή εποχή όμως δεν είναι όπως άλλοτε, κυρία. Η αλήθεια είναι ότι αν κοιτάξουμε προσεκτικά την κατάσταση, η πίστη σήμερα κινδυνεύει περισσότερο από παλιά. Για ποιον λόγο έχουν καταλάβει την πόλη μας και τις γύρω πολίχνες τα στρατεύματα; Για ποιον λόγο; Τι άλλο είναι αυτοί οι στρατιώτες παρά τα αισχρά όργανα που χρησιμοποιούν οι άθεοι και οι προτεστάντες, οι οποίοι μαστίζουν τη Μαδρίτη, για τις δόλιες κατακτήσεις τους και την εξόντωση της πίστης; Το γνωρίζουμε καλά όλοι μας. Σε εκείνο το κέντρο της διαφθοράς, των σκανδάλων, της αθεΐας και της απιστίας, κάποιοι κακόβολοι άνθρωποι, εξαγορασμένοι από το ξένο χρυσάφι, έχουν βάλει σκοπό να καταστρέψουν τον σπόρο της πίστης στην Ισπανία μας. Λοιπόν, τι νομίζετε; Μας αφήνουν εμάς τους ιερείς να τελούμε τη λειτουργία και εσάς τους πιστούς να την παρακολουθείτε, επειδή δήθεν μας σκέφτονται, δήθεν από φιλότιμο... Θα έρθει

όμως μια ημέρα... Από μέρους μου είμαι ήσυχος με τη συνείδησή μου. Είμαι ένας άνθρωπος που δεν ασχολείται με εγκόσμια και μάταια συμφέροντα. Το ξέρει καλά η αξιότιμη δόνια Περφέκτα, το ξέρουν καλά όλοι όσοι με γνωρίζουν. Είμαι γαλήνιος και δεν με τρομάζει ο θρίαμβος των φαύλων. Ξέρω καλά ότι μας περιμένουν φοβερές ημέρες. Ότι όσοι έχουμε ενδυθεί το ιερατικό σχήμα, βλέπουμε τη μοίρα μας να κρέμεται από μια κλωστή, γιατί η Ισπανία –μην αμφιβάλετε για αυτό– θα ζήσει σκηνές όμοιες με εκείνες της Γαλλικής Επανάστασης, όπου εξοντώθηκαν χιλιάδες ευσεβείς ιερείς σε μία μόνο ημέρα... Δεν ασχολούμαι περαιτέρω. Όταν έρθει η ώρα του αποκεφαλισμού, θα γυμνώσω τον λαιμό μου. Έχω ζήσει αρκετά. Σε τι χρησιμεύω; Σε τίποτα, σε τίποτα».

«Βλέπω να με τρώνε τα σκυλιά» αναφώνησε ο Βεχαρούκο δείχνοντας τη γροθιά του, σκληρή και δυνατή σαν το σφυρί «αν δεν ξεμπερδεύουμε γρήγορα από αυτά τα αρπακτικά μπουλούκια».

«Λένε ότι την ερχόμενη εβδομάδα αρχίζει η κατεδάφιση του καθεδρικού ναού» δήλωσε ο Φρασκίτο.

«Υποθέτω ότι θα τον κατεδαφίσουν με αξίνες και σφυριά» είπε χαμογελώντας ο ιερέας. «Υπάρχουν μάστορες που, χωρίς να διαθέτουν αυτά τα εργαλεία, χτίζουν πιο γρήγορα. Το γνωρίζετε καλά ότι, σύμφωνα με την ιερή παράδοση, το όμορφο παρεκκλήσι μας του Σαγράριο γκρεμίστηκε από τους Μαυριτανούς σε έναν μήνα και ξαναχτίστηκε ευθύς αμέσως από τους αγγέλους σε μία μόνο νύχτα... Αφήστε τους, αφήστε τους να γκρεμίσουν».

«Στη Μαδρίτη, κατά το όσα μου διηγήθηκε προχτές ο ιερέας της Νααρίγια» είπε ο Βεχαρούκο «έχουν μείνει πια τόσες λίγες εκκλησίες που κάποιοι ιερείς κάνουν τη λειτουργία στη μέση του δρόμου, κι επειδή τους χτυπάνε, τους βρίζουν και τους φτύνουν, πολλοί δεν θέλουν πια να λειτουργήσουν».

«Ευτυχώς εδώ, παιδιά μου» δήλωσε ο δον Ινοθένθιο «δεν έχουμε ζήσει τέτοιες καταστάσεις. Γιατί; Γιατί γνωρίζουν τι άνθρωποι είστε. Γιατί έχουν ακούσει για τη φλογερή σας ευλάβεια και την αξία σας... Δεν θα ήθελα να βρίσκομαι στη θέση αυτών που θα αγγίξουν μια τρίχα των ιερέων μας και της πίστης μας... Φυσικά, δεν χρειάζεται να ειπωθεί ότι αν δεν αναχαιπιστούν

εγκαίρως, θα κάνουν φρικαλεότητες. Καημένη Ισπανία, τόσο άγια, τόσο τυπική, τόσο καλή! Ποιος θα το έλεγε ότι η ασέβεια θα θριαμβεύσει; Όχι, κύριε. Υπάρχουν ακόμα άνθρωποι με αξία, άνθρωποι σαν τους παλιούς. Δεν αληθεύει αυτό, κύριε Ράμος;»

«Ακόμα υπάρχουν, μάλιστα κύριε» απάντησε αυτός.

«Εγώ τρέφω τυφλή πίστη στον θρίαμβο του νόμου του Θεού. Κάποιος πρέπει να τον υπερασπιστεί αυτόν τον νόμο. Αν δεν είναι ο ένας, θα είναι ο άλλος. Το λάβαρο της νίκης και της αιώνιας δόξας, κάποιος θα το σηκώσει. Οι αχρείοι θα χαθούν, αν όχι σήμερα, τότε αύριο. Εκείνοι που εναντιώνονται στον νόμο του Θεού, θα γκρεμιστούν, δεν υπάρχει γιατρεία. Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο θα καταποντιστούν. Δεν τους σώζουν ούτε οι σοφιστείες ούτε οι υπεκφυγές ούτε τα τεχνάσματά τους. Το χέρι του Κυρίου θα υψωθεί επάνω τους και θα τους χτυπήσει ούτως ή άλλως. Ας φανούμε ευσπλαχνικοί απέναντί τους και ας ευχηθούμε τη μεταμέλειά τους... Όσο για εσάς, παιδιά μου, μην περιμένετε να σας πω μια λέξη για τα βήματα που αναμφίβολα θα ακολουθήσετε. Ξέρω ότι είστε καλοί άνθρωποι, ξέρω ότι η πρόθυμη στάση και ο ευγενής σκοπός που σας καθοδηγεί, θα ξεπλύνουν κάθε ίχνος αμαρτίας λόγω της αιματοχυσίας που θα διαπράξετε. Ξέρω ότι ο Θεός σας στέλνει την ευλογία του, ότι η νίκη σας, όπως και ο θάνατός σας, θα σας εξυψώσουν στα μάτια του και στα μάτια των ανθρώπων. Ξέρω ότι σας οφείλουν επαίνους και εγκώμια και όλες τις τιμές. Παρά ταύτα, παιδιά μου, τα χείλη μου δεν θα σας προτρέψουν σε μάχη. Δεν θα το έκανα ποτέ, δεν θα το κάνω ούτε τώρα. Ενεργείστε σύμφωνα με αυτό που προστάζει η ευγενική καρδιά σας. Αν αυτή σας παραγγείλει να μείνετε στα σπίτια σας, μείνετε. Αν σας προστάξει να βγείτε στους δρόμους, βγείτε με το καλό. Εγώ περιορίζομαι να γίνω μάρτυρας και να σκύψω τον λαιμό μου στον δήμιο αν αυτό το άθλιο στράτευμα συνεχίσει να βρίσκεται εδώ. Αν όμως ένας ευγενής, διακαής και ευσεβής πόθος των γιών της Ορμπαχόσα συμβάλει στο μέγα έργο της εξολόθρευσης των δεινών της πατρίδας, θα θεωρώ τον εαυτό μου ως τον ευτυχέστερο των ανθρώπων, μόνο και μόνο που είμαι συμπολίτης σας. Και όλη μου η ζωή των σπουδών, της μετάνοιας, της παραίτησης δεν θα μου φαίνεται ότι αξίζει τα ουράνια όσο τα αξίζει μία και μόνο ημέρα του δικού σας ηρωισμού».

«Κανείς δεν θα μπορούσε να μιλήσει καλύτερα» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα γεμάτη έξαψη ενθουσιασμού.

Ο Καβαγιούκο είχε γείρει στην καρέκλα του και ακουμπούσε τους αγκώνες στα γόνατα. Όταν ο ιερέας τελείωσε τον λόγο του, του άρπαξε το χέρι και το φίλησε με θέρμη.

«Καλύτερο άνθρωπο δεν γέννησε μάνα» είπε ο μπάρμπα Λυκούργος σκουπίζοντας ή κάνοντας ότι σκουπίζει ένα δάκρυ.

«Να ζήσει ο κύριος Εξομολογητής» φώναξε ο Φρασκίτο Γονθάλεθ ενώ σηκωνόταν όρθιος και πετούσε το καπέλο του μέχρι το ταβάνι.

«Σιωπή!» είπε η δόνια Περφέκτα. «Κάθισε, Φρασκίτο. Είσαι από αυτούς που κάνουν πολλή φασαρία για το τίποτα».

«Ευλογημένος ο Κύριος, που έδωσε τέτοια γλώσσα που αξίζει χρυσάφι!» αναφώνησε ο Κριστόβαλ σε μια έξαψη θαυμασμού και κοιτάζοντας τότε τον ιερέα και τότε τη δόνια Περφέκτα, συνέχισε: «Πόσο τυχερός είμαι που έχω εσάς τους δύο απέναντί μου! Όσο υπάρχουν εσείς, τι τους θέλουμε τους άλλους; Όλοι οι Ισπανοί έτσι θα έπρεπε να είναι... Πώς να είναι όμως έτσι, όταν δεν υπάρχει τίποτα παραπάνω από μπαγαποντιά! Στη Μαδρίτη, που είναι η πρωτεύουσα των νόμων και των περισπούδαστων, όλα είναι κλεψιά και απάτη. Καημένη θρησκεία, πώς την κατάντησαν!... Μόνο αμαρτίες βλέπει κανείς... Αξιότιμη δόνια Περφέκτα, αξιότιμε δον Ινοθένθιο, για την ψυχή του πατέρα μου, για την ψυχή του παππού μου, για τη σωτηρία της δικής μου, ορκίζομαι πως θέλω να πεθάνω».

«Να πεθάνεις!»

«Να με σκοτώσουν αυτά τα άπιστα σκυλιά. Και λέω να με σκοτώσουν, γιατί εγώ δεν μπορώ να τους κόψω κομματάκια. Είμαι πολύ λίγος».

«Ράμος, είσαι μεγάλος» είπε η κυρία με επισημότητα.

«Μεγάλος, μεγάλος;... Πολύ μεγάλος στην καρδιά, όμως σάμπως έχω εγώ ιππικό, έχω πυροβολικό;»

«Ράμος» είπε η δόνια Περφέκτα χαμογελώντας «αυτό είναι κάτι που εμένα δεν θα με απασχολούσε. Δεν έχει ο εχθρός αυτό που σου λείπει;»

«Μάλιστα».

«Τότε, άρπαξέ του το...»

«Θα του το αρπάξουμε, μάλιστα κυρία. Όταν λέω πως θα του το αρπάξουμε...»

«Καλέ μου Ράμος» αναφώνησε ο δον Ινοθένθιο. «Τι αξιοζήλευτη που είναι η θέση σας... Να ξεχωρίσετε, να διακριθείτε από τους κοινούς θνητούς, να εξισωθείτε με τους μεγαλύτερους ήρωες του κόσμου... Να μπορείτε να πείτε ότι το χέρι του Θεού καθοδηγεί το δικό σας... Ω! Τι μεγαλείο, τι δόξα! Φίλε μου, δεν λέω κολακείες. Τι στάση, τι ευγένεια, τι ανδρεία!... Όχι. Άνδρες τέτοιου σθένους δεν γίνεται να πεθάνουν. Ο Κύριος τούς συνοδεύει, και οι σφαίρες και το ατσάλι του εχθρού αναχαιτίζονται... Δεν τολμούν... Πώς να τολμήσουν όταν προέρχονται από τα τουφέκια και τα χέρια των εχθρών;... Αγαπημένε Καβαγιούκο, αντικρίζοντάς σας, αντικρίζοντας την ανδρεία και την ευγένειά σας, μου έρχονται στο μυαλό, χωρίς να το θέλω, οι στίχοι εκείνου του ρομαντικού της κατάκτησης της Τραπεζούντας:⁶⁰

Κατέφθασε ο γενναίος Ρολάνδος

με αρματωσιά λαμπρή

καβάλα στον Βριάδο

το δυνατό του άτι

Την κοφτερή του Ντουρουντάλα

ζωσμένη στο πλευρό του

το δόρυ σταθερό στο χέρι

η ασπίδα σφιχτά στην αγκαλιά

Από τη μάσκα του κράνους

⁶⁰Σ.τ.Μ. Πρόκειται για μια μεσαιωνική μπαλάντα που όμως δεν έχει να κάνει με ήρωα της Ισπανίας, αλλά την ιστορία του Ρολάνδου και του Ρεϊνάλδου, προερχόμενη από την αντίστοιχη γαλλική πρωτότυπη εκδοχή, η οποία διαδόθηκε στις άλλες χώρες της Ευρώπης.

ΔΟΝΙΑ ΠΕΡΦΕΚΤΑ

φωτιά μαινόταν
σειόταν το σώμα
σαν το καλάμι το λιανό
όλους τους άνδρες του εχθρού
έτοιμο να θερίσει».

«Μπράβο!» αναφώνησε ο Λυκούργος χτυπώντας παλαμάκια. «Κι εγώ λέω σαν τον δον Ρεϊνάλδο:

Κανείς τον δον Ρεϊνάλδο παραβγαίνει
σαν θέλει αλώβητος να βγει
κι αν έχει κατά νου του κάτι άλλο
θα το πληρώσει στη στιγμή.
Γιατί κανείς στον κόσμο αυτό
από το χέρι του δεν θα ξεφύγει
χωρίς κομμάτια να γενεί
ή σκληρή τιμωρία να βρει».

«Ράμος, θέλεις να δειπνήσεις, θέλεις κάτι να φας, έτσι δεν είναι;» ρώτησε ξανά η κυρία.

«Τίποτα, τίποτα» απάντησε ο Κένταυρος «κι αν είναι να μου δώσετε κάτι, ας είναι ένα πιάτο μπαρούτι».

Και με αυτά τα λόγια, ξέσπασε σε ασυγκράτητο γέλιο και περπάτησε πάνω κάτω το δωμάτιο ενώ όλοι τον παρατηρούσαν πυρετικά. Κατόπιν, σταμάτησε δίπλα στην ομήγυρη, κάρφωσε το βλέμμα στη δόνια Περφέκτα και με βροντερή φωνή είπε τα παρακάτω:

«Τα είπαμε όλα. Να ζήσει η Ορμπαχόσα, θάνατος στη Μαδρίτη!»

Κοπάνησε το χέρι στο τραπέζι με τόση δύναμη που δονήθηκε το πάτωμα.

«Τι γενναίο πνεύμα!» είπε ο δον Ινοθένθιο.

«Άντε, κι έχεις μια γροθιά...»

Όλοι τους κοιτούσαν μαγνητισμένοι το τραπέζι, που είχε χωριστεί στα δύο.

Και μετά κοίταξαν τον Ρεϊνάλδο ή Καβαγιούκο, μη χορταίνοντας να τον θαυμάζουν. Χωρίς αμφιβολία, στο όμορφό του πρόσωπο, στα πράσινα μάτια του, που έλαμπαν από μια παράξενη ζωντάνια αιλουροειδούς, στη μαύρη του κόμη, στο ηράκλειο παράστημά του, υπήρχε μια στάση ή ένας αέρας μεγαλοπρέπειας, ένα ίχνος ή καλύτερα μια ανάμνηση των μεγάλων φυλών που κυριάρχησαν στον κόσμο. Η γενική εικόνα του όμως ήταν αυτή ενός θλιβερού εκφυλισμού και ήταν δύσκολο να αναγνωρίσει κάποιος την ευγενική και ηρωική του καταγωγή στην τωρινή κτηνωδία. Έμοιαζε στους σπουδαίους άνδρες του δον Καγιετάνο όσο το μουλάρι μοιάζει στο άλογο.

23. ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Μετά όσα αναφέραμε, η συνάντηση κράτησε ώρα, παραλείπουμε όμως τα υπόλοιπα καθώς δεν είναι αναγκαία για τη σωστή αντίληψη της ιστορίας μας. Τελικά οι άνδρες αποχώρησαν, ενώ ο δον Ινοθένθιο έμεινε ως συνήθως τελευταίος. Ο ιερέας και η κυρία του σπιτιού δεν πρόλαβαν να ανταλλάξουν δυο λόγια όταν μπήκε στην τραπεζαρία ανήσυχη και ταραγμένη μια υπηρέτρια κάποιας ηλικίας, η οποία ήταν το δεξι χέρι της δόνια Περφέκτα. Η κυρία αναστατώθηκε επίσης καθώς υποψιάστηκε ότι κάτι άσχημο συνέβαινε στο σπίτι.

«Δεν βρίσκω πουθενά τη δεσποινίδα» είπε η υπηρέτρια απαντώντας στις ερωτήσεις της κυρίας Πολεντίνος.

«Χριστέ μου! Ροσάριο!... Πού είναι η κόρη μου;»

«Παναγία της Αρωγής, βοήθησέ μας!» φώναξε ο Εξομολογητής και αρπάζοντας το καπέλο του ετοιμάστηκε να τρέξει πίσω από την κυρία.

«Ψάξτε καλά... Μα, δεν ήταν μαζί σου στο δωμάτιό της;»

«Μάλιστα, κυρία» απάντησε τρέμοντας η ηλικιωμένη. «Ο διάβολος με ξεγέλασε και αποκοιμήθηκα».

«Ανάθεμα τον ύπνο σου!... Χριστέ μου!... Τι είναι πάλι αυτό; Ροσάριο! Ροσάριο... Λιμπράδα!»

Ανέβηκαν τις σκάλες, κατέβηκαν τις σκάλες, ανέβηκαν ξανά, κατέβηκαν ξανά κρατώντας ένα φανάρι και ψάχνοντας παντού. Τελικά ακούστηκε ο Εξομολογητής να φωνάζει με αγαλλίαση από τη σκάλα:

«Εδώ είναι, εδώ είναι! Βρέθηκε».

Μια στιγμή μετά, μητέρα και κόρη συναντιόνταν στη γαλαρία.

«Πού ήσουν;» ρώτησε αυστηρά η δόνια Περφέκτα κοιτάζοντας εξεταστικά το πρόσωπο της κόρης της.

«Στον κήπο» απάντησε η κοπέλα περισσότερο πεθασμένη παρά ζωντανή.

«Στον κήπο τέτοια ώρα; Ροσάριο!»

«Ζεσταινόμουν, βγήκα στο παράθυρο, μου έπεσε το μαντήλι και κατέβηκα να το ψάξω».

«Γιατί δεν ζήτησες από τη Λιμπράδα να στο φέρει;... Λιμπράδα!... Πού είναι αυτή η κοπέλα; Κοιμήθηκε κι αυτή;»

Τελικά εμφανίστηκε η Λιμπράδα. Το χλωμό της πρόσωπο φανέρωνε την ταραχή και ενοχή του εγκληματία.

«Τι συμβαίνει; Πού ήσουν;» ρώτησε οργισμένη η κυρία του σπιτιού.

«Να, κυρία... Κατέβηκα να ψάξω κάτι ρούχα στο δωμάτιο που βλέπει στον δρόμο... και αποκοιμήθηκα».

«Όλες κοιμούνται εδώ πέρα απόψε. Μου φαίνεται ότι κάποια δεν θα κοιμηθεί σε αυτό το σπίτι αύριο. Ροσάριο, μπορείς να επιστρέψεις στο δωμάτιό σου».

Αντιλαμβανόμενοι ότι έπρεπε να δράσουν άμεσα και δυναμικά, η κυρία και ο ιερέας άρχισαν την ανάκριση χωρίς καθυστέρηση. Ερωτήσεις, απειλές, ικεσίες, υποσχέσεις χρησιμοποιήθηκαν έντεχνα για την ανακάλυψη της αλήθειας σχετικά με το συμβάν. Το αποτέλεσμα ήταν ότι καμία υποψία δεν βάραινε την ηλικιωμένη υπηρέτρια. Η Λιμπράδα όμως ομολόγησε αμέσως ανάμεσα σε δάκρυα και αναστεναγμούς όλα τα παραπτώματά της, που θα συνοψίσουμε ακολούθως.

Λίγο μετά που ο κύριος Πινθόν εγκαταστάθηκε στο σπίτι, άρχισε να κάνει τα γλυκά μάτια στη δεσποινίδα Ροσάριο. Έδωσε χρήματα στη Λιμπράδα, κατά τα λεγόμενα της υπηρέτριας, για να τη χρησιμοποιήσει σαν αγγελιοφόρο για μηνύματα και ερωτικά σημειώματα. Η δεσποινίς δεν έδειξε να θυμώνει παρά φάνηκε πολύ ευχαριστημένη και πέρασαν αρκετές ημέρες με αυτόν τον τρόπο. Τελικά η υπηρέτρια δήλωσε ότι εκείνη τη νύχτα η Ροσάριο και ο κύριος Πινθόν συμφώνησαν να ειδωθούν και να μιλήσουν στο παράθυρο του δωματίου αυτού του τελευταίου, που βλέπει στον κήπο. Εμπιστεύτηκαν το σχέδιό τους στην υπηρέτρια, η οποία υποσχέθηκε να το υποστηρίξει έναντι ενός χρηματικού ποσού που της δόθηκε πάραυτα. Σύμφωνα με το σχέδιο, ο Πινθόν έπρεπε να βγει από το σπίτι τη συνηθισμένη ώρα και να επιστρέψει κρυφά στις εννέα, να πάει στο δωμάτιό του, να βγει κρυφά και πάλι από το δωμάτιο και το σπίτι λίγο αργότερα, για να επιστρέψει φανερά πλέον τη συνηθισμένη του ώρα. Η Λιμπράδα περίμενε τον Πινθόν, ο οποίος μπήκε τυλιγμένος στην κάπα του χωρίς να πει λέξη. Μπήκε στο δωμάτιό του την ίδια ώρα που η δεσποινίς κατέβαινε στον κήπο. Η Λιμπράδα, όση ώρα κράτησε η συνάντηση, στην οποία δεν ήταν παρούσα, φυλούσε σκοπιά στη γαλαρία για να ειδοποιήσει τον Πινθόν σε περίπτωση που υπήρχε κάποιος κίνδυνος. Και μετά από μία ώρα, αυτός βγήκε από το σπίτι όπως πριν, καλά τυλιγμένος στην κάπα του και χωρίς να πει λέξη. Όταν η εξομολόγηση τελείωσε, ο δον Ινοθένθιο είπε στη φουκαριάρα:

«Είσαι σίγουρη ότι αυτός που μπήκε και βγήκε ήταν ο κύριος Πινθόν;»

Η ένοχη δεν απάντησε τίποτα, ενώ τα χαρακτηριστικά του προσώπου της έδειχναν μεγάλη αμηχανία.

Η κυρία πρασίνισε από το κακό της.

«Είδες το πρόσωπό του;»

«Μα ποιος άλλος να ήταν;» απάντησε η υπηρέτρια. «Είμαι σίγουρη πως ήταν αυτός. Πήγε κατευθείαν στο δωμάτιό του. Γνώριζε πολύ καλά τον δρόμο».

«Περίεργο!» είπε ο ιερέας. «Εφόσον ζει στο σπίτι, δεν υπήρχε λόγος να χρησιμοποιήσει τόση κάλυψη... Μπορούσε να έχει υποκριθεί μια ασθένεια και να είχε μείνει... Έτσι δεν είναι, κυρία;»

«Λιμπράδα!» αναφώνησε αυτή σε μια κρίση θυμού. «Στο ορκίζομαι ότι θα πας φυλακή».

Μετά έσφιξε τα χέρια μπήγοντας τα νύχια τόσο βαθιά στο δέρμα που σχεδόν το μάτωσε.

«Αξιότιμε δον Ινοθένθιο» αναφώνησε. «Να πεθάνουμε... Άλλη λύση δεν υπάρχει».

Και μετά ξέσπασε σε απαρηγόρητα κλάματα.

«Κουράγιο, κυρία μου» είπε ο ιερέας συγκινημένος. «Πολύ κουράγιο... Τώρα είναι που χρειάζεται. Η κατάσταση απαιτεί ηρεμία και κουράγιο...»

«Το δικό μου είναι απέραντο» είπε ανάμεσα στα αναφιλητά της η κυρία Πολεντίνος.

«Το δικό μου είναι ελάχιστο. Θα δούμε όμως» είπε ο ιερέας.

24. Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Εν τω μεταξύ η Ροσάριο, με την καρδιά της κομμάτια, χωρίς να μπορεί να κλάψει, χωρίς να βρίσκει ηρεμία και γαλήνη, με τον αβάσταχτο πόνο να την έχει διαπεράσει σαν ψυχρή λεπίδα, με τις σκέψεις της να τρέχουν από τα εγκόσμια στον Θεό και από τον Θεό στα εγκόσμια, σαστισμένη και μισότρελη, βρισκόταν μέσα στην προχωρημένη νύχτα στο δωμάτιό της, πεσμένη στα γόνατα, με τα χέρια σταυρωμένα, τα πόδια ξυπόλυτα στο πάτωμα, με το πυρακτωμένο της μέτωπο να γέρνει στην άκρη του κρεβατιού της. Μόνη, στο σκοτάδι, στη σιωπή. Να προσέχει μην κάνει τον παραμικρό θόρυβο και τραβήξει την προσοχή της μητέρας της, που κοιμόταν ή έκανε ότι κοιμόταν στο διπλανό δωμάτιο. Η δύστυχη κοπέλα απηύθυνε στα ουράνια τις σκόρπιες της σκέψεις.

«Κύριε και Θεέ μου! Γιατί πρωύτερα δεν ήξερα να λέω ψέματα και τώρα ξέρω; Γιατί πρωύτερα δεν ήξερα να προσπονηθώ και τώρα ξέρω; Είμαι ανήθικη;... Αυτό που νιώθω και μου συμβαίνει είναι η πτώση μιας αμαρτωλής που δεν έχει ελπίδα σωτηρίας. Έπαψα να είμαι τίμια και καλή;... Δεν αναγνωρίζω τον εαυτό μου. Είμαι εγώ η ίδια ή είναι άλλη στη θέση μου;... Πόσα τρομερά έγιναν σε τόσο λίγες ημέρες! Πόσα διαφορετικά συναισθήματα! Η καρδιά μου έχει ξοδευτεί από τα τόσα που ένιωσα. Κύριε και Θεέ μου, ακούς τη φωνή μου ή είμαι καταδικασμένη να προσεύχομαι αιώνια χωρίς να εισακούγομαι;... Είμαι καλή, κανείς δεν θα με πείσει πως δεν είμαι καλή. Να

αγαπάς, να αγαπάς πολύ, είναι άραγε ανήθικο;... Όμως όχι. Αυτό δεν είναι ψευδαισθηση, δεν είναι απάτη. Είμαι χειρότερη και από τις χειρότερες γυναίκες της γης. Ένα μεγάλο φίδι είναι μέσα μου και με δαγκώνει και μου δηλητηριάζει την καρδιά... Τι είναι αυτό που νιώθω; Γιατί δεν με σκοτώνεις, Θεέ μου; Γιατί δεν με γκρεμίζεις για πάντα στην Κόλαση;... Είναι τρομερό, αλλά το ομολογώ. Το ομολογώ μόνη μου απέναντι στον Θεό που με ακούει, και θα το εξομολογηθώ και στον ιερέα. Μισώ τη μητέρα μου. Πώς γίνεται αυτό; Δεν μπορώ να το εξηγήσω. Εκείνος δεν μου είπε ούτε μια λέξη εναντίον της. Δεν ξέρω πώς μου συνέβη αυτό... Τι κακιά που είμαι! Ο διάβολος με κατέλαβε. Κύριε, βοήθησέ με, γιατί δεν μπορώ μόνη να νικήσω τον εαυτό μου... Μια τρομερή παρόρμηση με διώχνει από αυτό το σπίτι. Θέλω να το βάλω στα πόδια, να φύγω τρέχοντας από εδώ. Αν δεν με πάρει εκείνος από εδώ μέσα, θα πάω εγώ κοντά του σερνάμενη στους δρόμους... Τι θεία ευχαρίστηση είναι αυτή που μπερδεύεται με τόσο πικρό πόνο στο στήθος μου;... Κύριε και Θεέ μου, πατέρα μου, δώσε μου φώτιση. Το μόνο που θέλω είναι να αγαπώ. Δεν γεννήθηκα για αυτό το μίσος που με κατατρώει. Δεν γεννήθηκα για να υποκρίνομαι, να λέω ψέματα, να ξεγελάω. Αύριο θα βγω στη μέση του δρόμου και θα φωνάξω και θα πω σε όλους τους περαστικούς: *αγαπάω, μισώ...* Η καρδιά μου θα ξαλαφρώσει έτσι... Τι καλά θα ήταν να μπορώ να συμφιλιώσω τα πάντα, να αγαπάω και να σέβομαι όλον τον κόσμο! Ας με φυλάξει η Παναγία... Πάλι εκείνη η τρομερή ιδέα. Δεν θέλω να το σκέφτομαι, το σκέφτομαι όμως. Δεν θέλω να το νιώθω, το νιώθω όμως. Αχ! Δεν μπορώ να ξεγελάσω τον εαυτό μου για αυτό που νιώθω και σκέφτομαι. Δεν μπορώ να το ξεριζώσω ούτε να το μετριάσω... Μπορώ όμως να το ομολογήσω και το ομολογώ λέγοντάς το: Κύριε, μισώ τη μητέρα μου!»

Τελικά η Ροσάριο έπεσε σε λήθαργο. Στον ανήσυχο ύπνο της, η φαντασία της αναπαρήγαγε όσα είχε κάνει εκείνη τη νύχτα διαστρεβλώνοντάς τα, χωρίς όμως να αλλάξει την ουσία τους. Άκουσε το ρολόι του καθεδρικού ναού να χτυπάει εννέα φορές. Είδε με χαρά την ηλικιωμένη υπηρέτρια να κοιμάται τον ύπνο του δικαίου και βγήκε από το δωμάτιό της αργά και προσεκτικά, για να μην κάνει θόρυβο. Κατέβηκε τη σκάλα με απαλά βήματα, δεν πατούσε στα σκαλιά παρά μόνο όταν ήταν σίγουρη ότι δεν θα ακουγόταν ο παραμικρός

ήχος. Βγήκε στον κήπο περνώντας από το δωμάτιο των υπηρετριών και την κουζίνα. Στον κήπο σταμάτησε μια στιγμή για να κοιτάξει τον ουρανό, που ήταν σκοτεινός, κατάστικτος όμως από αστέρια. Ο αέρας είχε κοπάσει. Καμία πνοή δεν τάραζε την απόλυτη γαλήνη της νύχτας, που έμοιαζε να εποπτεύει με ακίνητα μάτια και να ακούει με τεντωμένα αυτιά, σαν να περίμενε κάτι σπουδαίο. Η νύχτα παρακολουθούσε τα πάντα.

Μετά, πλησίασε τη τζαμόπορτα της τραπεζαρίας και κοίταξε με προσοχή κρατώντας μια απόσταση από φόβο μη τη δουν όσοι ήταν στο δωμάτιο. Στο φως της λάμπας της τραπεζαρίας είδε την πλάτη της μητέρας της. Ο Εξομολογητής βρισκόταν στα δεξιά της, και το προφίλ του έμοιαζε παράξενα μεταμορφωμένο. Η μύτη του είχε μεγαλώσει, όμοια με ράμφος ενός μυστηριώδους πουλιού. Όλο το πρόσωπό του είχε γίνει μια πυκνή σκούρα σκιά, γελοία, γεμάτη κοφτερές γωνίες. Απέναντί του καθόταν ο Καβαγιούκο, που περισσότερο σε δράκο έμοιαζε παρά σε άνθρωπο. Η Ροσάριο μπορούσε να δει τα πράσινα μάτια του, που έδειχναν σαν δυο γυάλινα καμπυλωτά φανάρια. Εκείνη η λάμψη και η επιβλητική ζώδης σιλουέτα της προκαλούσαν φόβο. Ο μπάρμπα Λυκούργος και οι υπόλοιποι τρεις έμοιαζαν γκροτέσκες μικροσκοπικές φιγούρες. Η Ροσάριο κάπου είχε δει, σε κάτι πήλινες πανηγυριώτικες κούκλες, εκείνο το ηλίθιο γέλιο, τα τραχιά χαρακτηριστικά και το αποβλακωμένο βλέμμα. Ο δράκος κινούσε τα μπράτσα του, που αντί να κάνουν χειρονομίες, στριφογύριζαν σαν τα φτερά ενός ανεμόμυλου, ενώ τα μάτια του πηγαινοέρχονταν σαν τα πράσινα φώτα ενός φαρμακείου. Το βλέμμα του ήταν εκτυφλωτικό... Η συζήτηση έμοιαζε ενδιαφέρουσα. Ο Εξομολογητής χτυπούσε τα φτερά του, ένα αλαζονικό πουλί που προσπαθούσε να πετάξει αλλά δεν τα κατάφερνε. Το ράμφος του μάκραινε και κουλουριαζόταν. Το φτέρωμά του ορθωνόταν από μια κρυφή οργή κι έπειτα ηρεμούσε, και το φρικτό πουλί έκρυβε το φαλακρό του κεφάλι κάτω από τις φτερούγες. Μετά, οι πήλινες καρικατούρες άρχισαν να κινούνται θέλοντας να ζωντανέψουν, και ο Φρασκίτο Γονθάλεθ προσπαθούσε να μοιάσει σε άνθρωπο.

Η Ροσάριο ένιωθε έναν ανεξήγητο τρόμο καθώς παρακολουθούσε εκείνη τη φιλική συγκέντρωση. Απομακρύνθηκε από τη τζαμένια πόρτα αργά και

προχώρησε βήμα βήμα κοιτάζοντας προς όλες τις κατευθύνσεις, μη τυχόν και κάποιος την παρατηρούσε. Δεν έβλεπε κανέναν κι όμως, ένιωθε πως ένα εκατομμύριο μάτια είχαν καρφωθεί επάνω της... Αλλά οι φόβοι και η ντροπή της εξαφανίστηκαν στη στιγμή. Στο παράθυρο του δωματίου όπου έμενε ο κύριος Πινθόν φάνηκε ένας άνδρας ντυμένος στα μπλε. Τα κουμπιά της κάπας του έλαμπαν σαν γιρλάντες από φωτάκια. Τον πλησίασε. Την ίδια στιγμή ένιωσε δυο μπράτσα με γαλόνια να τη σηκώνουν σαν πούπουλο και να τη μεταφέρουν στο δωμάτιο με μια επιδέξια κίνηση. Όλα άλλαξαν. Ξαφνικά ακούστηκε ένας πάταγος, ένα ορμητικό χτύπημα που έκανε το σπίτι να σειστεί συθέμελα. Κανένας από τους δυο τους δεν ήξερε τι είχε προκαλέσει αυτή την ταραχή. Έτρεμαν και σιωπούσαν.

Ήταν η στιγμή που ο δράκος έσπασε το τραπέζι της τραπεζαρίας.

25. ΑΠΡΟΟΠΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ - ΜΙΑ ΠΑΡΟΔΙΚΗ ΑΝΑΣΤΑΤΩΣΗ

Το σκηνικό αλλάζει. Βλέπουμε ένα όμορφο δωμάτιο, φωτεινό, λιτό, χαρούμενο, άνετο, που αστράφτει από καθαριότητα. Ένα εξαιρετικό ψάθινο χαλί καλύπτει το πάτωμα, και οι λευκοί τοίχοι είναι διακοσμημένοι με ωραίες χάρπινες εικόνες αγίων και κάποια αμφίβολης αξίας αγάλματα. Το παλιό μαόνι των επίπλων λάμπει από τα πολλά σαββατιάτικα τριψίματα, και ο βωμός όπου μια μεγαλόπρεπη Παναγία, ντυμένη στα μπλε και τα ασημί, δέχεται τη λατρεία του σπιτιού, είναι φορτωμένος με χίλια χαριτωμένα παραφερνάλια, μισοιερά, μισοβλάσφημα. Πάνω του υπάρχουν επίσης εικονίτσες φτιαγμένες από χάντρες, δοχεία με αγιασμό, μια θήκη με τον Αμνό του Κυρίου, ένα στολισμένο κλαδί φοίνικα από την Κυριακή των Βαΐων και μια πληθώρα άοσμων υφασμάτινων λουλουδιών. Πελώρια δρύινα ράφια στεγάζουν μια πλούσια και διαλεχτή βιβλιοθήκη, και εκεί ο Οράτιος ο επικούρειος και συβαρίτης βρίσκεται δίπλα στον τρυφερό Βιργίλιο στους στίχους του οποίου βλέπουμε την ερωτευμένη Διδώ να καρδιοχτυπά και να λιώνει. Ο Οβίδιος με τη μεγάλη μύτη, μεγαλειώδης αλλά και αισχρός και συκοφάντης δίπλα στον Μαρτιάλη, τον αυθάδη αλητήριο των επιγραμμάτων. Ο παθιασμένος Τίβουλλος με τον μεγάλο Κικέρωνα. Ο αυστηρός Τίτος Λίβιος με τον τρομερό Τάκιτο, τον εκτελεστή των Καισάρων. Ο Λουκρήτιος ο πανθείστης. Ο Γιουβενάλης, που τσάκιζε με την πένα του. Ο Πλαύτος, που σκάρωσε τις καλύτερες κωμωδίες της αρχαιότητας ενώ γυρνούσε τα φτερά

ενός ανεμόμυλου. Ο Σενέκας ο φιλόσοφος, για τον οποίο ειπώθηκε ότι η καλύτερη πράξη της ζωής του ήταν ο θάνατός του. Ο Κοϊντιλιανός ο ρήτορας. Ο Σαλούστιος ο ασεβής, που τόσο εύγλωπτα μιλάει για την αρετή. Οι δύο Πλίνιοι, ο Σουητώνιος και ο Βάρρων. Με μια λέξη, όλη η λατινική φιλολογία από την ώρα που ο Λίβιος Ανδρόνικος συλλάβισε την πρώτη του λέξη μέχρι που ο κύκλος έκλεισε με τον Ρουτίλιο.

Κάνοντας όμως αυτή την ανώφελη, παρότι γρήγορη, απαρίθμηση, δεν παρατηρήσαμε ότι δύο γυναίκες μπήκαν στο δωμάτιο. Είναι πολύ νωρίς, στην Ορμπαχόσα όμως ο κόσμος σηκώνεται από το ξημέρωμα. Τα πουλάκια πιπιίζουν σαν τρελά στα κλουβιά τους. Οι καμπάνες των εκκλησιών σημαίνουν τη λειτουργία και τα κατσίκια ηχούν χαρούμενα τα κουδούνια τους καθώς τα οδηγούν για άρμεγμα στις πόρτες των σπιτιών.

Οι δύο κυρίες, που βλέπουμε στο δωμάτιο το οποίο περιγράψαμε πιο πάνω, έχουν μόλις επιστρέψει από την εκκλησία. Είναι ντυμένες στα μαύρα και η κάθε μία έχει στο δεξί της χέρι το μικρό της προσευχητάρι και το ροζάριο περασμένο στα δάχτυλα του ίδιου χεριού.

«Ο θεός σου δεν θα αργήσει» είπε η μία. «Τον αφήσαμε πάνω που άρχιζε τη λειτουργία. Δεν θα καθυστερήσει όμως, και αυτή τη στιγμή θα βρίσκεται στο σκευοφυλάκιο και θα βγάζει το φαιλόνιο. Ήθελα να μείνω να ακούσω τη λειτουργία, έχω όμως μια πολυάσχολη μέρα μπροστά μου».

«Εγώ άκουσα μόνο τον κύριο παρακαθήμενο» είπε η άλλη. «Τα λέει όλα με μια ανάσα, και δεν νομίζω να με ωφέλησε, γιατί ήμουν πολύ απορροφημένη. Δεν μπορούσα να βγάλω από το μυαλό μου αυτά τα τρομερά που μας συμβαίνουν».

«Και τι να γίνει;... Πρέπει να δείξουμε υπομονή... Θα δούμε τι θα μας συμβουλευσει ο θεός σου».

«Αχ!» αναφώνησε η άλλη βγάζοντας έναν βαθύ και παρατεταμένο αναστεναγμό. «Νιώθω το αίμα μου να βράζει».

«Ο Θεός θα μας προστατεύσει».

«Να σκέφτεται κανείς ότι μια κυρία της δικής σας θέσης απειλείται από έναν... Και επιμένει στα σχέδιά του... Χθες βράδυ, κάνοντας όσα μου είπατε, πήγα στο πανδοχείο της χήρας του Κούθκο και ζήτησα νέες πληροφορίες. Ο δον Πεπίτο και ο ταξιαρχος Μπατάγια όλο μαζί είναι και κουβεντιάζουν... Αχ! Χριστέ, Κύριε και Θεέ μου!... Κουβεντιάζουν τα κολασμένα τους σχέδια μπεκροπίνοντας. Είναι δύο ελεεινοί, δύο μεθύστακες. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία πως σχεδιάζουν κάποια μεγάλη παλιανθρωπιά. Καθώς ενδιαφέρομαι πολύ για εσάς, χθες τη νύχτα κι ενώ ήμουν στο πανδοχείο, είδα να βγαίνει ο δον Πεπίτο και τον ακολούθησα...»

«Και πού πήγαινε;»

«Στο Καζίνο. Μάλιστα κυρία, στο Καζίνο» απάντησε η άλλη λίγο σαστισμένη. «Μετά γύρισε στο πανδοχείο. Αχ! Πώς με μάλωσε ο θεός μου που έμεινα τόσο αργά έξω κάνοντας κατασκοπεία... Μα, δεν μπορώ να κάνω αλλιώς... Ιησού Χριστέ, προστάτεψέ με! Δεν μπορώ να κάνω αλλιώς, και βλέποντας ένα πρόσωπο σαν εσάς σε τέτοιο κίνδυνο με τρελαίνει... Τίποτα, τίποτα, κυρία. Προβλέπω αυτοί οι άθλιοι να κάνουν επίθεση στο σπίτι και να μας παίρνουν τη Ροσαρίτο...»

Η δόνια Περφέκτα, γιατί αυτή ήταν βέβαια, απόμεινε συλλογισμένη για ώρα έχοντας χαμηλώσει το κεφάλι. Ήταν χλομή και συνοφρυωμένη. Τελικά αναφώνησε:

«Λοιπόν, δεν βλέπω πώς μπορώ να το εμποδίσω».

«Εγώ όμως το βλέπω» είπε ζωηρά η άλλη, που ήταν η ανιψιά του Εξομολογητή και μητέρα του Χαθίντο. «Βλέπω έναν πολύ απλό τρόπο που σας τον έχω ήδη πει, όμως δεν σας άρεσε. Αχ, κυρία μου! Είστε υπερβολικά καλή. Σε περίπτωση όπως αυτή όμως, συμφέρει να είναι κανείς λιγότερο τέλειος... Να αφήνει κατά μέρους τις τύψεις. Και λοιπόν, τι; Θα προσβληθεί ο Θεός με αυτό;»

«Μαρία Ρεμέδιος» είπε η κυρία αφ' υψηλού «μη λες ανοησίες».

«Ανοησίες!... Εσείς, με όλη τη σοφία σας, δεν μπορείτε να φέρετε βόλτα τον ανιψούλη σας. Τι πιο απλό από αυτό που προτείνω εγώ; Αφού δεν υπάρχει πια δικαιοσύνη να μας προστατέψει, ας κάνουμε εμείς το δικαιότερο. Δεν υπάρχουν σπίτι σας άντρες έτοιμοι να κάνουν οτιδήποτε; Τότε φωνάξτε τους

και πείτε τους: “Κοίτα, Καβαγιούκο, Πασολάργο ή όποιος άλλος είναι, απόψε τη νύχτα θα μεταμφιεστείς να μη σε αναγνωρίζουν. Θα πάρεις μαζί σου έναν φιλαράκο εμπιστοσύνης και θα στηθείς στη γωνιά της οδού Σάντα Φαθ. Θα περιμένεις όσο πρέπει και όταν ο δον Χοσέ Ρέι περάσει από την οδό της Τριπερίας για να πάει στο Καζίνο, γιατί σίγουρα εκεί θα πάει, κατάλαβες; Όταν περάσει, θα βγεις μπροστά του και θα τον τρομάξεις...”».

«Μαρία Ρεμέδιος, μη γίνεσαι ανόητη» δήλωσε με αγέρωχη αξιοπρέπεια η κυρία.

«Μα μια τρομάρα θα πάρει μόνο, κυρία. Δώστε προσοχή στα λόγια μου, μια τρομάρα. Τι δηλαδή; Θα συμβούλευα εγώ να γίνει ένα έγκλημα;... Ιησούς Χριστός! Και μόνο η ιδέα μου φέρνει φρίκη και είναι σαν να βλέπω αίμα και φωτιά μπροστά μου. Τίποτα τέτοιο, κυρία μου... Μια τρομάρα και τίποτα παραπάνω, για να καταλάβει αυτός ο αληθής ο αληθής ότι έχουμε καλή προστασία. Πηγαίνει μόνος στο Καζίνο, ολομόναχος. Κι εκεί συναντάει τους σπουδαιούς του φίλους με τα σπαθιά και τα ψηλά καπέλα τους. Φανταστείτε να τον τρομάξουν και ίσως να του σπάσουν μερικά κόκκαλα, όχι τίποτα σοβαρό... οπότε σε μια τέτοια περίπτωση ή που θα δειλιάσει και θα το σκάσει από την Ορμπαχόσα ή που θα μείνει στο κρεβάτι καμιά δεκαπενταριά μέρες. Αυτό μάλιστα. Πρέπει όμως να τον τρομάξουν για τα καλά. Αυτό να τους πείτε. Όχι τίποτα σκοτωμούς... να το προσέξουν αυτό, αλλά ένα γερό χέρι ξύλο».

«Μαρία» είπε η δόνια Περφέκτα περιφρονητικά. «Είσαι ανίκανη να σκεφτείς σωστά κάτι που θα δώσει μια σωτήρια λύση. Αυτό που με συμβουλεύεις είναι ατιμία που κάνουν οι δειλοί».

«Ωραία, τότε κλείνω το στόμα μου... Αχ! Τι χαζή που είμαι» αναφώνησε ταπεινά η ανιψιά του Εξομολογητή. «Θα κρατήσω τις βλακείες μου για όταν χρειαστεί να σας παρηγορήσω που θα έχετε χάσει την κόρη σας».

«Την κόρη μου!... Να χάσω την κόρη μου!...» αναφώνησε η κυρία με μια ξαφνική έκρηξη θυμού. «Και μόνο που το ακούω, τρελαίνομαι. Όχι, δεν θα μου την πάρουν. Αν η Ροσάριο δεν μισήσει αυτόν τον χαμένο, όπως επιθυμώ, θα την κάνω να τον μισήσει. Σε κάτι χρησιμεύει η μητρική εξουσία... Θα της ξεριζώσουμε το πάθος ή καλύτερα το καπρίτσιο της, όπως ξεριζώνει κανείς

ένα τρυφερό χορτάρι προτού προλάβει να ριζώσει... Όχι, αυτό δεν γίνεται να συμβεί, Ρεμέδιος. Ότι και να συμβεί, αυτό δεν θα γίνει! Ούτε τα πιο άτιμα μέσα δεν αρκούν σε αυτόν τον τρελό. Από το να τη δω παντρεμένη με τον ανιψιό μου, προτιμώ να της τύχει οποιοδήποτε άλλο κακό, ακόμα και ο θάνατος».

«Καλύτερα πεθαμένη, θαμμένη και τροφή για τα σκουλήκια» επιβεβαίωσε η Ρεμέδιος σταυρώνοντας τα χέρια σαν να προσευχόταν «παρά να τη δείτε να την εξουσιάζει αυτός ο... Αχ! Κυρία, μην προσβληθείτε αν σας πω ότι θα ήταν μεγάλη αδυναμία να υποχωρήσετε επειδή η Ροσάριο συναντήθηκε μερικές φορές στα κρυφά με αυτόν τον θρασύ. Το προχθεσινοβραδινό περιστατικό, κατά πώς μου τα διηγήθηκε ο θεός μου, μου μοιάζει ένα άτιμο κόλπο του δον Χοσέ για να πετύχει τον σκοπό του προκαλώντας σκάνδαλο. Πολλοί το κάνουν αυτό... Αχ! Χριστέ μου και Σωτήρα μου! Δεν ξέρω ποια γυναίκα κοιτάζει κατά πρόσωπο έναν άνδρα που δεν είναι ιερέας!»

«Πάψε, πάψε!» είπε η δόνια Περφέκτα έντονα. «Μη μου θυμίζεις αυτό το προχθεσινοβραδινό. Τι φρικτό συμβάν! Μαρία Ρεμέδιος... καταλαβαίνω ότι η οργή μπορεί να οδηγήσει στην οριστική απώλεια της ψυχής. Βράζω από θυμό... Αλίμονό μου, να βλέπω να συμβαίνουν τέτοια πράγματα και να μην είμαι άνδρας!... Για να πω όμως την αλήθεια, για το προχθεσινοβραδινό έχω τις αμφιβολίες μου. Η Λιμπράδα ορκίζεται ξανά και ξανά ότι αυτός που μπήκε στο σπίτι ήταν ο Πινθόν. Η κόρη μου αρνείται τα πάντα, η κόρη μου δεν είπε ποτέ της ψέματα!... Επιμένω στις υποψίες μου. Βλέπω ότι ο Πινθόν είναι ένας αχρείος ενδιάμεσος, όμως τίποτα περισσότερο...»

«Ξαναγυρίζουμε στα ίδια, ότι ο δράστης όλων των κακών είναι ο αναθεματισμένος ο μαθηματικός... Αχ! Η καρδιά μου δεν γελάστηκε όταν τον πρωτοείδα... Καλά. Τότε κυρία μου, ετοιμαστείτε να συμβεί κανένα μεγαλύτερο κακό αν δεν αποφασίσετε να φωνάξετε τον Καβαγιούκο και να του πείτε: “Καβαγιούκο, ελπίζω ότι...”»

«Πάλι τα ίδια. Μα, είσαι αφελής...»

«Ω! Ξέρω πως είμαι πολύ αφελής. Αν δεν μου κόβει όμως, τι φταίω; Λέω αυτό που μου έρχεται, χωρίς στολίδια».

«Αυτό που έχεις στο κεφάλι σου, αυτή την ανόητη βαρβαρότητα του Ξυλοδαρμού και του εκφοβισμού, μπορεί να τη σκεφτεί ο καθένας. Δεν έχεις στάλα μυαλό, Ρεμέδιος. Όταν θέλεις να λύσεις ένα σοβαρό πρόβλημα, ξεφουρνίζεις τέτοιες ανοησίες... Εγώ φαντάζομαι ένα μέσο εφάμιλλο ευγενών και μορφωμένων ανθρώπων. Ξυλοδαρμός! Τι ανοησία! Εξάλλου, δεν θέλω ούτε γρατζουνιά να πάθει ο ανιψιός μου από δική μου ευθύνη, Ο Θεός θα τον τιμωρήσει όπως Αυτός ξέρει. Το μόνο που ορίζεται σε εμάς είναι να φροντίζουμε να μη βρίσκει εμπόδιο στα σχέδιά Του. Μαρία Ρεμέδιος, σε αυτές τις υποθέσεις χρειάζεται να ανατρέξεις στα αίτια. Τι ξέρεις όμως εσύ από αυτά!... Εσύ δεν βλέπεις παρά μικροπράγματα».

«Ας είναι έτσι» είπε ταπεινά η ανιψιά του ιερέα. «Γιατί να με κάνει ο Θεός τόσο ελαφρόμυαλη και να μην καταλαβαίνω τίποτα από αυτά τα μεγάλα νοήματα!»

«Πρέπει να φτάσουμε στο βάθος, Ρεμέδιος. Στο βάθος. Ούτε τώρα καταλαβαίνεις;»

«Ούτε».

«Ο ανιψιός μου δεν είναι ανιψιός μου, κοπέλα μου. Είναι η βλασφημία, η ιεροσυλία, η απιστία, η δημαγωγία... Ξέρεις τι είναι η δημαγωγία;»

«Κάτι που έχει να κάνει με αυτούς που έκαψαν το Παρίσι με πετρέλαιο και αυτούς που γκρεμίζουν τις εκκλησίες και πυροβολούν τις εικόνες... Μέχρι εδώ, καταλαβαίνω καλά».

«Λοιπόν, ο ανιψιός μου είναι όλα αυτά... Αχ! και να ήταν μόνος στην Ορμπαχόσα... Όμως όχι, κόρη μου. Ο ανιψιός μου, μέσα από μια σειρά συμφορών που ο Θεός στέλνει για να δοκιμάσει την πίστη μας, ισοδυναμεί με έναν στρατό, ισοδυναμεί με την εξουσία της Κυβέρνησης, του δημάρχου, του δικαστή. Ο ανιψιός μου δεν είναι ο ανιψιός μου, είναι το επίσημο κράτος, Ρεμέδιος. Αυτό το άλλο κράτος, που αποτελείται από τους αχρείους που κυβερνούν στη Μαδρίτη, έγινε παντοδύναμο. Αυτό το ψεύτικο κράτος, γιατί το πραγματικό σιωπά, πληρώνει και υποφέρει. Αυτό το φανταστικό κράτος που υπογράφει διατάγματα και βγάζει λόγους και αποτελεί μια παρωδία κυβέρνησης και εξουσίας, μια παρωδία των πάντων. Αυτός είναι ο ανιψιός μου

σήμερα. Πρέπει να συνηθίσεις να βλέπεις το εσωτερικό των πραγμάτων. Ο ανιψιός μου είναι η Κυβέρνηση, ο ταξίαρχος, ο νέος δήμαρχος, ο νέος δικαστής, γιατί όλοι τον ευνοούν, γιατί οι ιδέες τους συμπίπτουν. Γιατί όλοι οι σκύλοι είναι μια γενιά... Κατάλαβέ το καλά. Πρέπει να αμυνθούμε ενάντια σε όλους αυτούς, γιατί όλοι είναι ένας, και ο ένας είναι όλοι. Πρέπει να τους επιτεθούμε από κοινού, όχι με ξυλοδαρμούς παραφυλώντας στη γωνιά, αλλά όπως αντιμετώπιζαν οι παππούδες μας τους Μαυριτανούς, τους Μαυριτανούς, Ρεμέδιος!... Κόρη μου, κατάλαβέ το καλά. Άνοιξε το μυαλό σου και άφησε να μπει μια ιδέα που δεν είναι χυδαία, σκέψου ένα υψηλό ιδανικό, Ρεμέδιος...»

Η ανιψιά του δον Ινοθένθιο είχε μείνει άφωνη μπροστά σε αυτό το μεγαλείο ψυχής. Άνοιξε το στόμα για να πει κάτι αντάξιο μιας τόσο υπέροχης στιγμής, έβγαλε όμως μόνο έναν αναστεναγμό.

«Όπως τους Μαυριτανούς» επανέλαβε η δόνια Περφέκτα. «Είναι θέμα Μαυριτανών και χριστιανών. Κι εσύ νόμιζες ότι αν εκφοβίσεις τον ανιψιό μου, πάει και ξεμπέρδεψες!... Τι αφελής που είσαι! Δεν βλέπεις ότι τον στηρίζουν οι φίλοι του; Δεν βλέπεις ότι βρισκόμαστε στο έλεος αυτού του παλιανθρώπου; Δεν καταλαβαίνεις ότι ο κάθε ασήμαντος υπολοχαγός είναι ικανός να βάλει φωτιά στο σπίτι μου αν έτσι του κάνει κέφι;... Δεν το καταλαβαίνεις; Δεν καταλαβαίνεις ότι πρέπει να εμβαθύνουμε στην κατάσταση; Δεν καταλαβαίνεις τη μεγάλη, την τρομερή δύναμη του εχθρού μου, που δεν είναι ένας άνθρωπος αλλά μια αιρετική συντεχνία;... Δεν καταλαβαίνεις ότι ο ανιψιός μου, όπως βρίσκεται απέναντί μου σήμερα, δεν είναι μια απλή συμφορά, αλλά μια μάστιγα;... Και απέναντι σε αυτή τη μάστιγα, αγαπητή Ρεμέδιος, έχουμε εδώ ένα τάγμα του Θεού, που θα εξολοθρεύσει τη σατανική στρατιά της Μαδρίτης. Ένα σου λέω, θα είναι κάτι μεγάλο και ένδοξο...»

«Αν γινόταν έτσι...»

«Αμφιβάλλεις; Σήμερα, έχουμε να δούμε τρομερά πράγματα να γίνονται εδώ...» είπε ανυπόμονα η κυρία. «Σήμερα, σήμερα! Τι ώρα είναι; Επτά! Τόσο αργά και δεν έχει συμβεί ακόμα τίποτα!»

«Ίσως γνωρίζει κάτι ο θεός μου. Γύρισε πια στο σπίτι. Τον ακούω να ανεβαίνει τη σκάλα».

«Δόξα τον Θεό...» είπε η δόνια Περφέκτα και σηκώθηκε για να προϋπαντήσει τον Εξομολογητή. «Θα έχει κάτι καλό να μας πει».

Ο δον Ινοθένθιο έκανε την είσοδό του βιαστικός. Η αλλοιωμένη όψη του έδειχνε ότι η ψυχή του, η αφιερωμένη στη θρησκεία και τις λατινικές σπουδές, δεν ήταν τόσο ήσυχη όσο συνήθως.

«Άσχημα νέα» είπε αφήνοντας το καπέλο του σε μια καρέκλα και λύνοντας τα κορδόνια της κάπας του.

Η δόνια Περφέκτα χλόμιασε.

«Συλλαμβάνουν κόσμο» συμπλήρωσε ο δον Ινοθένθιο χαμηλώνοντας τη φωνή, λες και κάτω από κάθε καρέκλα κρυβόταν και από ένας στρατιώτης. «Χωρίς αμφιβολία, υποπτεύονται ότι ο κόσμος εδώ δεν θα ανεχτεί τις ατιμίες τους, και από σπίτι σε σπίτι συλλαμβάνουν όποιον έχει φήμη παλληκαρά...»

Η κυρία ρίχτηκε σε μια πολυθρόνα σφίγγοντας σπασμωδικά τα δάχτυλά της πάνω στα μπράτσα του επίπλου.

«Μένει να δούμε αν άφησαν να τους συλλάβουν» δήλωσε η Ρεμέδιος.

«Πολλοί από αυτούς... πολλοί...» είπε ο δον Ινοθένθιο με πομπώδες ύφος, απευθυνόμενος στη κυρία «πρόλαβαν να ξεφύγουν και πήγαν στη Βιγιαορέντα με όπλα και άλογα».

«Και ο Ράμος;»

«Στον καθεδρικό ναό μου είπαν ότι αυτός είναι που ψάχνουν επίμονα... Θεέ μου! Να συλλαμβάνουν με αυτόν τον τρόπο μερικούς δυστυχημένους που δεν έχουν κάνει τίποτα ακόμα... Καλά, ούτε ξέρω πώς κάνουν υπομονή οι καλοί Ισπανοί. Κυρία μου, δόνια Περφέκτα, σχετικά με τις συλλήψεις, ξέχασα να σας πω ότι πρέπει να πάτε αμέσως στο σπίτι σας».

«Ναι, αμέσως... Θα ψάξουν το σπίτι μου αυτοί οι ληστές;»

«Μπορεί. Κυρία, ζούμε σε νεφελώδεις καιρούς» είπε σοβαρός και συγκινημένος ο δον Ινοθένθιο. «Είθε ο Θεός να μας λυπηθεί!»

«Στο σπίτι μου έχω έξι άνδρες καλά οπλισμένους» είπε η κυρία ταραγμένη.
«Τι αδικία! Είναι ικανοί να τους συλλάβουν και αυτούς;»

«Σίγουρα ο κύριος Πινθόν δεν θα παρέλειψε να τους καταγγείλει. Κυρία, επαναλαμβάνω ότι ζούμε σε νεφελώδεις καιρούς. Ο Θεός όμως θα προστατεύσει τους αμνούς Του».

«Πηγαίνω. Μην ξεχάσετε να με επισκεφτείτε».

«Κυρία, μόλις τελειώσει το μάθημα στην τάξη... Παρότι, με την αναστάτωση στην πόλη, όλοι οι μαθητές θα κάνουν σκασιαρχείο σήμερα. Όμως, είτε έχω είτε δεν έχω μάθημα, αμέσως μετά θα περάσω από εσάς. Δεν θέλω να βγείτε έξω μόνη σας, κυρία. Αυτοί οι άθλιοι στρατιώτες γέμισαν τους δρόμους με την αυθάδειά τους.... Χαθίντο! Χαθίντο!»

«Δεν χρειάζεται. Θα βγω μόνη».

«Αφήστε να σας συνοδεύσει ο Χαθίντο» είπε η μητέρα του. «Πρέπει να έχει ξυπνήσει».

Άκουσαν τα βιαστικά βήματα του νεαρού δικηγόρου, που κατέβαινε τροχάδην από τον επάνω όροφο. Μπήκε στο δωμάτιο ξαναμμένος, ξέπνοος.

«Τι συμβαίνει;» τον ρώτησε ο θείος του.

«Στο σπίτι των Τρόγιας» είπε ο νεαρούλης «στο σπίτι τους... να...»

«Τελείωνε καμιά φορά!»

«Είναι ο Καβαγιούκο».

«Εκεί πάνω;... Στο σπίτι των Τρόγιας;...»

«Μάλιστα, κύριε... Μου μίλησε από την ταρατσα και μου είπε πως φοβόταν ότι θα πήγαιναν εκεί να τον συλλάβουν».

«Τι ανοησία!... Αυτός ο άμυαλος θα αφήσει να τον συλλάβουν» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα χτυπώντας ανήσυχη το πόδι της στο πάτωμα.

«Θέλει να κατέβει, να τον κρύψουμε εδώ στο σπίτι».

«Εδώ;»

Ο ιερέας και η ανιψιά του αντάλλαξαν ένα βλέμμα.

«Να κατέβει!» είπε η δόνια Περφέκτα ορμητικά.

«Εδώ;» επανέλαβε ο δον Ινοθένθιο με δυσαρεστημένη όψη.

«Εδώ» απάντησε η κυρία. «Δεν γνωρίζω πιο ασφαλές σπίτι».

«Μπορεί εύκολα να πηδήξει στο παράθυρο του δωματίου μου» είπε ο Χαθίντο.

«Καλά, αν είναι απαραίτητο...»

«Μαρία Ρεμέδιος» είπε η κυρία. «Αν μας πάρουν αυτόν τον άνδρα, όλα θα έχουν χαθεί».

«Χαζή και απλοϊκή μπορεί να είμαι» απάντησε η ανιψιά του ιερέα βάζοντας το χέρι στο στήθος και πνίγοντας έναν αναστεναγμό που αναμφίβολα θα έβγαζε «δεν θα τον πιάσουν όμως».

Η κυρία βγήκε βιαστική από το δωμάτιο, και λίγο μετά ο Κένταυρος βολευόταν στην πολυθρόνα όπου ο ιερέας καθόταν και έγγραφε τα κηρύγματά του.

Δεν γνωρίζουμε πώς έφτασε στα αυτιά του ταξιαρχου Μπατάγια, το σίγουρο όμως είναι ότι αυτός ο ευσυνείδητος στρατιωτικός είχε πληροφορηθεί ότι οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα είχαν αλλάξει τις φιλερηνικές προθέσεις τους. Κι έτσι, το πρωί εκείνης της ημέρας είχε διατάξει τη σύλληψη αυτών που στο πλούσιο επαναστατικό λεξιλόγιό μας αποκαλούμε *σταμπαρισμένους*. Ο σπουδαίος Καβαγιούκο σώθηκε εκ θαύματος, καταφεύγοντας στο σπίτι των Τρόγιας. Επειδή όμως δεν ένιωθε ασφαλής εκεί, κατέβηκε, όπως έχουμε ήδη δει, στην άγια και ευυπόληπτη κατοικία του καλού ιερέα.

Τη νύχτα οι στρατιώτες, ακροβολισμένοι σε διάφορα σημεία της πόλης, παρακολουθούσαν στενά ποιος έμπαινε και ποιος έβγαινε. Ο Ράμος όμως συνέχιζε να είναι άφαντος, ξεγελώντας –ή μπορεί και όχι– τη στρατιωτική επαγρύπνηση. Τα έκτακτα αυτά μέτρα εξόργισαν τους κατοίκους της πόλης, και αρκετοί συνωμοτούσαν στα αγροτόσπιτα που βρίσκονταν κοντά στη Βιγιαορέντα. Μαζεύονταν νύχτα και το πρωί διαλύονταν, προετοιμάζοντας έτσι την απαιτητική υπόθεση της εξέγερσής τους. Ο Ράμος χτένισε την περιοχή γύρω από την πόλη συγκεντρώνοντας άνδρες και όπλα. Και μια και ο στρατός

είχε αμοληθεί πίσω από τους Αθέρος στην περιοχή της Βιγιαχουάν δε Ναάρα, ο ευγενής μας ήρωας σημείωσε μεγάλη πρόοδο σε σύντομο διάστημα.

Τις νύχτες τολμούσε να μπαίνει ευθαρσώς στην Ορμπαχόσα, χρησιμοποιώντας τεχνάσματα και πιθανώς δωροδοκίες. Η δημοτικότητά του και η προστασία που του πρόσφεραν οι συμπολίτες του τού χρησίμευαν μέχρι ενός σημείου ως ασφαλιστική δικλίδα. Δεν είναι παρακινδυνευμένο να πούμε ότι το στράτευμα δεν έδειχνε την ίδια αυστηρότητα απέναντι σε αυτόν τον τολμηρό αρχηγό των ανταρτών όσο απέναντι στον άσημο κοσμάκη της περιοχής. Στην Ισπανία, και κυρίως σε καιρό πολέμου οπότε το ηθικό πέφτει, συνηθίζεται αυτή η άδικη καταδεκτικότητα απέναντι στους σπουδαίους, ενώ καταδιώκονται ανελέητα οι μικροί. Ευεργετούμενος λοιπόν από την τόλμη του, τις δωροδοκίες ή δεν ξέρουμε τι άλλο, ο Καβαγιούκο έμπαινε στην Ορμπαχόσα, στρατολογούσε και άλλους άνδρες, μάζευε όπλα και χρήματα. Για περισσότερη ασφάλεια, ή για να καλύψει τα νώτα του, δεν πατούσε πόδι στο σπίτι του. Σπάνια πήγαινε στις δόνια Περφέκτα για να κουβεντιάσουν για σπουδαία ζητήματα, ενώ συνήθιζε να τρώει στο σπίτι κάποιου από τους φίλους του, προτιμώντας την ευυπόληπτη κατοικία κάποιου ιερέα και ιδιαίτερα του δον Ινοθένθιο, όπου είχε βρει καταφύγιο την αποφράδα ημέρα των συλλήψεων.

Στο μεταξύ ο Μπατάγια είχε στείλει τηλεγράφημα στην Κυβέρνηση, όπου επεσήμανε ότι, έχοντας αποκαλυφθεί μια επαναστατική συνωμοσία, οι υπεύθυνοι είχαν συλληφθεί και οι ελάχιστοι που είχαν κατορθώσει να ξεφύγουν, είχαν σκορπίσει σε διάφορα σημεία, *καταδιωκόμενοι ανελέητα από τις δυνάμεις μας.*

26. ΜΑΡΙΑ ΡΕΜΕΔΙΟΣ

Δεν υπάρχει τίποτα πιο διασκεδαστικό από το να ψάχνουμε την αιτία των ενδιαφερόντων γεγονότων που μας εκπλήσσουν ή μας προβληματίζουν, όπως δεν υπάρχει τίποτα πιο ικανοποιητικό από το να καταφέρνουμε να την ανακαλύψουμε. Όταν βλέπουμε παράφορα πάθη σε φανερή ή υπόγεια σύγκρουση, η φυσική ενστικτώδης παρόρμηση που πάντα συνοδεύει το ανθρώπινο πνεύμα μάς σπρώχνει να αποκαλύψουμε την πηγή αυτού του παραγμένου ποταμιού, δοκιμάζοντας μια αίσθηση παρόμοια της ευχαρίστησης των γεωγράφων και των εξερευνητών.

Αυτή την ευχαρίστηση μας χάρισε τώρα ο Θεός, γιατί εξερευνώντας κρυφές πτυχές των καρδιών που χτυπούν σε αυτή την ιστορία, ανακαλύψαμε το περιστατικό που σίγουρα είναι η πηγή των πιο σημαντικών γεγονότων τα οποία έχουμε αφηγηθεί. Πρόκειται για ένα πάθος που αποτελεί την πρώτη σταγόνα νερού αυτού του ορμητικού χειμάρρου, την πορεία του οποίου παρακολουθούμε.

Ας συνεχίσουμε λοιπόν την αφήγησή μας. Για να το επιτύχουμε, ας αφήσουμε στην άκρη την κυρία Πολεντίνος, χωρίς να ασχοληθούμε ιδιαίτερα με το τι μπορεί να της συνέβη το πρωί μετά τον διάλογό της με τη Μαρία Ρεμέδιος. Αρκεί να πούμε ότι επιστρέφοντας στο σπίτι της γεμάτη ανησυχία, βρίσκεται υποχρεωμένη να ανεχτεί τις συγγνώμες και τις ευγένειες του κυρίου

Πινθόν, ο οποίος τη διαβεβαιώνει ότι όσο ζει, το σπίτι της κυρίας δεν θα ερευνηθεί. Η δόνια Περφέκτα τού απαντάει υπεροπτικά, χωρίς να καταδέχεται να τον κοιτάξει, ο στρατιωτικός ζητά ευγενικά εξηγήσεις για αυτή την αλλαγή στη στάση της, οπότε εκείνη του απαντάει ζητώντας του να εγκαταλείψει το σπίτι της, με την επιφύλαξη να της εξηγήσει σε όψιμο χρόνο την ύπουλη συμπεριφορά του όσο έμνε εκεί. Καταφθάνει ο δον Καγιετάνο και ανταλλάσσει μερικές κουβέντες με τον Πινθόν, ως άνδρας προς άνδρα. Μια και τώρα όμως μας ενδιαφέρει άλλη υπόθεση, ας αφήσουμε τους Πολεντίνος και τον αντισυνταγματάρχη να τα βρουν όπως μπορούν καλύτερα, και ας πάμε να εξετάσουμε το θέμα των πηγών του προαναφέραμε.

Ας εστιάσουμε την προσοχή μας στη Μαρία Ρεμέδιος, μια αξιότιμη γυναίκα, στην οποία επείγει να αφιερώσουμε μερικές γραμμές. Ήταν μια κυρία, μια πραγματική κυρία, παρά την ταπεινότατη καταγωγή της, καθώς οι αρετές του εξ αίματος θείου της, του αξιότιμου δον Ινοθένθιο, επίσης ταπεινής καταγωγής, που όμως αντισταθμίστηκε λόγω του ιερατικού του λειτουργήματος, των γνώσεων και της υπόληψής του, έδωσαν λάμψη σε όλη την οικογένεια.

Η αγάπη της Ρεμέδιος προς τον γιο της, τον Χαθίντο, ήταν ένα από τα πιο δυνατά πάθη που μπορούν να ταραξουν τη μητρική καρδιά. Τον αγαπούσε σε βαθμό τρέλας. Έβαζε την ευημερία του πάνω από όλα τα εγκόσμια θέματα. Σε αυτόν έβλεπε την ενσάρκωση της μεγαλύτερης ομορφιάς και ταλέντου που χάρισε ποτέ ο Θεός. Για να τον δει ευτυχισμένο, σπουδαίο και ισχυρό, θα έδινε όλη τη θνητή και μέρος της αιώνιας ζωής της. Το μητρικό αίσθημα είναι το μόνο που επιτρέπει την υπερβολή, ακριβώς επειδή είναι ιερό και ευγενικό, το μόνο που δεν επηρεάζεται από την παράκρουση. Παρά ταύτα, συχνά παρατηρείται μια εξαίρεση: όταν αυτή η έκρηξη μητρικής στοργής δεν συμπίπτει με μια απόλυτη ψυχική αγνότητα και τιμιότητα, τότε διαστρεβλώνεται και μετατρέπεται σε μια οικτρή φρενίτιδα, η οποία, όπως κάθε άλλο ακυβέρνητο πάθος, μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά λάθη και καταστροφές.

Στην Ορμπαχόσα, η Μαρία Ρεμέδιος θεωρείτο υπόδειγμα αρετής και ανιψιάς. Ίσως ήταν όντως έτσι. Υπηρετούσε με στοργή όσους είχαν ανάγκη. Δεν έδωσε ποτέ λαβή για κουτσομπολιά ή κακοήθειες. Δεν ανακατεύτηκε ποτέ

σε συνωμοσίες. Ήταν ευσεβής, σε σημείο φανατισμού. Ήταν φιλεύσπλαχνη. Διοικούσε το σπίτι του θείου της με επιδεξιότητα. Όλοι την καλοδέχονταν, τη θαύμαζαν και την καλομεταχειρίζονταν, παρά τη σχεδόν αφόρητη ενόχληση που προκαλούσε η συνήθειά της να αναστενάζει και να παραπονιέται συνεχώς.

Στο σπίτι της δόνια Περφέκτα όμως, αυτή η εξαιρετική κυρία υπέφερε από ένα είδος *coritis diminutivio*, ένα σύμπλεγμα κατωτερότητας. Σε παλαιότερους και πολύ τραγικούς για την οικογένεια του καλού Εξομολογητή καιρούς, η Μαρία Ρεμέδιος (αν αυτό αληθεύει, γιατί να μην ειπωθεί;) ήταν πλύστρα στο σπίτι των Πολεντίνος. Και μη νομίζετε ότι γι' αυτόν τον λόγο η δόνια Περφέκτα της φερόταν ακατάδεκτα. Κάθε άλλο. Τη μεταχειριζόταν χωρίς ξιπασιά. Ένωθε μια πραγματική αδελφική στοργή απέναντί της. Έτρωγαν μαζί, προσεύχονταν μαζί, εμπιστεύονταν η μία στην άλλη τις ανησυχίες τους, αλληλοβοηθούνταν στις ευεργεσίες, τα θρησκευτικά και τα οικογενειακά τους καθήκοντα... Πρέπει όμως να το πούμε! Πάντα υπήρχε κάτι, μια αόρατη γραμμή, αδιάβατη όμως, ανάμεσα στην αυτοσχέδια και την εκ καταγωγής κυρία. Η δόνια Περφέκτα μιλούσε στον ενικό στη Μαρία, αυτή η τελευταία όμως ποτέ δεν μπόρεσε να ξεπεράσει τέτοιες τυπικότητες. Η ανιψιά του δον Ινοθένθιο αισθανόταν τόσο υποδεέστερη της φίλης της που η έμφυτη ταπεινότητά της έπαιρνε μια παράξενη απόχρωση θλίψης. Έβλεπε ότι ο καλός ιερέας ήταν ένα είδος αιώνιου αυλικού συμβουλάτορα στο σπίτι της δόνια Περφέκτα. Έβλεπε τον λατρεμένο Χαθιντίγιο της να έχει μια σχεδόν ερωτική οικειότητα με τη δεσποινίδα Ροσάριο, παρά ταύτα, όμως, η δύστυχη μητέρα και ανιψιά σύχναζε όσο γινόταν λιγότερο στο σπίτι της φίλης της. Είναι απαραίτητο να αναφέρουμε ότι η Μαρία Ρεμέδιος ένωθε αρκετά υποτιμημένη ως κυρία (ας μας επιτραπεί η έκφραση) στο σπίτι της δόνια Περφέκτα, και αυτό της ήταν κάτι δυσάρεστο, καθώς πέρα από την τάση της να αναστενάζει, είχε, όπως έχει κάθε έμβιο ον, και λίγη περηφάνια... Να δει τον γιο της παντρεμένο με τη Ροσάριο, να τον δει πλούσιο και ισχυρό, να τον δει να συγγενεύει με τη δόνια Περφέκτα, με την κυρία!... Αχ! Αυτό ήταν για τη Μαρία Ρεμέδιος η γη και ο ουρανός, η επίγεια ζωή και η επέκεινα, το παρόν και το μέλλον, η πεμπτουσία της ύπαρξης. Χρόνια τώρα, οι σκέψεις και η καρδιά της γέμιζαν από εκείνο το γλυκό φως της

ελπίδας. Για αυτή την προσδοκία γινόταν καλή και κακή, θρησκευόμενη και ταπεινή αλλά και φοβερή και τολμηρή. Αυτή η προσδοκία τής έδινε υπόσταση, γιατί χωρίς αυτήν την ελπίδα να ενσαρκώσει το σχέδιό της, δεν είχε νόημα να ζει.

Σαν εμφάνιση, η Μαρία Ρεμέδιος δεν θα μπορούσε να είναι πιο ασήμαντη. Ξεχώριζε από μια εκπληκτική φρεσκάδα που την έκανε να φαίνεται νεότερη, πάντα όμως φορούσε πένθιμα ρούχα, παρότι η χηρεία της ήταν πλέον μακρινή υπόθεση.

Είχαν περάσει πέντε ημέρες από την άφιξη του Καβαγιούκο στο σπίτι του κυρίου Εξομολογητή. Σουρούπωνε. Η Ρεμέδιος μπήκε με μια αναμμένη λάμπα στο δωμάτιο του θείου της και κάθισε απέναντι στον ηλικιωμένο, που από το απομεσήμερο παρέμενε ακίνητος και συλλογισμένος στην πολυθρόνα του, σαν να τον είχαν κολλήσει επάνω της. Τα δάχτυλά του στήριζαν το εδώ και τρεις ημέρες αξύριστο πηγούνι του.

«Ο Καβαγιούκο είπε ότι θα ερχόταν να δειπνήσει εδώ απόψε;» ρώτησε την ανιψιά του.

«Μάλιστα, κύριε. Θα έρθει. Σε ένα τέτοιο αξιοπρεπές σπίτι νιώθει πιο σίγουρος ο καημενούλης».

«Εγώ όμως, παρά την αξιοπρέπεια του σπιτιού μου, έχω τις αμφιβολίες μου» απάντησε ο Εξομολογητής. «Πώς εκτίθεται έτσι ο γενναίος Ράμος!... Και μου είπαν ότι στη Βιγιαορέντα και τα περίχωρά της υπάρχει πολύς κόσμος... δεν ξέρω κι εγώ πόσοι... Τι άκουσες εσύ;»

«Ότι το στράτευμα κάνει αθλιότητες...»

«Είναι θαύμα που αυτοί οι αγριάνθρωποι δεν έψαξαν το σπίτι μου! Στο ορκίζομαι ότι αν δω να μπαίνει κάποιος από αυτούς με τα κόκκινα παντελόνια, θα πέσω ξερός».

«Ωραία κατάσταση!» είπε η Ρεμέδιος αφήνοντας τη μισή της ψυχή να βγει σε έναν μακρόσυρτο αναστεναγμό. «Δεν μπορώ να μη σκέφτομαι τη δοκιμασία που περνάει η αξιότιμη δόνια Περφέκτα... Αχ, Θεέ μου! Πρέπει να πάτε από εκεί».

«Εκεί, απόψε;... Οι στρατιώτες χτενίζουν τους δρόμους. Σκέψου να του έρθει η όρεξη κανενός στρατιωτάκου... Η κυρία έχει καλή προστασία. Τις προάλλες έψαξαν το σπίτι της και συνέλαβαν τους έξι οπλισμένους άνδρες που είχε εκεί, μα έπειτα τους γύρισαν πίσω. Εμείς δεν έχουμε κανέναν να μας προστατέψει σε περίπτωση μιας επίθεσης».

«Εστειλα τον Χαθίντο στο σπίτι της κυρίας να τη συντροφέψει λίγο. Αν έρθει ο Καβαγιούκο, να του πούμε να περάσει κι εκείνος από εκεί... Δεν μου βγάζει κανείς από το μυαλό πως κάποια μεγάλη παλιανθρωπιά ετοιμάζουν αυτοί οι αλήτες εναντίον της φίλης μας. Καημένη κυρία, καημένη Ροσαρίτο!... Και να σκεφτεί κανείς ότι όλα αυτά μπορούσε να τα αποφύγει αν είχε δεχτεί αυτό που της είχα προτείνει δυο μέρες πριν...»

«Αγαπημένη μου ανιψιά» είπε φλεγματικά ο Εξομολογητής. «Κάναμε ό,τι περνούσε από το χέρι μας για να πραγματοποιήσουμε τον ιερό μας σκοπό... Δεν γίνεται τίποτα περισσότερο. Αποτύχαμε, Ρεμέδιος. Καιρός να πειστείς και να μην εθελουφλεις. Η Ροσαρίτο δεν μπορεί να γίνει η γυναίκα του λατρεμένου μας Χαθιντίγιο. Το αστραφτερό όνειρο, το ευτυχές σου ιδανικό που κάποτε μας φαινόταν πραγματοποιήσιμο και για το οποίο θυσιάσα κάθε ικμάδα του μυαλού μου σαν καλός θεός, μετατράπηκε σε χίμαιρα, χάθηκε σαν τον καπνό. Σοβαρά εμπόδια, η κακοήθεια ενός άνδρα, το αδιαμφισβήτητο πάθος του κοριτσιού και άλλα που αποσιωπώ, ανέτρεψαν την κατάσταση. Κοντεύαμε να νικήσουμε και ξαφνικά βρεθήκαμε ηττημένοι. Αλίμονο, ανιψιά μου! Πρέπει να πείσεις τον εαυτό σου για ένα πράγμα. Όπως έχει η κατάσταση, ο Χαθίντο αξίζει πολύ περισσότερο από αυτό το τρελό κορίτσι».

«Καπρίτσιο και πείσματα» απάντησε η Μαρία με μια αρκετά αυθάδη δυσαρέσκεια. «Ωραία τα λέτε τώρα, θείε. Λοιπόν, τα μεγάλα πνεύματα φαίνονται... Η δόνια Περφέκτα με τις ψηλομύτικες ιδέες της και εσείς με τους στοχασμούς σας, είδα σε τι χρησιμέψατε. Κρίμα που ο Θεός με έκανε τόσο χαζή και μου έδωσε μυαλό όσο ένα τούβλο, κατά πώς λέει η κυρία, γιατί αν δεν ήταν έτσι, θα είχα λύσει το ζήτημα».

«Εσύ;»

«Αν εκείνη και εσείς με είχατε αφήσει, φυσικά και θα είχε λυθεί».

«Με τον ξυλοδαρμό;»

«Μη τρομάζετε και μη γουρλώνετε τα μάτια, γιατί δεν γίνεται λόγος για σκοτωμούς. Τι ιδέα και αυτή!»

«Αυτό με τον ξυλοδαρμό» είπε χαμογελώντας ο ιερέας «είναι σαν το ξύσιμο... Ξέρεις, αν ξεκινήσεις, δεν σταματάς».

«Μπα!... Πείτε μου τώρα ότι είμαι σκληρή και αιμοβόρα... δεν έχω κουράγιο ούτε κουνούπι να σκοτώσω, το ξέρετε καλά... Το ξέρετε πως ούτε που θα ευχόμουν τον θάνατο κάποιου».

«Τελικά, κόρη μου, όσο και να στριφογυρίζεις τα πράγματα, ο αξιότιμος δον Πέπε Ρέι θα πάρει το κορίτσι. Δεν μπορούμε να το αποφύγουμε πια. Είναι διατεθειμένος να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα, ακόμα και την ατίμωση. Αν η Ροσαρίτο... πώς μας ξεγέλασε με εκείνο το σεμνό προσωπάκι και εκείνα τα ουράνια μάτια, ε;... αν η Ροσαρίτο, λέω, δεν τον ήθελε... τότε... όλα θα μπορούσαν να ρυθμιστούν. Όμως, αλίμονο, τον αγαπάει όπως ο αμαρτωλός αγαπάει τον διάβολο. Φλέγεται από βλάσφημο πάθος. Έπεσε στην κολασμένη παγίδα της σάρκας, ανιψιά μου. Ας είμαστε δίκαιοι και ενάρετοι. Ας αποστρέψουμε το βλέμμα από το ποταπό ζεύγος και ας μη σκεφτούμε ξανά κανέναν από τους δύο».

«Εσείς δεν καταλαβαίνετε από γυναίκες, θείε» είπε η Ρεμέδιος με κολακευτική υποκρισία. «Εσείς είστε ένας άγιος άνθρωπος, δεν καταλαβαίνετε ότι τα αισθήματα που νιώθει η Ροσαρίτο δεν είναι παρά ένα καπρίτσιο από αυτά που περνούν και γιατρεύονται με δυο χαστούκια ή μερικές ξυλιές».

«Ανιψιά» είπε ο δον Ινοθένθιο αυστηρός και δογματικός «όταν έχουν συμβεί σοβαρά πράγματα, τα καπρίτσια δεν λέγονται καπρίτσια, αλλά κάπως αλλιώς».

«Θείε, δεν ξέρετε τι λέτε» απάντησε η ανιψιά και το πρόσωπό της βάφτηκε κόκκινο. «Δηλαδή, τι; Είστε ικανός να υποθέσετε ότι η Ροσαρίτο;... Τι φρίκη! Εγώ θα την υπερασπιστώ, ναι, θα την υπερασπιστώ... Είναι αγνή σαν άγγελος... Ελάτε, θείε, κάτι τέτοια με κάνουν να κοκκινίζω και να αγανακτώ μαζί σας».

Τα λόγια της σκίαξαν με θλίψη την όψη του καλού ιερέα, που έμοιαζε να έχει γεράσει δέκα χρόνια.

«Αγαπητή Ρεμέδιος» πρόσθεσε. «Πράξαμε ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατόν και ό,τι μας υπαγόρευσε η συνείδησή μας. Τίποτα πιο φυσικό από την επιθυμία μας να δούμε τον Χαθιντίγιο να συγγενεύει με αυτή τη σπουδαία οικογένεια, την πρώτη της Ορμπαχόσα. Τίποτα πιο φυσικό από την επιθυμία μας να τον δούμε να διαφεντεύει τα επτά σπίτια στην πόλη, το λιβάδι στο Μουντογράντε, τα τρία περιβόλια του εξοχικού στην Αρίβα, την Ενκομιέντα και τόσα άλλα αστικά και αγροτικά κομμάτια γης που έχει στην κυριότητά της αυτή η μικρή. Ο γιος σου αξίζει πολλά, το ξέρουν καλά όλοι. Η Ροσαρίτο τον συμπαθούσε, κι αυτός τη συμπαθούσε. Το θέμα έδειχνε να έχει κανονιστεί. Η ίδια η κυρία, χωρίς να είναι ιδιαίτερα ενθουσιασμένη, αναμφίβολα λόγω της καταγωγής μας, έμοιαζε ευνοϊκά διατεθειμένη, επειδή με εκτιμά και με τιμά πολύ και σαν εξομολογητή και σαν φίλο... Ξαφνικά, όμως, εμφανίζεται αυτός ο κακορίζικος νέος. Η κυρία μου λέει ότι έδωσε τον λόγο της στον αδελφό της και δεν τολμά να απορρίψει την πρότασή του. Δύσκολη αντιπαράθεση! Τι κάνω όμως εγώ σχετικά με όλα αυτά; Αχ! Δεν ξέρεις τι πέρασα. Θα είμαι ειλικρινής απέναντί σου. Αν είχα διακρίνει ότι ο κύριος δε Ρέι ήταν ένας άνδρας με αρχές, ικανός να κάνει ευτυχισμένη τη Ροσάριο, δεν θα επενέβαινα. Αυτός ο νέος όμως μου φάνηκε συμφορά, και σαν πνευματικός καθοδηγητής του σπιτιού όφειλα να πάρω την κατάσταση στα χέρια μου, κάτι το οποίο έκανα. Ξέρεις ήδη ότι του πήγα κόντρα, όπως χυδαία λέγεται. Ξεσκέπασα τα ελαττώματά του, αποκάλυψα την αθεία του. Εξέθεσα ενώπιον όλων τη σήψη της υλιστικής του ψυχής, και η κυρία πείστηκε ότι οδηγούσε την κόρη της στην καταστροφή... Αχ! τι βάσανα πέρασα! Η κυρία αμφιταλαντευόταν. Εγώ εμπύχωνα το αναποφάσιστο πνεύμα της. Τη συμβούλευα τα νόμιμα μέσα που μπορούσε να χρησιμοποιήσει εναντίον του ανιψιού της για να τον διώξει χωρίς να προκληθεί σκάνδαλο. Της πρότεινα έξυπνες ιδέες και καθώς αυτή μου μιλούσε συχνά για τις τύψεις που βασάνιζαν την αγνή της συνείδηση, εγώ την καθησύχαζα δείχνοντάς της ότι η μάχη που εξαπολύαμε εναντίον εκείνου του ορμητικού εχθρού ήταν νόμιμη. Ποτέ μου δεν τη συμβούλευσα να καταφύγει σε βίαια ή αιμοσταγή μέτρα ούτε σε βαρβαρότητες παρά έκανα λεπτές νύξεις που δεν ενέπιπταν στην αμαρτία. Έχω

τη συνείδησή μου ήσυχη, αγαπημένη ανιψιά. Γνωρίζεις όμως ότι πάλεψα σκληρά, ότι εργάστηκα σαν σκλάβος. Αλίμονο! Πόσες φορές επέστρεφα τα βράδια και έλεγα: “Μαρικίγια, πάμε καλά, πάμε πολύ καλά”. Κι εσύ γινόσουν τρελή από χαρά και μου φιλούσες τα χέρια εκατό φορές κι έλεγες ότι ήμουν ο καλύτερος άνθρωπος στον κόσμο. Γιατί οργίζεσαι τώρα παραμορφώνοντας τον ευγενή και πράο σου χαρακτήρα; Γιατί με μαλώνεις; Γιατί λες ότι είσαι αγανακτισμένη και μου απευθύνεσαι σαν να με θεωρείς ανόητο;»

«Γιατί εσείς» είπε η γυναίκα χωρίς να μπορεί να κατευνάσει τον θυμό της «δειλιάσατε ξαφνικά».

«Είναι γιατί όλα μας πάνε ανάποδα, γυναίκα. Ο καταραμένος μηχανικός, ευνοούμενος από τον στρατό, είναι αποφασισμένος για όλα. Η μικρή τον αγαπάει, η μικρή... δεν θέλω να πω περισσότερα. Δεν μπορεί να γίνει, στο λέω ότι δεν γίνεται».

«Ο στρατός! Μα εσείς νομίζετε, ακριβώς όπως η δόνια Περφέκτα, ότι θα γίνει πόλεμος και ότι, για να διώξουμε τον δον Πέπε, χρειάζεται το μισό έθνος να ξεγεραθεί απέναντι στο άλλο μισό... Η κυρία τρελάθηκε, κι εσείς κατά εκεί τραβάτε».

«Πιστεύω τα ίδια με εκείνη. Δεδομένης της στενής σχέσης του Ρέι με τους στρατιωτικούς, το προσωπικό ζήτημα παίρνει άλλες διαστάσεις... Όμως, αλίμονο, ανιψιά μου! Αν πριν δύο ημέρες είχα ελπίδα ότι οι γενναίοι μας θα διώξουν με τις κλωτσιές τον στρατό, από τη στιγμή που είδα την τροπή που πήραν τα πράγματα, από τη στιγμή που είδα ότι η πλειονότητα βρέθηκε προ εκπλήξεως προτού καν πολεμήσει και ότι ο Καβαγιούκο κρύβεται και ότι η εξέγερση πάει κατά διαβόλου, δεν εμπιστεύομαι τίποτα. Οι καλές προθέσεις δεν έχουν ακόμα αποκτήσει αρκετή ισχύ ώστε να διαλύσουν τους κήρυκες και τους αποστόλους του ψεύδους... Αχ, ανιψιά μου! Παραίτηση, παραίτηση!»

Και ο δον Ινοθένθιο, υιοθετώντας τον τρόπο έκφρασης που χαρακτήριζε την ανιψιά του, άφησε δυο τρεις μακρόσυρτους αναστεναγμούς. Η Μαρία, παρότι θα περίμενε κανείς το αντίθετο, κράτησε απόλυτη σιωπή. Δεν είχε, ή τουλάχιστον αυτό έδειχνε, ούτε θυμό ούτε τον επιφανειακό συναισθηματισμό της καθημερινής ζωής. Έδειχνε μόνο μια βαθιά και ταπεινή θλίψη. Λίγο αφότου

ο καλός θείος τελείωσε το κήρυγμά του, δύο δάκρυα κύλησαν από τα ρόδινα μάγουλα της ανιψιάς. Δεν άργησαν να ακουστούν κάποιοι πνιχτοί λυγμοί, που άρχισαν να εντείνονται σαν τη θάλασσα που πιάνει να φουσκώνει και να ανταριάζει, μέχρις ότου ο πονεμένος θρήνος της Μαρία Ρεμέδιος ξέσπασε σε ασυγκράτητο κλάμα.

27. ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΕΝΟΣ ΙΕΡΕΑ

«Παραίτηση! Παραίτηση!» επανέλαβε ο δον Ινοθένθιο.
«Παραίτηση, παραίτηση!» επανέλαβε η ανιψιά του στεγνώνοντας τα δάκρυά της. «Γνωρίζοντας ότι ο αγαπημένος μου γιος θα είναι πάντα ένας ζητιάνος, ας είναι να γίνει και αυτό. Οι αγωγές λιγοστεύουν, οι δίκες το ίδιο. Σύντομα θα έρθει η μέρα που η δικηγορία θα είναι ένα τίποτα. Τι αξία έχει το ταλέντο; Τι αξία έχουν οι σπουδές και το να σπας το κεφάλι σου; Αχ! Είμαστε φτωχοί. Θα φτάσει μια μέρα, αξιότιμε δον Ινοθένθιο, που δεν θα έχει ούτε μαξιλάρι να γείρει το κεφάλι του».

«Τι λες, γυναίκα!»

«Άνθρωπέ μου, το αρνείστε; Τι κληρονομιά σκέφτεστε να του αφήσετε όταν κλείσετε τα μάτια; Τέσσερα δωμάτια, έξι βιβλιοθήκες, μιζέρια και τίποτα άλλο... Θα έρθουν καιροί... Τι καιροί, θείε μου!... Ο καημένος ο γιος μου, που έχει ευαίσθητη υγεία, δεν θα μπορεί να εργαστεί... ήδη τον πιάνει ζαλάδα όταν διαβάζει ένα βιβλίο, τον πιάνει ναυτία και πονοκέφαλος όταν δουλεύει τη νύχτα!... Θα πρέπει να ζητιανέψει μια θεσούλα. Θα πρέπει εγώ να ράβω, και ποιος ξέρει, ποιος ξέρει... μη φτάσουμε να ζητάμε και ελεημοσύνη».

«Τι λες, γυναίκα;»

«Ξέρω καλά τι λέω... Ωραίοι καιροί μάς περιμένουν» συμπλήρωσε η εξαιρετική γυναίκα με ακόμα πιο εκνευριστική δακρύβρεκτη φωνή. «Θεέ μου! Τι

θα απογίνουμε; Αχ! Μόνο η καρδιά μιας μάνας νιώθει αυτά τα πράγματα... Μόνο οι μανάδες είναι ικανές να υποφέρουν τόσα μαρτύρια για την καλοπέραση του παιδιού τους. Εσείς όμως, πώς να το καταλάβετε; Όχι. Άλλο είναι να γεννάς παιδιά και να περνάς πίκρες για αυτά, κι άλλο να φέλνεις πένθιμα στον καθεδρικό ναό και να διδάσκεις λατινικά στο Ινστιτούτο... Δείτε πόσο χρησίμεψε στον γιο μου που είναι ανιψιός σας, που πήρε τόσα αριστεία, που είναι το στολίδι και η τιμή της Ορμπαχόσα... Θα πεθάνει από την πείνα, γιατί ξέρουμε πια τι απολαβές έχει η δικηγορία, ή θα αναγκαστεί να ζητήσει από τους βουλευτές μια θέση στην Αβάνα, όπου θα τον σκοτώσει ο κίτρινος πυρετός...»

«Μα, γυναίκα!»

«Όχι, δεν λέω τίποτα άλλο. Φτάνει, να μη σας ενοχλώ περισσότερο. Είμαι πολύ αυθάδης, πολύ κλασιάρικη, πολύ παραπονιάρικη και ανυπόφορη, γιατί είμαι μια στοργική μητέρα και κοιτάζω το καλό του αγαπημένου μου γιου. Θα πεθάνω, μάλιστα κύριε, θα πεθάνω χωρίς να βγάλω κουβέντα, και θα πνίξω τον πόνο μου, θα καταπιώ τα δάκρυά μου, για να μην ενοχλήσω τον κύριο ιερέα... Όμως, ο λατρεμένος μου γιος θα με καταλάβει και δεν θα βουλώσει τα αυτιά του όπως κάνετε εσείς αυτή τη στιγμή... Αλίμονό μου! Ο καημένος ο Χαθίντο ξέρει ότι θα πέθαινα για χάρη του και ότι θα εξαγόραζα την ευτυχία του θυσιάζοντας τη ζωή μου. Κακόμοιρο σπλάχνο μου! Να αξίζει τόσα και να είναι καταδικασμένος να ζήσει στη μετριότητα, στην κακομοιριά, επειδή... Όχι, κύριε μου, μην το περηφανεύεστε... Όσο κι αν ξιπαζόμαστε, εσείς θα είστε πάντα ο γιος του μπάρμπα Τινιέμπλας, του νεωκόρου του Σαν Μπερνάρδο... κι εγώ δεν θα είμαι ποτέ τίποτα παραπάνω από την κόρη του Ιντεφόνσο Τινιέμπλας, του αδελφού σας, που πούλαγε σταμνιά, κι ο γιος μου θα είναι ο εγγονός των Τινιέμπλας... γιατί ασήμαντοι γεννηθήκαμε και ποτέ δεν θα βγούμε από αυτή την κατάσταση, ποτέ δεν θα αποκτήσουμε ένα κομμάτι γης για να λέμε: "αυτό είναι δικό μου". Ούτε θα κουρέψουμε ένα δικό μας πρόβατο ούτε θα αρμέξουμε μια δική μας κατσικά ούτε θα βάλω τα χέρια μου μέχρι τους ώμους σε ένα σακί στάρι που θέρισα και άλεσα από τα χωράφια μας. Κι όλα αυτά εξ αιτίας της δειλίας σας, της ανοησίας σας και της σκληρής καρδιάς σας...»

«Μα... μα, γυναίκα!»

Ο τόνος της φωνής του ιερέα όλο και ανέβαινε κάθε φορά που επαναλάμβανε αυτή τη φράση. Βάζοντας τα χέρια στα αυτιά του, κουνούσε το κεφάλι πέρα δώθε με μια έκφραση ανάμικτης θλίψης και απελπισίας. Το τσιριχτό παράπονο της Μαρία Ρεμέδιος γινόταν όλο και πιο διαπεραστικό και τρυπούσε σαν βέλος το μυαλό του δύστιχου και πλέον σαστισμένου κληρικού. Ξαφνικά όμως το πρόσωπο εκείνης της γυναίκας μεταμορφώθηκε, το μοιρολόι άλλαξε και έγινε μια φωνή αδάμαστη και σκληρή, η όψη της χλόμιασε, τα χείλη της τρεμούλιασαν, οι γροθιές της σφίχτηκαν, λίγες μπούκλες από τα ακατάστατα μαλλιά της έπεσαν στο μέτωπό της, τα μάτια της γυάλιζαν στεγνά από τη λάβρα της οργής που έκαιγε μέσα της. Σηκώθηκε απότομα και ωρυόμενη είπε:

«Εγώ φεύγω από αυτό το σπίτι. Παίρνω τον γιο μου και φεύγω!... Θα πάμε στη Μαδρίτη. Δεν θέλω ο γιος μου να σαπίσει σε αυτή τη βρωμοπόλη. Κουράστηκα να βλέπω τον γιο μου να είναι ένα τίποτα και να μη γίνει ποτέ του κάποιος, κι εσείς να κάνετε τα στραβά μάτια. Με ακούτε, αξιότιμε θείε μου; Ο γιος μου κι εγώ φεύγουμε! Δε θα μας ξαναδείτε! Ποτέ, μα ποτέ!»

Ο δον Ινοθένθιο είχε σταυρώσει τα χέρια και δεχόταν τους μύδρους της οργής της ανιψιάς του με τη σαστισμένη έκπληξη ενός ενόχου που η παρουσία του δημίου τού στερήσε την τελευταία του ελπίδα.

«Για όνομα του Θεού, Ρεμέδιος!» μουρμούρισε με πικραμένη φωνή «Για το όνομα της Αγίας Παρθένου...»

Εκείνες οι κρίσεις και οι τρομερές εκρήξεις του ήπιου χαρακτήρα της ανιψιάς ήταν τόσο δυνατές όσο σπάνιες και υπήρχαν φορές που περνούσαν πέντε με έξι χρόνια μέχρι να δει ο δον Ινοθένθιο να μετατρέπεται σε μαινάδα η Μαρία Ρεμέδιος.

«Είμαι μητέρα!... Είμαι μητέρα!... Κι αφού κανείς δε νοιάζεται για τον γιο μου, θα τον νοιαστώ εγώ, εγώ η ίδια» βρυχήθηκε η αυτοσχέδια λέαινα.

«Στο όνομα της Παρθένου Μαρίας, γυναίκα... Μην υποκύπτεις στην οργή σου!... Δεν βλέπεις ότι αμαρτάνεις;... Ας πούμε ένα Πάτερ Ημών και ένα Άβε Μαρία, και θα δεις πώς θα σου περάσουν όλα».

Ο Εξομολογητής είπε αυτά τα λόγια τρέμοντας και ιδρώνοντας. Καημένη κότα στα νύχια του αρπακτικού! Η μεταμορφωμένη γυναίκα τού έδωσε τη χαριστική βολή λέγοντας:

«Εσείς δεν χρησιμεύετε σε τίποτα. Είστε ένας ανίκανος... Ο γιος μου κι εγώ θα φύγουμε από εδώ για πάντα, για πάντα. Θα του βρω εγώ μια θέση του γιου μου, θα του βρω μια καλή θέση. Με ακούτε; Όπως ήμουν πρόθυμη να γλείψω τους δρόμους με τη γλώσσα μου αν χρειαζόταν να του εξασφαλίσω το φαγητό του, έτσι θα γυρίσω τη γη ανάποδα για να βρω μια θέση στον γιο μου, να γίνει κάποιος, να γίνει πλούσιος, σωστός κύριος, λόρδος, κι όλα τα καλά που μπορεί να γίνει, όλα, όλα!»

«Ο Θεός να με φυλάει!» αναφώνησε ο δον Ινοθένθιο βουλιάζοντας στην πολυθρόνα του και αφήνοντας το κεφάλι να γείρει στο στήθος.

Έγινε μια παύση. Ακούγονταν μόνο οι παραγμένες ανάσες της οργισμένης γυναίκας.

«Γυναίκα» είπε τελικά ο δον Ινοθένθιο. «Μου στέρησες δέκα χρόνια ζωής. Μου άναψες τα αίματα. Με έφερες εκτός εαυτού... Είθε ο Θεός να μου δώσει την ηρεμία που χρειάζομαι για να σε ανεχτώ! Κύριε, υπομονή, αυτό που ζητάω είναι υπομονή. Κι εσύ, ανιψιά, κάνε μου τη χάρη να οδύρεσαι και να αναστενάζεις για δέκα χρόνια, γιατί η μανία σου να κλαίγεις, αν και με εκνευρίζει τόσο, είναι προτιμότερη από αυτές τις παράλογες οργές. Αν δεν γνώριζα ότι κατά βάθος είσαι καλή... Άντε! Παρότι εξομολογήθηκες και δέχτηκες το σώμα του Θεού σήμερα το πρωί, παραφέρεσαι!»

«Ναι, αλλά φταίτε εσείς, εσείς!»

«Επειδή σου λέω να παραιτηθείς από την υπόθεση του Χαθίντο και της Ροσάριο;»

«Επειδή όταν όλα πάνε καλά, εσείς κάνετε πίσω και επιτρέπετε στον κύριο δε Ρέι να αποκτήσει τη Ροσαρίτο».

«Και πώς μπορώ να το αποφύγω; Καλά λέει η κυρία ότι έχεις αντίληψη τούβλου. Θέλεις να βγω από εδώ μέσα με μια σπάθα και εν ριπή οφθαλμού να κάνω με τα κρεμμυδάκια όλο το στράτευμα και μετά να έρθω αντιμέτωπος με

τον Ρέι και να του πω: “Η αφήνετε ήσυχη τη μικρή ή σας κόβω τον λαιμουδάκο;”»

«Όχι. Όταν όμως συμβούλεψα την κυρία να δώσει μια φοβέρα στον ανιψιό της, εσείς εναντιωθήκατε, αντί να τη συμβουλέψετε το ίδιο».

«Έχεις τρελαθεί με αυτή τη φοβέρα και τον ξυλοδαρμό».

«Γιατί λένε πως άμα ψοφήσει το σκυλί, ξεμπερδέψαμε με τη λύσσα».

«Δεν μπορώ να συναινέσω σε αυτό που εσύ ονομάζεις εκφοβισμό και που στην ουσία μπορεί να είναι κάτι τρομερό».

«Ναι, γιατί είμαι μια κακούργα. Έτσι δεν είναι, θείε;»

«Γνωρίζεις ήδη ότι η σωματική βία είναι όπλο των δειλών. Εξάλλου, πιστεύεις ότι αυτός ο άνδρας θα αφήσει να τον φοβερίσουν; Και οι φίλοι του;»

«Τη νύχτα κυκλοφορεί μόνος».

«Κι εσύ πού το ξέρεις;»

«Τα ξέρω όλα. Βήμα δεν κάνει χωρίς να το μάθω, εντάξει; Η χήρα του Κούθκο με κρατάει ενήμερη».

«Άντε, μη με τρελαίνεις! Και ποιος θα τον φοβερήσει;... Για να το μάθουμε».

«Ο Καβαγιούκο».

«Ωστε είναι διατεθειμένος;...»

«Όχι, αλλά θα το κάνει αν εσείς του το παραγγείλετε».

«Άντε, γυναίκα. Άσε με στην ησυχία μου! Δεν μπορώ να ζητήσω μια τέτοια βαρβαρότητα. Εκφοβισμό! Και τι γίνεται; Του μίλησες ήδη;»

«Μάλιστα κύριε. Δεν μου έδωσε σημασία όμως ή καλύτερα, αρνείται. Στην Ορμπαχόσα, μόνο δύο πρόσωπα μπορούν να τον πείσουν με μια απλή διαταγή: εσείς ή η δόνια Περφέκτα».

«Τότε ας του το παραγγείλει η κυρία εάν το επιθυμεί. Ποτέ μου δεν πρόκειται να συναινέσω στη χρήση βίαιων και πρωτόγονων μέσων. Αν θέλεις, πίστεψέ το. Αλλά όταν ο Καβαγιούκο και κάποιοι από τους δικούς του σκέφτονταν να εξεγερθούν παίρνοντας τα όπλα, δεν μπόρεσαν ούτε λέξη να μου

αποσπάσουν που να τους προέτρεπε σε αιματοχυσίες. Όχι, αυτό όχι... Αν η δόνια Περφέκτα επιθυμεί να το κάνει...»

«Ούτε εκείνη θέλει. Σήμερα το απόγευμα πέρασα δύο ώρες μιλώντας της, και λέει ότι θα υποστήριζε τον πόλεμο όπως μπορούσε, δεν θα έβαζε όμως ποτέ κάποιον να χτυπήσει πισώπλατα. Θα είχε δίκιο να εναντιωθεί αν ήταν κάτι σοβαρό... μα ούτε εγώ θέλω να πληγωθεί, μόνο να τον φοβίσω θέλω».

«Τότε, αν η δόνια Περφέκτα δεν θέλει να διατάξει να φοβερίσουν τον μηχανικό, ούτε εγώ θα το κάνω. Κατάλαβες; Πάνω από όλα βάζω τη συνειδησή μου».

«Καλά» απάντησε η ανιψιά. «Τότε πείτε στον Καβαγιούκο να με συνοδεύσει απόψε... μην του πείτε τίποτα παραπάνω».

«Θα βγεις μέσα στη νύχτα;»

«Θα βγω, μάλιστα κύριε. Γιατί; Δεν βγήκα και χθες τη νύχτα;»

«Χθες τη νύχτα; Δεν το ήξερα. Αν το γνώριζα, θα είχα θυμώσει. Μάλιστα, κυρία».

«Δεν θα πείτε στον Καβαγιούκο παρά μόνο αυτό: "Αγαπητέ Ράμος, θα το εκτιμούσα ιδιαίτερα να συνοδεύσετε την ανιψιά μου σε μια υποχρέωση που έχει απόψε και να την υπερασπιστείτε σε περίπτωση κινδύνου"».

«Αυτό ναι, μπορώ να το κάνω. Να σε συνοδεύσει... να σε υπερασπιστεί. Α, κατεργάρα! Θέλεις να με ξεγελάσεις κάνοντάς με συνεργό σε κάποια ανοησία».

«Βέβαια... Τι νομίζατε;» είπε ειρωνικά η Μαρία Ρεμέδιος. «Εγώ και ο Ράμος θα βγούμε να κόψουμε λαρύγγια απόψε».

«Μην αστειεύεσαι. Σου επαναλαμβάνω ότι δεν θα συμβουλευσω καμία ατιμία. Μου φαίνεται όμως ότι είναι εδώ έξω...»

Ακούστηκε θόρυβος στην εξώπορτα. Κατόπιν αντήχησε η φωνή του Καβαγιούκο, που μιλούσε με τον υπηρέτη, και λίγο μετά, ο ήρωας της Ορμπαχόσα έκανε την είσοδό του στο δωμάτιο.

«Έχετε νέα, κύριε Ράμος;» ρώτησε ο κληρικός. «Ελάτε. Δώστε μας κάποια ελπίδα σε αντάλλαγμα του δείπνου και της φιλοξενίας... Τι συμβαίνει στη Βιγιαορέντα;»

«Κάτι γίνεται» απάντησε ο παλληκαράς και κάθισε με εμφανή σημάδια κόπωσης. «Σύντομα θα δείτε αν χρησιμεύουμε κι εμείς σε κάτι».

Όπως όλα τα άτομα που είναι σημαντικά ή έτσι θέλουν να φαίνονται, ο Καβαγιούκο έδειχνε μεγάλη επιφυλακτικότητα.

«Απόψε, φίλε μου, μπορείτε να πάρετε, αν θέλετε, τα χρήματα που μου έδωσαν για...»

«Και τα έχουμε ανάγκη... Αν το πάρουν μυρωδιά οι στρατιώτες, δε θα με αφήσουν να περάσω» είπε ο Ράμος γελώντας άξεστα.

«Συγκρατηθείτε, άνθρωπέ μου... Το ξέρουμε ότι περνάτε όποτε σας κάνει κέφι. Αυτό μας έλειπε. Οι στρατιωτικοί έχουν μακριά χέρια. Και αν γίνουν ενοχλητικοί, με λίγα κέρματα..., σωστά; Ελάτε, βλέπω ότι δεν σας λείπουν τα όπλα... Το μόνο που χρειάζεστε είναι ένα κανόνι οκτώ λιβρών. Και πιστόλια, έτσι; Και αυτό το ναβάχα;⁶¹»

«Για οτιδήποτε μπορεί να συμβεί» είπε ο Καβαγιούκο βγάζοντας το όπλο από τη ζώνη του και δείχνοντας την τρομερή του λεπίδα.

«Για όνομα του Θεού και της Παναγίας!» αναφώνησε η Μαρία Ρεμέδιος κλείνοντας τα μάτια κι αποστρέφοντας φοβισμένη το πρόσωπο. «Πάρτε αυτό το πράγμα από μπροστά μου. Τρομάζω και μόνο που το βλέπω».

«Αν δε μου κρατάτε κακία» είπε ο Ράμος κλείνοντας τη λεπίδα του μαχαιριού «μπορούμε να δειπνήσουμε».

Η Μαρία Ρεμέδιος ετοίμασε τα πάντα στα γρήγορα, για να μην κάνει τον ήρωα να περιμένει.

«Ακούστε κάτι, κύριε Ράμος» είπε ο δον Ινοθένθιο στον φιλοξενούμενό τους όταν κάθισαν να φάνε. «Έχετε πολλά να κάνετε απόψε;»

⁶¹Σ.τ.Μ. παραδοσιακό ισπανικό αναδιπλούμενο μαχαίρι με λεπίδα τριάντα εκατοστών.

«Κάτι έχω να κάνω» απάντησε ο παλληκαράς. «Αυτή είναι η τελευταία μου νύχτα στην Ορμπαχόσα, η τελευταία. Πρέπει να μαζέψω κάτι παιδιά και να δούμε πώς θα πάρουμε το μπαρούτι που βρίσκεται στο σπίτι της Θιρουχέδα».

«Ρώτησα» συμπλήρωσε καλοσυνάτα ο ιερέας γεμίζοντας το πιάτο του φίλου του «επειδή η ανιψιά μου θέλει να τη συνοδεύσετε για λίγο. Έχει δεν ξέρω κι εγώ ποια υποχρέωση και είναι λίγο αργά για να κυκλοφορήσει μόνη της».

«Θα πάει στο σπίτι της δόνια Περφέκτα;» ρώτησε ο Ράμος. «Εκεί ήμουν πριν λίγο. Δεν ήθελα όμως να καθυστερήσω».

«Πώς είναι η κυρία;»

«Λίγο φοβισμένη. Απόψε πήρα τους έξι νεαρούς που είχα στο σπίτι της».

«Άνθρωπέ μου, δεν νομίζετε ότι χρειάζονται εκεί;» είπε η Ρεμέδιος ανήσυχη.

«Χρειάζονται περισσότερο στη Βιγιαορέντα. Οι γενναίοι σαπίζουν μέσα στα σπίτια, έτσι δεν είναι, κύριε ιερέα;»

«Κύριε Ράμος, το σπίτι της δόνια Περφέκτα δεν πρέπει να μείνει ποτέ απροστάτευτο» είπε ο Εξομολογητής.

«Φτάνουν και παραφτάνουν οι υπηρέτες. Μα, εσείς πιστεύετε, αξιότιμε δον Ινοθένθιο, ότι ο ταξιαρχος δεν έχει άλλη δουλειά παρά να χιμάει στα ξένα σπίτια;»

«Ναι, αλλά ξέρετε καλά ότι αυτός ο διαβολικός μηχανικός...»

«Για αυτόν μιλάμε; Ε, για αυτόν δεν λείπουν οι σκούπες από το σπίτι» δήλωσε εύθυμα ο Καβαγιούκο. «Κι αν στο κάτω κάτω της γραφής δεν υπάρχει γιατρεία, ας τους παντρέψουν. Μετά από όσα έγιναν...»

«Κύριε Ράμος» είπε η Ρεμέδιος με ξαφνικό θυμό «μου φαίνεται ότι δεν καταλαβαίνετε και πολλά πάνω σε θέματα παντρείας».

«Το λέω γιατί απόψε, πριν λίγο, είδα την κυρία και τη μικρή να φιλιώνουν μεταξύ τους. Η δόνια Περφέκτα γέμιζε φιλιά τη Ροσαρίτο και όλο γλύκες και τρυφεράδες ήταν οι δυο τους».

«Να φιλιώνουν μεταξύ τους! Μου φαίνεται ότι με όλες αυτές τις προετοιμασίες για τον πόλεμο, χάσατε τα μυαλά σας. Τέλος πάντων. Θα με συνοδεύσετε ή όχι;»

«Δεν θέλει να πάει στο σπίτι της κυρίας» είπε ο κληρικός «αλλά στο πανδοχείο της χήρας του Κούθκο. Μου έλεγε ότι δεν τολμάει να πάει μόνη της, γιατί φοβάται μη την προσβάλουν».

«Ποιος θα το κάνει αυτό;»

«Δεν θέλει και πολύ να το καταλάβει κανείς. Αυτός ο μηχανικός που σέρνει όλα τα δαιμόνια της κόλασης. Χθες το βράδυ η ανιψιά μου τον είδε εκεί και του είπε δυο λογάκια, γι' αυτόν τον λόγο είναι ανήσυχη απόψε. Ο νεαρός είναι εκδικητικός και χυδαίος».

«Δεν ξέρω αν μπορώ να πάω...» είπε ο Καβαγιούκο. «Τώρα κρύβομαι και δεν μπορώ να αναμετρηθώ με τον δον Χοσέ Τιποτένιο. Αν δεν βρισκόμουν σ' αυτή τη θέση, ο μισός να κρύβομαι κι ο άλλος μισός απροφύλαγος, θα του είχα κιόλας τσακίσει την πλάτη τριάντα φορές. Τι θα συμβεί αν τον πετύχω μπροστά μου; Θα αποκαλυφθώ. Θα πέσουν πάνω μου οι στρατιώτες και αντίο Καβαγιούκο. Όσο για να τον χτυπήσω ύπουλα, δεν ξέρω να κάνω τέτοια πράγματα. Ούτε είναι του χαρακτήρα μου ούτε και η κυρία θα συμφωνούσε. Για πισώπλατα χτυπήματα, ο Κριστόβαλ Ράμος δεν είναι αυτός που ψάχνετε».

«Μα, άνθρωπέ μου! Τρελαθήκαμε; Τι είναι αυτά που λέτε;» είπε ο Εξομολογητής με αδιαφιλονίκητα σημάδια έκπληξης. «Ούτε που μου περνάει από το μυαλό να σας συστήσω να κακομεταχειριστείτε αυτόν τον κύριο. Καλύτερα να μου κοπεί η γλώσσα παρά να συμβουλευσω τέτοια ατιμία. Οι αμαρτωλοί θα εκπέσουν, είναι αλήθεια. Τη στιγμή όμως αυτή θα την ορίσει ο Θεός, όχι εγώ. Ούτε πρόκειται για ξυλοδαρμό. Καλύτερα να δεχόμουν εγώ εκατό χτυπήματα παρά να προτείνω σε έναν χριστιανό να καταφύγει σε τέτοια μέσα. Μόνο ένα πράγμα σάς λέω» συμπλήρωσε τελικά, κοιτάζοντας τον παλληκαρά πάνω από τα γυαλιά του «κι αυτό είναι ότι, επειδή η ανιψιά μου πηγαίνει εκεί, επειδή είναι πιθανόν, πολύ πιθανόν –έτσι δεν είναι, Ρεμέδιος;– να πρέπει να πει μερικά σταράτα λόγια σε αυτόν τον άνθρωπο, σας συνιστώ να

μη την αφήσετε απροστάτευτη σε περίπτωση που αυτός ο κύριος την προσβάλει...»

«Έχω κάτι να κάνω απόψε» είπε λακωνικά και στεγνά ο Καβαγιούκο.

«Το άκουσες, Ρεμέδιος. Άφησε τις δουλειές σου για αύριο».

«Αυτό δεν γίνεται. Θα πάω μόνη μου».

«Όχι, δεν θα πας, ανιψιά μου. Μην κάνουμε άλλο λόγο για το ζήτημα. Ο κύριος Ράμος έχει κάτι να κάνει και δεν μπορεί να σε συνοδεύσει. Σκέψου να σε προσβάλει αυτός ο άξεστος...»

«Να την προσβάλει αυτός;... Αυτός; Μια κυρία;...» αναφώνησε ο Καβαγιούκο. «Ελάτε! Δεν μπορώ να επιτρέψω κάτι τέτοιο!»

«Αν δεν είχατε να κάνετε κάτι... Αχ! Θα ήμουν πιο ήσυχος τότε».

«Έχω δουλειές να κάνω» είπε ο Κένταυρος και σηκώθηκε από το τραπέζι. «Αν όμως επιμένετε...»

Ακολούθησε μια σιωπή. Ο Εξομολογητής είχε σφαλίσει τα μάτια και συλλογιζόταν.

«Επιμένω, κύριε Ράμος» είπε τελικά.

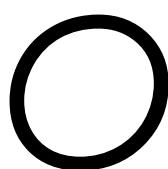
«Τότε, δεν χρειάζεται να πούμε περισσότερα. Πάμε, αξιότιμη δόνα Μαρία».

«Και τώρα, αγαπημένη ανιψιά» είπε ο δον Ινοθένθιο μεταξύ αστείου και σοβαρού «μια και τελειώσαμε το δείπνο μας, φέρε μου την κανάτα».

Έριξε ένα διαπεραστικό βλέμμα στην ανιψιά του και είπε τις ακόλουθες λέξεις συνοδεύοντάς τες με την αντίστοιχη κίνηση:

«Εγώ νίπτω τας χείρας μου».

28. ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΠΕ ΡΕΪ ΣΤΟΝ ΔΟΝ ΧΟΥΑΝ ΡΕΪ

ορμπαχόσα, 12 Απριλίου

«Αγαπημένε πατέρα, Συγχωρέστε με που σας παρακούω και δεν εγκαταλείπω την πόλη ούτε ακυρώνω το σχέδιό μου. Η συμβουλή και η παράκλησή σας ταιριάζουν σε πατέρα καλόκαρδο και αξιοπρεπή. Η ξεροκεφαλιά μου ταιριάζει σε έναν αναισθητο γιο. Μέσα μου όμως συμβαίνει κάτι πρωτόγνωρο. Η ξεροκεφαλιά και η τιμή έχουν μπλεχτεί στο μυαλό μου τόσο ώστε η ιδέα και μόνο να εγκαταλείψω τον σκοπό μου, μου φέρνει ντροπή. Έχω αλλάξει πολύ. Οι κρίσεις θυμού που με πυρπολούν μου ήταν άγνωστες μέχρι τώρα. Κάποτε περιγελούσα κάθε βιαιότητα, κάθε υπερβολή των παρορμητικών ανθρώπων, κάθε βαρβαρότητα. Τώρα τίποτα από αυτά δεν με εκπλήσσει, γιατί συναντάω μέσα μου κάθε ώρα και στιγμή μια τρομερή τάση προς την κακία. Σε εσάς μπορώ να μιλήσω όπως θα μιλούσα με τον Θεό και τη συνείδησή μου. Σε εσάς μπορώ να πω ότι είμαι ένας άθλιος, γιατί άθλιος είναι εκείνος που στερείται ενός τεράστιου ψυχικού σθένους το οποίο αποποιείται τα πάθη και επιβάλλει μια ζωή πλήρως συμβατή με τη συνείδηση. Μου λείπει η χριστιανική ακεραιότητα η οποία επιβάλλει στον αδικημένο να αγνοεί τις προσβολές που δέχεται και τους εχθρούς που τις πράττουν. Βιώνω μια αδυναμία να δαμάσω την τυφλή οργή που με ρίχνει στο χαμηλό επίπεδο των επικριτών μου ωθώντας με να ανταποδώσω τα ίσα και επιχειρώντας να τους κατατροπώσω με μεθόδους που διδάχτηκα στη δική τους

σχολή της ανομίας. Πώς λυπάμαι που δεν σας έχω στο πλευρό μου να με αποτρέψετε από αυτήν την πορεία! Είναι όμως αργά. Τα πάθη δεν περιμένουν. Είναι ανυπόμονα, αναζητούν το θήραμά τους αλαλάζοντας και με ένα ξέσπασμα που δείχνει μια παντελή στέρηση ηθικής. Υπέκυψα. Δεν μπορώ να ξεχάσω αυτό που μου είπατε τόσες φορές, ότι δηλαδή η οργή μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί το μεγαλύτερο των παθών, επειδή μεταμορφώνει αιφνίδια τον χαρακτήρα μας και πυροδοτεί όλα τα υπόλοιπα κακά δανείζοντάς τους την κολασμένη της φωτιά.

»Αυτό όμως που με έφερε στην παρούσα μου κατάσταση δεν ήταν μόνο η οργή, αλλά και ένα δυνατό και διαρκές συναίσθημα: η βαθιά και φλογερή αγάπη που νιώθω για την εξαδέλφη μου είναι και το μόνο συναίσθημα που με εξιλεώνει. Και αν δεν το κατάφερνε η αγάπη, ο οίκτος θα με είχε ωθήσει να απηφήσω τους παροξυσμούς και τις δολοπλοκίες της τρομερής σας αδελφής, γιατί η καημένη η Ροσάριο, διχασμένη ανάμεσα σε μια ακατανίκητη αγάπη και τη μητέρα της, είναι σήμερα ένα από τα πιο δυστυχισμένα πλάσματα της γης. Η αγάπη που τρέφει στο πρόσωπό μου, στην οποία ανταποκρίνεται η δική μου, δεν μου δίνει αλήθεια το δικαίωμα να ανοίξω με όποιον τρόπο μπορώ τις πόρτες του σπιτιού της και να την πάρω από εκεί μέσα; Να χρησιμοποιήσω για να το πετύχω όποιες δυνατότητες μου δίνει ο νόμος και τη βία όταν ο νόμος παύσει να με υποστηρίζει; Πιστεύω ότι η άκαμπτη ευσυνειδησία σας δεν θα δώσει μια θετική απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Εγώ όμως έπαψα να είμαι εκείνος ο μεθοδικός και αγνός χαρακτήρας του οποίου η συνείδηση συμβάδιζε με τις επιταγές της ηθικής. Δεν είμαι εκείνος που μια σχεδόν τέλεια παιδεία τού επέτρεπε να πιθασεύσει τα συναισθήματά του. Τώρα είμαι ένας άνθρωπος σαν όλους τους άλλους. Με ένα απλό βήμα πέρασα τα όρια και μπήκα στα εδάφη του άδικου και του κακού. Να είστε προετοιμασμένος να ακούσετε για οποιαδήποτε βαρβαρότητα που θα είναι δική μου πράξη. Θα φροντίσω να σας ενημερώσω για όλα τα παραπτώματά μου.

»Όμως, ούτε η εξομολόγηση των κριμάτων μου θα μου αφαιρέσει την ευθύνη όσων μέλλει να συμβούν. Ούτε θα ρίξω την ευθύνη, όσο και να επιχειρηματολογώ, εξ ολοκλήρου στην αδελφή σας. Η ευθύνη της δόνια

Περφέκτα είναι ασφαλώς τεράστια. Ποιο θα είναι το δικό μου μερίδιο; Αχ, αγαπημένε μου πατέρα! Μην πιστέψετε τίποτα από όσα ακούτε σχετικά με το άτομό μου, και κρατείστε μόνο όσα σας αποκαλύπτω. Αν σας πουν ότι εσκεμμένα έχω διαπράξει κάποια αισχροτήτα, απαντήστε ότι είναι ψέμα. Μου είναι πολύ δύσκολο, πολύ δύσκολο, να γίνω κριτής του εαυτού μου στη δίνη μέσα στην οποία βρίσκομαι. Τολμώ όμως να σας βεβαιώσω ότι δεν έδωσα σκόπιμα λαβές για σκάνδαλα. Γνωρίζετε καλά σε τι ακρότητες μπορεί να οδηγήσει το πάθος όταν οι περιστάσεις το τροφοδοτούν ασίγαστα.

»Αυτό που πικραίνει περισσότερο την ύπαρξή μου είναι ότι χρησιμοποίησα τεχνάσματα, εξαπάτηση και ποταπή υποκρισία. Εγώ, που ήμουν η προσωποποίηση της αλήθειας! Έχω πέσει στα ίδια μου τα μάτια... Είναι όμως αυτή η μεγαλύτερη διαστρέβλωση που μπορεί να υποστεί η ψυχή; Τώρα ξεκινάω ή εδώ είναι το τέλος; Κανείς δεν γνωρίζει. Αν η Ροσάριο δεν με βγάλει από αυτή την κόλαση της συνείδησής μου με το ουράνιο χέρι της, η επιθυμία μου είναι να είστε εσείς που θα έρθετε να το κάνετε. Η εξαδέλφη μου είναι ένας άγγελος, και υποφέροντας για χάρη μου, με δίδαξε πολλά που αγνοούσα πριν.

»Μην παραξενεύεστε από την ασυναρτησία όσων γράφω. Διάφορα συναισθήματα με πυρπολούν. Είναι στιγμές που με πολιορκούν ιδέες αληθινά αντάξιες της αθάνατής μου ψυχής. Είναι όμως άλλες στιγμές που περιέρχομαι σε μια οικτρή ολιγοψυχία και τότε σκέφτομαι τους αδύναμους και τους δειλούς, την ευτέλεια των οποίων μου είχατε περιγράψει με τόσο μελανά χρώματα ώστε να τους απεχθάνομαι. Στην τωρινή μου κατάσταση, είμαι διατεθειμένος για το κακό και το καλό. Ας με ευσπλαχνιστεί ο Θεός. Ξέρω πλέον τι είναι η προσευχή. Μια σοβαρή και αυθόρμητη παράκληση, τόσο προσωπική που δεν υπόκειται σε από μνήμης κανόνες... μια επέκταση της ψυχής που τολμά να βρει τις ρίζες της ...το αντίθετο της μετάνοιας, που είναι μια αντίφαση της ίδιας ψυχής όταν συστρέφεται και κρύβεται με τη γελοία εντύπωση ότι κανείς δεν τη βλέπει. Με δίδαξατε πολλά καλά πράγματα, πατέρα μου. Τώρα όμως κάνω την πρακτική μου. Όπως λέμε εμείς οι μηχανικοί, κάνω αναγνώριση εδάφους. Με αυτόν τον τρόπο οι γνώσεις μου διευρύνονται και σταθεροποιούνται... Τώρα αρχίζω να σκέφτομαι ότι δεν είμαι τόσο κακός όσο πίστευα. Να είναι έτσι;

»Τελειώνω βιαστικά το γράμμα μου. Πρέπει να το στείλω με τους στρατιώτες που πηγαίνουν προς τον σταθμό της Βιγιαορέντα, γιατί το ταχυδρομείο αυτής εδώ της πόλης είναι αναξιόπιστο».

14 Απριλίου

«Θα σας διασκέδαζε ιδιαίτερα, αγαπημένε πατέρα, αν μπορούσα να σας κάνω να καταλάβετε πώς σκέφτεται ο κόσμος αυτής της κακορίζικης πόλης. Ξέρετε ήδη ότι σχεδόν όλη η ύπαιθρος έχει στασιάσει. Ήταν κάτι προβλεπόμενο, και οι πολιτικοί κάνουν λάθος να πιστεύουν ότι το όλο ζήτημα θα λήξει εντός ημερών. Την εχθρότητα απέναντί μας και απέναντι στην Κυβέρνηση την έχουν οι κάτοικοι της Ορμπαχόσα στο αίμα τους, ακλόνητη σαν τη θρησκευτική τους πίστη. Θέλοντας να επικεντρωθώ στην περίπτωση της θείας μου, θα σας πω κάτι το χαρακτηριστικό: ότι η δυστυχής κυρία, που η φεουδαρχία την έχει ποτίσει έως το μεδούλι, φαντάστηκε ότι έχω σκοπό να παραβιάσω το σπίτι της για να της κλέψω την κόρη της, όπως οι κύριοι του Μεσαίωνα έκαναν επίθεση σε ένα εχθρικό κάστρο για να ολοκληρώσουν τα έκτροπά τους. Μη γελάτε, γιατί είναι αλήθεια. Τέτοιες είναι οι ιδέες αυτών των ανθρώπων. Δεν χρειάζεται να σας πω ότι με θεωρεί ένα τέρας, ένα είδος αιρετικού αλλόθρησκου βασιλιά. Και οι στρατιωτικοί, με τους οποίους έχω φιλικές σχέσεις εδώ, δεν τυγχάνουν καλύτερης γνώμης. Στο σπίτι της δόνια Περφέκτα, το ακλόνητο πιστεύω είναι ότι ο στρατός και εγώ έχουμε συμπράξει διαβολικά και ανίερα για να λαφυραγωγήσουμε την Ορμπαχόσα, να κατεδαφίσουμε την πίστη της, να αρπάξουμε τις παρθένες της. Είμαι σίγουρος ότι η αδελφή σας πιστεύει ακράδαντα ότι θα κάνω επίθεση στο σπίτι της και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πίσω από την πόρτα θα έχει φτιάξει κάποιο είδος αναχώματος.

»Δεν γίνεται όμως διαφορετικά. Εδώ έχουν τις πιο απαρχαιωμένες ιδέες όσον αφορά την κοινωνία, τη θρησκεία, το Κράτος, την ιδιοκτησία. Ο θρησκευτικός φανατισμός που τους ωθεί να χρησιμοποιήσουν βία εναντίον της Κυβέρνησης για να υπερασπιστούν μια πίστη που κανείς δεν απείλησε και που ούτως ή άλλως ούτε οι ίδιοι διαθέτουν, ξυπνά στην ψυχή τους φεουδαρχικές τάσεις. Και καθώς είναι διατεθειμένοι να λύσουν όλα τα ζητήματα

με ωμή βία, αίμα και φωτιά, σφάζοντας οποιονδήποτε δεν σκέφτεται όπως εκείνοι, πιστεύουν ότι κανείς στον κόσμο δεν χρησιμοποιεί άλλες μεθόδους.

»Όχι μόνο δεν είχα την πρόθεση να πράξω δονκιχωτισμούς στο σπίτι της κυρίας, αλλά φρόντισα να την προφυλάξω από διάφορες ενοχλήσεις, τις οποίες όμως δεν γλύτωσαν οι συμπολίτες μας. Λόγω της φιλίας μου με τον ταξίαρχο δεν υποχρεώθηκε να παρουσιάσει, όπως υπήρχε διαταγή, έναν κατάλογο όλων των ανδρών της υπηρεσίας της που πήγαν με τους στασιαστές. Και αν διεξήχθη έρευνα στο σπίτι της, αυτό έγινε μόνο τυπικά. Και αν αφαίρεσαν τα όπλα των έξι ανδρών που κρατούσε στο σπίτι, τους αντικατέστησε με άλλους τόσους και δεν της έκανε κανείς τίποτα. Τα παραθέτω αυτά μόνο για να δείτε την πραγματική σημασία της εχθρότητάς μου προς την κυρία.

»Είναι αλήθεια ότι έχω την υποστήριξη των υψηλόβαθμων αξιωματικών. Τη χρησιμοποιώ όμως μόνο για να μη με προσβάλει ή κακομεταχειριστεί ο αδυσώπητος κόσμος της Ορμπαχόσα. Οι πιθανότητες επιτυχίας μου εναπόκεινται στο ότι οι αρχές της πόλης, που πρόσφατα ο διοικητής της ταξιαρχίας τοποθέτησε, είναι όλοι φίλοι μου. Από αυτούς αντλώ το σθένος που μου επιτρέπει να εκφοβίσω την Ορμπαχόσα. Δεν ξέρω αν θα αναγκαστώ να διαπράξω κάποια βιαιότητα. Μη φοβάστε όμως, γιατί η παραβίαση και κατάληψη του σπιτιού είναι μια τρελή φεουδαρχική αντίληψη της αδελφής σας. Η τύχη με τοποθέτησε σε μια προνομιακή θέση. Η οργή και το πάθος που καίνε μέσα μου, με σπρώχνουν να την εκμεταλλευτώ. Δεν ξέρω μέχρι ποιο σημείο θα φτάσω».

17 Απριλίου

«Το γράμμα σας μου έδωσε μεγάλη παρηγοριά. Ναι, μπορώ να επιτύχω τον σκοπό μου καταφεύγοντας στα βοηθήματα του νόμου, ικανότατα όντως για την επίτευξή του. Συμβουλευτήκα τις τοπικές αρχές, και όλοι συμφωνούν σε αυτό που μου προτείνετε. Είμαι ικανοποιημένος. Εφόσον έσπειρα την ιδέα της ανυπακοής στο μυαλό της εξαδέλφης μου, ας είναι τουλάχιστον κάτω από τη σκέπη των κοινωνικών προσταγών. Θα κάνω αυτό που μου παραγγείλατε,

δηλαδή θα σταματήσω τη μάλλον άχρηστη συνεργασία με τον Πινθόν. Θα διακόψω την εκφοβιστική σύμπνοια με τους στρατιωτικούς. Θα παύσω να καυχιέμαι για τη δύναμη που απόκτησα μέσω αυτών. Θα βάλω τέλος στις περιπέτειες, και την κατάλληλη στιγμή θα ενεργήσω με ηρεμία, σύνεση και καλή θέληση. Καλύτερα έτσι. Η συμμαχία μου, μισοαστεία, μισοσοβαρή, με τον στρατό είχε ως σκοπό να προστατευτώ από τις βαρβαρότητες των κατοίκων της Ορμπαχόσα και των υπηρετών και συγγενών της θείας μου. Εξάλλου, πάντα μου προκαλούσε απέχθεια η ιδέα αυτού που αποκαλούμε *ένοπλη επέμβαση*.

»Μην ανησυχείτε για την προσωπική μου ασφάλεια. Από μέρους μου, δεν φοβάμαι τίποτα και είμαι πολύ ήρεμος».

20 Απριλίου

«Σήμερα δεν μπορώ να σας γράψω παρά δύο γραμμές μόνο. Έχω πολλά να κάνω. Όλα θα τελειώσουν σε δύο τρεις ημέρες. Μη μου γράψετε ξανά σε αυτή την άθλια πόλη. Σύντομα θα έχετε τη χαρά να αγκαλιάσετε τον γιο σας.

ΠΕΠΕ»

29. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΕΠΕ ΡΕΪ ΣΤΗ ΡΟΣΑΡΙΟ ΠΟΛΕΝΤΙΝΟΣ

«**Δ**ώσε στον Εστεβανίγιο το κλειδί του κήπου και ανάθεσέ του να προσέχει τον σκύλο. Το αγόρι μου είναι αφοσιωμένο, με την ψυχή και το σώμα. Μη φοβάσαι τίποτα. Θα λυπηθώ αν δεν μπορέσεις να κατέβεις όπως τις προάλλες. Κάνε ό,τι μπορείς για να τα καταφέρεις. Θα είμαι εκεί λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Θα σου πω τι αποφάσισα και τι πρέπει να κάνεις. Ησύχασε, κορίτσι μου, γιατί εγκατέλειψα κάθε ασύνετο και άξεστο μέσο. Θα στα διηγηθώ όλα. Είναι πολλά και πρέπει να τα πούμε από κοντά. Φαντάζομαι τον φόβο και την ανησυχία σου στη σκέψη ότι βρίσκομαι τόσο κοντά σου. Πάνε όμως οκτώ ημέρες που δεν σε έχω δει. Ορκίστηκα ότι η απουσία σου θα πάψει σύντομα, και έτσι θα γίνει. Η καρδιά μου μου λέει ότι θα ειπωθούμε. Καταραμένος να είμαι αν δεν σε δω».

30. Η ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ

Μια γυναίκα και ένας άνδρας έκαναν την είσοδό τους στο πανδοχείο της χήρας του Κούθοκο λίγο μετά τις δέκα τη νύχτα και έφυγαν στις έντεκα και μισή.

«Τώρα, αξιότιμη δόνια Μαρία» είπε ο άνδρας «θα σας γυρίσω στο σπίτι σας, γιατί έχω δουλειά να κάνω».

«Περιμένετε, κύριε Ράμος, για όνομα του Θεού» απάντησε η γυναίκα. «Γιατί δεν πάμε στο Καζίνο να δούμε αν θα βγει; Το ακούσατε κι εσείς... Σήμερα το απόγευμα μιλούσε με τον Εστεβανίγιο, το αγόρι που δουλεύει στον κήπο».

«Μα, ψάχνετε να βρείτε τον δον Χοσέ;» ρώτησε ο Κένταυρος πολύ κακοδιάθετος. «Τι μας κόφτει; Το κόρτε με τη δόνια Ροσάριο σταμάτησε εκεί που έπρεπε και τώρα δεν υπάρχει άλλη λύση παρά να τους παντρέψει η κυρία. Αυτή είναι η γνώμη μου».

«Είστε κτήνος» είπε με θυμό η Ρεμέδιος.

«Κυρία, εγώ φεύγω».

«Έτσι λοιπόν, ανάγωγε. Θα με αφήσετε μόνη στη μέση του δρόμου;»

«Αν δεν γυρίσετε αμέσως σπίτι, αυτό θα κάνω, κυρία».

«Έτσι... Με αφήνετε μόνη, εκτεθειμένη στις προσβολές... Ακούστε, κύριε Ράμος. Ο δον Χοσέ θα βγει τώρα από το Καζίνο, όπως το συνηθίζει. Θέλω να

μάθω αν θα γυρίσει στο πανδοχείο ή θα το προσπεράσει. Μια ιδιοτροπία μου είναι μόνο, τίποτα άλλο».

«Αυτό που ξέρω εγώ είναι ότι έχω δουλειές να κάνω και κοντεύει δώδεκα η ώρα».

«Σιωπή!» είπε η Ρεμέδιος. «Ας κρυφτούμε σε εκείνη τη γωνία... Ένας άνδρας έρχεται από την Τριπερία Άλτα. Αυτός είναι».

«Ο δον Χοσέ... Τον αναγνώρισα από το περπάτημά του».

Κρύφτηκαν, και ο άνδρας τούς προσπέρασε.

«Ας τον ακολουθήσουμε» είπε η Μαρία Ρεμέδιος ανήσυχη. «Ας τον ακολουθήσουμε από κοντά, Ράμος».

«Κυρία...»

«Μόνο μέχρι να δούμε αν θα μπει στο πανδοχείο του».

«Μια στιγμή μόνο, τίποτα περισσότερο, δόνια Ρεμέδιος. Μετά, φεύγω».

Έκαναν γύρω στα τριάντα βήματα κρατώντας μια απόσταση ασφαλείας από τον άνδρα που παρακολουθούσαν. Η ανιψιά του Εξομολογητή τελικά σταμάτησε και είπε:

«Δεν πηγαίνει στο πανδοχείο».

«Θα πηγαίνει στου ταξιαρχου».

«Ο ταξιαρχος μένει στην πάνω μεριά του δρόμου, και ο δον Πέπε πηγαίνει προς τα κάτω, προς το σπίτι της κυρίας».

«Της κυρίας!» αναφώνησε ο Καβαγιούκο βιάζοντας τα βήματά του.

Ξεγελάστηκαν όμως. Ο άνδρας που παρακολουθούσαν πέρασε μπροστά από το σπίτι των Πολεντίνος και συνέχισε τον δρόμο του.

«Το βλέπετε πως δεν πηγαίνει εκεί;»

«Κύριε Ράμος, ας τον ακολουθήσουμε» είπε η Ρεμέδιος σφίγγοντας σπασμωδικά το χέρι του παλληκαρά. «Έχω ένα προαίσθημα».

«Σύντομα θα το μάθουμε, γιατί εδώ τελειώνει σχεδόν η πόλη».

«Μη βιάζεστε... Μπορεί να μας δει... Καλά το σκέφτηκα, κύριε Ράμος. Θα μπει από την αχρησιμοποίητη πόρτα του κήπου».

«Κυρία, τρελαθήκατε μου φαίνεται!»

«Προχωρήστε και θα δούμε».

Η νύχτα ήταν σκοτεινή, και οι κατάσκοποι δεν μπορούσαν να δουν από πού είχε μπει ο κύριος δε Ρέι. Το τρίξιμο όμως από σκουριασμένους μεντεσέδες και το ότι δεν συνάντησαν τον νέο σε όλο το μήκος της μάντρας, τους έπεισε ότι είχε μπει στον κήπο. Ο Καβαγιούκο κοίταξε τη συνομιλήτριά του μπερδεμένος. Τα είχε χάσει ολότελα.

«Τι σκέφτεστε;... Ακόμα έχετε αμφιβολίες;»

«Τι πρέπει να κάνω;» ρώτησε ο παλληκαράς αναποφάσιστος. «Θα τον τρομάξουμε;... Δεν ξέρω τι θα σκεφτεί η κυρία. Το λέω γιατί απόψε είχα πάει να τη δω και μου φάνηκε πως μητέρα και κόρη τα βρήκαν μεταξύ τους».

«Μην είστε ανόητος... Γιατί δεν μπαίνετε;»

«Τώρα θυμήθηκα ότι οι οπλισμένοι άνδρες δεν είναι πια εδώ, γιατί τους διέταξα να φύγουν από το απόγευμα».

«Κι ακόμα αμφιβάλλει αυτό το κουτορνίθι για το τι πρέπει να κάνει. Ράμος, μην είστε δειλός και μπείτε στον κήπο».

«Από πού να μπω, αφού το πορτάκι είναι κλειστό;»

«Πηδήξτε πάνω από τη μάντρα... Τι μπελάς! Αν ήμουν άντρας...»

«Τότε, να σκαρφαλώσω... Είναι εδώ κάτι τούβλα που τα έχουν τα παιδιά για να ανεβαίνουν και να κλέβουν φρούτα...»

«Γρήγορα, σκαρφαλώστε! Εγώ πηγαίνω να χτυπήσω στη μπροστινή πόρτα, να ειδοποιήσουν να ξυπνήσει η κυρία αν τυχόν κοιμάται».

Ο Κένταυρος σκαρφάλωσε με κάποια δυσκολία. Καβαλίκεψε τον τοίχο μια στιγμή και μετά χάθηκε ανάμεσα στα σκοτεινά φυλλώματα των δένδρων. Η Μαρία Ρεμέδιος έτρεξε ξέπνοη μέχρι την οδό του Σταβλάρχη και αρπάζοντας το ρόπτρο της μπροστινής πόρτας χτύπησε... Χτύπησε τρεις φορές με όλη τη δύναμη της ψυχής της.

31. ΔΟΝΙΑ ΠΕΡΦΕΚΤΑ

Κοιτάζτε με πόση ηρεμία προσηλώνεται στο γράψιμο η αξιότιμη δόνια Περφέκτα. Μπείτε στο δωμάτιό της, παρά το προχωρημένο της ώρας, και θα τη βρείτε σοβαρά απασχολημένη, μοιρασμένη ανάμεσα στους στοχασμούς της και σε μακροσκελείς ευσυνείδητες επιστολές, που με σταθερότητα και επιμέλεια χαράζει η πένα της ανά διαστήματα

Το φως της λάμπας του λαδιού πέφτει στο πρόσωπο, το μπούστο και τα χέρια της αφήνοντας σε μια γλυκιά σκιά το υπόλοιπο σώμα της και σχεδόν όλο το δωμάτιο. Η γυναίκα μοιάζει με μια λαμπρή σιλουέτα βγαλμένη από τη φαντασία που εξάπτουν οι αόριστοι ίσκιοι του φόβου.

Είναι περίεργο που έως τώρα δεν ξεκαθαρίσαμε κάτι πολύ σημαντικό, κι αυτό είναι το ότι η δόνια Περφέκτα ήταν όμορφη ή καλύτερα ότι διατηρούσε στην όψη ίχνη της παλιάς ομορφιάς της. Η ζωή της υπαίθρου, η παντελής έλλειψη μαιιοδοξίας, η απέχθειά της για τα λούσα, το μίσος της για τη μόδα, η περιφρόνηση της επιδειξιμανίας της πρωτεύουσας ήταν οι λόγοι που η έμφυτη ομορφιά της δεν έλαμπε ή έλαμπε ελάχιστα. Σε αυτό συνέτεινε και το μόνιμα ωχρό πρόσωπό της που έδειχνε μια χολερική προδιάθεση.

Τα μάτια της ήταν μαύρα και αμυγδαλωτά, η μύτη της καλοσχηματισμένη και λεπτεπίλεπτη, το μέτωπο φαρδύ και λείο. Ο κάθε παρατηρητής θα τη χαρακτήριζε πρότυπο ανθρώπινης κατατομής. Είχε όμως σε εκείνα τα χαρακτηριστικά μια έκφραση σκληρότητας και ανωτερότητας που

προκαλούσε αντιπάθεια. Κι έτσι όπως κάποια άτομα, παρότι άσχημα, έλκουν, η δόνια Περφέκτα απωθούσε. Το βλέμμα της, ακόμα κι όταν συνοδευόταν από καλοσυνάτα λόγια, έβαζε ανάμεσα σε αυτήν και όσους ήταν ξένοι μια αξιέπραστη απόσταση καχύποπτου σεβασμού. Για τους ανθρώπους του σπιτιού της όμως, δηλαδή για τους συγγενείς, θαυμαστές και συμμάχους, εξέπεμπε έναν ιδιαίτερο μαγνητισμό. Γνώριζε καλά την τέχνη της επιβολής και της προσαρμογής της γλώσσας της ώστε να γίνεται αρεστή σε κάθε πρόσωπο που την άκουγε. Σε αυτά δεν την παράβγαινε κανείς.

Ο χολερικός χαρακτήρας της και η υπερβολική συναναστροφή και ενασχόληση με ευσεβή πρόσωπα και πράγματα, τα οποία εξήπταν τη φαντασία της χωρίς σκοπό και αποτέλεσμα, την είχαν γεράσει πρόωρα και παρότι νέα ακόμα, δεν της φαινόταν. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι με τις συνήθειες που τηρούσε και τον τρόπο ζωής της, είχε δημιουργήσει ένα κέλυφος, μια πέτρινη επικάλυψη αναισθησίας και είχε κλειστεί εκεί μέσα σαν το σαλιγκάρι στο καβούκι του, από το οποίο σπάνια έβγαινε.

Οι άμεμπτες συνήθειές της και εκείνη η εξωστρέφεια καλοσύνης που παρατηρήσαμε από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε στην ιστορία μας, ήταν ο λόγος που τύγχανε τόσης εκτίμησης στην Ορμπαχόσα. Εκτός αυτού, διατηρούσε σχέσεις με εξαιρετικές κυρίες της Μαδρίτης και με αυτόν τον τρόπο πέτυχε την παύση του ανιψιού της από την αποστολή του. Στο παρόν σημείο της ιστορίας μας τη βρίσκουμε καθισμένη στο γραφείο της, το οποίο είναι ο μόνος έμπιστος των σχεδίων της, θεματοφύλακας των αριθμητικών συναλλαγών της με τους χωριάτες και των αντίστοιχων ηθικών με την κοινωνία και τον Θεό. Εκεί έγραφε τα τριμηνιαία γράμματα στον αδελφό της. Εκεί συνέτασσε τα σημειώματα που υποκίνησαν τον δικαστή και τον συμβολαιογράφο να εμπλέξουν σε αγωγές τον Πέπε Ρέι. Εκεί ύφανε την πλεκτάνη που έγινε η αιτία να χάσει ο ανιψιός της την εμπιστοσύνη της Κυβέρνησης. Εκεί είχε μακρές συνομιλίες με τον δον Ινοθένθιο. Για να μάθουμε το σενάριο άλλων πράξεων των οποίων τα αποτελέσματα έχουμε ήδη δει, θα χρειαζόταν να την ακολουθήσουμε στην επισκοπική κατοικία και στα σπίτια φιλικών οικογενειών.

Δεν γνωρίζουμε πώς θα ήταν η δόνια Περφέκτα αν αγαπούσε. Μισώντας πάντως, διέθετε την άγρια ορμή ενός αγγέλου του μίσους και της διχόνοιας ανάμεσα στους ανθρώπους. Αυτό είναι το αποτέλεσμα που παράγει σε έναν σκληρό και χωρίς έμφυτη καλοσύνη χαρακτήρα η θρησκευτική εμμονή όταν αυτή η τελευταία, αντί να τραφεί από την αλήθεια που αποκαλύπτεται σε αρχές απλές και όμορφες, αναζητά τροφή σε στενόμυαλες συνταγές που υπακούουν μόνο σε εκκλησιαστικά συμφέροντα. Η θρησκευτική προσήλωση δεν προσβάλλει μόνο όταν συναντιέται σε πολύ αγνές καρδιές. Αυτή είναι μια αλήθεια που ακόμα και σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποδίδει το καλό. Οι καρδιές όμως που γεννήθηκαν με την αγγελική καθαρότητα που απαιτεί το επίγειο Καθαρήριο, φροντίζουν να μην ερεθίζονται υπερβολικά από αυτά που βλέπουν στους βωμούς, τις χορωδίες, τα εντευκτήρια και τα σκευοφυλάκια, προτού αποκτήσουν μια προσωπική συνείδηση ενός βωμού, ενός άμβωνα και ενός εξομολογητηρίου.

Η κυρία άφηνε κατά καιρούς το γράψιμο για να πάει στο διπλανό δωμάτιο της κόρης της. Είχε διατάξει τη Ροσαρίτο να κοιμηθεί, η κοπέλα όμως, έχοντας βρεθεί ήδη στον γκρεμό της ανυποταγής, ξαγρυπνούσε.

«Γιατί δεν κοιμάσαι;» τη ρώτησε η μητέρα της. «Εγώ δεν σκέφτομαι να ξαπλώσω όλη τη νύχτα. Το ξέρεις ότι ο Καβαγιούκο πήρε μαζί του τους άνδρες που κρατούσαμε εδώ. Μπορεί να συμβεί οτιδήποτε, κι εγώ θα είμαι σε επιφυλακή... Αν δεν το έκανα αυτό, τι θα απογινόμασταν οι δυο μας;...»

«Τι ώρα είναι;» ρώτησε η κοπέλα.

«Σε λίγο θα είναι μεσάνυχτα... Εσύ μπορεί να μη φοβάσαι... φοβάμαι όμως εγώ».

Η Ροσαρίτο έτρεμε και όλα επάνω της έδειχναν μια τρομερή ανησυχία. Τα μάτια της στράφηκαν στον ουρανό σαν να ήθελε να προσευχηθεί. Μετά, στράφηκαν στη μητέρα της με ανείπωτο τρόμο.

«Μα, τι σου συμβαίνει;»

«Είπατε ότι είναι μεσάνυχτα;»

«Ναι».

«Τότε... Μα είναι κιόλας μεσάνυχτα;»

Η Ροσάριο ήθελε να μιλήσει, μα τίναξε το κεφάλι της που μέσα του βάραινε ένας ολόκληρος κόσμος.

«Κάτι έχεις εσύ... κάτι σου συμβαίνει» είπε η μητέρα της καρφώνοντάς την με ένα διαπεραστικό βλέμμα.

«Μάλιστα... ήθελα να σας πω» τραύλισε η κοπέλα «ήθελα να πω... τίποτα, τίποτα, θα κοιμηθώ».

«Ροσάριο, Ροσάριο! Η μητέρα σου διαβάζει την καρδιά σου σαν βιβλίο» αναφώνησε αυστηρά η δόνια Περφέκτα. «Είσαι ταραγμένη. Στο είπα ήδη ότι είμαι διατεθειμένη να σε συγχωρήσω αν μετανοήσεις. Αν είσαι καλό και υπεύθυνο κορίτσι...»

«Δηλαδή, τι; Δεν είμαι καλή εγώ; Αχ, μαμά! Μαμά μου! Πεθαίνω!»

Η Ροσάριο ξέσπασε σε πικρά και απαρηγόρητα δάκρυα.

«Τι είναι αυτά τα δάκρυα;» είπε η μητέρα της αγκαλιάζοντάς την. «Αν είναι δάκρυα μεταμέλειας, τότε είναι καλόδεχτα».

«Δεν μετανιώνω, δεν μπορώ να μετανιώσω» φώναξε η νέα σε ένα ξέσπασμα απελπισίας που την έκανε να μοιάζει με άγγελο.

Ανασήκωσε το κεφάλι και το πρόσωπό της ζωντάνεψε αίφνης. Τα μαλλιά της έπεφταν στην πλάτη της χυτά. Δεν είχε ξαναγίνει πιο όμορφη εικόνα αγγέλου έτοιμου να επαναστατήσει.

«Μα, τρελάθηκες; Τι πράγματα είναι αυτά;» είπε η δόνια Περφέκτα βάζοντας τα χέρια της στους ώμους της κόρης της.

«Φεύγω, φεύγω!» είπε η νέα παραληρώντας.

Και πετάχτηκε από το κρεβάτι.

«Ροσάριο, Ροσάριο!... Κόρη μου!... Για όνομα του Θεού! Τι είναι όλα αυτά που κάνεις;»

«Αχ, μαμά! Κυρία!» αναφώνησε η νέα αγκαλιάζοντας τη μητέρα της. «Δέστε με!»

«Στα αλήθεια θα σου άξιζε να σε δέσω... Τι τρέλα σε έπιασε;»

«Δέστε με... Φεύγω, φεύγω μαζί του».

Η δόνια Περφέκτα ένιωσε ένα πύρινο ποτάμι να ανεβαίνει από την καρδιά της στα χείλη της. Συγκρατήθηκε, και μόνο με τα μαύρα μάτια της, πιο σκοτεινά κι από τη νύχτα, απάντησε στην κόρη της.

«Μαμά, μαμά μου, μισώ ό,τι δεν είναι εκείνος!» αναφώνησε η Ροσάριο. «Ακούστε την εξομολόγησή μου, γιατί θέλω να το φωνάξω παντού, και πρώτα από όλους σε εσάς».

«Θέλεις να με σκοτώσεις, με σκοτώνεις».

«Θέλω να το ομολογήσω για να με συγχωρήσετε... Αυτό το βάρος, αυτό το βάρος που έχω μέσα μου δεν με αφήνει να ζήσω...»

«Το βάρος μιας αμαρτίας!... Πρόσθεσε και την κατάρα του Θεού και προσπάθησε να πορευτείς με τέτοιο φορτίο, ατιμασμένη!... Μόνο εγώ μπορώ να σε απαλλάξω».

«Όχι, όχι εσείς» φώναξε απελπισμένη η Ροσάριο. «Ακούστε όμως, θέλω να σας τα εξομολογηθώ όλα, όλα... Και μετά, διώξτε με από αυτό το σπίτι όπου γεννήθηκα».

«Να σε διώξω εγώ!...»

«Τότε θα φύγω μόνη μου».

«Ούτε να το σκέφτεσαι. Θα σου μάθω εγώ τα καθήκοντα μιας κόρης, κάτι που προφανώς έχεις ξεχάσει».

«Τότε, θα το σκάσω. Θα με πάρει μαζί του».

«Στο είπε, στο συμβούλευσε, στο διέταξε;» ρώτησε η μητέρα εκτοξεύοντας τις λέξεις σαν κεραυνούς πάνω στην κόρη της.

«Μου το συμβούλευσε... Συμφωνήσαμε να παντρευτούμε. Πρέπει να το κάνουμε, μαμά, μαμά μου αγαπημένη. Θα σας αγαπώ... Ξέρω ότι οφείλω να σας αγαπώ... Θα είμαι αιώνια καταδικασμένη αν δεν σας αγαπώ».

Έσφιγγε τα χέρια της και πέφτοντας στα γόνατα, φίλησε τα πόδια της μητέρας της.

«Ροσάριο, Ροσάριο!» αναφώνησε η δόνια Περφέκτα με τρομερή φωνή.
«Σήκω όρθια!»

Έγινε μια σύντομη παύση.

«Αυτός ο άνδρας, σου έγραψε;»

«Μάλιστα».

«Τον ξαναείδες μετά από εκείνη τη νύχτα;»

«Μάλιστα».

«Κι εσύ!...»

«Κι εγώ το ίδιο... Αχ, κυρία! Γιατί με κοιτάζετε έτσι; Εσείς δεν είστε η μητέρα μου».

«Μακάρι να μην ήμουν. Απόλαυσε το κακό που μου κάνεις. Με σκοτώνεις, με σκοτώνεις χωρίς γυρισμό» φώναξε η κυρία με απεριγράπτη ταραχή. «Λες ότι αυτός ο άνδρας...»

«Είναι ο σύζυγός μου... Θα γίνω δική του, ο νόμος θα με προστατέψει... Εσείς δεν είστε γυναίκα... Γιατί με κοιτάτε έτσι και με κάνετε να τρέμω; Μητέρα, μητέρα μου, μη με καταδικάζετε!»

«Μόνη σου καταδίκασες τον εαυτό σου. Αρκετά! Υπάκουσέ με και θα σε συγχωρήσω... Απάντησέ μου: πότε έλαβες γράμμα από αυτόν τον άνδρα;»

«Σήμερα».

«Τι προδοσία! Τι ατιμία!» αναφώνησε η μητέρα βρυχώμενη παρά μιλώντας.
«Κανονίσατε να ειπωθείτε;»

«Μάλιστα».

«Πότε;»

«Απόψε».

«Πού;»

«Εδώ, εδώ. Τα ομολογώ όλα, όλα. Το ξέρω ότι είναι έγκλημα... Είμαι μια άτιμη, εσείς όμως, που είστε η μητέρα μου, θα με βγάλετε από αυτή την κόλαση. Δώστε τη συγκατάθεσή σας... Πείτε μου μια λέξη, μια λέξη μόνο».

«Αυτός ο άνδρας, εδώ, στο σπίτι μου!» φώναξε η δόνια Περφέκτα οπισθοχωρώντας τυφλωμένη από έκπληξη και οργή.

Η Ροσάριο την ακολούθησε γονατιστή. Την ίδια στιγμή ακούστηκαν τρία χτυπήματα, τρεις κρότοι, τρεις κανονιές. Ήταν η Μαρία Ρεμέδιος, που χτυπούσε το ρόπτρο της πόρτας. Το σπίτι σείστηκε μέχρι τα θεμέλια. Μητέρα και κόρη είχαν απομείνει μαρμαρωμένες.

Ένας υπηρέτης κατέβηκε να ανοίξει, και λίγο μετά μπήκε στο σπίτι της δόνια Περφέκτα η Μαρία Ρεμέδιος, που δεν ήταν γυναίκα παρά ένας δράκος τυλιγμένος με ένα σάλι. Το παραμορφωμένο από την αγωνία πρόσωπό της έβγαζε φωτιές.

«Είναι εδώ... είναι εδώ. Μπήκε στον κήπο... από την αχρησιμοποίητη πόρτα» είπε με δυσκολία, παίρνοντας ανάσα σε κάθε συλλαβή.

«Το ξέρω ήδη» βρυχήθηκε σχεδόν η δόνια Περφέκτα.

Η Ροσάριο έπεσε αναίσθητη στο πάτωμα.

«Να κατέβουμε» είπε η δόνια Περφέκτα αγνοώντας την κόρη της που είχε λιποθυμήσει.

Οι δύο γυναίκες γλίστρησαν τις σκάλες σαν τα φίδια. Οι υπηρέτριες και ο υπηρέτης βρίσκονταν στη γαλαρία χωρίς να ξέρουν τι να κάνουν. Η δόνια Περφέκτα βγήκε στον κήπο από την τραπεζαρία, ενώ η Μαρία Ρεμέδιος την ακολουθούσε.

«Ευτυχώς έχουμε εδώ τον Κα... Κα... Καβαγιούκο» τραύλισε η ανιψιά του ιερέα.

«Πού;»

«Στον κήπο είναι κι αυτός... Πη... πη... πήδηξε τη μάντρα».

Η δόνια Περφέκτα ερεύνησε το σκοτάδι με μάτια γεμάτα οργή. Η μανία τούς έδινε την εξαιρετική όραση ενός αιλουροειδούς.

«Βλέπω εκεί μια μορφή» είπε. «Πηγαίνει προς τις πικροδάφνες».

«Αυτός είναι» φώναξε η Ρεμέδιος. «Μα να, έρχεται και ο Ράμος... Ράμος!»

Ξεχώρισαν πεντακάθαρα την πελώρια σιλουέτα του Ράμος.

«Κατά τις πικροδάφνες!... Ράμος, κατά τις πικροδάφνες!...»

Η δόνια Περφέκτα προχώρησε μερικά βήματα. Η τραχιά φωνή της δονήθηκε τρομερή, εκτοξεύοντας σαν πυροβολισμό αυτές τις λέξεις:

«Κριστόβαλ, Κριστόβαλ!... Σκότωσέ τον!»

Ακούστηκε μια εκπυρσοκρότηση κι αμέσως μετά μία ακόμα.

32. ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Aπό τον δον Καγιετάνο Πολεντίνος σε έναν φίλο του στη Μαδρίτη.

Ορμπαχόσα, 21 Απριλίου

«Αγαπημένε φίλε,

Στείλτε μου χωρίς καθυστέρηση την έκδοση του 1562 που μου λέτε ότι συναντήσατε ανάμεσα στα βιβλία της διαθήκης του Κορτσουέλο. Πληρώνω όσο-όσο για αυτό το αντίτυπο. Είναι καιρός που το ψάχνω μάταια και θα θεωρηθώ ο μέγιστος γνώστης μεταξύ των θνητών έχοντάς το στην κατοχή μου. Θα πρέπει να βρείτε στον κολοφώνα του βιβλίου μια περικεφαλαία με ένα έμβλημα πάνω από τη λέξη *Πραγματεία* και το Χ της χρονολογίας MDLXII θα πρέπει να είναι αλλοιωμένο. Αν αυτά τα σημάδια όντως συμπίπτουν, στείλτε μου ένα τηλεγράφημα, καθώς θα ανησυχώ για την έκβαση της αναζήτησης... Τώρα όμως θυμήθηκα ότι ο τηλεγράφος, εξ αιτίας αυτών των οδυνηρών και οχληρών πολέμων, δεν λειτουργεί. Θα περιμένω την απάντηση μέσω του ταχυδρομείου.

»Συντόμως, φίλε μου, θα μεταβώ στη Μαδρίτη με σκοπό να εκδώσω την πολυαναμενόμενη εργασία μου *Γενεαλογίες της Ορμπαχόσα*. Σας ευχαριστώ για την καλοσύνη σας, αγαπημένε μου φίλε, δεν μπορώ όμως να δεχτώ τις κολακείες σας. Πραγματικά, η δουλειά μου δεν αξίζει τα πομπώδη σας εγκώμια. Είναι έργο υπομονής και μελέτης, ένα μνημείο κάπως άκομπο αλλά συμπαγές και ογκώδες, το οποίο εγείρω προς τιμήν του μεγαλείου της αγαπημένης μου πατρίδας. Μπορεί η φόρμα του έργου μου να είναι λιτή και ταπεινή, η ιδέα όμως που το ενέπνευσε είναι ευγενική. Αυτή η ιδέα δεν είναι άλλη από το να στραφούν τα μάτια αυτής της δύσπιστης και αλαζονικής γενιάς προς τα κατορθώματα και τις αγνές αρετές των προγόνων μας. Μακάρι η φιλομαθής νεολαία της χώρας μας να έκανε αυτό το βήμα που με όλο μου το είναι την παρακινώ να πράξει! Μακάρι να έπεφταν σε αιώνια λήθη οι απεχθείς σπουδές και οι μεθοδολογίες που εισήγαγαν η φιλοσοφική φρενίτιδα και οι εσφαλμένες διδαχές! Μακάρι οι λόγιοί μας να ασχολούνταν αποκλειστικά με την αναπόληση εκείνων των ένδοξων εποχών, μακάρι αυτή η σύγχρονη γενιά να εμποτιστεί και να επωφεληθεί της ουσίας τους, και ως εκ τούτου να εξαφανιστεί αυτή η παράλογη προθυμία της για αλλαγές και η γελοία μανία της να οικειοποιηθεί αλλότριες ιδέες, οι οποίες αντιτίθενται στην εξάισια εθνική μας υπόσταση! Πολύ φοβάμαι ότι οι επιθυμίες μου δεν θα εκπληρωθούν, και ότι η θεώρηση περασμένων μεγαλειωδών αρετών θα περιοριστεί στον έως σήμερα στενό της κύκλο, στον οποίον δυστυχώς δεν μετέχει ο ανεμοστρόβιλος αυτής της ξέφρενης νεολαίας που κυνηγάει ανώφελες ουτοπίες και βάρβαρες καινοτομίες. Τι να γίνει, φίλε μου; Πιστεύω ότι σε λίγο καιρό η δυστυχισμένη μας Ισπανία θα έχει τόσο αλλοιωθεί που ούτε η ίδια δεν θα αναγνωρίζει τον εαυτό της ακόμα κι αν κοιτάζει στον διαυγή καθρέπτη της άσπιλης ιστορίας της.

»Δεν θέλω να κλείσω το γράμμα μου χωρίς να σας ενημερώσω για ένα δυσάρεστο συμβάν: τον ολέθριο θάνατο ενός αξιότιμου νέου, πολύ γνωστού στη Μαδρίτη, του πολιτικού μηχανικού don Χοσέ δε Ρέι, ανιψιού της κουνιάδας μου. Αυτό το θλιβερό περιστατικό έλαβε χώρα χθες τη νύχτα στον κήπο του σπιτιού μας, και ακόμα δεν εκδόθηκε ακριβές πόρισμα σχετικά με τα αίτια που μπορεί να οδήγησαν τον ατυχή Ρέι σε αυτή την τρομερή εγκληματική απόφαση. Σύμφωνα με όσα μου εμπιστεύτηκε η Περφέκτα σήμερα το πρωί

όταν επέστρεψα από το Μουντογράντε, ο Πέπε Ρέι, γύρω στις δώδεκα τη νύχτα, εισχώρησε στον κήπο του σπιτιού και αυτοπυροβολήθηκε στον δεξί κρόταφο, βρίσκοντας ακαριαίο θάνατο. Φανταστείτε την κατάπληξη και την αναστάτωση που προκλήθηκε σε αυτό το φιλήσυχο και ενάρετο αρχοντικό. Η δύστυχη Περφέκτα επηρεάστηκε τόσο που θορυβηθήκαμε ιδιαίτερα. Τώρα όμως είναι καλύτερα, και σήμερα το απόγευμα καταφέραμε να φάει λίγο ζωμό. Προσπαθούμε να την παρηγορήσουμε με κάθε δυνατό τρόπο, και η ίδια, όντας πολύ καλή χριστιανή, ξέρει να αντέχει τις μεγαλύτερες ατυχίες με μεγάλη εγκάρτερηση.

»Μεταξύ μας φίλε μου, εδώ θα σας πω ότι την τρομερή πράξη αυτοχειρίας του νεαρού Ρέι πρέπει να επηρέασε ιδιαίτερα ένα αλληλοσυγκρουόμενο πάθος, ενδεχομένως οι τύψεις για τη συμπεριφορά του και η πικρία των εμμονών που βασάνιζαν το πνεύμα του. Τον εκτιμούσα ιδιαίτερα τον νεαρό. Πιστεύω ότι δεν υστερούσε σε εξαιρετικά προσόντα. Στην πόλη μας όμως είχε τύχει τόσο κακής εκτίμησης που ούτε μία φορά δεν άκουσα να μιλούν καλά για το άτομό του. Σύμφωνα με όσα λέγονται, καυχιόταν για τερατώδεις ιδέες και απόψεις. Κορόιδευε τη θρησκεία. Έμπαινε στην εκκλησία καπνίζοντας και χωρίς να βγάλει το καπέλο του. Δεν σεβόταν τίποτα και για αυτόν δεν υπήρχαν στον κόσμο ούτε ιδανικά ούτε πίστη παρά μόνο θεοδόλιχοι, χάρακες, μοιρογνωμόνια, αλφάδια, αξίνες και τσάπες. Τι σας λένε όλα αυτά; Για να είμαι αμερόληπτος όμως, πρέπει να πω ότι στις συζητήσεις του μαζί μου, πάντα συγκάλυπτε τέτοιου τύπου ιδέες, αναμφίβολα επειδή φοβόταν ότι θα τον συνέτριβαν οι ριπές των επιχειρημάτων μου. Δημόσια όμως αναφέρονται στο άτομό του χίλια αφηγήματα αιρετικών και ανόητων ατοπημάτων.

»Δεν μπορώ να συνεχίσω, αγαπητέ μου, επειδή αυτή τη στιγμή ακούω πυροβολισμούς. Καθώς δεν με διακρίνει η αγάπη για τις μάχες –δεν είμαι πολεμιστής– ο σφυγμός μου επιταχύνεται κάπως. Θα σας ενημερώσω σε καταλληλότερη χρονική στιγμή για κάποιες λεπτομέρειες αυτού του πολέμου.

Ειλικρινά δικός σας κλπ κλπ κλπ»

22 Απριλίου

«Αξέχαστέ μου φίλε,

Σήμερα έλαβε χώρα μια αιματηρή αψιμαχία στα περίχωρα της Ορμπαχόσα. Η μάζα που ξεσηκώθηκε στη Βιγιαορέντα δέχτηκε την επίθεση του στρατού αντιμετωπίζοντάς την θαρραλέα. Υπήρξαν πολλές απώλειες και από τις δύο μεριές. Μετά τη μάχη, οι γενναίοι αντάρτες διασκορπίστηκαν, είναι όμως πολύ εμψυχωμένοι και πιθανόν να ακούσετε θαύματα. Βρίσκονται, παρά τον τραυματισμό του στο μπράτσο –τραύμα που δεν γνωρίζουμε ούτε πώς ούτε πότε έγινε–, υπό τις διαταγές του Κριστόβαλ Καβαγιούκο, γιου εκείνου του ένδοξου Καβαγιούκο τον οποίο γνωρίσατε στον προηγούμενο πόλεμο. Ο τωρινός αρχηγός είναι το ενδεδειγμένο πρόσωπο για τη διοίκηση των εξεγερθέντων, καθώς τον χαρακτηρίζει εκτός των άλλων η ευθύτητα και η τιμιότητα. Καθώς τελικά θα έρθουμε σε φιλικό διακανονισμό, υποθέτω ότι ο Καβαγιούκο θα γίνει στρατηγός του ισπανικού στρατού, κάτι από το οποίο θα κερδίσουν και οι δύο πλευρές.

»Εγώ αποδοκιμάζω αυτόν τον πόλεμο, ο οποίος παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις. Αναγνωρίζω όμως ότι οι γενναίοι μας χωρικοί δεν είναι υπεύθυνοι για αυτόν, καθώς προκλήθηκαν να εμπλακούν σε αυτό το απάνθρωπο αιματοκύλισμα εξ αιτίας της θρασύτητας της Κυβέρνησης, εξ αιτίας της εξαχρείωσης των ιερόσυλων αντιπροσώπων της, εξ αιτίας της μεθοδικής μανίας με την οποία οι εκπρόσωποι του Κράτους επιτίθενται στο πιο ιερό που υπάρχει στη συνείδηση των ανθρώπων, τη θρησκευτική πίστη και την ισπανική ακεραιότητα που ευτυχώς διατηρούνται σε τόπους οι οποίοι δεν έχουν προσβληθεί ακόμα από την ολέθρια επιδημία. Όταν θέλουν να αποσπάσουν την ψυχή ενός λαού και να του επιβάλουν μια άλλη, όταν θέλουν να τον αφανίσουν, ας το πούμε έτσι, αλλοιώνοντας τα αισθήματα, τα ήθη, τις ιδέες του, είναι φυσικό αυτός ο λαός να αμυνθεί, σαν εκείνον που στη μέση του μοναχικού του δρόμου βλέπει να δέχεται επίθεση από άτιμους ληστές. Είθε το πνεύμα και η αγνή και σωτήρια υπόσταση του έργου μου των *Γενεαλογιών* (συγχωρείστε μου τη ματαιοδοξία) να φτάσουν μέχρι τους κυβερνητικούς θώκους, και τότε δεν θα υπάρξουν πια πόλεμοι.

»Σήμερα αντιμετωπίσαμε εδώ ένα πολύ δυσάρεστο θέμα. Ο κλήρος, φίλε μου, αρνήθηκε την ιερά ταφή στον δύστυχο Πέπε Ρέι. Παρενέβην στην υπόθεση εκλιπαρώντας τον κύριο επίσκοπο να μη σηκώσει στους ώμους του το ανάθεμα αυτού του βάρους. Δεν μπόρεσα όμως να καταφέρω τίποτα. Στο τέλος, θάψαμε το σώμα του νέου σε έναν τάφο στους αγρούς του Μουντογράντε, εκεί όπου οι υπομονετικές μου εξερευνήσεις έφεραν στο φως τους αρχαιολογικούς θησαυρούς για τους οποίους γνωρίζετε. Ήταν μία πολύ θλιβερή στιγμή, και ακόμα με συνταράζει η οδυνηρή αίσθηση που αποκόμισα. Ο δον Χουάν Ταφετάν και εγώ είμαστε οι μόνοι που συνόδευσαν τη νεκρική πομπή. Λίγο μετά βρέθηκαν εκεί (περιέργως) αυτές που ονομάζονται εδώ οι *Τρόγιας*, και προσευχήθηκαν αρκετή ώρα πάνω από τον ανεπιτήδευτο τάφο του μαθηματικού. Παρότι η παρέμβασή τους μου φάνηκε άκαιρη, με συγκίνησε.

»Όσον αφορά τον θάνατο του Ρέι, στην πόλη τρέχει μια φήμη ότι δολοφονήθηκε. Ο δράστης αγνοείται. Λένε και βεβαιώνουν ότι ο ίδιος ο Ρέι το δήλωσε καθώς κατάφερε να ζήσει μιάμιση ώρα. Κατά όσα λέγονται, διαφύλαξε μυστικό το ποιος ήταν ο δολοφόνος του. Επαναλαμβάνω αυτή την εκδοχή χωρίς να τη διαψεύδω ούτε όμως και να την υποστηρίζω. Η Περφέκτα δεν θέλει να γίνεται λόγος για αυτή την υπόθεση και επηρεάζεται ιδιαίτερα όταν αναφέρω το θέμα.

»Η καημενούλα, με το που συνέβη το ένα κακό, έτυχε ένα ακόμα, που μας λυπεί βαθιά όλους. Φίλε μου, η μοιραία και άθλια ασθένεια που θεωρείται φυσική στην οικογένειά μας, διεκδίκησε ένα νέο θύμα. Η δυστυχημένη Ροσάριο, ενώ πήγαινε καλύτερα χάρη στις φροντίδες μας, έχει χάσει πλέον τα λογικά της. Οι ασυνάρτητες κουβέντες της, το δυνατό της παραλήρημα, η νεκρική της χλομάδα, μου θυμίζουν τη μητέρα και την αδελφή μου. Η περίπτωση της είναι η σοβαρότερη που παρουσιάστηκε στην οικογένειά μου, καθώς δεν πρόκειται για μανίες, αλλά για καθαρή τρέλα. Είναι λυπηρό, οδυνηρό, να είμαι ο μόνος ανάμεσα σε τόσους που κατάφερα να γλυτώσω διατηρώντας σώας τας φρένας μου και απαλλαγμένος πλήρως από αυτό το μοιραίο κακό.

»Δεν μπόρεσα να δώσω τους χαιρετισμούς σας στον δον Ινοθένθιο, γιατί ο καημενούλης ξαφνικά ασθένησε και δεν δέχεται κανέναν, ούτε επιτρέπει να τον επισκεφθούν οι πιο στενοί του φίλοι. Είμαι σίγουρος όμως ότι θα σας ανταποδώσει την αβρότητα και χωρίς αμφιβολία θα ασχοληθεί αμέσως με τη μετάφραση των διαφόρων λατινικών επιγραμμάτων που του συστήσατε... Πάλι ηχούν πυροβολισμοί. Λένε ότι θα έχουμε αψιμαχίες το απόγευμα. Κλήθηκε ο στρατός»).

Βαρκελώνη, 1^η Ιουνίου

«Μόλις έφτασα στη Βαρκελώνη αφού άφησα την ανιψιά μου τη Ροσάριο στο Σαν Μπαουδίλιο δε Γιομπρεγάτ. Ο διευθυντής του ιδρύματος με βεβαίωσε ότι πρόκειται για ανίατη περίπτωση. Πάντως θα έχει σχολαστικότητα υποστήριξη σε εκείνο το ευχάριστο και επιβλητικό φρενοκομείο. Αγαπημένε μου φίλε, αν κάποια στιγμή υποκύψω και εγώ σε αυτή την ασθένεια, πηγαίνετε με στο Σαν Μπαουδίλιο. Ελπίζω, επιστρέφοντας στην Ορμπαχόσα, να βρω να με περιμένουν τα δείγματα των Γενεαλογιών. Σκέφτομαι να προσθέσω κάποιες ακόμα σελίδες, γιατί θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μη δημοσιεύσω τους λόγους που έχω να υποστηρίζω ότι ο Ματέο Διάθ Κορονέλ, συγγραφέας του *Μετρικού Εγκωμίου*, έχει ως μητρική καταγωγή τη γενιά των Γεβάρας και όχι των Μπουργίγιος, όπως εσφαλμένα υποστηρίζει ο συγγραφέας του *Ευχάριστου δάσους*.

»Γράφω αυτό το γράμμα κυρίως για να σας προειδοποιήσω για κάτι. Άκουσα εδώ από διάφορα πρόσωπα να μιλούν για τον θάνατο του Πέπε Ρέι αναφέροντας ακριβώς όσα πραγματικά συνέβησαν. Σας είχα εμπιστευθεί αυτό το μυστικό όταν ειδωθήκαμε στη Μαδρίτη, αφηγούμενός σας τι έμαθα λίγο καιρό μετά το συμβάν. Με παραξενεύει ιδιαίτερα ότι, εφόσον δεν το είπα σε κανέναν άλλον εκτός από εσάς, εδώ το διηγούνται με όλες του τις λεπτομέρειες: εξηγώντας πώς ο Ρέι μπήκε στον κήπο, πώς πυροβόλησε τον Καβαγιούκο όταν είδε ότι εκείνος ερχόταν καταπάνω του κραδαίνοντας το μαχαίρι, πώς ο Ράμος πυροβόλησε αμέσως με τόση σιγουριά που τον άφησε στον τόπο... Τελικώς, αγαπημένε μου φίλε, αν άθελά σας μιλήσατε για το

συμβάν σε κάποιον, σας υπενθυμίζω ότι πρόκειται για οικογενειακό μυστικό και αυτό νομίζω ότι είναι αρκετό για άνδρα τόσο διακριτικό και συνετό όσο εσείς.

»Και τα χαρμόσινα νέα! Σε μια εφημεριδούλα διάβασα ότι ο Καβαγιούκο κατατρόπωσε τον ταξίαρχο Μπατάγια».

Ορμπαχόσα, 12 Δεκεμβρίου

«Έχω να σας μεταφέρω ένα θλιβερό νέο. Δεν έχουμε πια Εξομολογητή, όχι ακριβώς επειδή πέρασε σε μια καλύτερη ζωή στα ουράνια αλλά επειδή ο καημενούλης από τον περασμένο Απρίλη, είναι τόσο ταραγμένος, τόσο μελαγχολικός, τόσο σιωπηλός που δεν αναγνωρίζεται. Δεν υπάρχει πια επάνω του ούτε ίχνος εκείνου του απτικού σκωπτικού πνεύματος, εκείνη η σωστή σε αναλογίες εύθυμη διάθεση που τον έκανε τόσο αγαπητό. Αποφεύγει τον κόσμο, απομονώνεται στο σπίτι του, δεν δέχεται επισκέψεις από κανέναν, μετά βίας τρώει και έκοψε κάθε είδους επαφή με τα εγκόσμια. Αν τον βλέπατε, δεν θα τον αναγνωρίζατε, γιατί έχει μείνει πετσι και κόκκαλο. Το πιο περίεργο είναι ότι μάλωσε με την ανιψιά του και ζει μόνος, ολομόναχος, σε ένα χαμόσπιτο στα περιχώρα του Βαϊδέχως. Τώρα λένε ότι θα παραιτηθεί από τη θέση του στη χορωδία του καθεδρικού ναού και θα φύγει για τη Ρώμη. Αλίμονο! Η Ορμπαχόσα θα στερηθεί πολλά από την απουσία του σπουδαίου γνώστη των Λατινικών γραμμάτων. Μου φαίνεται ότι θα περάσουν αρκετά χρόνια έως ότου δούμε κάποιον αντάξιό του. Η ένδοξη Ισπανία μας πέφτει σε μαρασμό, εξοντώνεται, πεθαίνει».

Ορμπαχόσα, 23 Δεκεμβρίου

«Ο νέος ο οποίος θα σας παρουσιάσει μια συστατική μου επιστολή είναι ο ανιψιός του αγαπημένου μας Εξομολογητή, δικηγόρος με κάποιες λογοτεχνικές ικανότητες. Εξαιρετικά μορφωμένος από τον θείο του, πρεσβεύει συνετές ιδέες. Πόσο φοβερό θα ήταν να διαφθαρεί σε αυτόν τον βούρκο της δήθεν φιλοσοφίας και της δυσπιστίας! Ο νέος είναι έντιμος, εργατικός και καλός καθολικός, λόγοι για τους οποίους πιστεύω ότι θα κάνει καριέρα σε ένα δικηγορικό γραφείο σαν το δικό σας... Ίσως η φιλοδοξία του (γιατί έχει

φιλοδοξία) τον οδηγήσει στην πολιτική αρένα, και πιστεύω ότι δεν θα ήταν άσχημο απόκτημα για τους σκοπούς της τάξης και της παράδοσης, σήμερα που η νεολαία έχει διαστρεβλωθεί και προσηλυτιστεί από τους φαύλους και τους ταραχοποιούς. Τον συνοδεύει η μητέρα του, μια απλή γυναίκα χωρίς κοινωνικό λούστρο, η οποία όμως διαθέτει μια μεγάλη καρδιά και είναι πολύ ευλαβής. Η μητρική αγάπη μετουσιώνεται σε μια υπέρμετρη υλική φιλοδοξία και λέει ότι ο γιος της πρέπει να γίνει Υπουργός. Μπορεί και να γίνει.

»Η Περφέκτα στέλνει τους χαιρετισμούς της. Δεν γνωρίζω ακριβώς τι είναι αυτό που της συμβαίνει, γεγονός είναι πάντως ότι μας ανησυχεί πολύ. Έχασε εντελώς την όρεξή της και ή εγώ δεν καταλαβαίνω από αρρώστιες ή βρίσκεται στις αρχές του ίκτερου. Αυτό το σπίτι είναι πολύ θλιβερό από την ώρα που έφυγε η Ροσάριο, η οποία το ζωντάνευε με το χαμόγελό της και την αγγελική της καλοσύνη. Τώρα μοιάζει σαν ένα μαύρο σύννεφο να βαραίνει πάνω από τα κεφάλια μας. Η δύστυχη Περφέκτα μιλάει συχνά για αυτό το σύννεφο που κάθε φορά μαυρίζει περισσότερο, ενώ εκείνη κάθε μέρα που περνάει γίνεται και πιο κίτρινη. Η δύστυχη μητέρα βρίσκει παρηγοριά για τον πόνο της στη θρησκεία και τις εκδηλώσεις λατρείας που ασκεί κάθε φορά και με πιο εποικοδομητικό και υποδειγματικό τρόπο. Περνά σχεδόν όλη την ημέρα της στην εκκλησία και ξοδεύει τη μεγάλη της περιουσία σε μεγαλόπρεπες λειτουργίες, περιόδους προσευχής των εννέα ημερών και άλλες λαμπρές διακηρύξεις της πίστης της. Χάρη σε εκείνην, η λατρεία ανέκτησε την παλιά της αίγλη στην Ορμπαχόσα. Αυτό δεν παύει να αποτελεί μια παρηγοριά μέσα στην παρακμή και τη διάλυση του έθνους μας...

»Αύριο θα στείλω τα δείγματα... Θα προσθέσω μερικές σελίδες, γιατί ανακάλυψα έναν ακόμα δοξασμένο γόνο της Ορμπαχόσα. Πρόκειται για τον Βερνάρδο Αμαδόρ δε Σότο, που υπήρξε λακές του δούκα δε Οσούνα, υπηρέτησε την εποχή του αντιβασιλείου της Νάπολης και υπάρχουν ενδείξεις ότι δεν είχε καμία συμμετοχή, απολύτως καμία, στη συνωμοσία εναντίον της Βενετίας».

33.

Η ιστορία μας τελείωσε. Αυτά είναι όσα μπορούμε προς το παρόν να πούμε για τα πρόσωπα που φαίνονται καλά, όμως δεν είναι.

.

ΤΕΛΟΣ

ΔΟΝΙΑ ΠΕΡΦΕΚΤΑ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΔΟΝΙΑ ΠΕΡΦΕΚΤΑ
ΤΟΥ ΜΠΕΝΙΤΟ ΠΕΡΕΘ ΓΑΛΤΟΣ

ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ
ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2023 ΣΕ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΙΣΠΑΝΙΚΑ ΤΗΣ
ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΑΜΑΝΑΤΙΔΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕ-
ΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΦΑΡΣΑ-
ΡΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΥΠΟ ΑΔΕΙΑ CREATIVE
COMMONS (BY-NC-ND) ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

